

දෙවන කොටස

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ගිණුම් හා කටයුතු

මහ බැංකු කටයුතු නවීකරණය කිරීම	I
ගිණුම්කරණය සහ මූල්‍ය කටයුතු	V
විගණන කමිටු වාර්තාව	XX
බැංකු අධීක්ෂණ	XXI
ව්‍යවහාර මුදල්	XXV
දේශීය කටයුතු	XXVII
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	XXX
විනිමය පාලන	XXXII
ප්‍රවෘත්ති	XXXVIII
පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය	XXXVIII
තොරතුරු තාක්ෂණ	XXXVIII
ජාත්‍යන්තර කටයුතු	XLI
නීති	XLIII
කළමනාකරණ විගණන	XLIII
කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රය	XLIV
ගෙවීම් හා පියවීම්	XLVI
පරිශ්‍ර	XLVIII
රාජ්‍ය ණය	XLIX
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන	LVIII
පර්යේෂණ කටයුතු	LXVII
ලේකම්	LXIX
ආරක්ෂක සේවා	LXIX
සංඛ්‍යාන හා කේෂ්ත්‍ර සම්බන්ධීකරණ	LXIX
බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණය	LXXIII
බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය	LXXIV
පුහුණු	LXXVI
සුභසාධන	LXXVIII
මානව සම්පත්	LXXVIII

මහ බැංකුව නවීකරණය කිරීම

1. හැඳින්වීම

මූල්‍ය පද්ධතීන්හි වැඩිවන සංකීර්ණතාවයත්, වෙනස් වන ලෝකයක් තුළ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හා මහ බැංකු වල කාර්යභාරය පිළිබඳ නව වින්‍යයත්, හේතුවෙන් ලෝකය පුරා මහ බැංකු වලට වෙනස් වීමේ අවශ්‍යතාවයක් ඇති කර ඇත. මෙම වෙනස් වීම අවශ්‍ය වී ඇත්තේ නම ආර්ථිකයත් තුළ ඵලදායී ලෙස කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය හැකියාවන් අත්කර ගැනීම සඳහාය. මෙහි අවශ්‍යතාවය වටහාගත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවද, මහ බැංකුකරණය පිළිබඳ නවීන පෙළඟැසීම් අනුව යමින් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමටත් එමගින් මෙකී වෙනස්වීම් වලට මුහුණදීමේ හැකියාව අත්කර ගැනීමටත්, නවීකරණය කිරීමේ වැඩ පිළිවෙලක් 2000 දී ආරම්භ කරන ලදී. (පිළිවෙලින් 2000 හා 2001 වාර්ෂික වාර්තා තුළ දෙවැනි කොටස (II පිටුව) හා දෙවැනි කොටසේ (විශේෂ සටහන II-1 බලන්න).

මීට ප්‍රථම, බැංකුවේ වාර්ෂික වාර්තාවල සටහන් කරන ලද පරිදි, ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් සඳහා පැවති කතිකාවන් කිපයක් තුළින් සහ ප්‍රතිසංවිධාන කළයුතු වූ ප්‍රධාන අංශ පිළිබඳව අධ්‍යයනය කර වාර්තා කිරීම සඳහා පත්කළ අධ්‍යයන කණ්ඩායම් තුළින් මෙම නවීකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ විය. විශේෂයෙන් පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳව විවේචනාත්මක ස්වයං ඇගයීමක් කරන ලදී.

- කුමක් නිසා මහ බැංකුව වෙනස් විය යුතුද?
- මහ බැංකුවේ අරමුණු සම්බන්ධව විමසා බැලීමක්
- අරමුණු ඉටුකරගැනීම සඳහා අනුගමනය කළයුතු ක්‍රියාවලිය
- නවීකරණ වැඩ පිළිවෙල ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආකාරය
- නවීකරණ ක්‍රියාවලිය අවසන් කිරීම සඳහා ගත යුතු උපායගිලි ක්‍රියාමාර්ග

ලෝක බැංකුවෙන් හා ස්විඩන් අන්තර්ජාතික සංවර්ධන ආයතනයෙන් (SIDA) සැපයෙන අරමුදල් යටතේ නවීකරණ ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙනයාම සඳහා සැලසුම් කිරීමට විශේෂ මහ බැංකු නවීකරණ ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කරණ ලදී. 2002 අවසානය දක්වා මෙම ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු පිළිබඳ විස්තර පහත දැක්වේ.

2. නවීකරණ ක්‍රියාවලිය

පද්ධතීන් හා ක්‍රියාපටිපාටීන් සහ පාලන පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම මගින්ද, මෙහෙයුම් පිරිවැය, වැඩකටයුතු ඉටු කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව, ණය, ද්‍රවශීලතාව හා පද්ධති

අවධානම් වැනි විවිධ අරමුණු අතර සමබරතාවයක් ඇතිවන අයුරින් වෙනස්වන ආර්ථිකයක් තුළ මතුවන උච්චතාවන් සපුරාලීමට අවශ්‍යවන මූල්‍ය පද්ධති යටිතල පහසුකම් ස්ථාපිත කිරීම මගින්ද, වෙනස් වීමට හැකියාවක් ඇති නවීන හා කාර්යක්ෂම මහ බැංකුවක් නිර්මාණය කිරීමට 2001 අරමුණු නවීකරණ වැඩ පිළිවෙල යටතේ අපේක්ෂා කරන ලදී. තරගකාරී හා ආරක්ෂාකාරී ලෙස කළමනාකරණය කරනු ලබන බැංකු ක්‍රමයන් ස්ථාපිත කිරීමේ අවසාන අරමුණට දායක වන කාර්යක්ෂම මහ බැංකුවක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා තවදුරටත් මූල්‍ය ක්‍රමයේ ප්‍රතිසංස්කරණ මෙම වැඩපිළිවෙල යටතේ ඇතිවනු ඇත.

මූලික අරමුණු

2002 දෙසැම්බර් මාසයේදී අනුමත කරන ලද මූල්‍ය නීති පණතේ සංශෝධන මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඵලදායී සම්පත් වල සංවර්ධනය දිරිමත් කිරීමට හා ඉහළ දැමීමට හැකිවන සේ මහ බැංකුව තම අරමුණු නැවත නිර්වචන කරන ලද අතර (අ) ආර්ථික හා මූල්‍ය ස්ථායීතාව හා (ආ) මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව යන නව අරමුණු දෙක තෝරාගන්නා ලදී. මෙම අරමුණු දෙක මෙතෙක් මහ බැංකුව අනුගමනය කරන ලද බහු විධි අරමුණුවලින් වෙනස් වූවකි. එමගින් මහ බැංකු කරණය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තරව අනුගමනය කරන හොඳම පරිචයන් මගින් දක්වා ඇති පරිදි මහ බැංකුවේ කටයුතු ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර කෙරේ පමණක් යොමු කිරීමට හැකි වේ. නව මූලික අරමුණු තෝරා ගැනීමත් සමඟ බැංකුවට විසින් කළ යුතු වූ සංවිධානාත්මක හා කළමනාකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ පහත දැක්වේ.

- මූලික අරමුණු නොවන කටයුතු සම්බන්ධ බලය පැවරීම
- නව කාර්යභාරයන් වඩාත් කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී ලෙස ඉටු කිරීම සඳහා සංවිධානාත්මක වෙනස්වීම් ඇති කිරීම
- එහි මානව ප්‍රාග්ධන සම්පත ගොඩනැගීම සඳහා නව මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්ති ඇති කර ගැනීම.
- කලින් විශ්‍රාම යාමට කැමැති අය සඳහා පිටවීමට යන්ත්‍රණයක් සැපයීම සඳහා ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- බැංකුවේ නව වෙනස්වීම් වලට ගැලපෙන සේ නීතිමය ප්‍රතිසංස්කරණ ඇති කිරීම.

මූලික නොවන කටයුතු පිළිබඳ බලය පැවරීම

බැංකුවේ මූලික අරමුණු කෙරේ අවධානය යොමු කරමින් මූලික නොවන කටයුතු පැවරීම සඳහා පහත සඳහන් දෑ ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

(අ) වෙස්පන් නිශ්කාශන ක්‍රමය හා සෘජුව සම්බන්ධ නොවන අරමුදල් සංක්‍රාම ක්‍රමය යටතේ මෙහෙයුම් කටයුතු සිදුකළ මහ බැංකුවේ අංශයක් වූ ශ්‍රී ලංකා ස්වයංක්‍රීය නිශ්කාසනාගාරය ලංකා කලියර් (පුද්ගලික) සමාගම වෙත 2002 අප්‍රේල් මාසයේදී පවරා දෙන ලදී. මෙය මහ බැංකුවට සහ වානිජ බැංකුවලටයන දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් සංවිධානයකි. නව කළමනාකරණයක් හා තාක්ෂණයක් ලබා ගැනීමෙන් හා පිරිවැයේ කාර්යක්ෂමතාව සහිත මෙහෙයුම් පද්ධතියක් ඇති කර ගැනීම මගින් වෙස්පන් නිශ්කාශන හා විද්‍යුත් අරමුදල් සංක්‍රාම පද්ධතියේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම මෙම පැවරීමේ පරමාර්ථය විය.

(ආ) සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල හා සේවක භාරකාර අරමුදල් ඒකාබද්ධ කිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර මෙම ක්‍රියාවලියට සහාය වීම සඳහා අවශ්‍ය උපදෙශක සහාය 2003 වසරේදී ලබාගනු ලැබේ.

(ඇ) ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු වල නිකුත් කළ කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් මහ බැංකුව දරන කොටස් වලින් සියයට 20ට වැඩි කොටස් මහා භාණ්ඩාගාරයට පවරන ලදී. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේදී සහාය වීම සඳහා උපදෙශක සමාගමක් තෝරා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය බැංකුව විසින් අවසාන කරන ලදී. මෙමගින් මෙම ආයතන වලට තනිවම තම කටයුතු මෙහෙයවීමට හැකියාව ලැබේ.

සංවිධානාත්මක වෙනස්වීම්

මූලික අරමුණු හා කටයුතු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන නව සංවිධානාත්මක ව්‍යුහයක් පිළියෙල කරන ලදී. යෝජිත සංවිධානාත්මක ව්‍යුහය යටතේ ප්‍රාථමික අරමුණු හෝ කාර්යයන්ට අදාල කාණ්ඩ අනුව දෙපාර්තමේන්තු වර්ග කර ඇත. එනම් මිල ස්ථායීතාව, මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව, නියෝජිත හා ව්‍යාපාරික කාර්යයන් හා ආයතන සේවාවලයෙහි. මෙම ක්‍රියාවලියේදී පහත සඳහන් වෙනස් වීම් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

(අ) සංවර්ධන මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව හා ග්‍රාමීය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ඒකාබද්ධ කරන ලද අතර ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන කටයුතු වඩාත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා එය ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, නමින් නම් කරන ලදී.

(ආ) ජාත්‍යන්තර හා දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු ක්ෂේත්‍ර වල වඩාත් ක්‍රියාශීලී ලෙස කටයුතු කිරීමට සහ මූල්‍ය වෙළෙඳ පොළේ ගෙවීම් හා පියවීම් යන්ත්‍රණය හා අභ්‍යන්තර කටයුතු වඩාත් ශක්තිමත් කිරීම

සඳහා බැංකු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විශේෂිත දෙපාර්තමේන්තු 4කට වෙන් කරන ලදී.

නව මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්ති ඇඟිකර ගැනීම

වෘත්තිමය පදනමක් සහිතව මනා ලෙස සැකසූ කළමනාකරණ සංස්කෘතියක් කරා යොමු වීම සඳහා සහ මානව සම්පත් ගොඩනැගීම සඳහා නව මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් මහ බැංකුව විසින් දියත් කරන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් කටයුතු කරගෙන යනු ලැබේ.

(අ) නවීකරණය ක්‍රියාවලියේදී ස්ථාපිත කරන ලද කළමනාකරණ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය කළමනා කරුවන් පුහුණු කිරීමේ හා නව දැනුම් කෙරෙහි මුද්‍රිත යොමු කරවීමේ කටයුතුවල නියලිණ. මේ තුළින් ක්‍රියාවලීන් හා කාර්යයන් සම්බන්ධ අධ්‍යයනය මගින්, අවබෝධතා මට්ටම ඉහළ දැමීම මගින් විවේචනාත්මක විශ්ලේෂණ මගින් හා අඛණ්ඩ ඇගයීම මගින් කළමනාකරුවන්ට වෙනස්වීම් පිළිබඳ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේදී ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීමට හැකිවන අතර බැංකුවේ නව කාර්යයන් නිසිලෙස ඉටු කිරීමට හැකිවේ.

(ආ) බැංකුවේ නව මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවක් ඇති කරලීම සහ ගැලපෙන නව මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කොන්ත්‍රාත් පදනම මත මානව සම්පත් කළමනාකරුවකු තෝරා පත්කර ගන්නා ලදී.

(ඇ) වෙනස් වන ක්‍රියාවලියේදී මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවට උපදෙස්දීමට, ඉදිරි මහ දැක්වීමට හා සහය වීම සඳහා කොන්ත්‍රාත් පදනම මත මානව සම්පත් උපදෙශකවරයෙකු තෝරා පත්කර ගැනීමට කටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර, 2003 මාර්තු මස ඔහුගේ කටයුතු ආරම්භ කිරීමට අපේක්ෂිතය.

(ඈ) විදේශීය පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යාපන සඳහා යවන කාර්ය මණ්ඩලය සම්බන්ධයෙන් සවිස්තර පුහුණු සැලසුමක් ක්‍රියාත්මක වේ. ඊට අමතරව නම දැනුම අඛණ්ඩව වැඩිකර ගැනීම සඳහා සහ ගෝලීය ආර්ථික ක්ෂේත්‍රයේ මෑත කාලීන සංවර්ධනයන් සමග ගැලපෙන සේ ඉදිරියට යාමට හැකිවනු සඳහා දේශීය හා විදේශීය කෙටිකාලීන පාඨමාලාවට සහභාගිවීමට කාර්ය මණ්ඩලය උනන්දු කෙරේ. මෙම වැඩ පිළිවෙල සඳහා ලෝක බැංකුවෙන් සහ ස්විඩන් අන්තර්ජාතික සංවර්ධන ආයතනයෙන් අරමුදල් සැපයේ.

ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම

අනිකුත් දේවල් අතර, නවීකරණ වැඩ පිළිවෙලේ ප්‍රතිව්‍යුහකරණ ක්‍රියාවලියට බැංකුවේ අරමුණු, කාර්යයන් හා ව්‍යුහය නැවත සැකසීම, වැඩ කටයුතු හා කාර්යන්ට අදාල ක්‍රියාවලීන් අධ්‍යයනය කිරීම හා එම කටයුතු ස්වයංකෘත

කිරීම, මානව සම්පත්වල අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ නැවත ඇගයීමක් කිරීම, වැඩකටයුතු නැවත සැලසුම් කිරීම හා ඇතැම් වැඩකටයුතු බාහිර ආයතනවලට බාරදීම ඇතුළත් වේ. මෙම ක්‍රියාවලියේදී ඇතැම් සේවක කාණ්ඩ තුළ අවශ්‍යතාවය ඉක්මවා යන අතිරික්තයන් තිබිය හැකි බව පැහැදිලි විය. ඒ අනුව ඇතැම් සේවක කාණ්ඩ සඳහා ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමයක් බැංකුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම ක්‍රමය විසින් ප්‍රමාණවත් හා පුරුදු/ විශ්‍රාමික ප්‍රතිලාභයන් ඉදිරිපත් කරන ලද අතර එය බොහෝ සේවාදායකයන්ට ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යාම සඳහා පෙළඹවීමක් ඇති කරවන ලදී. ඒ අනුව 2002 ආරම්භයත් සමඟ සේවකයන් 690 දෙනෙකු බැංකු සේවයන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී. වැඩකටයුතු වල ක්‍රියාපටිපාටි සරල කිරීමත්, වැඩ කටයුතු වලට අදාල ක්‍රියාවලීන් සවිස්තර කිරීමත් බාහිර ආයතන වෙත වැඩ කටයුතු පැවරීමත් නිසා ඉතිරි සේවක මණ්ඩලය යොදා ගනිමින් වඩාත් හොඳ සේවාවක් සැපයීමට බැංකුවට හැකිවිය.

නීතිමය ප්‍රතිසංස්කරණ

මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණවලට ඉඩ සැලසීම සඳහා මූල්‍ය නීති පනත, බැංකු පනත, ණය අයකර ගැනීමේ නීති, මූල්‍ය සමාගම් පනත හා මූල්‍ය කල්බදු පනත් වල වෙනස්කම් අවශ්‍ය විය. ඒ අනුව පහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ග බැංකුව විසින් ගන්නා ලදී.

- (අ) අවශ්‍ය නීතිමය වෙනස්වීම් පිළිබඳ යෝජනා කිරීමටත් විධිමත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ නියුතු ආයතන හා එම කටයුතු පිළිබඳ උනන්දු වන අය සමඟ සාකච්ඡා කිරීමටත්, අවශ්‍ය නීති කෙටුම්පත් කිරීම සඳහාත්, ජාත්‍යන්තර ඇන්දැකිම් සහිත දේශීය උපදේශකයකුගේ සේවය ලබා ගැනීම. මෙම වැඩකටයුතු පිළිබඳ අවසාන වාර්තාව 2003 පෙබරවාරි මස මැද භාගයේදී ලැබීමට නියමිතය.
- (ආ) මහ බැංකුවේ අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීමට හැකිවන ප්‍රායෝගික හා නීතිමය රාමුවක් සැපයෙන නව නීති සැකසීමටත් බැංකු ක්‍රමයේ ක්‍රමික සංවර්ධනයක් හා විධිමත් කරණය සිදු කිරීමට හැකි වන සේ මූල්‍ය නීති පනත හා බැංකු පනත පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විමසීමක් කිරීම සඳහාත් ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයකුගේ සේවය ලබා ගැනීමට යෝජනය. මහ බැංකුවේ පරිපාලනයට යටත්වන අනිකුත් මූල්‍ය නීති පිළිබඳව සහ බැංකු හා මූල්‍ය අංශයේ දැක්මට ගැලපෙන සේ වාණිජ හා සංවර්ධන බැංකු ස්ථාපිත කිරීමේ නීති විමසා බැලීමේ කටයුතු ඉටුකර ගැනීමටත් මෙම උපදේශකයන් මගින් අපේක්ෂා කෙරේ.

පාලනය, තොරතුරු හෙලිදරව් කිරීම හා පාරදෘෂ්‍යතාවය පිළිබඳ මුද්ධර්ම.

බැංකුව තුළ පාලනය පිළිබඳ මුද්ධර්ම යොදා ගැනීම තවදුරටත් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පහත සඳහන් කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

- මූල්‍යනීති පනත සංශෝධනය කිරීම මගින් මුදල් මණ්ඩලයේ සාමාජික සංඛ්‍යාව වැඩිකිරීම
- උපදේශක තාක්ෂණික කමිටු ක්‍රමයන් ස්ථාපිත කිරීම
- බැංකුවේ අධීක්ෂණ හා පාලන කටයුතු ශක්තිමත් කිරීම.
- බැංකුවේ නව ගිණුම් රාමුව වශයෙන් ජාත්‍යන්තර ගිණුම් ප්‍රමිතීන් ඇති කර ගැනීම
- නව අභ්‍යන්තර විගණන අධිකාරී පත්‍රයක් තෝරා ගැනීම

මුදල් මණ්ඩලයේ සාමාජික සංඛ්‍යාව වැඩි කිරීම

මුදල් මණ්ඩලය තුළ පුද්ගලික අංශයේ වැඩි නියෝජනයන් ඇතිවන සේ සාමාජික සංඛ්‍යාව 5 දක්වා වැඩි කරන ලදී.

උපදේශක තාක්ෂණික කමිටු ක්‍රමය

නිරණ ගැනීමේදී මුදල් මණ්ඩලයට මඟ පෙන්වීම සඳහා නියෝජ්‍ය අධිපති හෝ, මුදල් මණ්ඩල සාමාජිකයකුගේ සහායකත්වයෙන් යුත් උපදේශක තාක්ෂණික කමිටු ක්‍රමයක් ඇති කරන ලදී. ඒ අනුව, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කමිටුව (මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ කිරීමට) මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතා කමිටුව (බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනවල විධිමත් කිරීමේ කටයුතු පිළිබඳ නිර්දේශ කිරීමට) සහ විගණන කමිටුව (බැංකුවේ මූල්‍ය ගිණුම් හා අවධානම් පිළිබඳ නිර්දේශ කිරීමට) පිහිටුවීම මගින් නිරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය විධිමත්කරන ලදී.

අධීක්ෂණ හා විධිමත් කිරීමේ කටයුතු ශක්තිමත් කිරීම

යුපරික්ෂාකාරී විධිමත් කිරීමේ කටයුතු ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති මට්ටමට උසස් කිරීම සඳහාත්, එතැන් හා දුරස්ථ අධීක්ෂණ කටයුතු ශක්තිමත් කිරීමටත්, ශ්‍රී ලංකාවේ මනා බැංකු ක්‍රමයක් සංවර්ධනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක බැංකුව නිරතවී ඇත. බැංකු අධීක්ෂණ ක්ෂේත්‍රයේ කටයුතුද ශක්තිමත් කිරීම සඳහා සහාය වීමට ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයකුගේ සේවය ලබා ගැනීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරන අතර මෙම කටයුතු 2003 මැයි මාසයේ ආරම්භ වීමට නියමිතය. මීට අමතරව බැංකු අධීක්ෂණ කටයුතු ඵලදායී ලෙස ඉටුකිරීමට හැකිවන සේ පුහුණු වැඩ සටහනක් සකස්කර ඇත. මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව ඇතිවන සේ එතැන් හා දුරස්ථ අධීක්ෂණ වැඩි ප්‍රමාණයක් කිරීමට මෙමගින් බැංකුවට හැකි වී ඇත.

නව ගිණුම් රාමුවක් හා අභ්‍යන්තර විගණන අධිකාරී පත්‍රයක් ඇති කර ගැනීම

සංස්කරණාත්මක හා පිළිගත හැකි තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීමේ අරමුණින් මහ බැංකු ගිණුම් සඳහා ජාත්‍යන්තර ගිණුම් ප්‍රමිතීන් මහ බැංකුව විසින් ඇතිකර ගන්නා ලදී. මේ අනුව මෙහෙයුම් විමර්ශනය කිරීමටත් බැංකුව කඩිනම් කළයුතු ක්ෂේත්‍ර මොනවාදැයි හඳුනා ගැනීමටත් ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් හොඳම පරිච්ඡේද අනුව කටයුතු කිරීමටත් බැංකුවට හැකි වේ. යාගමික පාලනයට අදාළ හොඳම පරිච්ඡේද යොදා ගැනීමේදී දේශීය මූල්‍ය ආයතනවලට අන්තර්ගතවීමට මහ බැංකුවේ ප්‍රමිතීන් මේ මගින් ඉහළ මට්ටමක තබනු ඇත. මේ අනුව පහත සඳහන් දෑ සඳහා කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී.

- (අ) නව සිලන්තයේ අර්ථස්ථ හා යන්ග් විසින්, ජාත්‍යන්තර ගිණුම් ප්‍රමිතීන්ට අනුව 2001 වසර සඳහා ගිණුම් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විගණනයක් සමග ඊට සම්බන්ධිත විශේෂ පැවරුම් කටයුතු ඉටු කරන ලදී. 2002 වසර සඳහා මහ බැංකු ගිණුම් පිළිබඳ විගණන මතයක් ද ඔවුන් විසින් සපයන ලදී.
- (ආ) කාර්ය සාධක විගණන හා තොරතුරු පද්ධති විගණන කරගෙන යාම සඳහා විශේෂ ජනක පිහිටුවීමට කළමනාකරන විගණන දෙපාර්තමේන්තුව යොමු කර ඇත. මේ සඳහා කළමනාකරණ විගණන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අභ්‍යන්තර විගණන අධිකාරී පත්‍රයක් ඇතිකර ගන්නා ලදී.

මෙම කටයුතු නිම කිරීම මගින් කළමනාකාරීත්ව විගණන කටයුතු හා අවධානම් කළමණාකරන ක්‍රියාවලිය වඩාත් දියුණු කෙරෙන අතර, ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව අතර බැංකුවේ පිළිගැනීම වැඩි කෙරේ.

ගෙවීම් ප්‍රතිසංස්කරණ තුළින් තාක්ෂණික වැඩිදියුණු කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය වෙළෙඳ පොළ හා බැංකු අංශයේ සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වන යටිතල පහසුකම් ස්ථාපිත කිරීමේ කටයුතු සාක්ෂාත්කර ගැනීම යෝජනා ගෙවීම් ප්‍රතිසංස්කරණවලින් අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම ක්‍රියාවලිය පහත සඳහන් දෑ සාක්ෂාත් කර ගැනීමට සහාය වේ.

- (අ) අද්වෛත ඇතිවෙන ජාත්‍යන්තර පරිච්ඡේද අනුකූලව ගෙවීම් පද්ධතියේ සහ පුරුකුම්පත් පියවීමේ පද්ධතියේ පියවීමට අවධානම අඩු වීම.
- (ආ) ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය වල විශ්වාසනීයත්වය හා ඊටායේ ගණුදෙනු කිරීම හැකියාව වැඩි දියුණු කෙරේ.
- (ඇ) බැංකුවේ මූල්‍ය හා ව්‍යාපාරික මෙහෙයුම් වල කාර්යක්ෂමතාව හා ගුණාත්මක බව වැඩි කෙරේ.

(ඈ) නව මෙහෙයුම් යන්ත්‍රණවලට අවශ්‍ය අදාළ නීතිමය හා විධිමත් කරන රාමුවක් ස්ථාපිත කෙරේ.

මෙම අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමයක් (RTGS) සහ පතු රහිත පුරුකුම් පියවීම් ක්‍රමයක් (SSSS) හඳුන්වා දීමට කටයුතු කරන ලදී. තත්කාලීන දළ පියවීම් ක්‍රමය මගින් ඉක්මනින් කළ යුතු විශාල වටිනාකමකින් යුත් ගෙවීම් පියවීම් සඳහා යොදා ගැනේ. ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකාවේ පුරුකුම් පත් පියවීම් ක්‍රමයක් ඇති කෙරෙන අතර පක්‍රීකා සහිත පුරුකුම් පත් සම්බන්ධයෙන් වෙළෙඳපොළේ ඇති අතර්ථයන් පමණක් ඉවත් කරලන අතර රාජ්‍ය පුරුකුම්පත් වල වෙළෙඳාම් සඳහා සක්‍රීය ද්විතීක වෙළෙඳ පොළක් ඇති කිරීමට සහාය වේ. මීට අමතරව, සංඛලිත ගිණුම් පද්ධතියක් ස්වයං-කෘත පොදු ලෙජර් ක්‍රමයක් බැංකුවට ලබාගෙන ඇති අතර, එමගින් ඉහත කටයුතු පහසු කෙරෙන අතර බැංකුවේ වර්තන හා අනාගත මූල්‍ය ගණුදෙනු පහසු කෙරේ.

රජයේ හා ලෝක බැංකු උපදෙස් වලට අනුකූලව 2002 පෙබරවාරි මාසයේදී ජාත්‍යන්තර ලංසු තබන්නන්ගෙන් ටෙන්ඩර් කැඳවන ලද අතර ලොජිකා යු.කේ. සමාගමට සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ඩිජිටල් ගෘහ වෙත 2002 ඔක්තෝබර් මාසයේදී පිළිවෙලින් RTGS/SSSS සහ පොදු ලෙජර් ක්‍රමය සැපයීම, සවිකිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කොන්ත්‍රාත්තුව පිරිනමන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘති වල වැඩකටයුතු 2002 නොවැම්බර් වලදී ආරම්භ කරන ලද අතර 2003 අවසාන කාර්තුවේදී මෙම පද්ධතියන් ක්‍රියාත්මක වීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

3. අරමුදල් මූලාශ්‍ර

ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනය (ජ.ස.අ) මගින් ලෝක බැංකුව ස්විඩන් ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනයද නවීකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් සැපයීමට එකඟ විය. ජාත්‍යන්තර ස. ආයතනයේ දායකත්වය ඇ.ඩො. දශ ලක්ෂ 30.3 ක් ද ස්විඩන් ජා.ස.ආ දායකත්වය ඇ.ඩො. දශ ලක්ෂ 1 ක් ද සමග ව්‍යාපෘතියේ වියදම ඇ.ඩො. දශ ලක්ෂ 42 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කරන ලදී. ඉතිරි ඇ.ඩො. දශ ලක්ෂ 10.7 මහ බැංකුව විසින් දරනු ඇත. කෙසේ වුවද වෙනත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියන් සඳහා ඇ.ඩො. දශ ලක්ෂ 5 ක් රජය විසින් නැවත වෙන්කර දුන් නිසා ජ.ස.ආ යේ දායකත්වය ඇ.ඩො. දශ ලක්ෂ 25.3 දක්වා අඩුවිය.

4. කාල රාමුව

නවීකරණ ක්‍රියාවලිය දිගටම ක්‍රියාත්මක වන අතර 2005 මැද වන විට අවසන් කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

ගිණුම් සහ මූල්‍යය

1. 2002.12.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ගිණුම්කරණ රාමුව සහ ප්‍රතිපත්ති, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒවාට අදාළ සටහන්

අ. ඉදිරිපත් කිරීමේ පදනම

වර්ෂ 2001 සිට බලපවත්වන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ ගිණුම්කරණ රාමුව වශයෙන්, මහ බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් (ජා.ගි.ප්‍ර) පිළිගන්නා ලදී. මෙමගින් බලාපොරොත්තු වනුයේ, ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් ගිණුම්කරණ පිළිවෙත් මත පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ සංසන්දනාත්මක භාවය සහ හෙළිදරව් කිරීම වඩාත් උචිත අන්දමකින් වැඩිකර දැක්වීමය. මෙම පදනම මෙතෙක් අනුගමනය කරන ලද පිළිවෙත් වලට වඩා සම්පූර්ණයෙන් වෙනසක් වූ ක්‍රියාවලියක් වූව ද සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ජා. ගි. ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලවීමට බැංකුවට හැකි වූ අතර, 2003 වර්ෂයේ දී පූර්ණ අනුකූලතාවය මුදුන්පත් කර ගැනීමට අපේක්ෂිතය.

මෙසේ ජා. ගි. ප්‍ර. පිළිගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හා මීට පෙර පැවති ගිණුම්කරණ පිළිවෙත් වල ස්වභාවය වෙනස් වූ හෙයින්, මෙයට අමුණා ඇති ශේෂ පත්‍රයේ සහ ලාභාලාභ ගිණුමෙහි 2001 වර්ෂය සඳහා වූ සංසන්දනාත්මක දත්තයන් ජා.ගි.ප්‍ර. සහ ජා.ගි.ප්‍ර. පූර්ව පදනම මත හෙළිදරව් කර ඇත. වර්ෂ 2001 සඳහා වූ වාර්ෂික වාර්තාවේ අගයන් ජා.ගි.ප්‍ර. පූර්ව පදනම මත දැක්විණි. ඒ අනුව, නිසි සංසන්දනය සහ ඉකුත් වාර්ෂික වාර්තාව සමග සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම පහසු කරනු වස් වර්ෂ 2001 සඳහා වූ සංසන්දනාත්මකයන් දක්වා ඇත.

සංසන්දනාත්මක කාර්යයන් සඳහා සංගතතාව තහවුරු කර ගැනීම පිණිස 2001 සහ 2002 වර්ෂ තුළ දී පහත සඳහන් ප්‍රතිපත්ති බල පැවැත්විණි.

(ආ) පොදු

නවීකරණ ක්‍රියාවලියෙහි එක් අංගයක් වශයෙන් ජාත්‍යන්තර විශිෂ්ට පරිචයන්ට අනුකූලවීම පිණිස, බැංකුව පිළිගත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ සහ ගිණුම්කරණ පරිචයන් වර්ධනය කිරීමෙහි ලා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවධානය යොමු වී ඇත.

ඒ අනුව, මේ සමග වන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ජා.ගි.ප්‍ර. මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ප්‍රමිත සහ නිර්වචනයන් ද ජා.ගි.ප්‍ර. කමිටුව විසින් අනුමත කළ පරිදි ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත සහ ස්ථාවර නිර්වචන කමිටුව විසින් අනුමත කරන

ලද නිර්වචනයන්හි විස්තර කර ඇති ඇතැම් අනුකූල නොවීම් හැර ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන් (ජා.මු.වා.ප්‍ර) ප්‍රකාර එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පිළියෙල කර ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්, තනි ඒකකයක් වශයෙන් බැංකුව සඳහාම වන අතර, ජා.ගි.ප්‍ර. යටතේ අවශ්‍ය වන පරිදි බැංකුවේ සහ එහි පරිපාලිතයන්ගේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් නොවේ. ශ්‍රී ලංකා රජය සහ රජය විසින් පාලනය කරනු ලබන අනිකුත් ඒකකයන් වෙනුවෙන් වත්කම් සහ බැරකම් දැරීම හෝ පවත්වා ගැනීම සම්බන්ධ භාරකාර තත්ත්වයක් සහ පොදුවේ නියෝජිතයෙකු ලෙස බැංකුව ක්‍රියා කරනු ලැබේ. එසේ භාරකාර සහ පරිපාලන විධිවිධාන යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පරිපාලනය කරනු ලබන වත්කම් සහ බැරකම්, බැංකුවේ වත්කම් සහ බැරකම් නොවන්නේ ය. එබැවින් ඒවා සම්බන්ධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඇතුළත් කර නොමැත.

(ඇ) ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ප්‍රකාශනය

(i) වාර්තා කිරීමේ ඒකකය සහ ව්‍යවස්ථිත පදනම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්, ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල්, මූල්‍ය සහ ගෙවීමේ පද්ධති පරිපාලනය, අධීක්ෂණය සහ නියාමනය කිරීම සඳහා වගකිව යුතු අධිකාරිය ලෙස 1949 අංක 58 දරණ මූල්‍ය නීති පනත (සංශෝධිත පරිදි) යටතේ ස්ථාපිත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ (බැංකුව හෝ ශ්‍රී ලංකා මුදල් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් වන්නේය. මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් 2002 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් මුදල් වර්ෂය සඳහා අදාළ වන්නේය. එම ප්‍රකාශනයන් පිළියෙල කරන ලද්දේ ජා.ගි.ප්‍ර.ම. විසින් අනුමත ප්‍රමිතීන් සහ නිර්වචනයන් ද, ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් ද (ජා.ගි.ප්‍ර.) ජා.ගි.ප්‍ර. කමිටුව විසින් අනුමත කර බලපවත්වන ස්ථාවර නිර්වචන කමිටුවේ (ස්.නි.ක.) නිර්වචනයන් ද පහත සඳහන් කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් අර්ධ වශයෙන් හෝ පූර්ණ වශයෙන් හෝ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට අනුකූලවීමට ප්‍රායෝගික නොවූ ඒවා හැර, අන්තර්ගත ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන්ට (ජා.මු.වා.ප්‍ර) අනුකූලවය.

- ජා.ගි.ප්‍ර. 7 : මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයන්
- ජා.ගි.ප්‍ර. 27 : ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්
- ජා.ගි.ප්‍ර. 32 : මූල්‍ය ලියවිලි : හෙළිදරව් කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම
- ජා.ගි.ප්‍ර. 39 : හඳුනා ගැනීම සහ මිනුම

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් එක් ඒකකයක් වශයෙන් බැංකුව සඳහාම වන අතර, ජා.ගි.ප්‍ර. යටතේ අවශ්‍ය වන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
ආදායම් ප්‍රකාශනය

2002 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා

	සටහන් යොමුව	2002 ජා.ගි.ප්‍ර.පදනම රු. '000	2001 ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම රු. '000	2001 ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. පදනම රු. '000
මෙහෙයුම් ආදායම්:				
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම් ආශ්‍රිත ආදායම්				
පොළී ආදායම්	1	8,958,028	13,263,983	13,961,091
පොළී වියදම්	2	(5,042,311)	(9,623,360)	(9,623,360)
		3,915,717	3,640,623	4,337,731
උපලබ්ධි නොවූ සාධාරණ ඇගයීම් මත ලාභ/(පාඩු)		3,793,359	1,483,959	1,260,365
උපලබ්ධි වූ සාධාරණ ඇගයීම් මත ලාභ/(පාඩු)		2,642,735	1,273,846	1,393,474
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම් ආශ්‍රිත සම්පූර්ණ ආදායම		10,351,811	6,398,428	6,991,570
විදේශීය මූල්‍ය වගකීම් ආශ්‍රිත වියදම්				
පොළී වියදම්		(966,346)	(826,088)	(826,088)
අලාභ ලැබිය හැකි ව්‍යුත්පන්න		-	(5,016)	-
විදේශීය මූල්‍ය වගකීම් ආශ්‍රිත සම්පූර්ණ වියදම		(966,346)	(831,104)	(826,088)
විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය		3,466,518	699,601	453,307
විදේශීය මුදල් ආශ්‍රිත ආයෝජන ආදායම		12,851,983	6,266,925	6,618,789
දේශීය මූල්‍ය වත්කම් ආශ්‍රිත ආදායම්				
පොළී ආදායම්	3	7,403,230	12,240,067	12,008,693
පොළී වියදම්		(540,766)	-	-
දේශීය මූල්‍ය වත්කම් ආශ්‍රිත සම්පූර්ණ ආදායම		6,862,464	12,240,067	12,008,693
ලාභාංශ ආදායම	4	49,172	38,758	30,008
විවිධ ආදායම්		272,061	690,046	128,091
මුළු ශුද්ධ මෙහෙයුම් ආදායම		20,035,680	19,235,796	18,785,581
මෙහෙයුම් වියදම්:				
නව මුදල් නිකුතු වියදම්	5	(661,867)	(570,247)	(579,066)
බොල් සහ අධිමාණ ණය	6	(22,328)	(406,406)	(262,574)
දේපළ පිරිසිදු හා උපකරණ ඇගයීම් අඩුවීම		(721,284)	-	-
ප්‍රතිපාදන	7	(2,206)	(428,655)	-
පරිපාලන වියදම්	8	(872,409)	(430,019)	(488,779)
කාර්ය මණ්ඩල පිරිවැය	9	(1,069,059)	3,328,250)	(2,333,624)
ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැන්වීම සඳහා බැංකුවෙන් දැරූ පිරිවැය		-	(435,611)	-
ක්ෂය වීම්	10	(168,647)	(233,543)	(216,258)
මුළු මෙහෙයුම් වියදම්		(3,517,800)	(5,832,731)	(3,880,241)
ආදායම් බදුවලට පෙර මෙහෙයුම් ලාභය		16,517,880	13,403,065	14,095,340
ආදායම් බදු		(529,069)	-	-
සාමාන්‍ය කටයුතුවලින් ලැබූ ශුද්ධ ලාභය		15,988,811	13,403,065	14,905,340

2002 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය

විස්තරය	සටහන් යොමුව	2002	2001	2001
		දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය	දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය	දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය
		රු. '000	රු. '000	රු. '000
වත්කම්				
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්				
මුදල් සේෂයන්	11	55,873,107	34,545,000	34,996,680
තනුදායක කළමනාකරණ පුද්ගලිකයන්	12	90,851,682	67,362,354	66,434,843
රජයේ	13	7,114,912	6,520,080	6,584,657
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්	14	54,588,730	47,253,415	47,253,415
ලැබිය යුතු මුදල්	15	91,046	1,075,868	1,029,653
		208,519,477	156,756,717	156,299,248
දේශීය මූල්‍ය වත්කම්				
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර	16	52,859,539	62,385,731	59,455,392
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර (ප්‍රතිමිලදී ගැනීම්)	16	-	1,500,000	1,968,684
රජයේ දෙන ලද ණය	17	31,033,000	30,126,600	39,275,047
අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය	18	30,000	43,849	149,533
ලැබිය යුතු මුදල්	19	398,145	58,742	3,669,442
මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල ආයෝජන	20	663,091	973,030	973,030
		84,983,775	95,087,952	105,491,108
අනිකුත් වත්කම්				
නොණය		760,345	567,258	560,986
රජයේ නොණය		425,780	430,537	430,537
විවිධ වත්කම්		1,335,085	1,778,133	6,363,909
ස්ථාවර වත්කම්	21	8,127,448	8,021,398	8,022,116
		10,648,658	10,797,326	15,377,548
මුළු වත්කම්		304,151,910	262,641,995	277,167,904
බැරකම්				
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්				
ගෙවිය යුතු මුදල්	22	349,710	54,550	54,550
ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්	23	87,378,407	69,275,213	69,275,213
ආසියානු නිත්‍යානුකූල සංගමයේ ගෙවිය යුතු මුදල්		13,029,377	9,849,836	9,999,354
අනිකුත් විදේශීය බැරකම්		122,969	176,944	171,928
		100,880,463	79,356,543	79,501,045
දේශීය මූල්‍ය බැරකම්				
වාණිජ බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතනවල තැන්පතු		38,085,775	35,951,929	35,951,929
රජයේ හා රාජ්‍ය නියෝජ්‍ය ආයතනවල තැන්පතු	24	769,005	4,572,294	4,310,368
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර (ප්‍රතිමිලදී ගැනීම්)		11,155,684	2,715,179	2,715,179
අනිකුත් තැන්පතු		193,848	2,850,777	2,976,155
ගෙවිය යුතු මුදල්		459,844	1,668,964	1,670,261
		50,664,156	47,759,143	47,623,892
අනිකුත් බැරකම්				
පාසර ණයෙන් පවතින මුදල්	25	88,307,773	76,561,172	76,561,172
වෙනත් බැරකම්	26	335,804	1,706,312	9,999,354
අනිකුත් බැරකම්		362,966	259,271	8,650,616
		89,006,543	78,526,755	85,211,788
කොටස් හිමියන්ගේ ප්‍රාග්ධනය				
ප්‍රාග්ධනය සහ සංචිත	27	63,600,748	56,999,554	64,831,179
මුළු කොටස් හිමියන්ගේ ප්‍රාග්ධනය		63,600,748	56,999,554	64,831,179
මුළු හිමිකරු ප්‍රාග්ධනය හා වගකීම්		304,151,910	262,641,995	277,167,904

වගන්තියට පත් කර ඇත:

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 2002 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ගිණුම්, 1971 අංක 38 දරණ මුදල් පනතේ 13 වගන්තිය සහ 1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනතේ 42 (1) වගන්තිය යටතේ සංශෝධිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (1) වගන්තියට අනුකූලව විධිවිධාන ප්‍රකාර මාසේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී.

2002 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ආගන්තුකව පවතින සඳහා රජයේ මෙහෙයුම් කටයුතුවල ප්‍රතිඵල, ජාත්‍යන්තර ගණකාධිකරණ ප්‍රමිතියට අනුකූලව සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි දී ඇති සටහන් අංක 1-27 දක්වා ඇති ගණකාධිකරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව සියලුම ප්‍රමාණාත්මක කරුණු සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන පරිදි සකස් කළ බව මෙහි ප්‍රකාශයන් පිළියෙල කර ඇති බව මාසේ මතය වේ.

දත්ත මුදල් නීති පනතේ 42 (2) වගන්තිය ප්‍රකාර මෙම ගිණුම් පිළිබඳ මාසේ කිවිය හැකි සියලුම දත්ත මාසේ අමාත්‍යවරයා අමතන ලද සම් දින දරණ මාසේ වාර්තාවේ ඇතුළත්ව ඇත.

විගණකාධිකරණ දෙපාර්තමේන්තුව
කොළඹ 07.
2003 ජූනි 28 දින

චන්ද්‍ර. සී. මානසිංහ
විගණකාධිකරණ

ජී. ජයවර්ධන
අධ්‍යක්ෂ

ඩී. එල්. කුමාරවංශ
ප්‍රධාන ගණකාධිකරණ

සටහන්			
	2002	2001	2001
	රු. 000	රු. 000	රු. 000
	ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. පදනම
1. ශුද්ධ පොළී ආදායම - විදේශීය මුදල් පොළී ආදායම			
මුදල් සහ කෙටිකාලීන අරමුදල්	1,148,303	1,008,698	1,779,513
වෙළඳ පුරකුම්පත්	7,731,377	12,227,175	12,153,468
ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල	78,348	28,110	28,110
උප එකතුව	8,958,028	13,263,983	13,961,091
2. පොළී වියදම			
විදේශීය පුරකුම්පත්	5,042,311	9,623,360	9,623,360
උප එකතුව	5,042,311	9,623,360	9,623,360
එකතුව	3,915,717	3,640,623	4,337,731
3. ශුද්ධ පොළී ආදායම - දේශීය මුදල් පොළී ආදායම			
වෙළඳ පුරකුම්පත් සහ රජයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වලින් ණය සහ අත්තිකාරම්	7,295,716	11,944,957	11,901,856
	107,514	295,110	106,837
	7,403,230	12,240,067	12,008,693
4. ලාභාංශ ආදායම - දේශීය ආයෝජන			
ප්‍රා. සං. බැංකු සහ අදාල අනිකුත් ආයතන	49,172	38,758	30,008
	49,172	38,758	30,008
5. නව මුදල් නිකුතු වියදම්			
නව නොට්ටු සහ කාපි නිකුතු වියදම්	661,867	570,247	579,006
	661,867	570,247	579,006
6. බොල් සහ අඩමාන ණය වියදම්			
ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා ණය සහ අත්තිකාරම්	-	-	-
ණය අවදානම සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	406,406	240,223
අය කරගත නොහැකි ශේෂයන් කපා හැරීම	22,328	-	22,351
	22,328	406,406	262,574
7. ප්‍රතිපාදන			
දේපල පිරිසිදු කිරීම හා උපකරණ අගය අඩුවීම සඳහා ප්‍රතිපාදන	2,206	69,855	-
සෙමින් සංසරණය වන තොග සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	64,700	-
සාහිතික කරන ලද ණය සඳහා හිමිකම් පෑම සඳහා ප්‍රතිපාදන	-	294,100	-
	2,206	428,655	-
8. පරිපාලන වියදම්			
අලුත්වැඩියා සහ තඩත්තු වියදම්	79,015	39,722	53,722
තොරතුරු	53,809	68,404	68,404
ගමන් වියදම්	13,781	16,013	16,013
කුලී වියදම්	22,355	36,849	31,954
මුද්‍රණ වියදම්	41,127	18,833	18,833
විගණකාධිපති වෙත ගෙවිය යුතු විගණන ගාස්තු	750	750	750
අය කර ගත නොහැකි මුදල් ශේෂ සඳහා ප්‍රතිපාදන	20,093	10,611	-
මුදල් මණ්ඩල සාමාජික දීමනා	287	226	226
වෙනත් වියදම්	641,192	238,611	298,877
	872,409	430,019	488,779
9. කාර්ය මණ්ඩල පිරිවැය			
වේතන සහ වැටුප් ආදිය හා උ.වි. ගෙවීම්	626,779	1,013,012	1,366,617
විශ්‍රාම වැටුප් පිරිවැය - නිශ්චිත දායක සැලසුම්	246,020	1,765,635	152,865
විශ්‍රාම වැටුප් පිරිවැය - නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම්	196,260	549,603	814,142
	1,069,059	3,328,250	2,333,624
(වර්ෂය සඳහා බැංකුවේ සාමාන්‍ය සේවක සංඛ්‍යාව 1,315කි.)			

	2002 රු. 000 ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	2001 රු. 000 ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	2001 රු. 000 ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. පදනම
10. ක්ෂය වීම්			
කාර්යාලීය ලී බඩු සහ උපකරණ	19,068	-	14,208
පරිගණක සහ පරිගණක උපකරණ	11,379	-	25,040
මෝටර් වාහන	5,712	-	6,206
සවිකුරු සහ වැද්දුම්	38	1,679	3,838
පුස්තකාල පොත්	-	-	1,833
ස්වයංක්‍රීය උපකරණ	13,827	13,510	10,351
ගොඩනැගිලි	114,504	148,499	148,499
ඒ. එස්. 400 ප්‍රධාන පරිගණකය	4,119	69,855	6,283
	168,647	233,543	216,258
විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්			
11. මුදල් ශේෂයන්			
මුදල් ශේෂයන්	10,095,566	4,792,731	5,244,411
විදේශීය ගනුදෙනු සහ කාසි	164	218	218
කාලීන තැන්පතු	45,777,377	29,752,051	29,752,051
	55,873,107	34,545,000	34,996,680
12. ගනුදෙනු කළ හැකි පුරකුම්පත්			
විදේශීය රාජ්‍ය පුරකුම්පත්	52,782,487	55,517,855	55,517,856
විදේශීය රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	29,658,870	6,365,654	6,365,654
විදේශීය රාජ්‍ය නොවන පුරකුම්පත්	8,410,325	5,478,845	4,551,333
	90,851,682	67,362,354	66,434,843
13. රන්			
රන්/විනිශ්ම සඳහා ඇති සහතික	7,114,912	6,520,080	6,584,657
	7,114,912	6,520,080	6,584,657
14. ජා.මු.අ. සම්බන්ධ වත්කම්			
ජා.මු.අ. සමග දරණ වි.ගැ.හි	210,034	77,629	77,629
ජා.මු.අ. සලාකය	50,382,377	47,175,786	47,175,786
ජා.මු.අ. නියෝජන අනුපාතය මත ප්‍රත්‍යාගණනය පරිදි ශේෂය	50,592,411		
එකතු කළා: වර්ෂය අවසානයට විනිමය අනුපාතය පදනමට			
ඇගයීමේ ලාභය	3,996,319		
	54,588,730	47,253,415	47,253,415
15. ලැබිය යුතු මුදල්			
විගැ.හි දැරීම් මත ලැබිය යුතු පොලිය	10,107	13,226	13,226
ලෝක බැංකුවෙන් ප්‍රතිපූර්ණය කරන ලද ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම	-		
යන්තරයේ වියදම්		1,007,284	1,016,427
ස්ථාවර තැන්පතු මත ලැබිය යුතු පොලිය	71,080	32,390	
රන් ශේෂයන් මත ලැබිය යුතු පොලිය	6,832	8,715	
විදේශීය බැංකු ගිණුම් මත ලැබිය යුතු පොලිය	1,799	2,695	
කැඳවූ තැන්පතු මත ලැබිය යුතු පොලිය - පුරෝ සහ එක්සත්			
රාජධානි පවුම්	1,228	11,558	
	91,046	1,075,868	1,029,653

	2002 රු. 000	2001 රු. 000	2001 රු. 000
	ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. පදනම
දේශීය මූල්‍ය වත්කම්			
16. ගනුදෙනු සඳහා ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර			
ශ්‍රී ලංකා රජයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	52,859,539	62,385,731	59,455,392
ශ්‍රී ලංකා රජයේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	-	1,500,000	1,968,674
	52,859,539	63,885,731	61,424,076
17. රජයට දෙන ලද ණය			
විකුණු ණය	31,033,000	30,126,600	30,126,600
විශේෂ අත්තිකාරම්	-	-	9,148,447
	31,033,000	30,126,600	39,275,047
18. අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය			
පරිශේෂ මුල් මුදල	2,656,684	2,733,095	2,733,095
එකතු කළා - ලැබිය යුතු පොලිය	3,967,675	3,577,713	3,577,713
ලැබිය යුතු මුළු මුදල	6,624,359	6,310,808	6,310,808
අඩු කළා - අවිනිශ්චිත පොලිය	(3,967,675)	(3,577,713)	(3,577,713)
- අඩමාන ණය පදනා ප්‍රතිපාදනයන්	(2,626,684)	(2,689,246)	(2,583,562)
	30,000	43,849	149,533
19. ලැබිය යුතු මුදල් (දේශීය)			
පූර්ව ගෙවීම්	-	4,699	
විවිධ ලැබිය යුතු මුදල්	3,533	15,145	
ණයකර මත ලැබිය යුතු පොලිය	38,898	38,898	
අය කරගත යුතු කාර්ය මණ්ඩල අර්ථ සාධක අරමුදල්	1,153		
"එස්.අයි.ඩී.පී." වෙතින් ලැබිය යුතු මුදල්	2,561		
මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් ලැබිය යුතු මුදල් - කොටස් පැවරීම අනිකුත්	352,000		
	398,145	58,742	3,669,422
20. මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල ආයෝජන			
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	160,000	512,000	512,000
ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව	20,000	20,000	20,000
ණය තොරතුරු කාර්යාලය	12,372	12,463	12,463
ජාතික සංවර්ධන බැංකුව	26,250	26,250	26,250
ඩග් ඇන්ඩ් ගෙල්ප්ස් ක්‍රෙඩිට් රේච් ලිමිටඩ්	3,500	3,500	3,500
එන්.ඩී.බී. බැංකුව	10,500		
සීමාසහිත ලංකා ක්ලියර්	29,500		
උප එකතුව	262,122	574,213	574,213
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවලින් ගත් ණයකර			
රුහුණු සංවර්ධන බැංකුව	107,355	107,355	107,355
කඳුරට සංවර්ධන බැංකුව	44,817	44,817	44,817
රජරට සංවර්ධන බැංකුව	27,892	25,740	25,740
වයඹ සංවර්ධන බැංකුව	135,161	135,161	135,161
සබරගමුව සංවර්ධන බැංකුව	85,744	85,744	85,744
උප එකතුව	400,969	398,817	398,817
එකතුව	663,091	973,030	973,030
21. දේපළ පිරිසහන හා උපකරණ			
ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි	5,610,692	7,654,329	7,654,329
මෝටර් වාහන	51,405	66,832	55,852
කාර්යාලයේ ලී බඩු සහ උපකරණ	169,695	127,872	127,872
සවිකුරු සහ වැද්දුම්	38,886	34,547	34,547
පරිගණක උපකරණ	37,508	75,120	75,120
ඒ.එස්. 400 ප්‍රධාන පරිගණකය	16,476	25,132	25,132
ස්වයංක්‍රීය උපකරණ	96,714	110,541	41,403
විත්‍ර	3,964	3,637	3,637
පුස්තකාලය	5,872	3,666	3,666
ඉදි කෙරෙමින් පවතින ගොඩනැගිල්ල	494	494	494
ජනගහන බැංකු මූල්‍ය විදුලි සංදේශ සංගමය	64	64	64
ඉඩම් ගිණුම	2,183,060		
අඩු කළා - ස්ථාවර වත්කම් සඳහා ප්‍රතිපාදනය	(83,382)	(80,836)	
	8,127,448	8,021,398	8,022,116

	2002 රු. 000 ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	2001 රු. 000 ජා.ගි.ප්‍ර. පදනම	2001 රු. 000 ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. පදනම
විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්			
22. ගෙවිය යුතු මුදල් (විදේශීය)			
ජා.මු.අ. ණය මත ගෙවිය යුතු පොලිය හා ගාස්තු	157,088	34,048	34,048
ගෙවිය යුතු පොලිය - ආර්.සා.	16,670	20,502	20,502
ලෝක බැංකුවට ගෙවිය යුතු මුදල් - ස්වි.යෝ	4,860		
බැංකු සැසඳුම් නිශ්චායණ ගිණුම	60,122		
ස්ථාවර වත්කම් සඳහා ගෙවිය යුතු	110,970		
	349,710	54,550	54,550
23. ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම්			
පංගු වැඩි කිරීම	23,842,965	23,842,965	23,842,965
වි.ගැ.හි. වෙන් කිරීම්	8,636,908	8,087,212	8,087,212
ණය	27,787,088	19,462,579	19,462,579
අනිකුත් ගිණුම්	20,714,669	17,882,457	17,882,457
ජා.මු.අ. නියෝජන අනුපාතය මත ප්‍රත්‍යාගණනය පරිදි ශේෂය	80,981,630	69,275,213	69,275,213
වර්ෂය අවසානට විනිමය අනුපාතය පදනමට ඇගයීමේ අලාභය			
	6,396,777		
	87,378,407	69,275,213	69,275,213
දේශීය මූල්‍ය බැරකම්			
24. රාජ්‍ය සහ රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතනවල ශේෂ			
රජයේ තැන්පතු	200,749	4,562,948	4,301,022
රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතනවල තැන්පතු	568,256	9,346	9,346
	769,005	4,572,294	4,310,368
25. සංසරණයේ පවතින මුදල්			
තොට්ටු	85,023,029	73,463,680	73,463,680
කාපි	3,284,744	3,097,492	3,097,492
	88,307,773	76,561,172	76,561,172
26. අනිකුත් බැරකම්			
අවිනිශ්චිත ණය හිමියෝ	16,316	245,915	5,040,157
අනිකුත්	346,650	13,356	3,610,459
	362,966	259,271	8,650,616
27. ප්‍රාග්ධනය සහ සංචිත			
ප්‍රාග්ධනය - මුදල් නීති පනතේ (මු.නි.ප) 6 වගන්තිය ප්‍රකාර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාග්ධනය රු. මිලියන 15ක වශයෙන් නියම කර ඇත.	15,000	15,000	15,000
පොදු සංචිතය	36,771,696	22,304,283	17,775,880
ගොඩනැගිලි සංචිතය			4,562,736
ණය ඇපකර සංචිතය			500,000
මධ්‍ය සහ දිගුකාලීන ණය අරමුදල	4,925,000	4,925,000	4,925,000
ලාභ හා අලාභ ගිණුම	15,988,811	13,403,065	14,905,340
අතිරික්තය	985,000	985,000	985,000
ප්‍රාග්ධනය දායක ගිණුම	577,859	577,859	
ජාත්‍යන්තර ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය	3,675,000	14,789,347	19,723,526
ස්ථාවර වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණන ගිණුම	662,382		
අනිකුත් සංචිත			1,438,694
	63,600,748	56,999,554	64,831,179

පරිදි බැංකුව සහ එහි පරිපාලිතයන් සඳහා වූ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් අන්තර්ගත නොවේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති සහ ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී විසින් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් නිකුත් කිරීම සඳහා 2003 පෙබරවාරි 24 දින අනුමත කරන ලදී.

(ii) මිනුම් පදනම

අන් අන්දමකට දක්වා නොමැති නම් මිනුම් පදනම ඓතිහාසික පිරිවැය වේ.

(iii) මුදල් ඉදිරිපත් කිරීම

අන් අන්දමකට දක්වා නොමැති නම් සියලුම සංඛ්‍යා ශ්‍රී ලංකා රුපියල් දහස් වලින් දැක්වේ.

(iv) විදේශීය මුදල් පරිවර්තනය

විදේශීය මුදල්වලින් වූ ගනුදෙනු එකී ගනුදෙනු සිදු වූ දිනයේ දී පැවති විනිමය අනුපාතිකයන් ප්‍රකාර ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය කරන ලදී. විදේශීය මුදල්වලින් වූ මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය බැරකම් ශේෂපත්‍ර දිනට පැවති විනිමය අනුපාතිකයන් ප්‍රකාර ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය කරන ලදී. වාර්තාකරණ කාර්යයන් සඳහා විදේශීය මුදල් වත්කම් සහ බැරකම් ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය කිරීමේ දී ප්‍රධාන මුදල් සඳහා පහත දැක්වෙන ශ්‍රී ලංකා රුපියල් විනිමය අනුපාතිකයන් භාවිතා කරන ලදී.

	2002	2001
පුරෝ	101.3823	82.2731
රන් පවුම්	155.1227	135.0615
ඉන්දියානු රුපියල්	2.0176	1.9308
ජපන් යෙන්	0.8164	0.7091
එක්සත් ජනපද ඩොලර්	96.725	93.1587
විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි)	131.5	121.8732

(v) මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම්

බැංකුව විසින් මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම් සහ ආශ්‍රිත ආදායම් සහ වියදම් මාර්ගයන් ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ විදේශීය මුදල් සහ දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් වෙන් කොට හඳුනා දැක්වීමෙන්ය. විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රධාන වශයෙන් උද්ගත වන්නේ බැංකුවේ විදේශීය සංචිත කළමනාකරණ කාර්යයන් තුළින් ය. මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම, මුදල් නිකුතුවලින් ලැබීම් ආයෝජනය සහ බැංකු කටයුතුවලට අදාළ වන්නා වූ වත්කම් සහ බැරකම් දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් තුළින් පිළිබිඹු වේ.

මෙම ක්‍රියාකාරකම් වෙන් වෙන්ව වාර්තා කිරීම තුළින්, බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ අවදානම් ආකෘතිය වඩා යෝග්‍ය අයුරින් ඉදිරිපත් කිරීම අපේක්ෂා කරනු ලැබේ. විදේශීය සහ දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ඒකාබද්ධව වාර්තා කිරීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි විකෘපන අගය දුර්වල කෙරෙන බව බැංකුව විසින් සලකනු ලැබේ.

ආයෝජනයන් සියල්ලම මූලිකව පිරිවැය මත හඳුනා ගනු ලබන අතර, ආයෝජනයට අදාළ අත්පත් කර ගැනීමේ වියදම් ද ඇතුළුව, ඉදිරිපත් කළ ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි සාධාරණ වටිනාකම පිරිවැයට ඇතුළත් වේ. මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව වන මිනුම් පදනම් පහත විස්තර කරනු ලැබේ. නියමානුකූලව මිලට ගන්නා මූල්‍ය වත්කම් සියල්ලම බේරුම් කෙරෙන දිනයේ දී හඳුනාගනු ලැබේ. නියමානුකූලව මිලට ගනු ලබන සහ විකුණනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් වූ කලී, සාමාන්‍යයෙන් රෙගුලාසි මගින් හෝ වෙළඳපොළෙහි පවත්නා සම්ප්‍රදාය මගින් නියමිත කාල රාමුව තුළ බාර දිය යුතු මිලට ගනු ලැබූ හෝ විකුණනු ලැබූ හෝ මූල්‍ය වත්කම් වන්නේය.

(vi) වෙළෙඳාම සඳහා ගැනෙන සුරැකුම්පත් - විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල්වලින් අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත්

විදේශීය මුදල්වලින් අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත් පළමුව වෙළෙඳපොළ මිල අනුව අගය කරනු ලැබේ. වෙළෙඳපොළ අගයෙහි වෙනස්වීම්, අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත්වල අගයෙහි වැඩිවීම් ලෙස හෝ අඩුවීම් ලෙස හෝ ශේෂපත්‍රයෙහි දක්වනු ලැබේ. විදේශීය මුදල්වලින් අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත්වල වෙළෙඳපොළෙහි මිල වෙනස්වීමෙන් උද්ගත වන ලාභ හෝ පාඩු, ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනා ගනු ලැබේ. තවදුරටත් සුරැකුම්පත් අයිතිව තිබේ නම්, ලාභය හෝ පාඩුව උපලබ්ධි නොවූ මිල ප්‍රකාශනයෙන් ලාභයක් (පාඩුවක්) ලෙස හඳුනා ගනු ලැබේ. ලාභය හෝ පාඩුව උපලබ්ධි වූ අවස්ථාවන්හි දී (සුරැකුම්පත විකිණීමෙන්) එය මිල වෙනස්වීම්වලින් උපලබ්ධි වූ ලාභය (පාඩුව) ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ.

(vii) වෙළෙඳාම සඳහා ගැනෙන සුරැකුම්පත් - රන්

විදේශීය ගනුදෙනු පාර්ශ්වකරුවන් වෙතැති රන් සුරැකුම් ආරම්භයේ දී පිරිවැය මත සඳහන් කරන අතර, වෙළෙඳපොළ අගය වෙනස්වීම් රන් වටිනාකමෙහි වැඩිවීම හෝ අඩුවීම හෝ ලෙස ශේෂපත්‍රයෙහි හඳුනා ගනු ලැබේ. වෙළෙඳපොළෙහි රන් අගය වෙනස්වීමෙන් උද්ගත වන ලාභ හෝ පාඩු ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනා ගනු ලැබේ.

රන් අයිතිය තවදුරටත් පවතිනම්, ලාභ හෝ පාඩු උපලබ්ධි නොවූ මිල ප්‍රත්‍යාගණනයෙහි ලාභ (පාඩු) ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ. ලාභ හෝ පාඩු හෝ උපලබ්ධි වී නම් (රන් විකිණීම මගින්) මිල වෙනස්වීම් මගින් උපලබ්ධි වූ ලාභ (පාඩු) ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ.

(viii) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ශේෂයන්

බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (ජා.මු. අ.) සමඟ කරනු ලබන ගනුදෙනු ශ්‍රී ලංකා රජයේ නියෝජිතයෙකු වශයෙන් නොව, තම බලතල මතාධ සිදු කරනු ලැබේ. බැංකුව විසින් ජා.මු. අ. සමඟ සිදු කරන ලද ගනුදෙනු සියල්ලම එම පදනම මත මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඇතුළත් කර ඇත. ජා.මු. අ. සමඟ වූ පංගුව වත්කමක් වශයෙන් බැංකුව විසින් සටහන් කර ඇති අතර, එම පංගුව සඳහා ජා.මු. අ. වෙත ගෙවිය යුතු මුදල බැංකුවේ බැරකමක් ලෙස සටහන් කර ඇත. ජා.මු. අ. විසින් වෙන් කරන ලද සම්පූර්ණ වැනි. ප්‍රමාණය බැරකමක් ලෙස සලකනු ලැබේ. ජා.මු. අ. විසින් ශේෂ පත්‍ර දිනට ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද විනිමය අනුපාතිකයන් අනුව ජා.මු. අ. වත්කම් සහ බැරකම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් උද්ගත වන විනිමය ලාභ හෝ පාඩු ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුනා ගනු ලැබේ. වත්කම් සහ බැරකම්වල අයිතිය තවදුරටත් පවතින්නේ නම් ලාභය හෝ පාඩුව, උපලබ්ධි නොවූ මිල ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් ලාභය (පාඩුව) ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ. ලාභය හෝ පාඩුව උපලබ්ධි වී නම් (වත්කම් හා බැරකම් සඳහා ගෙවීමෙන්) එය මිල වෙනස්වීම් වලින් උපලබ්ධි වූ (ලාභ) පාඩු ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ.

ජා.මු. අ. සමඟ වූ ශේෂයන්ට අදාළ අන් සියලු ගාස්තු සහ පොලිය වහාම ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ.

(ix) ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ සහ ප්‍රතිවර්තනය - ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනු

ප්‍රතිමිලදී ගැනීම සඳහා ගිවිසුම් යටතේ විකුණනු ලබන සුරැකුම්පත් අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත් ලෙස අඛණ්ඩව ශේෂ පත්‍රයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ. ප්‍රතිමිලදී ගැනීම සඳහා වූ වගකීම (ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් මත විකුණන ලද සුරැකුම්පත්) බැරකමක් ලෙස හෙළිදරව් කරනු ලැබේ. ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනුව විකුණුම් මිල සහ ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ මිල සහ ප්‍රතිවර්තන ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනුව මිලදී ගැනීමේ මිල සහ විකුණුම් මිල අතර වෙනස වියදමක් වන අතර, එය ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි වියදමක් ලෙස දක්වනු ලැබේ.

ප්‍රතිවර්තන ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් මත රඳවා ගෙන ඇති සුරැකුම්පත් (නැවත විකිණීම සඳහා වූ ගිවිසුම් මත මිලදී ගත් සුරැකුම්) වත්කමක් ලෙස ශේෂපත්‍රයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ. ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ සහ ප්‍රතිවර්තන ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනු දෙකම, යම්කිසි උපචිත ආදායමක් හෝ වියදමක් වී නම් එය ද සමඟ වූ ගනුදෙනුවේ වටිනාකම මත වාර්තා කරනු ලැබේ.

(x) ආයෝජන සංතකය - ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්

බැංකුවේ ආයෝජන සංතකය, ශ්‍රී ලංකා රජයෙන් මිලට ගත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් සමන්විත වේ. ඒවායින් බැංකුව විසින් උත්පාදිත ණය නියෝජනය කෙරෙන බැවින් එම ආයෝජන සංතකය, ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට ශේෂපත්‍රයෙහි සටහන් කර ඇත.

(xi) රජයට දෙන ලද ණය

1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනතේ (සංශෝධිත පරිදි) 89 වගන්තිය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රජය වෙත සෘජුව දෙන ලද තාවකාලික අන්තිකාරම් වලින් රජයට දෙන ලද ණය නියෝජනය වේ.

(xii) අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය

අනිකුත් ආයතනවලට දෙන ලද ණය අයකර ගත නොහැකි ප්‍රමාණයක් සඳහා වූ මුදලක් අඩුකර, ආරම්භයේ දී ප්‍රදානය කළ මුදල අනුව සටහන් කර ඇත. මුළු මුදලම අයකර ගැනීමේ හැකියාවක් තවදුරටත් නොවේ නම් අධිමාන ණය සඳහා ඇස්තමේන්තුවක් පිළියෙල කරනු ලැබේ. බොල් ණය හඳුනා ගත් පසු කපා හරිනු ලැබේ.

(xiii) විදේශීය මුදල් කාලීන බැරකම්

විදේශීය මුදල් කාලීන බැරකම්, බැරකම්වල ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය මත පසුව වාර්තා කරනු ලැබේ. මෙම බැරකම්වල අගය වෙනස්වීම්, කාලීන බැරකම්වල වටිනාකමෙහි වැඩිවීමක් හෝ අඩුවීමක් ලෙස ශේෂපත්‍රයෙහි දක්වනු ලැබේ. විදේශීය මුදල් කාලීන බැරකම්වල වටිනාකම් වෙනස්වීම් මගින් උද්ගත වන ලාභ හෝ පාඩු, වහාම වියදම් ලෙස ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුන්වනු ලැබේ. බැරකම් අයිතිය තවදුරටත් පවතිනම් ලාභය හෝ පාඩුව උපලබ්ධි නොවූ මිල ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් (ලාභය) පාඩුව ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ. ලාභය හෝ පාඩුව උපලබ්ධි වූයේ නම් (බැරකම ගෙවා දැමීම මගින්) මිල වෙනස්වීම මගින් උපලබ්ධි වූ (ලාභ) පාඩු වශයෙන් වාර්තා කරනු ලැබේ.

(xiv) මිල ගිවිසගත් ලියවිලි

මිල ගිවිසගත් ලියවිලි පිළිබඳව බැංකුවේ සම්බන්ධතාවය ප්‍රධාන වශයෙන් ඉදිරි විදේශ විනිමය කොන්ත්‍රාත්වලට අදාළ වේ. තවද නියමානුකූලව මිලට බේරුම් කිරීමේ දින පදනම ව බැංකුව විසින් ගිණුම්ගත කිරීමේ පරිචය තුළින් ද මිල ගිවිසගත් ලියවිලි උද්ගත වේ. එවැනි මිල ගිවිසගත් මූල්‍ය ලියවිලි සාධාරණ වටිනාකමට දක්වනු ලැබේ.

ලාභ තත්වයෙහි වූ මිල ගිවිසගත් ලියවිලි ශේෂ පත්‍රයෙහි විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල්වලින් අලෙවි කළ හැකි පුරුදුමිපත් තුළ වාර්තා කරනු ලැබේ. පාඩු තත්වයෙහි වූ මිල ගිවිසගත් ලියවිලි ශේෂ පත්‍රයෙහි පාඩු තත්වයෙහි වූ මිල ගිවිසගත් ලියවිලි යටතේ වාර්තා කරනු ලැබේ. හිලවි කිරීම සඳහා නෛතික බලතල තිබෙන අවස්ථාවලදී පාඩු තත්වයෙහි වූ මිල ගිවිසගත් ලියවිලි ලාභ තත්වයේ මිල ගිවිසගත් ලියවිලිවලට හිලවි කරනු ලැබේ.

(xv) අනෙකුත් මූල්‍ය වත්කම් සහ බැරකම්

දේශීය සහ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල්, තැන්පතු සහ කෙටිකාලීන අත්තිකාරම් ගනුදෙනුවේ දිනට වටිනාකම මත අගයනු ලැබේ.

(xvi) රන් නොගය

ඉතාමත් ද්‍රවශීල ද්‍රව්‍යයක් වන රන් නොග පිරිවැය මත පවත්වා ගනු ලැබේ.

(xvii) නොග

නොග, පිරිවැය හෝ උපලබ්ධි වටිනාකම යන දෙකෙන් අඩු ප්‍රමාණය මත දක්වා ඇත. පෙරුකුළු පෙර පිට පදනම ව පිරිවැය නිශ්චය කරනු ලැබේ. සෙමින් වැය වන නොග සඳහා වෙන් කිරීමක් සිදු කරනු ලැබේ.

(xviii) දේපල, පිරිසග සහ උපකරණ

දේපල, පිරිසග සහ උපකරණ ආරම්භයේදී පිරිවැය මත සටහන් කරනු ලැබේ. ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි, වත්කමෙන් වත්කමට පදනම මත ඒවායේ සාධාරණ අගයට ප්‍රත්‍යාගණනය කරනු ලැබේ. ඒවායේ ධාරණ වටිනාකම ශේෂ පත්‍ර දිනට සාධාරණ වටිනාකමට වඩා ද්‍රව්‍යාත්මකව වෙනස් නොවන බව තහවුරු කර ගැනීම පිණිස ක්‍රමානුකූලව ප්‍රත්‍යාගණනයන් සිදු කරනු ලැබේ.

එකී ප්‍රත්‍යාගණනය කළ සහ පිරිවැය මත ගණනය කළ ධාරණ ප්‍රමාණයන් ඒවායේ අයකර ගත හැකි ප්‍රමාණයන් වැඩියෙන් දක්වා තිබේදැයි තක්සේරු

කිරීම පිණිස එක් එක් ශේෂ පත්‍ර දිනට සමාලෝචනය කරනු ලැබේ. එවැනි අවස්ථාවකදී ධාරණ අගය අයකර ගත යුතු ප්‍රමාණය ඉක්මවන්නේ නම් වත්කම් ලියාහල අගයට දක්වනු ලැබේ.

වත්කමක් ප්‍රත්‍යාගණනය කළ විට, එම වත්කමම කලින් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමේ දී අඩුවීමක් සිදු වී වියදමක් ලෙස හැඳින්වීම ප්‍රතිවර්තනය වූයේ නම් විභාධාරණ අගයෙහි යම් වැඩිවීමක් තිබේ නම් එය සෘජුවම ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයකට බැර කරනු ලැබේ. මෙවැනි අවස්ථාවන්හිදී වැඩිවීම තුළින් ලියාහල ප්‍රමාණයට ආදායමක් ලෙස දක්වනු ලැබේ. ප්‍රත්‍යාගණනයේ දී යම් වත්කමක ධාරණ ප්‍රමාණය අඩු වන්නේ නම්, එම වත්කමට අදාළව කලින් වැඩිවීම ප්‍රතිවර්තනය වන්නේ නම් විනා, එම අඩුවීම වියදමක් ලෙස දක්වනු ලබන අතර, එම වත්කමට අදාළව ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයේ රඳවා ගෙන තිබෙන ප්‍රමාණය නොඉක්මවන ලෙස එය අදාළ ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයට එරෙහිව අය කරනු ලැබේ. යම් වත්කමකට අදාළව ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයේ පවතින ශේෂයක් වේ නම් එය අභාවිත හෝ අපහරණය කළ වත්කම් මත රඳවා ගත් උපයා ගැනීම්වලට සෘජුව මාරු කරනු ලැබේ.

වත්කම්වල ඇස්තමේන්තු කළ ජීව කාලය තුළ හිතවන ශේෂ ක්‍රමය මත ක්ෂය ගණනය කරනු ලැබේ. ඒ සඳහා පහත දැක්වෙන අනුපාතයන් භාවිතා කරනු ලැබේ.

- * ගොඩනැගිලි - 2%
- * කලාකෘති එකතුව - නැත
- * මෝටර් වාහන - 10%
- * කාර්යාලීය ලී බඩු සහ උපකරණ - 10%
- * වැද්දුම් සහ ලී බඩු - 10%
- * පරිගණක උපකරණ - 25%
- * ස්වයංක්‍රීය උපකරණ - 20%
- * ඒ.එස්. 400 ප්‍රධාන පරිගණකය - 20%

ප්‍රකෘති තත්වයට පත් කිරීමට හෝ ආරම්භයේ දී තක්සේරු කරන ලද සම්මත කාර්ය සාධනයෙන් අපේක්ෂිත ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීම පවත්වා ගැනීම පිණිස හෝ අධුන්වැඩියාවන් සඳහා දරනු ලබන වියදම්, එම වියදම් දරණ අවස්ථාවේ දී වැයක් ලෙස දක්වනු ලැබේ.

(xix) ලැබිය යුතු ගිණුම්

ලැබිය යුතු ගිණුම්, අවමාන ණය සඳහා නිසි වෙන් කිරීම්වලට පසුව අපේක්ෂිත උපලබ්ධි වටිනාකම මත දක්වනු ලැබේ.

(xx) විවිධ වත්කම්

විවිධ වත්කම් අපේක්ෂිත උපලබ්ධි වටිනාකම මත දක්වනු ලැබේ.

(xxi) ප්‍රතිපාදන

අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බැංකුවට වර්තමාන වගකීමක් (නෛතික හෝ සම්මුතියකින්) ඇති විටකදී එම වගකීම බේරුම් කිරීම සඳහා ආර්ථික වාසි ඇතුළු සම්පත් ගලා යාමක් අවශ්‍ය වීමත්, එම වගකීම පිළිබඳව විශ්වාසනීය ඇස්තමේන්තුවක් සැකසිය හැකි වීමත් මත ප්‍රතිපාදන හඳුනා ගනු ලැබේ. ප්‍රතිපාදනයක් ප්‍රති පූරණය කිරීම බැංකුව විසින් අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, එම ප්‍රතිපූරණය නිසැකයෙන්ම තහවුරු වන අවස්ථාවලදී එය වෙනම වත්කමක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

(xxii) සංසරණයේ පවතින මුදල්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු විසින් නිකුත් කරනු ලබන මුදල්වලින් ඒවා දරන්නන්ට බැංකුව මත හිමිකමක් පවතී. සංසරණයේ පවත්නා ව්‍යවහාර මුදල් සඳහා වූ බැරකම, මුහුණත වටිනාකම මත ශේෂ පත්‍රයෙහි සටහන් කරනු ලැබේ.

(xxiii) සේවක ප්‍රතිලාභ

විශ්‍රාම වැටුප්

බැංකුවේ සේවයට 1998 ජනවාරි 01 දිනට පෙර බැඳුණු ස්ථිර සේවකයින් සඳහා නිශ්චිත විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමයක් බැංකුව විසින් මෙහෙයවනු ලැබේ. 1998 ජනවාරි 01 දින සිට බැංකුවට බැඳුණු නව ප්‍රවේශකයන්ට මෙම විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමය විවෘත නොමැත. මෙම දායක නොවන විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමයේ ප්‍රතිලාභ පිරිවැය මුළුමනින්ම බැංකුව විසින් දරනු ලැබේ. වෙනම පරිපාලනය කෙරෙන අරමුදලකට බැංකුව විසින් දායක මුදල් බැර කරනු ලැබේ. මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ප්‍රතිලාභ සැලසීම ප්‍රක්ෂේපිත ආයු ගණන ඇගයීම් ක්‍රමයක් මත නිශ්චය කරනු ලැබේ. එක් එක් සැලසුමට අදාළ සමුච්චිත හඳුනා නොගත් ආයු ගණන ලාභ පාඩු, නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ වගකීමේ සහ සැලසුමේ වත්කම්වල සාධාරණ අගය හෝ වැඩි සංඛ්‍යාව සියයට 10 කින් ඉක්මවන අවස්ථාවලදී ආයු ගණන ලාභ සහ පාඩු ආදායම් හෝ වියදම් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. එම ලාභ හෝ පාඩු, මෙම සැලසුම්වලට සහභාගි වන සේවකයින්ගෙන් අපේක්ෂිත ඉතිරි වැඩ කරන කාලය මත හඳුන්වනු ලැබේ.

විශ්‍රාම පාරිතෝෂික

පාරිතෝෂිකය නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලසුමකි. විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රමයට සුදුසුකම් නොලබන සේවකයින්ට පාරිතෝෂික ගෙවීම බැංකුවේ වගකීමය. මෙම වගකීම ඉටු කරලීම සඳහා ප්‍රතිපාදනයක් ශේෂ පත්‍රයෙහි ඉදිරියට ගෙන යනු ලැබේ. සේවයේ පළමු වැනි වර්ෂයෙන් ආරම්භ වී, සුදුසුකම් ලබන සේවකයින් සම්පූර්ණ කරන සෑම වර්ෂයක් සඳහා මුදල් වර්ෂයේ අවසාන මාසය සඳහා වූ වැටුපෙන් අඩකට සමාන මුදලක් අනුව මෙම ප්‍රතිපාදනය ගණනය කරනු ලැබේ. වර්ෂයක් ආරම්භයේ දී ඉදිරියට ගෙනෙන ලද ප්‍රතිපාදනය සහ වර්ෂයක් අවසානයේ දී ඉදිරියට ගෙන යනු ලබන ප්‍රතිපාදනය අතර වන වෙනස පිළිබඳව අදායම් ප්‍රකාශනයෙහි අවශ්‍ය කටයුතු කරනු ලැබේ. පාරිතෝෂික වගකීම අරමුදල් ගත කර හෝ ආයු ගණන ඇගයීමකට භාජනය කර නොමැත. මෙම විෂයයන් ශේෂපත්‍රයේ සංවිත යටතේ දක්වා ඇත.

සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

අදාළ ව්‍යවස්ථා සහ රෙගුලාසි ප්‍රකාර සේවකයින්ට සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දායකයට සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ දායකයට සුදුසුකම් තිබේ. ඒවා වෙනම පාරිපාලනය කෙරෙන නිශ්චිත දායක සැලසුම් වන අතර, බැංකුව විසින් සේවකයන්ගේ දළ පාරිශ්‍රමිකයන්ගෙන් පිළිවෙලින් 24% ක් සහ 3% ක් සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලට දායකයන් වශයෙන් ගෙවනු ලැබේ.

(xxiv) ප්‍රදානයන්

ප්‍රදානයන්, ඒවා ලබා ගැනීම සඳහා පමුණුවා ඇති කොන්දේසිවලට අනුකූලවීමට ඇති ඉඩකඩ පිළිබඳ සාධාරණ තහවුරුවක් ඇති විට ඒවා ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනය යටතේ දක්වනු ලැබේ. ප්‍රදානයන් වියදම් විෂයයකට අදාළ වන අවස්ථාවකදී වියදමට පරිලත කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ ක්‍රමානුකූල පදනමක් මත ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි හඳුන්වනු ලැබේ.

(xxv) සේවක මණ්ඩල වියදම්

සේවක මණ්ඩල වියදම්වලට, මුළු කාර්ය මණ්ඩල ප්‍රතිලාභවල පූර්ණ පිරිවැය ඇතුළත්ය. වැටුප් සහ වර්ෂය අවසානයේ දී උපවිත නිවාඩු ශේෂ පත්‍රයේ වාර්තා කරනු ලැබේ.

(xxvi) ක්‍රියාත්මක කල් බදු

බැංකුව කල් බදු ගැනුම්කරු වන අවස්ථාවන්හිදී, කල්බදු ගත් වත්කම්වලින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ

පදනම් කරගෙන, ක්‍රියාත්මක කළ බදු සඳහා ගෙවිය යුතු කල්බදු කුලිය, එය බල පවත්වන කාලපරිච්ඡේදය තුළ ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි දක්වනු ලැබේ.

(xxvii) අදායම් බදු

භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඇතුළු තැන්පතු මුදල් මත ගෙවිය යුතු හෝ ඉඩ දිය හැකි පොළී සහ හෝ වට්ටම් හැර, බැංකුවේ අදායම, 2000 අංක 38 දරණ දේශීය ආදායම් පනතේ 8 (අ) xxii වගන්තිය යටතේ ආදායම් බද්දෙන් නිදහස් වේ. 2002 අංක 10 දරණ දේශීය ආදායම් (සංශෝධන) පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර එවැනි පොළී සහ හෝ වට්ටම් ගෙවන්නා හෝ බැර කරන්නා වූ අවස්ථාවේ දී 10% ක රැඳවුම් බද්දකට යටත් වේ.

(xxviii) පරිපාලනමය කටයුතු

භාරකාරත්වය හෝ පරිපාලන විධිවිධාන යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පරිපාලනය කරනු ලබන වත්කම් සහ බැරකම් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් කර නොමැත.

(xxix) ආදායම් සහ වියදම්

බැංකුව වෙත ආර්ථික ප්‍රතිපල ගලා ඒමේ හැකියාව සහ ආදායම නිසැකව මිනුම් කළ හැකි ප්‍රමාණය අනුව ආදායම් හඳුන්වනු ලැබේ. දරන ලද පිරිවැය සහ උපයන ලද නිශ්චිත ආදායම කෙරෙහි සෘජු සම්බන්ධතාවය පදනම් කර, ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි වියදම් හඳුන්වනු ලැබේ. ව්‍යාපාරය පවත්වා ගැනීම සහ දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ කාර්යක්ෂමව පවත්වා ගැනීම සඳහා දරනු ලබන සියළු වියදම්, වර්ෂය සඳහා ලාභය ගණනය කිරීම පිණිස ආදායමට එරෙහිව පවරා ඇත.

ආදායම් සහ වියදම් හැඳින්වීමට පෙර පහත දැක්වෙන ගිණුම්ගත කිරීමේ උපමානයන්ද සපුරාලිය යුතුය.

පොලිය

මිලට ගැනීමේ මිල පදනම්ව සඵල ඵලදායීත්ව ක්‍රමයට උපවිත පදනම මත පොලි ආදායම සහ වියදම ආදායම් ප්‍රකාශනයෙන් හඳුන්වනු ලැබේ. ස්ථාවර ආදායම් ආයෝජන සහ වෙළෙඳාම් කෙරෙන පුරුකුම්පත් මත උපයන කුපන් සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ අනිකුත් වට්ටම් ලියවිලි මත උපවිත වට්ටම් සහ අධිමිල පොලි ආදායමට ඇතුළත්ය. ණය අයකර ගැනීම සැක සහිත අවස්ථාවන්හිදී පොලි අදායම අත්හිටුවන අතර ඒවා ලැබෙන තුරු පොලි ආදායමෙන් බැහැර කරනු ලැබේ.

ලාභාංශ

ලාභාංශ ආදායම කොටස් හිමියා වෙත ලැබීමේ අයිතිය තහවුරු වූ විට හඳුන්වනු ලැබේ.

විවිධ

විවිධ ආදායම් සහ වියදම් උපවිත පදනම මත හඳුන්වනු ලැබේ.

දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ අපහරණයේ දී උද්ගත වන ආදායම් ස්වභාවයේ ශුද්ධ ලාභ හෝ පාඩු, වත්කම් ධාරණී අගය සහ විකුණුම් වියදම් අපහරණයෙන් ලද මුදලින් අඩුකර ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි ගිණුම්ගත කර ඇත. ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලද දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ අපහරණයේ දී, එකී වත්කමට අදාළව ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයෙහි පවත්නා මුදල සෘජුව සමුච්චිත පොලියට මාරු කරනු ලැබේ. ප්‍රධාන ලාභ උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම්වලට ආනුශංගික ක්‍රියාකාරකම්වලින් උද්ගතවන සහ සමාන ගනුදෙනු සංඛ්‍යාවකින් උද්ගතවන ද්‍රව්‍යාත්මක නොවන ලාභ සහ පාඩු එකතුකර ශුද්ධ පදනම මත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

(xxx) බන්ධිත වාර්තාකරණය

බැංකුව විසින් මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය බැරකම් ද ඒවාට සම්බන්ධ ආදායම් සහ වියදම් මාර්ග දේශීය මුදල් සහ විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ලෙස වෙන් කොට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. මෙම වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය මගින් පහත වඩාත් විස්තරාත්මකව දක්වා ඇති බැංකුවේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සුදුසු බණ්ඩිත වාර්තාකරණයන් සැලසේ යැයි බැංකුව අදහස් කරයි.

(ඇ) ක්‍රියාකාරකම්වල ස්වභාවය සහ විෂය පථය

1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනත (සංශෝධිත පරිදි) යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය මණ්ඩලය විසින් ප්‍රතිපත්ති සහ පියවර නිශ්චය කිරීමට අමතරව මහ බැංකුවේ බලතල, යුතුකම් සහ කර්තව්‍යයන් පැවරෙන අතර, බැංකුවේ කළමනාකරණය, මෙහෙයුම් සහ පරිපාලනය සඳහා පොදුවේ වගකිව යුතු වන්නේය. බැංකුව විසින් මූලිකව ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල්, මූල්‍ය සහ ගෙවීම් පද්ධති පරිපාලනය, අධීක්ෂණය සහ නියාමනය සඳහා වගකිව යුතු අතර රජයේ මූල්‍ය නියෝජිත ලෙස ද කටයුතු කරනු ලැබේ. බැංකුවේ ක්‍රියාකාරකම්වලට ප්‍රධාන වශයෙන් පහත සඳහන් දේ ඇතුළත්ය.

- * මුදල් සහ විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- * මුදල් නිකුත් කිරීම.
- * මූල්‍ය පද්ධතියෙහි නිදහස් තරගකාරීත්වය සහ ස්ථායීතාව සැලසීම.

- * නිශ්චිත මූල්‍ය ආයතන සඳහා අවසර දීම සහ අධීක්ෂණය.
- * අන්තර් බැංකු බේරුම් කිරීමේ පද්ධතිය සංවිධානය සහ කළමනාකරණය සහ ගෙවීම් පද්ධතියෙහි නිසි ක්‍රියාකාරීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- * විවිධ පහසුකම් යටතේ රජයට, බැංකුවලට සහ මූල්‍ය ආයතනවලට ණය සහ අත්තිකාරම් සැපයීම.
- * රජය සහ රජය වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරන නියෝජිත ආයතන සමග නිශ්චිත විධිවිධාන යටතේ රජයේ සුරක්ෂිතාගාරයන් ලෙස ක්‍රියා කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඵලදායී සම්පත් සංවර්ධනය, දිරිගැන්වීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අදහසින් යුතුව එහි පරමාර්ථය වන ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධතිවල ස්ථායීතාව සපුරා ගැනීම සඳහා පවත්වා ගෙන යන ක්‍රියාකාරකම්, විදේශීය මුදල් සහ දේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ලෙස පුළුල්ව වෙන් කර දැක්විය හැකිය.

විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් එහි විදේශීය සංචිත කළමනාකරණ කර්තව්‍යය යටතේ පවත්වනු ලබන විදේශීය මුදල් වත්කම් පිළිබඳ විදේශීය මුදල් ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රධාන වශයෙන් උද්ගත වේ. විදේශීය සංචිත කළමනාකරණ සන්තකය විදේශීය මුදල් මැදිහත් වීමේ කාර්යයන් සඳහා වූ (විදේශීය සංචිත) විදේශීය මුදල් වත්කම් සහ වෙළඳ කටයුතු සඳහා වූ අනිකුත් විදේශීය මුදල් වත්කම්වලින් සමන්විත වේ.

විදේශීය මුදල් වත්කම් විවිධ මුදල්වලින් පවත්වනු ලැබේ. එයින් වැඩි ප්‍රමාණයක් එක්සත් ජනපද ඩොලර්, යුරෝ, රන් පවුම් සහ ජපන් යෙන්වලින් හඳුන්වා ඇත.

මෙම විදේශීය මුදල් සන්තකය තුළ වූ මූල්‍ය ලියවිලි ප්‍රධාන වශයෙන් ස්වෛරී සුරැකුම්පත ප්‍රතිවර්තන ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනු යටතේ දරනු ලබන සුරැකුම් හෝ අනිකුත් මහ බැංකු, වාණිජ බැංකු සහ බේරුම් කිරීමේ ආයතන වෙත වූ ශේෂයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

දේශීය වෙළෙඳපොළේ මෙහෙයුම්වලින් උද්ගත වන්නා වූ විදේශීය මුදල් වත්කම් හා බැරකම් කලින් කලට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දරනු ලැබේ.

විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් මෙහෙයුම්වල සක්‍රීය කළමනාකරණයෙහි අංගයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සුරැකුම්පත් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම්වලට පිවිසෙනු ලැබේ. ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් යටතේ බැංකුව විසින් විකුණනු ලබන සුරැකුම්පත්, අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත් ලෙස බැංකුවේ ශේෂපත්‍රයෙහි දක්වනු ලැබේ. මෙම ගනුදෙනු ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් යටතේ විකුණන ලද සුරැකුම්පත් සඳහා බැරකම්

වශයෙන් ද බැංකුවේ ශේෂපත්‍රයෙහි හඳුන්වනු ලැබේ. බැංකුව විසින් ස්වකීය දේශීය මුදල් ගනුදෙනුවල දී ප්‍රතිවර්තන ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් යටතේ ද සුරැකුම්පත් මිලදී ගනු ලැබේ.

දේශීය මුදල් ගනුදෙනු

දේශීය මුදල් ගනුදෙනු පහත සඳහන් පරිදි උද්ගත වේ.

- (i) ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණ මෙහෙයුම් - බැංකු පද්ධතියට අරමුදල් අත්තිකාරම් දීමෙන් හෝ බැංකු පද්ධතියෙන් අරමුදල් ආපසු ගැනීමෙන් රජයට දෛනිකව සිදුවන ශුද්ධ ගලායෑම් හිලවි කරනු ලැබේ. මෙම කටයුතු දෛනික විවෘත වෙළඳපොළ මෙහෙයුම් මගින් සිදු කරනු ලැබේ.
- (ii) සංසරණයේ පවත්නා මුදල් සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ශුද්ධ ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනය නිරූපනය කෙරෙන බැරකමට ආධාරකව ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරැකුම්පත්වලින් සමන්විත ආයෝජන සන්තකයක් පවත්වා ගැනීම. බැංකුවේ ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ මෙම ආයෝජන මුදල් මෙහෙයුම් සඳහා රඳවා ගැනීම ය.

2. වත්කම් සහ බැරකම් 2002

2002 වර්ෂය අවසානයට මහ බැංකුවේ මුළු වත්කම් සහ බැරකම් ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 304.2 ක් වූ අතර 2001 වර්ෂය අවසානයට ඊට අනුරූපව රුපියල් බිලියන 262.6 ක් වූයේත් 2002 වර්ෂය තුළදී රුපියල් බිලියන 41.6 ක නොහොත් සියයට 15.8 ක වැඩිවීමක් දැක්විණි. බැංකුවේ වත්කම්වල වැඩිවීම, විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්වල රුපියල් බිලියන 51.8 කින් වැඩිවීමෙන් නිරූපණය විය. කෙසේ වුවද බැංකුවේ දේශීය මූල්‍ය සහ අනිකුත් විවිධ වත්කම් රුපියල් බිලියන 10.2 කින් අඩු වී තිබුණි. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර රුපියල් බිලියන 9.5 කින් හා ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් රුපියල් බිලියන 1.5 කින් පහත වැටීම සහ රජයට ලබා දුන් ණයවල රුපියල් බිලියන 1.0 කින් වැඩිවීමේ ඒකාබද්ධ බලපෑම් මෙයට හේතු විය.

විදේශීය මූල්‍ය බැරකම් රුපියල් බිලියන 21.5 කින් ද, සංසරණයේ ඇති මුදල් රුපියල් බිලියන 11.8 කින් ද, දේශීය මූල්‍ය බැරකම් රුපියල් බිලියන 2.9 කින් ද ප්‍රාග්ධන සහ සංචිත රුපියල් බිලියන 6.6 කින් ද වැඩිවීම සහ අනිකුත් බැරකම් රුපියල් බිලියන 1.2 කින් අඩුවීම තුළින් බැංකුවේ බැරකම්වල රුපියල් බිලියන 41.6 ක වැඩිවීම නිරූපනය විය.

(අ) වත්කම්

(i) විදේශීය මූල්‍ය වත්කම්

විදේශීය මූල්‍ය වත්කම් බැංකුවේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 68.6 ක් වූ විශාලතම කොටස වූ අතර ඉකුත් වර්ෂයට අදාළ මට්ටම මත 2002 වර්ෂයේ දී සියයට 33 කින් වැඩි වී තිබුණි. ගෙවීම් සහ පොලිය අඩු කළ ජාමුආ පොරොන්දු විධිවිධාන යටතේ වූ දෙවැනි සහ තුන්වැනි කොටස් මුදල්

එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 86 ක් ලැබීම, බාහිර සංචිත ගොඩ නගා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොලෙන් එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 177ක් (ශුද්ධ) මිලට ගැනීම, රජය විසින් සලසාගත් ණය වලින් මුළු මුදල සහ පොළිය ගෙවීමෙන් අනතුරුව එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 16 ක් ලැබීම, රජය වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සඳහා එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 92 ක විදේශ විනිමය ලැබීම අර්ධ වශයෙන් මෙම වැඩිවීමට හේතු වූ අතර විදේශීය මුදල්වලට එරෙහිව රුපියල අවප්‍රමාණ කිරීමේ හේතුව ද මෙම වැඩිවීමට අර්ධ වශයෙන් හේතු විය.

විදේශීය රාජ්‍යවල භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ආයෝජන සහ පුරුදුකම්පත්වල වෙළෙඳපොල වටිනාකම වර්ෂය තුළ වැඩිවීමේ හේතුවෙන් වෙළඳාම සඳහා වූ බැංකුවේ පුරුදුකම්පත්වල විදේශීය මූල්‍ය වත්කම් සියයට 33 කින් වැඩි වී තිබුණි.

(ii) දේශීය මූල්‍ය වත්කම්

බැංකුවේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 28 ක් කිරුපණය වන දේශීය මූල්‍ය වත්කම්වල 2001 වර්ෂයේ වටිනාකම වූ රු. බිලියන 95.1 ක මුදල රු. බිලියන

මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල අයෝජන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වාණිජ, කාර්මික හෝ වෙනත් ව්‍යාපාරයක සෘජු සම්බන්ධකම් ඇතිවන පරිදි වෙළඳ හෝ වෙනත් කටයුතුවල නිරතවීම හෝ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලදී වෙනත් බැංකුවල කොටස් මිලදී ගැනීම හෝ 1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනත (සංශෝධිත පරිදි) ප්‍රකාර නිශ්චිත වශයෙන් තහනම් කරනු ලැබේ. කෙසේ වුවද මූල්‍ය මණ්ඩලයේ මතය පරිදි බැංකු සහ මූල්‍ය අංශයේ මානව සම්පත් සහ තාක්ෂණ සංවර්ධනය දියුණුව සහ ප්‍රවර්ධනය සඳහා හෝ ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන බැංකුවල ගනුදෙනු නිශ්කාෂණය පහසු කිරීම සඳහා පිහිටුවන ලද සමාගමක කොටස් අත්පත් කර ගෙන දැරීමට පනත මගින් බලතල පවරා තිබේ. තවදුරටත් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු, ජාතික සංවර්ධන බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය, ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව යන ආයතනවලට අදාළ නිශ්චිත නීතිමය තත්ත්වයන් එම ආයතනවල ආයෝජනය කිරීමට බැංකුවට අවසර ලබා දී ඇත.

ඉහත සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් පදනම්ව බැංකුව විසින් පහත සඳහන් ආයෝජනයන් දරනු ලැබේ.

සමාගම	ව්‍යාපාර කටයුතු	දරණ ප්‍රතිශතය		වර්ෂය අවසානය
		2002	2001	
සීමාසහිත රුහුණු සංවර්ධන බැංකුව	සංවර්ධන බැංකු කටයුතු	20	68	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත රජරට සංවර්ධන බැංකුව	සංවර්ධන බැංකු කටයුතු	20	52	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත කඳුරට සංවර්ධන බැංකුව	සංවර්ධන බැංකු කටයුතු	20	68	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත වයඹ සංවර්ධන බැංකුව	සංවර්ධන බැංකු කටයුතු	20	68	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත සබරගමුව සංවර්ධන බැංකුව	සංවර්ධන බැංකු කටයුතු	20	68	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත උච්ච සංවර්ධන බැංකුව	සංවර්ධන බැංකු කටයුතු	20	52	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව	අපනයන රක්ෂණ ණය	67	67	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය	ණය තොරතුරු සම්පාදනය	50	50	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත ජාතික සංවර්ධන බැංකුව	සංවර්ධන බැංකු කටයුතු	5	5	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත ෆිවරේට්ස් ලංකා	ණය ප්‍රමාණ කිරීම	10	10	දෙසැම්බර් 31
සීමාසහිත ලංකා ක්ලියර් (පුද්ගලික)	ස්වයංක්‍රීය නිශ්කාෂණය	20	-	මාර්තු 31
සීමාසහිත NDB බැංකුව	වාණිජ බැංකු කටයුතු	2	-	දෙසැම්බර් 31

85.0 ක් දක්වා සියයට 10.6 කින් 2002 වර්ෂයේ දී පහත වැටී තිබුණි. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර ප්‍රති මිලදී ගැනීම් සහ රජයට ලබා දුන් ණය පිළිවෙලින් රු. බිලියන 11.0 කින් සහ රු. බිලියන 0.9 කින් අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් මෙම අඩුවීමට හේතු විය. තව ද, පහත දක්වා ඇති පරිදි, මූල්‍ය සහ අනිකුත් ආයතනවල කරන ලද ආයෝජන රු. මිලියන 300 කින් අඩු වී තිබුණි.

මෙම පරිපාලිත සමාගම්වල ආයෝජනයන් අනාගතයේ දී අපහරණය කිරීම බැංකුවේ අදහස බැවින් එම ආයෝජනයන් පරිපාලිතයන් ලෙස ඒකාබද්ධ කර නොමැත. ඒ වෙනුවට ඒවා පහත දැක්වෙන ඓතිහාසික පිරිවැය මත ශේෂ පත්‍රයේ වාර්තා කර ඇත. රාජ්‍ය ව්‍යාපාර ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම විසින් සුදුසු පරිදි විකිණීම පිණිස, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවල (ප්‍රා.සං.බැ.) බැංකුව විසින් දරණ ලද ස්කන්ධ කොටස්වලින් ප්‍රමාණයක්

බැංකුව විසින් දරනු ලබන ආයෝජනවල සමස්ථ සංයුතිය පහත පරිදි වේ.

	2002 රු' 000	2001 රු'000
පරිපාලිත සමාගම් (ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු ඇතුළුව)	180,000	532,000
කොටස්වල ආයෝජනය	400,969	398,817
පරිපාලිත සමාගම්වල ණයකරවල ආයෝජනය	12,372	12,463
ආශ්‍රිත සමාගම් කොටස්වල ආයෝජනය	69,750	29,750
කොටස්වල වෙනත් ආයෝජන	663,091	973,030

සැලසුම් ගත ඉවත් වීමේ ක්‍රියාදාමයක් තුළින් රජය වෙත පැවරීම මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2002 දෙසැම්බර් 29 දින අනුමත කරන ලදී. එම යෝජනාවට විරුද්ධත්වයක් නොමැති බව භාණ්ඩාගාරයේ ලේකම් විසින් 2002 දෙසැම්බර් 16 දින දරණ ලිපිය මගින් දන්වා ඇත. එපරිදි ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවල කොටස් ප්‍රාග්ධනය දැරීම සියයට 20 දක්වා අඩුවන පරිදි, අනිකුත් කොටස් රුපියල් මිලියන 352 ක් වූ ප්‍රතිෂ්ඨාවක් මත මහා භාණ්ඩාගාරයේ නමට පවරන ලදී.

හෙවත් සියයට 11.6 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 63.6 ක් විය.

(ඇ) ආදායම

වර්ෂය සඳහා මෙහෙයුම් ආදායම (පොලී ගෙවීම් අඩු කළ පසු) රු. බිලියන 20 ක් වූ අතර, ඉකුත් වර්ෂය සඳහා අනුරූපී ආදායම රුපියල් බිලියන 19.2 ක් විය. රුපියල් බිලියන 6.8 ක් වූ ශුද්ධ මෙහෙයුම් ආදායමෙන් විශාල ප්‍රමාණයක්, බැංකුවේ දේශීය මෙහෙයුම් මගින් උත්පාදිත පොලීය සහ ලාභ විය.

ඉකුත් වර්ෂය සඳහා අනුරූපී ප්‍රමාණය රු. බිලියන 12.2 ක් විය. බැංකුව විසින් දරණ ලද සුරැකුම්පත්වල ප්‍රතිවර්තන ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගනුදෙනුවල පරිමාව පහත වැටීම් සහ වර්ෂය තුළ රුපියල් පොලී අනුපාතයන්ගේ පහත වැටීමේ ප්‍රචණ්ඩත්වයන්ගේ ඒකාබද්ධ බලපෑම මෙම නිවු පහත වැටීමට හේතු විය.

කෙසේ වුවද විදේශීය මූල්‍ය මෙහෙයුම්වලින් ඉකුත් වර්ෂයේ ලැබුණු රු. බිලියන 6.2 ක ආදායමට අනුරූපව, වර්ෂයේ ආදායම රු. බිලියන 12.8 ක් විය. වෙළෙඳපොළ මිලෙහි වැඩිවන ප්‍රචණ්ඩත්වයක් දැක් වූ ස්ථාවර මිල සහිත විදේශීය සුරැකුම්පත් වෙළඳාම් කිරීම සමගම ප්‍රධාන මුදල්වල පොලී අනුපාතයන් අඩුවීම මෙම වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. බැංකුව විසින් දරණ ලද විදේශීය සුරැකුම්පත්වල වෙළෙඳපොළ වටිනාකම වර්ෂය අවසානයේ දී සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වැඩි වී සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා රු. බිලියන 3.8 ක (ජා.ගි.ප්‍ර. පදනමට) උපලබ්ධි නොවූ ආදායමක් උද්ගත නොවූ අතර ඉකුත් වර්ෂය සඳහා අනුරූපී ප්‍රමාණය රු. බිලියන 1.5 ක් විය. එසේම, සාමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී, විදේශීය මුදල්වලින් වූ ගනුදෙනුවලදී විනිමය අනුපාතිකයන්හි වෙනස්වීම මත සහ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල්වලින් වූ වත්කම් සහ බැරකම් වර්ෂය අවසානයේදී පරිවර්තනය කිරීමෙන් උද්ගත වූ ලාභ සහ පාඩුවලින් ගිණුම්ගත කරන ලද ශුද්ධ ආදායම ප්‍රධාන මුදල්වලට එරෙහිව රුපියල

(ආ) බැරකම්

(i) විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්

විදේශීය මූල්‍ය බැරකම්, බැංකුවේ මුළු බැරකම්වලින් සියයට 33.1 ක් දැක්වේ. පොරොත්තු විධිවිධාන යටතේ ජා.මු.අ. වෙතින් දෙවැනි සහ තුන්වැනි කොටස් ලැබීම සහ විදේශීය මුදල් බැරකම් ප්‍රත්‍යාගණනය හේතුවෙන් ජා.මු.අ. සම්බන්ධ බැරකම් 2002 වර්ෂයේ දී රු. බිලියන 18.1 කින් හෙවත් සියයට 26 කින් වැඩි විය.

(ii) දේශීය මූල්‍ය බැරකම්

මුළු බැරකම්වලින් සියයට 16.6 ක් වූ දේශීය මූල්‍ය බැරකම් ප්‍රමාණය වර්ෂය තුළදී රු. බිලියන 2.9 කින් හෙවත් සියයට 6 කින් වැඩි විය. වාණිජ බැංකු තැන්පතු රු. බිලියන 2.1 කින් සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර (ප්‍රති මිලිදී ගැනීම් ගිවිසුම්) රු. බිලියන 8.4 කින් වැඩිවීම හේතුවෙන් දේශීය මූල්‍ය බැරකම් වර්ධනය සිදු විය.

(iii) අනිකුත් බැරකම්

බැංකුවේ මුළු බැරකම් ප්‍රමාණයෙන් විශාලතම කාණ්ඩය වූ අනිකුත් බැරකම් සියයට 29.3 ක් විය. අනිකුත් බැරකම් වල ප්‍රධාන විෂයය වූ සංසරණයේ ඇති මුදල්, 2001 වර්ෂයේ දී වූ රුපියල් බිලියන 76.6 ක් රු. බිලියන 11.7 කින් හෙවත් සියයට 15.3 කින් වැඩි වී 2002 වර්ෂයේ දී රු. බිලියන 88.3 ක් විය. 2001 වර්ෂයේ දී රු. බිලියන 57 ක් වූ ප්‍රාග්ධන හා සංචිත 2002 වර්ෂයේ දී රුපියල් බිලියන 6.6 කින්

අවප්‍රමාණ වීම නිසා රු බිලියන 3.5 ක් වූ අතර ඉකුත් වර්ෂයේ දී එය රු බිලියන 0.7 ක් විය.

(ඇ) විශදම

බැංකුවේ මුළු මෙහෙයුම් වියදම් 2001 වර්ෂයේ දී වූ රු බිලියන 5.82 සිට 2002 වර්ෂයේ දී රු බිලියන 3.46 දක්වා හෙවත් සියයට 40 කින් අඩු විය. 2001 වර්ෂයේ දී රු බිලියන 4.86 ක් වූ පරිපාලන වියදම 2002 වර්ෂයේ දී රු බිලියන 2.06 දක්වා අඩු විය. මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ගැන්වීමේ ක්‍රියාවලිය නිසා ඇති වූ කාර්ය මණ්ඩල වියදම් අඩු වීමයි. ජාති.ප්‍ර. මූලධර්ම ප්‍රකාර බැංකුවේ දේපොළ අගය අඩුවීම සඳහා රු බිලියන 0.72 ක ප්‍රතිපාදන සැලසීම මගින් පරිපාලනමය නොවන ක්ෂේත්‍රයෙහි ප්‍රධාන අඩුවීම උද්ගත විය.

(ඉ) පොදු

ප්‍රධාන ලෙජර පද්ධතිය සහ අදාළ උප පද්ධති සම්බන්ධිත පුළුල් පරිගණකගත කිරීමේ වැඩ සටහනක් හඳුන්වා දීම තුළින් බැංකුව ස්වකීය මූල්‍ය වාර්තාකරණ ව්‍යුහය උත්ශ්‍රේණි කිරීමේ ප්‍රයත්නයක යෙදී යීවී. මූල්‍ය වාර්තාකරණ පද්ධතිය යාවත්කාලීනව මධ්‍යම පරිගණකයේ පාලනයට සම්බන්ධ කිරීම සඳහා තර්කාල අන්තර් බැංකු බේරුම් කිරීමේ පද්ධතිය සහ දේශීය පුරුකුම්පත් (සහතික රහිත) තැන්පතුධාරී පද්ධතිය ද ප්‍රධාන ලෙජර පද්ධතියට සම්බන්ධ කරනු ලැබේ. මෙම වැඩි දියුණු කිරීම්වලින් අපේක්ෂා කෙරෙන්නේ මූල්‍ය අවදානම්වලට පාත්‍රවීම් කළමනාකාරණය සම්බන්ධ බැංකුවේ හැකියාව සවිමත් කිරීම සහ ගිණුම්කරණය සහ මූල්‍ය කටයුතු සම්බන්ධයෙන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් සම්බන්ධ ප්‍රමිති, වාර්තාකරණය සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළු ජාත්‍යන්තර විශිෂ්ට පරිචයන්ට අනුකූල වීමයි.

විගණන කමිටුව

2001 වසරේ අගෝස්තු මාසයේදී මුදල් මණ්ඩලය විසින් විගණන කමිටුවක් (Audit Committee) පත් කරන ලදී. එම කමිටුව සාමාජිකයන් තිදෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය. මුදල් මණ්ඩලයේ පත්කල සාමාජික සී.ෂන්මුගම් මයා, ජී.සී.බී.විජයසිංහ මයා සහ ජේ. මෙදර් මයා එම කමිටුවේ සාමාජිකයන් වන අතර අධිපති සහකාර ආචාර්ය ආර්.ජයමහ මහත්මිය කමිටුවේ ලේකම් ලෙස කටයුතු කරයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු නවීකරණ වැඩ සටහන යටතේ මෙම විගණන කමිටුව ස්ථාපිත කරන ලද්දේ දැනට පවතින මූල්‍ය වාර්තා සැපයීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය නැවත සලකා බැලීමට සහ එකී වාර්තා තුළින් මහ බැංකුවේ ගිණුම් මනා ලෙස පිළිබිඹු වන පරිදි නිවැරදි ක්‍රියාදාමයන් ඇති කිරීමටය. මෙම කමිටුවේ විෂය පථය වන්නේ :

අ. ජාත්‍යන්තරව පිළිගැනෙන මූල්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කරන ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීම, එය පවත්වාගෙන යාම සඳහා මුදල් මණ්ඩලයට සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට උපදෙස් දීම, සහ නිවැරදි, උචිත හා කාලීන තොරතුරු මුදල් මණ්ඩලයට සහ මහජනතාව වෙත ලබාදීම.

ආ. බාහිර විගණන අංශයේ විෂය පථය තීරණය කිරීම සහ එමගින් විගණකාධිපති විසින් කරනු ලබන විගණන කාර්යභාරයට පිටුවහලක් ලබාදීම සහ වාර්ෂික ගිණුම් වාර්තා ජාත්‍යන්තර ගිණුම් ප්‍රමිතීන්ට සරිලන පරිදි සකස් කිරීමට පිටුවහලක් ලබාදීම.

ඇ. විගණකාධිපති වාර්තා විශේෂයෙන් වාර්ෂික විගණකාධිපති වාර්තාව සහ එයට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් දෙනු ලබන පිළිතුරු විමර්ශනයට භාජනය කර ඒවා නිවැරදි කිරීම සඳහා ගතයුතු ක්‍රියා මාර්ග සම්බන්ධයෙන් මුදල් මණ්ඩලයට උපදෙස් ලබාදීම.

ඈ. මහ බැංකුව මගින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු නව කළමනාකාරීත්ව විගණන සැලැස්ම සමාලෝචනය කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කළමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ වාර්ෂික විගණන සැලැස්ම අනුමත කිරීම හා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ සංගමයේ ප්‍රකාශිත ජාත්‍යන්තර පරිචයන්ට අනුකූලව කළමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව නවීකරණය කිරීම.

ඉ. අවශ්‍ය පරිදි කළමනාකාරීත්ව විගණන කමිටු පිහිටුවීම මගින් මූල්‍ය වාර්තා ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන පරිදි වැඩි දියුණු කිරීම සහ ඔවුන් විසින් සපයන ලද වාර්තා අධ්‍යයනය කර අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියා පිළිවෙත් නොපමාව ක්‍රියාත්මක කිරීමට වගබලා ගැනීම.

ඊ. උසස් මට්ටමේ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රියාවලියක් ස්ථාපිත කිරීම පිණිස අවශ්‍ය උපදෙස් සහ සහයෝගය ලබාදීම මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තුළ අවදානම පාලනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ඇති කිරීම.

විගණන කමිටුව සිය කාර්ය ආරම්භ කිරීමෙන් අනතුරුව රැස්වීම් වාර 19 ක් පවත්වන ලදී. ප්‍රධාන දෙපාර්තමේන්තුවල මූලික කටයුතු පිළිබඳ යථා අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහා එකී දෙපාර්තමේන්තුවල ප්‍රධානීන් හමු වූ අතර විශේෂයෙන් එම දෙපාර්තමේන්තුවල අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ ඒ පිළිබඳව ගන්නා ක්‍රියා මාර්ග ගැන සාකච්ඡා කරන ලදී. විගණන කමිටුව මුදල් මණ්ඩලය වෙත සෘජුව වාර්තා කරන අතර, එම වාර්තාවල ක්‍රියා පිළිවෙත් දියුණු කිරීමේ නිර්දේශ මගින් ක්‍රියාශීලී භාවය සහ ගුණාත්මක භාවය දියුණු කිරීම සහ ඒ ඒ දෙපාර්තමේන්තුවල අභ්‍යන්තර පාලනය සහ අවදානම් පාලනයද සමස්ථයක් ලෙස ආයතනයේ අවදානම් පාලනයද ආවරණය කෙරේ.

මෙතෙක් පැවති ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතීන් පාදක කර ගැනීම වෙනුවට මූල්‍ය වාර්තා රාමුව පූර්ණ වශයෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ප්‍රමිතීන්ට අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය

වාර්තාවන් පිළියෙල කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙනයාම පිළිබඳව විගණන කමිටුව, විගණකාධිපතිතුමා සමඟ ද සාකච්ඡා පවත්වන ලදී.

බැංකු අධීක්ෂණ

බැංකු ක්‍රමයේ සුරක්ෂිතභාවය හා මනා ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කිරීමත් තැන්පත් හිමියන්ගේ මුදල් ආරක්ෂා කිරීමත් අරමුණු කොට බැංකු ආයතනයන් පිළිබඳ මහ බැංකුව විසින් සිදු කෙරෙන විධිමත්කරණ හා අධීක්ෂණ කාර්යය බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ඉටු කෙරේ. මෙම විධිමත්කරණ හා අධීක්ෂණ කාර්යය මූලික වශයෙන් බැංකු පනත හා මුදල් නීති පනත යටතේ සිදු කෙරේ. දැනට බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විධිමත්කරණය හා අධීක්ෂණය කරනු ලබන ආයතන වනුයේ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුය. ව්‍යවස්ථානුකූල නියෝග, විධාන හා තීරණ නිකුත් කිරීම, විවක්ෂණ අවශ්‍යතා හා මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම, බැංකු සහ බැංකු ශාඛා විවෘත කිරීම හා වසා දැමීම නිර්දේශ කිරීම, දුරස්ථ පරීක්ෂණ හා එතැන් පරීක්ෂණ මගින් බැංකු කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම, විධිමත්කරණ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කරවීම හා දුර්වල බැංකු නිරාකරණ කටයුතු යනාදිය බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරනු ලබන විධිමත්කරණ හා අධීක්ෂණ කටයුතුවලට අන්තර්ගත වේ. මීට අමතරව බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ස්වේච්ඡා තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය පරිපාලනය කිරීම ද කරනු ලබයි.

විධිමත්කරණ රෙගුලාසි හා නියෝග

බැංකුවල ප්‍රාග්ධනය, ද්‍රවශීලතාවය, විශාල ප්‍රමාණයේ ණය සැපයීම, බැංකුවල කොටස් හිමිකම, බැංකු විසින් කරනු ලබන ආයෝජනයන්, වත්කම්වල ගුණාත්මක භාවය, ආදායම් හඳුනා ගැනීම, බොල් හා අධිමාන ණය සඳහා මුදල් වෙන් කිරීම, සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් සමඟ කරනු ලබන ගනුදෙනු, නිශ්චල දේපල අත්පත් කර ගැනීම සහ මිල දී ගැනීම, මූල්‍ය වාර්තා මහජනයාගේ දැන ගැනීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ කිරීම, බැංකු විගණනය කිරීම හා අක්වෙරළ බැංකු කටයුතු විධිමත්කරණය යනාදිය සම්බන්ධව 1995 අංක 33 දරණ බැංකු (සංශෝධන) පනතින් සංශෝධිත 1988 අංක 30 දරණ බැංකු පනත යටතේ වරින් වර හඳුන්වාදෙනු ලැබූ විධි විධානයන්ට සහ වෙනත් විවක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව බැංකු කටයුතු කරන්නේ ද යන්න බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නීති පරීක්ෂාවට ලක් වේ.

2002 වසර තුළදී බැංකු පනත යටතේ නිකුත් කළ විධානයන්

2002 වසර තුළ දී පහත සඳහන් මුදල් මණ්ඩල නියෝග හා තීරණයන් සහ විවක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන් බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී.

- (i) 1998 අංක 30 දරණ බැංකු පනතේ 86 (උ) වගන්තිය යටතේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2002 අගෝස්තු 15 දින

සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ඇමෙරිකානු ඩොලර් වටිනාකමින් යුත් සංවර්ධන බැඳුම්කර ද්‍රවශීල වත්කමක් ලෙස නිගමනය කිරීම. ඒ අනුව වාණිජ බැංකුවක් විසින් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල කර ඇති ආයෝජනයන්හි දෛනික වෙළෙඳ වටිනාකම 2002 අගෝස්තු 15 දින සිට ද්‍රවශීල වත්කම් ලෙස සැලකනු ලැබේ.

- (ii) බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල මෙරට බැංකු කටයුතු ඒකකවලට අදාළ වූ විවක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන්, අක්වෙරළ බැංකු කටයුතු ඒකකවලට ද අදාළ කිරීම. ඒ අනුව බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අක්වෙරළ බැංකු ව්‍යාපාර සම්බන්ධව බැංකු පනතේ 24 (2) වගන්තිය යටතේ කරන ලද පහත සඳහන් විධානයන් 2002 දෙසැම්බර් 30 දින බැංකු වෙත දන්වා යවන ලදී.

(අ) ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය නියම කිරීම

වාණිජ බැංකුවක අක්වෙරළ බැංකු කටයුතු ඒකකය විසින් 2003 ජූනි 30 දිනට පවත්වාගත යුතු ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය විය යුත්තේ නියමිත ප්‍රාග්ධන අනුපාතයෙන් 50% කි. එනම් 2.5% කට නොඅඩු මූලික ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සහිතව 5% කට නොඅඩු සමස්ථ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතයකි. 2003 දෙසැම්බර් මස 31 දිනට වාණිජ බැංකුවක් එහි මෙරට බැංකු ව්‍යාපාරය හා අක්වෙරළ බැංකු ව්‍යාපාරය සඳහා ඒකාබද්ධ පදනමක් මත නියමිත ප්‍රාග්ධන අනුපාතය, එනම් 5% කට නොඅඩු මූලික ප්‍රාග්ධනය අනුපාතය සහිතව 10% කට නොඅඩු සමස්ථ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතයක් පවත්වා ගත යුතුය.

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් ලාභ සියරට යැවීම හා ලාභාංශ ගෙවීම කළ යුත්තේ 2003 දෙසැම්බර් වන විට තව ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් අනුගමනය කිරීමෙන් පසුවය.

(ආ) ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය නියම කිරීම

2003 ජනවාරි 01 වෙනිදා සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි, බලපත්‍රලාභී සියලුම වාණිජ බැංකු විසින් මෙරට බැංකු ව්‍යාපාරය සහ අක්වෙරළ බැංකු ව්‍යාපාරය සඳහා ඒකාබද්ධ පදනම මත ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය පවත්වාගත යුතුය.

(ඇ) එක් පුද්ගලයෙකුට දෙන ණය සීමාව නියම කිරීම

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක මෙරට බැංකු කටයුතු ඒකකය විසින් එක් පුද්ගලයෙකුට ලබාදෙන ණය සීමාව සම්බන්ධයෙන් බැංකු පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද 1999 අංක 02 දරණ (එක් පුද්ගලයෙකුට ලබාදෙන ණය සීමාව) නියෝගය 2004 ජනවාරි

01 වැනිදා සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි අක්වෙරළ බැංකු ඒකකය මගින් ලබාදෙන ණය පහසුකම් සඳහා ද අදාළ කරන ලදී.

එක් පුද්ගලයෙකුට දෙන ණය සීමාවට අනුකූලව කටයුතු නොකර ඇති විට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක් විසින් ලාභය සිය රට යැවීම හෝ ලාභාංශ ගෙවීම වැළැක්වීමට, ඉහත නියෝගය සංශෝධනය කරන ලදී.

ප්‍රමුඛ සේවිත්ස් ඇන්ඩ් ඩෙවලොප්මන්ට් බැංකක් ලිමිටඩ්ඩ් (ප්‍රමුඛ බැංකුව) බැංකු බලපත්‍රය අවලංගු කිරීම

ස්ථානීය පරීක්ෂාවන් මගින් හෙළි කර ගන්නා තොරතුරු සහ දුරස්ථ පරීක්ෂාවන්ගෙන් ලබා ගන්නා තොරතුරු පදනම් කරගෙන බැංකුවල දක්නට ලැබෙන දුර්වලතාවයන් සහ නීති කඩකිරීම් යනාදියේ ස්වභාවය සහ මට්ටම සැලකිල්ලට ගෙන බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විවිධ විධිමත්කරණ ක්‍රියා මාර්ග ගනු ලැබේ. ඉල්ලුම් තැන්පතු භාර ගැනීම, විදේශ මුදල් ගනුදෙනු සහ අක්වෙරළ බැංකු යනාදී කටයුතු හැර අනෙක් බැංකු කටයුතුවල විශේෂිත බැංකුවක් වශයෙන් නිරතවීම සඳහා 1997 දී බැංකු බලපත්‍රයක් කුඩා බැංකුවක් වූ ප්‍රමුඛ බැංකුවට නිකුත් කරන ලදී. ස්ථානීය පරීක්ෂණ සහ දුරස්ථ පරීක්ෂණ මගින් හෙළි කරගත් තොරතුරු පදනම් කරගෙන ප්‍රමුඛ බැංකුව සියයට 75 කට වැඩි අක්‍රීය වත්කම් ප්‍රතිශතයක් සහිතව මූල්‍ය වශයෙන් ඉතා දුර්වල තත්ත්වයකට පත් වී ඇති බව අනාවරණය කරමින් බැංකු අධීක්ෂණ අධ්‍යක්ෂ විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාවක් සැලකිල්ලට ගෙන මුදල් මණ්ඩලය විසින් බැංකු පනතේ 76 (ක) වගන්තිය යටතේ ප්‍රමුඛ බැංකුවේ ව්‍යාපාරික කටයුතු 2002 ඔක්තෝබර් මස 25 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි අත්හිටුවීමට නියෝග කරන ලදී. මෙම අත්හිටුවීම කරන ලද්දේ තැන්පත් හිමියන්ගේ සහ ණය හිමියන්ගේ යහපත තකා බැංකුවේ ඉතිරි වත්කම් ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණ ඇතිවය. අත්හිටුවීමෙන් අනතුරුව බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බැංකු පනතේ 76 (ග) වගන්තිය යටතේ ප්‍රමුඛ බැංකුවේ පවතින මූල්‍ය තත්ත්වය ඇගයීම පිණිස එම බැංකුවේ කටයුතු පිළිබඳව පුළුල් පරීක්ෂණයක් ආරම්භ කරන ලදී. මීට පෙර කරන ලද පරීක්ෂණ තුළින් බැංකුවේ දුෂිත කළමනාකරණයක් පැවැති බවට කරුණු හෙළි වී තිබූ බැවින්, බැංකුව පිළිබඳ විශේෂ විගණක පරීක්ෂණයක් කිරීම සඳහා අර්ථසඵල ඇත්ති යැයි විගණක සමාගමේ සේවය ද ලබා ගන්නා ලදී.

ප්‍රමුඛ බැංකුවේ ආයෝග්‍ය අදුරදර්ශී ක්‍රියා පිළිවෙත් සහ දුෂිත කළමනාකරණය හේතු කොට එම බැංකුව බුන්වත් තත්ත්වයට පත් වූ බව ඉහත පරීක්ෂණයෙන් සහ විශේෂ විගණනය මගින් තවදුරටත් අනාවරණය කෙරිණ. මෙම පරීක්ෂණවල තීරණයන් පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට ප්‍රමුඛ බැංකුවේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට සහ සභාපතිවරයාට අවස්ථාව ලබා දෙන ලදී. අධ්‍යක්ෂවරුන් විසින් 2002 දෙසැම්බර් 13 දින පැවැති මුදල් මණ්ඩල රැස්වීමේදී මේ පිළිබඳව ලිඛිතව

හා වාචිකව ප්‍රතිචාර දක්වන ලදී. මහ බැංකුවේ පරීක්ෂණයෙන් අනාවරණය වූ කරුණු සහ නිරීක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට විරුද්ධ අදහස් නොතිබුණු අතර, ප්‍රමුඛ බැංකුවේ ව්‍යාපාර කටයුතු ආරම්භ කිරීම සඳහා රුපියල් මිලියන 600 ක මුදලක් ලබා දෙන ලෙස සඳහන් වූ යෝජනාවක් ඔවුන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. එහෙත් ඔවුන් විසින් හෝ කොටස් හිමියන් විසින් හෝ බැංකුව ගොඩනැගීම සඳහා මුදලින් දායකත්වයක් ලබා දීමට කැපවීමක් ඇති බැව් ඔවුහු පෙන්වුම් නොකළහ. මහ බැංකුව සහ මහ බැංකුව විසින් පත් කරන ලද විගණක සමාගමේ ගණනය කිරීම්වලට අනුව බැංකුව නැවත ගොඩනැගීම සඳහා රුපියල් මිලියන 600ට වඩා ඉතා විශාල මුදලක් අවශ්‍ය විය. මේ අනුව ප්‍රමුඛ බැංකුවට අමතර මුදලක් යෙදවීමට අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සහ කොටස් හිමියන්ගේ කැපවීමක් නොමැති තත්ත්වයක් යටතේ ප්‍රමුඛ බැංකුවට යම් දායකත්වයක් දිය යුතු වන්නේ මහජන මුදලිනි. එබැවින් ප්‍රමුඛ බැංකුවේ බැංකු බලපත්‍රය අවලංගු කොට බැංකු අධීක්ෂණ අධ්‍යක්ෂ ලවා ප්‍රමුඛ බැංකුව ඇවර කිරීම හැර මුදල් මණ්ඩලයට ගතහැකි වෙනත් විකල්පයක් නොවීය. ඇවර කිරීමේදී ඇවරකරු විසින් ප්‍රමුඛ බැංකුවේ පවත්නා වත්කම්, නීතියට අනුකූලව එහි තැන්පත් හිමියන් සහ ණය හිමියන් අතර බෙදා දෙනු ඇත.

මින් අනතුරුව ප්‍රමුඛ බැංකුව විසින් සහ ප්‍රමුඛ බැංකුවේ තැන්පත් හිමියන් කිහිප දෙනෙක් විසින් බැංකුව ඇවර කිරීමට සහ බැංකු බලපත්‍රය අවලංගු කිරීමට මුදල් මණ්ඩලය ගත් තීරණයට අභියෝග කරමින් නඩු කිහිපයක් උසාවියේ පවරා ඇත. මෙම නඩු ඇසීමේ කටයුතු උසාවියේ දැනට සිදුවෙමින් පවතී.

බැංකු ඒකාබද්ධවීම

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු කිහිපයක් ඒකාබද්ධවීමත් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවක් වසා දැමීමත් 2002 වර්ෂයේ බැංකු ක්‍රමයේ සිදු විය.

- 2002 වර්ෂයේ දී තේෂන්ස් ට්‍රස්ට් බැංකුව ප්‍රසාරණාත්මක පිළිවෙතක් අනුගමනය කළේය. ඒ අනුව තේෂන්ස් ට්‍රස්ට් බැංකුව විසින් 2002 අගෝස්තු මාසයේදී ස්ටැන්ඩර්ඩ් වාර්ටර්ඩ් ග්‍රිනඩ්ලේස් බැංකුවේ මහනුවර ශාඛාවේ ගනුදෙනු පද්ධතිය ද, 2002 සැප්තැම්බර් මාසයේදී ඩොයිෂ් බැන්ක් ජී කොළඹ ශාඛාවේ පෞද්ගලික බැංකු ව්‍යාපාර කටයුතු ද, 2002 ඔක්තෝබර් මාසයේදී ඇමෙරිකන් එක්ස්ප්‍රස් බැංකුවේ ව්‍යාපාර කටයුතු ද අත් කර ගන්නා ලදී.
- 2002 ඔක්තෝබර් මාසයේදී හටුන් නැෂනල් බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ හබ්බ් බැන්ක් ජී පුර්විහි ව්‍යාපාර කටයුතු අත් කර ගන්නා ලදී.
- මේ අතර, 2002 දෙසැම්බර් 31 දින ස්ටැන්ඩර්ඩ් වාර්ටර්ඩ් බැංකුවේ සහ ස්ටැන්ඩර්ඩ් වාර්ටර්ඩ් ග්‍රිනඩ්ලේස් බැංකුවේ ඒකාබද්ධවීම සම්පූර්ණ විය.

- මේ අනුව විදේශ බැංකු තුනක් ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්වාගෙන ගිය ව්‍යාපාර කටයුතු අවසන් කළේය. ඉහතින් සඳහන් කළ පරිදි ප්‍රමුඛ බැංකුවේ බැංකු බලපත්‍රය අවලංගු කරන ලදී.
- මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2002 වර්ෂය අවසානයේ දී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සංඛ්‍යාව 22ක් දක්වා ද බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සංඛ්‍යාව 13ක් දක්වා ද අඩු විය. 2001 වර්ෂය අවසානයේ එම බැංකු සංඛ්‍යාව පිළිවෙලින් 25ක් හා 14 ක් විය.

බැංකු පනතට අනුකූලව බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු විසින් බැංකු ශාඛා විවෘත කිරීම, වසාදැමීම සහ ස්ථාන වෙනස් කිරීම සම්බන්ධව ඉදිරිපත් කරන ලද ඉල්ලීම් පිළිබඳව කටයුතු කිරීම බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරන ලදී. 2002 වර්ෂය තුළ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ විශේෂිත බැංකුවල බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් බැංකු කාර්යාල 83ක් විවෘත කිරීම සඳහා ද එක් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක ශාඛාවක් වසා දැමීමට ද අනුමැතිය ලබාදෙන ලදී. එසේම මෙම වර්ෂය තුළදී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ විශේෂිත බැංකුවල ශාඛා 49ක ස්ථාන වෙනස් කිරීම සඳහා ද අනුමැතිය ලබාදෙන ලදී.

දුරස්ථ පරීක්ෂණ ක්‍රමය

දුරස්ථ පරීක්ෂණ ක්‍රමය යටතේ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා විශේෂිත බැංකු විසින් කාලීනව ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු පදනම් කර ගනිමින් එම බැංකුවල මූල්‍ය තත්ත්වයන් පිළිබඳව අවධානයෙන් සිටීම බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. බැංකු ක්ෂේත්‍රය සමස්ථයක් ලෙස මෙන්ම එක් එක් බැංකු වශයෙන් මුහුණ දෙනු ලබන අවදානම් හඳුනාගැනීම සඳහා මෙසේ ලබාගන්නා තොරතුරු විමර්ශනය කෙරේ. එමගින් එක් එක් බැංකුවල මූල්‍ය තත්ත්වය හා ක්‍රියාකාරීත්වය අදාළ බැංකු කාණ්ඩය හා බැංකු ක්ෂේත්‍රය සමග සැසඳීමට ලක් කෙරේ. තවද මෙම තොරතුරු සියුම් ලෙස පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම මගින් බැංකුවල මූල්‍ය තත්ත්වයෙහි සිදුවන වැදගත් මෙන්ම අසාමාන්‍ය වෙනස්වීම් හඳුනා ගැනීමට හැකිවන අතර, යම් බැංකුවක ඇති දුර්වලතාවයන් හෝ තවදුරටත් විමර්ශනය හෝ පරීක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය අංශයන් මොනවාද යන්න පිළිබඳව පූර්ව අවදානම් හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන් යොදා ගැනීමට ද හැකියාව ලැබේ. එවැනි පූර්ව අවදානම් සංඥා පදනම් කර ගෙන අනාරක්ෂිත හා දුබල බැංකු ක්‍රමයකට තුඩුදිය හැකි බැංකුවල අදුරදර්ශී ක්‍රියාකාරකම් නිවැරදි කිරීම සඳහා කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට බැංකුවලට නියම කෙරේ.

2000 වර්ෂයේදී ස්වීඩනයේ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගීතා ආයතනය (SIDA) විසින් අනුග්‍රහය දක්වන ලද විශේෂඥයන් විසින් කරනු ලැබූ නිර්දේශ මත පදනම් ව සකස් කරන ලද, යෝජිත නව දුරස්ථ පරීක්ෂණ ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය මූලික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම, බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2002 වර්ෂය තුළ අඛණ්ඩව සිදු

කරන ලදී. 2002 ජුනි මාසය තුළදී යෝජිත නව තොරතුරු වාර්තා ලබා ගැනීමේ ක්‍රමය පිළිබඳ නිරීක්ෂණයන් සහ අදහස්, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලින් ලබා ගන්නා ලදී.

ඊට අමතරව, යෝජිත තොරතුරු වාර්තා සම්බන්ධයෙන් බැංකු විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ අදහස් පිළිබඳව තවදුරටත් පැහැදිලි කර ගැනීමට සහ සාකච්ඡා කිරීම සඳහා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අදාළ නිලධාරීන් සමඟ රැස්වීමක් පවත්වන ලදී. අනතුරුව, යෝජිත ක්‍රමයේ ශක්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීමට සහ එම ක්‍රමය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස තවදුරටත් අවශ්‍ය විය හැකි සංශෝධන හඳුනාගැනීම සඳහා, නියාමක ව්‍යාපෘතියක් ලෙස නව තොරතුරු වාර්තා ක්‍රමය වාණිජ බැංකුවලට හඳුන්වා දෙන ලදී.

එතැන් පරීක්ෂණ

මුදල් නීති පනතේ විධිවිධානයන් අනුව සියලුම බැංකු ආයතන අවම වශයෙන් දෙවසරකට වරක් හෝ අවශ්‍යතාවයන් පැන නැගුණු විට ඊට අඩු කාලයකින් හෝ ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණයන්ට හෙවත් එතැන් පරීක්ෂාවන්ට යටත් වේ.

මේ යටතේ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ පරීක්ෂකයින් විසින් අවශ්‍ය තොරතුරු රැස්කිරීම පිණිස සෑම බැංකුවකම ප්‍රධාන කාර්යාලය සහ තෝරාගත් ශාඛා කාර්යාල පරීක්ෂා කරනු ලැබේ. බැංකුවක් මුහුණ දෙන අවදානම් ආවරණයට ප්‍රමාණවත් පරිදි සම්පත් තිබේ ද යන්න සලකා බැලෙන නව ආරකීන් යුත් එතැන් පරීක්ෂණ ක්‍රමයක් සඳහා බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යොමු වී ඇත. ඒ අනුව බැංකු විසින් මුහුණ දෙන ණය අවදානම්, වෙළෙඳපොළ අවදානම්, ද්‍රවශීලතා අවදානම් හා මෙහෙයුම් අවදානම් වැනි විවිධ අවදානම්වල මට්ටම තක්සේරු කර, එවැනි අවදානම් ආවරණය කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත් බැංකු සතුව තිබේදැයි විමසා බැලේ. ප්‍රාග්ධනය, කළමනාකරණ ශක්තිය හා ඉපයීම්, බැංකුවක අවදානම් ආවරණයට ඇති සම්පත් මේ අතර ප්‍රධාන වේ. මීට අමතරව ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවයන්, අදාළ නීති හා රෙගුලාසි, බැංකුවල අභ්‍යන්තර පාලන විධි ක්‍රම හා පිළිවෙත් සහ වෙනත් විවිධ ක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන් අනුගමනය කළ ආකාරය පරීක්ෂාවට ලක් කෙරේ. 2002 වසර තුළදී බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 08 ක හා විශේෂිත බැංකු දෙකක එතැන් පරීක්ෂාවන් ආරම්භ කරන ලදී.

බැංකු අධීක්ෂණයේ නව ප්‍රවණතාවයන් හා වෙනත් කටයුතු

I. බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන සඳහා වන සාංගමික පාලන පරිචය

බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන සඳහා සාංගමික පාලන පරිචය පිළියෙළ කිරීම, සාංගමික පාලනය පිළිබඳ ජාතික කාර්ය බලකාය විසින් 2002 ජුනි මාසයේදී අවසන් කෙරිණ. මහ බැංකුව විසින් පත් කරන ලද මෙම සාංගමික පාලනය පිළිබඳ ජාතික කාර්ය බලකාය, මහ බැංකුව, අනෙකුත් බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන නියෝජනය කරන සාමාජිකයින් 16 දෙනෙකුගෙන්

සමන්විත විය. මෙම පරිචය 2002 ජුනි 25 වන දින බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වලට නිකුත් කරන ලදී. මෙම පරිචයේ මූලික අරමුණ වූයේ බැංකු සහ වෙනත් මූල්‍ය ආයතනවල මනා සාංගමික පාලනයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීමයි.

මෙම පරිචය මූලධර්ම 12කින් සමන්විත වන අතර, ඒ එක් එක් මූලධර්මය එමගින් ආවරණය වන විෂය කරුණුවලට අදාළ වූ උපදෙස් මාලා කිහිපයකින් සමන්විත වේ. ප්‍රධාන මූලධර්ම මගින් ආවරණය වන ක්ෂේත්‍ර අතර, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ පුදුසුකම්, අධ්‍යක්ෂවරුන් පත් කිරීම සහ ඔවුන්ගේ කාර්යභාරය, සභාපති සහ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී, සභාපතිගේ කාර්යභාරය, ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීගේ සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරීත්වයේ කාර්යභාරය, සමාගම් භල්කම්වරයාගේ කාර්යභාරය, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ පුහුණුව, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල කමිටු ව්‍යුහය, විනිවිදභාවය, අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධතිය, විවක්ෂණ විධිමත්කරණය සහ අධීක්ෂණය යනාදිය වෙයි. මෙම මූලධර්ම වලින් බොහොමයක් අන්තර් ජාතික ආයතන වන ආර්ථික සහයෝගිතාව සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ වූ ආයතනය, සාංගමික පාලනය පිළිබඳ වූ පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය සංගමය සහ අන්තර් ජාතික ගණුදෙනු පියවීම සඳහා වූ බැංකුව යනාදිය විසින් පිළියෙල කරන ලද පරිචයන් අනුගමනය කොට සකස් කොට ඇත.

මෙම සාංගමික පාලන පරිචය මූල්‍ය ක්‍රමයෙහි ඒකාබද්ධතාවය සහ ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා වූ ප්‍රමිතියක් ලෙස භාවිතා කළයුතු බවට බැංකු වලට උපදෙස් දෙන ලදී.

II මූල්‍ය ආයතන පිළිබඳව මහජනශා දැනුවත් කිරීම

මූල්‍ය ක්‍රමය, මහජනතාවගෙන් තැන්පතු භාර ගැනීමට නීතිමය අනුමැතිය ලබා ඇති ආයතන සහ බැංකු හා මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණය හා විධිමත්කරණය කිරීමේ ක්‍රම සහ අරමුණු පිළිබඳ මහජනතාවගේ දැනුවත් වැඩි කිරීමේ අරමුණ ඇතිව 2002 වසර තුළ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පහත දැක්වෙන ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී.

- (අ) “ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සේවා පිළිබඳ හැඳින්වීමක්” නමින් පිටු 02 ක පුවත්පත් අනිරේකයක් 2002 ජනවාරි මස 20 වැනි දින (සිංහල, ද්‍රවිඩ හා ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයන්ගෙන්) නිකුත් කිරීම.
- (ආ) “ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සේවා පිළිබඳ හැඳින්වීමක්” නමින් කුඩා පොතක් (සිංහල, ද්‍රවිඩ හා ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයන්ගෙන්) 2002 අප්‍රේල් මාසයේ දී විශේෂ මහ බැංකු ප්‍රකාශනයක් වශයෙන් නිකුත් කිරීම.
- (ඇ) “මහජනතාවගෙන් මුදල් තැන්පතු භාර ගැනීමට නීත්‍යානුකූලව අවසරලත් ආයතන” යන පුවත්පත් දැන්වීම 2002 සැප්තැම්බර් මස 11,12,13 හා 22 යන දිනයන්හි (සිංහල, ද්‍රවිඩ හා ඉංග්‍රීසි පුවත්පත්වල) පළ කිරීම.

(ඈ) ඉහත සඳහන් ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වෙබ් අඩවියේ ඇතුළත් කිරීම.

මූල්‍ය ආයතන සමඟ ගනුදෙනු කිරීමේදී තම ගණුදෙනුවල ආරක්ෂාව සහතික වන පරිදි පරීක්ෂාකාරීව කටයුතු කරන ලෙසට පොදු මහජනතාවට උපදෙස් දීමේ අරමුණින් මෙම ප්‍රකාශනයන් නිකුත් කරන ලදී. ඉහත දැක්වූ ප්‍රකාශනයන් මගින් මහජනතාවගෙන් මුදල් තැන්පතු භාර ගැනීමට බලපත්‍ර ලබා ඇති බැංකු සහ මූල්‍ය සමාගම්වල නාමාවලියක් දක්වනු ලැබූව ද, එසේ නම් සඳහන් කුමන හෝ ආයතනයක මුදල් ආයෝජනය කිරීම පිළිබඳව කිසිම නිර්දේශයක් මෙම ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු නොවීය. යම් ආයතනයක මුදල් ආයෝජනය කිරීම පිළිබඳ තීරණය මහජනතාව විසින්ම ගත යුතු අතර, එවැනි තීරණයක් ගැනීමට උපකාරී වියහැකි උපදෙස් මෙම ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු විය.

III “අස්ථාවර වෙළෙඳපොළවල ඇති අවදානම් - කළමනාකාරීත්වය සහ අධීක්ෂකයන්ගේ කාර්යභාරය” යන මාතෘකාව යටතේ 2002 ජනවාරි 24-25 දිනයන්හි පැවැත් වූ වැඩමුළුව සංවිධානය කිරීම.

මෙම වැඩමුළුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සියැත්සා (දකුණු ආසියාව, නවසීලන්තය, ඕස්ට්‍රේලියාව) බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ගේ සමුළුව සහ ජාත්‍යන්තර පියවුම් සඳහා වූ බැංකුවේ මූල්‍ය ස්ථායීකරණ ආයතනය හා එක්ව පවත්වන ලදී. සාමාජික රටවලට අදාළ පොදු කරුණු හා ගැටළු පිළිබඳ දැනුම බෙදා ගැනීම හා තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම මගින් බැංකු අධීක්ෂණයේ අභිවෘද්ධිය ඇති කිරීමේ අරමුණ ඇතිව සියැත්සා ප්‍රධාන සමුළුවේ උප සමුළුවක් ලෙස සියැත්සා බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ගේ සමුළුව 1984 දී පිහිටුවීය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු ශ්‍රවණාගාරයේ පැවැති මෙම සමුළුවට සාමාජික රටවල් 16ක නියෝජිතයින් 28 ක් සහභාගි විය. මෙහි විශේෂ දේශනය ජාත්‍යන්තර පියවුම් සඳහා වූ බැංකුවේ සාමාන්‍යාධිකාරී ඇන්ඩ්‍රෘ ක්‍රොකට් මහතා විසින් “සාර්ව කම්පනයන්ට මුහුණ දීම සඳහා ක්ෂුද්‍ර කළමනාකාරීත්වය” යන මාතෘකාව යටතේ පැවැත්විණි. වැඩමුළුවේ අනෙකුත් කටයුතු පහත දැක්වෙන මාතෘකා යටතේ පැවැත්විණි.

- අස්ථාවර වෙළෙඳපොළක අවදානම් කළමනාකරණ ශිල්පීය ක්‍රම
- ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ බාසල් II එකඟතා පත්‍රිකාව පිළිබඳ අධීක්ෂකවරුන්ගේ අදහස්
- මනා සාංගමික පාලන පරිචය
- ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ බාසල් II එකඟතාවය ආසියාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම
- අන්තර්ජාතික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමිතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම

IV. බැංකුවල ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් සමග පවත්වන රැස්වීම්

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් සමග මාසිකව මහ බැංකු අධිපතිතුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් පවත්වනු ලබන රැස්වීම් සුදානම් කිරීම බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරනු ලැබේ. බැංකු කටයුතු හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු පිළිබඳව අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමට හා සාකච්ඡා කිරීමට අවස්ථාවක් මෙමගින් සපයනු ලැබූ අතර මහ බැංකුව හා බැංකු අතර කිට්ටු සම්බන්ධතාවයක් වර්ධනය කිරීමට ද මෙය උපකාරී විය. වාණිජ බැංකුවල අක්වෙරළ බැංකු කටයුතු ඒකක සඳහා විවික්ෂණ රෙගුලාසි නිකුත් කිරීම, බැංකුවල තැන්පතු හා ණය සඳහා වන පොළී අනුපාත පිළිබඳ දැන්වීම් පළකිරීම, බැංකුවල ණය සඳහා අයකරණ පොළී අනුපාත සහ තැන්පතු සඳහා ගෙවන පොළී අනුපාත අතර පරතරය අඩු කිරීම සහ බැංකුවල මූල්‍ය වාර්තා ක්‍රමෝපාය සම්බන්ධ පුවත්පත්වල පළකිරීම යන කරුණු 2002 වසරේදී මෙම රැස්වීම්වලදී සාකච්ඡා කරන ලද කරුණු අතර මූලික තැනක් ගනු ලැබීය.

V. මූල්‍ය ස්ථායීතාවය පිළිබඳ කමිටුව

මෙරට මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථාවරත්වය ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් මුදල් මණ්ඩලය විසින් පිහිටුවනු ලැබූ මූල්‍ය ස්ථායීතා කමිටුව 2002 වර්ෂයේ දී සිය කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. මෙම කමිටුවේ කාර්යයන් වන්නේ මූල්‍ය ක්‍රමයේ ප්‍රබලතා, දුර්වලතා හා වර්ධනයන් සමාලෝචනය කිරීම මූල්‍ය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සහ මූල්‍ය ආයතන විධිමත්කරණය සහ අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ කිරීම හා මූල්‍ය ක්‍රමය පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුම වැඩි දියුණු කිරීමයි. කමිටුව තම පළමු වාර්තාවට ඇතුළත් කිරීම සඳහා පහත සඳහන් විෂයන් තෝරා ගත් අතර, මෙම වාර්තාව පිළියෙල කිරීමේ කටයුතු සිදු වෙමින් පවතී.

- (අ) ජාතික ආර්ථිකය කෙරෙහි මූල්‍ය ක්‍රමයේ බලපෑම.
- (ආ) විනිමය, පොළී හා උද්ධමන අනුපාතිකයන්ගේ වෙනස් වීම් හේතුකොට මූල්‍ය ක්‍රමයට වන බලපෑම.
- (ඇ) රාජ්‍ය ණය පුරකුම්පත් අලෙවිකරණයේ තිරන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් පිළිබඳ විමර්ශන ක්‍රමය
- (ඈ) සහතික රහිත පුරකුම්පත් හඳුන්වාදීමෙන් ඇතිවිය හැකි බලපෑම.
- (ඉ) මෙරට ගෙවුම් පද්ධතිය තුළ මූල්‍ය ආයතනවල කාර්යභාරය.
- (ඊ) මූල්‍ය ආයතනවල මනා ක්‍රියාකාරීත්වය හා ශක්‍යතාවය කෙරෙහි ගෙවීම් පද්ධතියෙන් ඇති කෙරෙන අවදානම හා ගෙවීම් පද්ධතිය කෙරෙහි මූල්‍ය ආයතනවලින් ඇති කෙරෙන අවදානම
- (උ) මූල්‍ය ක්‍රමය විධිමත්කරණය සඳහා එක් නියාමන

අධිකාරියක් තිබිය යුතු ද නොඑසේනම් මූල්‍ය ක්‍රමයේ එක් එක් අංශ සඳහා වෙන වෙනම නියාමන අධිකාරීන් අවශ්‍ය වන්නේ ද යන්න.

(ඌ) බාසල් මූලික මූලධර්ම සමග විධිමත්කරණ ක්‍රියාමාර්ගයන්හි ඇති අනුකූලතාවය.

VI. තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය පරිපාලනය කිරීම

1987 දී ආරම්භ කළ තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පරිපාලනය කෙරේ. බලපත්‍රලාභී බැංකු හා සමුපකාර සමිති නීතිය යටතේ පිහිටුවා බැංකු කටයුතු කරගෙන යනු ලබන සමුපකාර සමිති සඳහා විවෘත වූ මෙම තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය ස්වේච්ඡා පදනමකින් ක්‍රියාත්මක වේ. දැනට විවිධ සේවා සමුපකාර සමිති 4ක් පමණක් ඔවුන්ගේ ග්‍රාමීය බැංකු වෙත වූ තැන්පතු සඳහා රක්ෂණ ආවරණය ලබා තිබේ. රක්ෂණ වාර්තා කාර්යවලට රුපියල් 100ට ශත 3.75 ක් වන අතර, 2002 වසරේදී රක්ෂණ වාර්තා වශයෙන් තැන්පතු රක්ෂණ අරමුදලට එකතු වූ මුදල රුපියල් 14 ලක්ෂයක් විය. ඒ අනුව, 1997 දී මහ බැංකුව විසින් මෙම අරමුදලට ලබා දුන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 50 ද ඇතුළුව 2002 දෙසැම්බර් 31 දිනට අරමුදලේ ශේෂය රුපියල් දශ ලක්ෂ 140ක් වූ අතර මෙම අරමුදල භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ආයෝජනය කර ඇත.

ව්‍යවහාර මුදල්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීමේ පූර්ණ බලධාරියා වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ගණුදෙනු කිරීම සඳහා වලංගු මුදල් නිකුත් කිරීමේ කාර්ය භාරය කොළඹ, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු මුදල්ස්ථානය මගින් වර්ෂය පුරාද, අනුරාධපුර හා මාතර ප්‍රාදේශීය කාර්යාල මගින් 2002 මැයි මස 31 වන දින දක්වාද තවදුරටත් ඉටු කරන ලදී. 2002 මැයි මස 31 වන දිනට පසුව අනුරාධපුර හා මාතර ප්‍රාදේශීය කාර්යාල මගින් සිදුකරන ලද ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීමේ කාර්ය භාරය එම ප්‍රදේශවල පිහිටා ඇති ප්‍රධාන රාජ්‍ය බැංකු දෙක මගින් සහ අනෙකුත් වාණිජ බැංකු මගින් තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. 2001 වර්ෂය අවසානයේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 76,561 ක් වූ සංසරණයේ පැවැති ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය සමඟ සසඳන විට 2002 (වර්ෂය අවසානයේදී මෙම මුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 88,308 ක් විය. සංසරණය වන සම්පූර්ණ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණයෙන් තෝරාගත් ප්‍රතිශතය සියයට 96 ක් විය. මීට අමතරව ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තෝරාගත් හා කාසි එකතු කරන්නන් වෙනුවෙන් සමරු තෝරාගත් හා කාසි විකිණීම තවදුරටත් සිදුකරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් මෙතෙක් නිකුත් කරන ලද මහජනයාට අලෙවිය සඳහා ඉතිරිව ඇති සමරු කාසි හා තෝරාගත් පිළිබඳ විස්තර විකුණුම් මිලද සහිතව II-1 සටහනෙහි දක්වේ.

මහ බැංකු සේවකයන්ට ලබාදුන් ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැනීමේ යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ව්‍යවහාර මුදල්

II-1 සංඛ්‍යා සටහන
විකිණීම පිණිස ඇති සමරු කාසි හා නෝට්ටු

අයිතම අංක	විස්තරය	නිකුත් කළ වර්ෂය	මුහුණත වටිනාකම (රු.)	ලෝහය/ද්‍රව්‍ය	විකුණුම් මිල (රු.)
01	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. 40 වන සංවත්සරය (ජලාස්චික් ඇසුරුම)	1990	500	රිදී	500
02	5 වෙනි දකුණු ආසියානු ක්‍රීඩා තරඟාවලිය (පෙට්ටිය සහිත)	1991	500	කැරට් 12 රත්රන්	600
03	5 වෙනි දකුණු ආසියානු ක්‍රීඩා තරඟාවලිය (ජලාස්චික් ඇසුරුම)	1991	500	කැරට් 12 රත්රන්	500
04	5 වෙනි දකුණු ආසියානු ක්‍රීඩා තරඟාවලිය (පෙට්ටිය සහිත)	1991	100	රිදී	200
05	5 වෙනි දකුණු ආසියානු ක්‍රීඩා තරඟාවලිය (ජලාස්චික් ඇසුරුම)	1991	100	රිදී	100
06	ජනාධිපති ආර්යප්‍රේමදාස (ජලාස්චික් ඇසුරුම)	1992	1	තඹ/නිකල්	250
07	2300 අනුමුදු මිහිඳු ජයන්තිය (පෙට්ටිය සහිත)	1993	500	රිදී	700
08	2300 අනුමුදු මිහිඳු ජයන්තිය (ජලාස්චික් ඇසුරුම)	1993	500	රිදී	500
09	එක්සත් ජාතීන්ගේ 50 වන සංවත්සරය (ජලාස්චික් ඇසුරුම)	1995	5	නිකල් පින්තල	200
10.	ශ්‍රී ලංකාවේ 50 වෙනි නිදහස් සංවත්සරය (පෙට්ටිය සහිත)	1998	5000	කැරට් 22 රත්රන්	8000
11	ශ්‍රී ලංකාවේ 50 වෙනි නිදහස් සංවත්සරය (පෙට්ටිය සහිත)	1998	1000	රිදී	1200
12	ශ්‍රී ලංකාවේ 50 වෙනි නිදහස් සංවත්සරය (නෝට්ටු ෆෝල්ඩරය)	1998	200	පොලිමර්	400
13	ලෝක කුසලාන ක්‍රිකට් තරඟාවලිය 1996 (පෙට්ටිය සහිත)	1999	1000	රිදී	1200
14	ශ්‍රී ලං.පු.හ. 50 වන සංවත්සරය විශේෂ කාසිය (පෙට්ටිය සහිත)	1999	1	නිකල් ආලේපිත වානේ	400
15	ශ්‍රී ලං.පු.හ. 50 වන සංවත්සරය (පෙට්ටිය සහිත)	1999	1	නිකල් ආලේපිත වානේ	150
16	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 50 වන සංවත්සරය (පෙට්ටිය සහිත)	2000	1000	රිදී	1200
17	ශ්‍රී ලං.නා.හ. 50 වන සංවත්සරය විශේෂ කාසිය (පෙට්ටිය සහිත)	2000	1	තඹ/නිකල්	500
18	ශ්‍රී ලං.නා.හ. 50 වන සංවත්සරය (පෙට්ටිය සහිත)	2000	1	නිකල් ආලේපිත වානේ	200

දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවක සංඛ්‍යාව 2002 වර්ෂය වනවිට 2001 අවසානයේදී සිටි සංඛ්‍යාවෙන් අඩකට පමණ අඩු වුවද, රාජකාරී කටයුතු ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම මගින් සේවා සැපයීම බාධාවකින් තොරව පෙර පරිදිම කරගෙන යන ලදී.

ව්‍යාජ නෝට්ටු මුද්‍රණය කිරීම සඳහා දරන ලද උත්සාහයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් රු.1000 සහ රු.500 නෝට්ටු සඳහා නව ආරක්ෂක සලකුණු ඇතුළත් කිරීමට පියවර ගන්නා ලද අතර, එවැනි උත්සාහයන් අවම කිරීම සඳහා අවුරුද්ද තුළදී අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ව්‍යාජ මුදල් ආශය සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කරන ලදී. 2001 වසරේ දෙවන භාගයේදී වැඩි දියුණු කරන ලද මුදල් තේරීමේ හා ගණන් කිරීමේ ස්වයංක්‍රීය යන්ත්‍රණ පද්ධති මගින් සේවා සුදුසු නෝට්ටු ගණන් කිරීම සහ සේවා නුසුදුසු නෝට්ටු විනාශ කිරීම සඳහා වැඩි වශයෙන් පහසුකම් සැලසිණි. කුඩා ප්‍රමාණයේ මුදල් ගණිත යන්ත්‍ර 05 ක් මිලදී ගැනීම මගින් අඩු සේවක සංඛ්‍යාවක්

යොදා සේවා සුදුසු මුදල් නෝට්ටු වැඩි ප්‍රමාණයක් ගණන් කිරීමට කටයුතු යොදන ලදී. ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ප්‍රධාන සුරක්ෂිතාගාරය තව්නරණය කිරීමෙන් අනතුරුව මහා භාණ්ඩාගාර ගොඩනැගිල්ලේ සුරක්ෂිතාගාරයේ දිගු කලක් තිස්සේ තැන්පත්ව තිබුණු විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් ඉන් ඉවත් කරගෙන එක් ප්‍රධාන සුරක්ෂිතාගාරයේ තැන්පත් කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. දිවයිනේ පුජනීය ස්ථානයන්හි එකතුවන කාසි එක්රැස් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් රුපියල් මිලියන 10.0ක පමණ වටිනාකමකින් යුත් කාසි එක්රැස් කරන ලදී.

බැංකු නිලධාරීන්, පාසැල් සිසුන්, රජයේ සේවකයන් හා මහජනතාව ව්‍යාජ මුදල් හඳුනාගැනීම පිළිබඳව දනුවත් කිරීම සඳහා ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රසිද්ධ දේශන හා ශ්‍රව්‍ය දෘශ්‍ය මාධ්‍ය මගින් වැඩ සටහන් පවත්වන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මුදලේ විකාශය පිළිබඳ විශේෂ ගුවන් විදුලි වැඩ සටහනක් මගින් ජනතාව දනුවත් කිරීමට කටයුතු යොදන

ලදී. සාර්ත් රටවල මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට අදාළ සේවක හුවමාරු වැඩ සටහන යටතේ තේපාල රාජ්‍ය බැංකුවෙන් පැමිණි තියෝජන කණ්ඩායමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ව්‍යවහාර මුදල් කටයුතු පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමට අවස්ථාව ලබාදුණි.

රජය මගින් සංවිධානය කරන ලද පහත දැක්වෙන වැඩසටහන් වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ සහභාගිත්වය ලබාදෙන ලදී.

- (අ) කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය විසින් සංවිධානය කොට 2002 අගෝස්තු මස 16 වන දින සිට 20 වන දින දක්වා ත්‍රිකුණාමලයේදී පවත්වන ලද 'යුග දක්ම' කර්මාන්ත ප්‍රදර්ශනය.
- (ආ) වාරි කළමනාකරණ හා මහවැලි අමාත්‍යාංශය මගින් සංවිධානය කොට 2002 සැප්තැම්බර් මස 30 වන දින සිට ඔක්තෝබර් මස 06 වන දින දක්වා ගල්තැව නගරයේදී පැවැත් වූ 'මහවැලි මහිම' කෘෂිකාර්මික ප්‍රදර්ශනය. මෙම ප්‍රදර්ශනයේදී ව්‍යවහාර මුදල් සම්බන්ධ ප්‍රදර්ශන කුටියක් සමග ව්‍යාජ තෝට්ටු හඳුනාගැනීම සම්බන්ධ වැඩ සටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
- (ඇ) වාණිජ හා පාරිභෝගික අමාත්‍යාංශය විසින් සංවිධානය කොට වසරේ දෙවන භාගයේදී කෝට්ටේ, කතරගම සහ අම්පාර යන නගරවල පවත්වන ලද 'මහපොල' වෙළෙඳපොල සහ ප්‍රදර්ශනය.
- (ඈ) සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය මගින් වර්ෂ 2002 ඔක්තෝබර් මස 18 වන දින සිට 20 වන දින දක්වා මහනුවර, මහාමායා බාලිකා විද්‍යාලයේදී පැවැත් වූ 'සාහිත්‍ය කළා ප්‍රසාදිනි' ප්‍රදර්ශනය.

දේශීය කටයුතු

2002 ජනවාරි 01 දින පිහිටු වනු ලැබූ දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රධාන වශයෙන්ම විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සහ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය පැනවීම මගින් මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ වාණිජ බැංකුවල හා රජයේ බැංකුකරු ලෙස කටයුතු කිරීම යන ද්විත්ව කාර්යයන්හි නිරත විය.

(අ) මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

(i) විවට වෙළෙඳ කටයුතු

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රධාන උපකරණය වශයෙන් විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු යොදා ගැනීම 2002 වසරේදී ද දක්නට ලැබුණි. පෙර වසර වලදී මෙන්ම, 2002 වසර තුළ දී ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගනුදෙනු ප්‍රති විකුණුම් ගනුදෙනු සහ රජයේ සුරැකුම් පත් අලෙවි කිරීම සහ මිලදී ගැනීම, විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු යටතට ඇතුළත් විය. ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගනුදෙනු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පමණක් සුරැකුම් ලෙස භාවිතා කරනු ලැබූ අතර, ප්‍රති විකුණුම් සඳහා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර

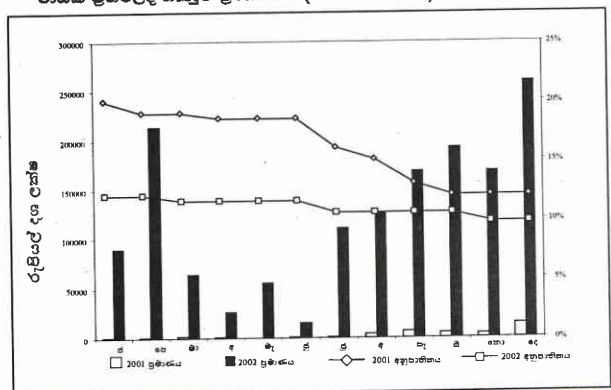
බැඳුම්කර යන දෙවර්ගයම සුරැකුම් ලෙස භාවිතා කෙරිණි.

2001 වසර තුළදී වෙළෙඳපොළෙහි පැවති දැඩි ද්‍රවශීලතා හිඟය මහ හරිමින් මෙම වසරෙහි, විශේෂයෙන්ම 2002 වසරෙහි දෙවන භාගයෙහි වෙළෙඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාවය වැඩි වී ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් ඇති විය. මේ සඳහා එ.ජ. ඩොලර්වලින් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම, රජය විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල්වලින් වූ ණය ගැනීම් සහ මහ බැංකුව දේශීය වෙළෙඳපොළෙන් විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීම් දායක විය. මෙම වෙළෙඳපොළ අතිරික්තය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගනුදෙනු සහ ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ කවුළුවෙහි භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම මගින් අවශෝෂණය කර ගන්නා ලදී. මීට අනුකූලව, ප්‍රති විකුණුම් ගනුදෙනු සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ කවුළුවෙහි රජයේ සුරැකුම්පත් මිලදී ගැනීම අඩුවිය.

(ii) ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගනුදෙනු

2002 වසරෙහි පැවැති ද්‍රවශීලී වෙළෙඳපොළ තුළ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් සහ මහ බැංකුව විසින් කළමනාකරණය කෙරෙන විවිධ අරමුදල්වලින් සමන්විත සහභාගී ආයතනවලට එක් දින සිට දින හත දක්වා වූ සිය කෙටිකාලීන අතිරික්ත අරමුදල් ආයෝජනය සඳහා වූ ප්‍රධානතම ආයෝජන මාර්ගය බවට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගිවිසුම්වල ආයෝජනයන් පත් විය. අන්තර් බැංකු ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ පොළී අනුපාතිකයන්ගේ අවම මට්ටමෙහි ස්ථායීතාවක් ඇති කිරීමට මෙම ආයෝජන උපකාරී විය. ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් යටතේ විකුණනු ලැබූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල මුළු වටිනාකම (දෛනික පදනමට පරිවර්තනය කරනු ලැබූ) 2001 වර්ෂයේ වූ රුපියල් බිලියන 203 සිට 2002 දී රුපියල් බිලියන 1764.0 දක්වා වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මෙම ආයෝජනවලින් වැඩි ප්‍රමාණයකට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු දායක විය.

රූප සටහන II-1
මාසික ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ප්‍රමාණයන් (2001 සහ 2002) සහ අනුපාතිකයන්

මහ බැංකුව විසින් එක්දින ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ අනුපාතය තීරණය කිරීමේදී මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ප්‍රවණතාවයන් මෙන්ම තම මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ද සැලකිල්ලට ගනු ලබයි. වඩා යහපත් අතට පත් වූ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ සහ සර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ අනුපාතය 2002 මාර්තු 20 දින සියයට 12 සිට සියයට 11.5 දක්වා පහත හෙළන ලද අතර, 2002 ජූලි 26 දින එය සියයට 10.5 දක්වා තවදුරටත් පහත හෙළන ලදී. උද්ධමන අනුපාතිකයේ පහත යාම සමග ද්‍රවශීලී වූ වෙළෙඳපොළ තුළ දක්නට ලැබුණු පොළී අනුපාතිකයන්ගේ පහළයාමේ ප්‍රවණතාවයට අනුව යමින් සහ ආර්ථික කටයුතු යථා තත්ත්වයට පත් වීම දිරිගැන්වීම සඳහා 2002 නොවැම්බර් 22 දින එය තවදුරටත් සියයට 9.75 දක්වා අඩු කළේය.

(iii) ප්‍රතිචක්‍රණය ගනුදෙනු

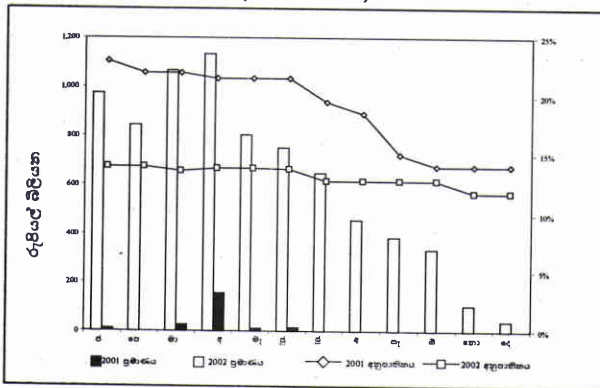
පසුගිය වසර දෙකෙහි අන්තර් බැංකු ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොලෙහි පොළී අනුපාතිකයන්ගේ ඉහළ සීමාවෙහි ස්ථායීතාවයන් ඇති කිරීමට උපකාරී වූ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිචක්‍රණය ගනුදෙනු 2002 වසර තුළදී, වෙළෙඳපොලෙහි ද්‍රවශීලීතාවය වැඩි දියුණුවීමත් සමඟ සාපේක්ෂව හීනවිය. ඒ අනුව, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් විසින් සිදුකළ එක් දින පදනම යටතට පරිවර්ථිත ප්‍රතිචක්‍රණය ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම 2001 වසරේ වූ රුපියල් බිලියන 7,544 සිට 2002 වසරේ දී රුපියල් බිලියන

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ප්‍රවණතාවයන් ද සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් අනතුරුව, දෛනික ප්‍රතිචක්‍රණය අනුපාතිකය තීරණය කරනු ලබයි. ප්‍රතිචක්‍රණය අනුපාතිකය 2002 මාර්තු 20 දින සියයට 14 සිට සියයට 13.5 දක්වා පහත දැමුවද නැවත අවස්ථා තුනකදී 2002 අප්‍රේල් 04 දින වන විට සියයට 13.85 දක්වා මෙම අනුපාතිකය ඉහළ නංවන ලදී. 2002 ජූනි 04 නැවත සියයට 13.75 දක්වා පහත හෙළන ලද මෙම අනුපාතිකය අවස්ථා දෙකකදී 2002 නොවැම්බර් 22 වනවිට සියයට 11.75 දක්වා තවදුරටත් පහත දමනු ලැබිණි.

(iv) ද්විතියික වෙළෙඳපොළ කටයුතු

සහභාහිත්ව ආයතන වෙත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ද්විතියික භාණ්ඩාගාර බිල්පත් කවුළුව මගින් චිකුණු (වට්ටම් කළ) භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය 2002 වසරේදී රුපියල් බිලියන 45.5 ක් වූ අතර, එය 2001 වසරේ වූ රුපියල් බිලියන 20.4ක චිකුණු ප්‍රමාණය හා සසඳන කළ, සියයට 100කට කට වඩා වැඩි වර්ධනයක් වාර්තා කරයි. වෙළෙඳපොලෙහි ද්‍රවශීලීතාවය වැඩිවීමත් ප්‍රාථමික භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙළෙඳපොලෙහි ඵලදා අනුපාතිකයන්ගේ පහත වැටීමේ නැමියාව නිසා සහභාහිත්ව ආයතනවලට වසරේ පළමු මාස හත තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ද්විතියික වෙළෙඳපොළ කවුළුව තුළින් වඩා හොඳ ඵලදා අනුපාතිකයක් ලබා ගත හැකි වීමත් යන සාධකයන් ද්විතියික චිකුණු කවුළුවෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය වර්ධනය වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. තවද, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2000 වසරේදී ගන්නා ලද තීරණයට අනුව, ද්විතියික ගනුදෙනුවල මිලදී ගැනීම් සඳහා නිශ්චිතවම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මුදාහැරීමත් සමඟම අදාළ පාර්ශවයන්ට ඒවා මුදල් වෙළෙඳපොලෙහි ගණුදෙනු කිරීමට අවකාශ ලැබුණු අතර එය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ද්විතියික වෙළෙඳපොළ කටයුතු වඩාත් ආකර්ශණීය වීමට උපකාරී විය. මුළු

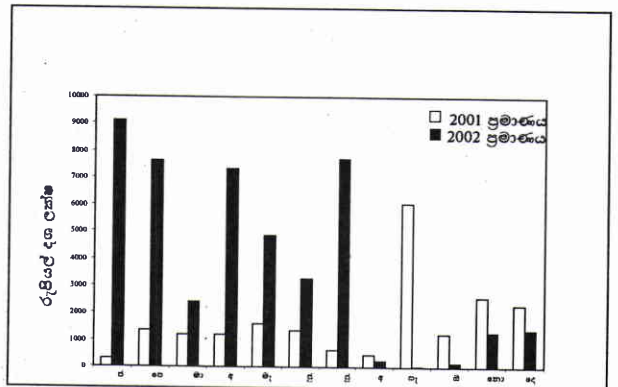
රූපගත II-2
මාසික ප්‍රතිචක්‍රණය ප්‍රමාණයන් සහ අනුපාතිකයන් (2001 සහ 2002)

216.5 දක්වා පහත වැටිණි. මෙම ගනුදෙනු සඳහා වැඩි සහභාහිත්වයක් දක්නට ලැබුණේ වසරේ මුල් භාගයේදීය. තවද, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් කළමනාකරණය කෙරෙන අරමුදල් සමග ප්‍රතිචක්‍රණය ගනුදෙනු සිදු නොවීය.

ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් අනුපාතිකය තීරණය කිරීමේදී මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් තම මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හා

රූපගත II-3
මහ බැංකුවේ ද්විතියික කවුළුවෙහි භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම (2001 සහ 2002)

විකුණුම් වටිනාකමින් රුපියල් බිලියන 10.6 ක් වටිනා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් කළමනාකරණය කෙරෙන අරමුදල් මගින් මිලදී ගන්නා ලදී.

ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙහි අදාළ ඵලදා අනුපාතිකයෙන් කිසියම් “ආත්තියක්” අඩු කිරීමෙන් පසු තීරණය වන මහ බැංකුවේ වට්ටම් ඵලදා අනුපාතිකය, ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙහි උපනතින්ට අනුකූලව වෙනස් විය. මුදල් වෙළෙඳපොළ ප්‍රවනතාවයන් සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය සැලකිල්ලට ගනිමින් තීරණය කරනු ලැබූ ‘ආත්තිය’, පොලී අනුපාතිකයන්ගේ දක්නට ලැබුණු විපරිත වීම තුරන් කිරීම සඳහා, 2002 අගෝස්තු මාසයේ දී වැඩි කරනු ලැබීය. මෙම විපරිතවීමට හේතුව වූයේ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය වැඩිවීමත් සමග ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ ඵලදා අනුපාතිකයන් මහ බැංකුවේ ආත්තියට වඩා වැඩියෙන් අඩු වීමේ තැඹිලිවීමයි. ආත්තියේ මෙම වැඩි කිරීම, මහ බැංකුවේ ද්විතීය වෙළෙඳපොළ කවුළුවෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම වෙනුවට ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළේ තරඟකාරී ලෙස ලංසු තැබීමට ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් දිරිගන්වනු ඇත.

ඒ අනුව 2002 වසර ආරම්භයේදී දින 91, දින 182 හා දින 364 යන කාල සඳහා පිළිවෙලින් සියයට 12.93, සියයට 13.21 හා සියයට 13.69 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකුණුම් ඵලදා අනුපාතික 2002 වසර අවසාන වන විට පිළිවෙලින්, සියයට 8.67, සියයට 8.64 හා සියයට 8.66 දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩු විය.

මහ බැංකු ද්විතීයික භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙළෙඳපොළ මිලදී ගැනීම (ප්‍රතිවට්ටම් කිරීම) වටිනාකම 2001 වර්ෂයේ වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 645 සිට 2002 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1.1 දක්වා 71% (රුපියල් දශලක්ෂ 483) කින් වැඩි විය. මේ සඳහා ප්‍රධාන හේතුව වූයේ මහ බැංකුවේ අභ්‍යන්තර කළමනාකරණ අරමුදල් සිය අනාපේක්ෂිත මුදල් අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ගැනීම සඳහා රුපියල් බිලියන 1ක් වටිනා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මහ බැංකුව වෙත අලෙවි කිරීමය. වර්ෂය තුළ වෙළෙඳපොළෙහි වූ ද්‍රවශීලතාවර්ධනය පිළිබිඹු කරමින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් සමග වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම් රුපියල් දශලක්ෂ 495 (සියයට 83) සිට රුපියල් දශලක්ෂ 102 දක්වා අඩු විය. මහ බැංකුවේ ප්‍රාථමික වෙන්දේසියේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතයේ පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවයට අනුකූලව වසර ආරම්භයේ දින 91, දින 182 හා දින 364 යන කාල සඳහා පැවතුණු පිළිවෙලින් සියයට 14.23, සියයට 14.51 සහ සියයට 14.99 යන ප්‍රති වට්ටම් ඵලදා අනුපාතයන් 2002 වසර අවසානය වන විට පිළිවෙලින් සියයට 11.17

සියයට 11.14 සහ සියයට 11.16 දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩු විය.

(v) සක්‍රීය විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු

මහ බැංකුවේ මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් මහ බැංකුව මගින් තීරණය කරනු ලැබූ පොලී අනුපාතික කොර්ටෝවා තුළ වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික යටතේ වඩාත් සක්‍රීය ආකාරයෙන් විවට වෙළෙඳපළ කටයුතු කිරීම සඳහා මූලික කටයුතු නිම කරන ලදී. යෝජිත ක්‍රමය විශේෂ සටහන 20 හි විස්තර කර ඇත. මෙම යෝජිත ක්‍රමය පිළිබඳ පළපුරුද්දක් ලබා ගැනීම සඳහා 2002 දෙසැම්බර් 09 දින සිට අත්හදා බැලීමේ කටයුතු කරන ලදී. මෙහෙයුම් පරිපාටීන් සහ නිර්නායකයන් ඇතුළත්ව අවශ්‍ය ප්‍රාරම්භක කටයුතු සම්පූර්ණ කර ඇති අතර මෙම ක්‍රමය 2003 මාර්තු මස සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කර ඇත.

(vi) ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අවශ්‍යතාවය

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල තැන්පතු වගකීම්වලට එරෙහිව පැවති 10% ක ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අවශ්‍යතාව මෙම වසරේ දී නොවෙනස්ව පැවතුණි.

(vii) මහ බැංකු පොලී අනුපාතිකය

මුදල් නීති පනතේ 87 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට දෙනු ලබන කෙටිකාලීන අත්තිකාරම් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු පොලී අනුපාතිකය මෙම වසරේ දී ද සියයට 18 ලෙස නොවෙනස්ව පැවතුනි.

(ආ) රජයේ සහ වාණිජ බැංකුවල බැංකුකරු වශයෙන් මහ බැංකුවේ ක්‍රියාකාරිත්වය

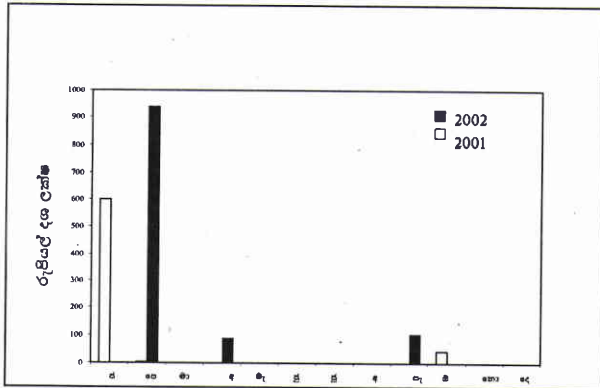
(i) මූල්‍ය ආයතනවල ගිණුම්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, බැංකුවල බැංකුකරු වශයෙන් ක්‍රියා කිරීමේදී, වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ගේ ගෙවීම් සහ පියවීම් කටයුතු කාර්යක්ෂමව සිදු වීම තහවුරු කිරීම පිණිස මහ බැංකුව විසින් එම ආයතන වෙත ජංගම ගිණුම් පහසුකම් තවදුරටත් සපයන ලදී.

(ii) රාජ්‍ය ගිණුම්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රජයේ බැංකුකරු වශයෙන් රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු, රජයේ නියෝජිතායතන සහ ඇතැම් ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සඳහා අවශ්‍ය බැංකු පහසුකම් සපයමින් බැංකු ගිණුම් පවත්වා ගෙන යාම තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. 2002 වර්ෂය අවසාන වන විට පැවැති එවැනි ගිණුම් සංඛ්‍යාව 119කි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රජයේ ඉල්ලීම අනුව 2002 වසරේදී අක්‍රීය ගිණුම් 29 ක් වසා දැමූ අතර, අයුතින් එවැනි ගිණුම් 5ක් විවෘත කරන ලදී. මුදල් නීති පනතේ 89 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රජයට නාවකාලික

රූප සටහන II- 4
මහ බැංකුවේ ද්විතියික කවුච්වෙහි භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම
(2001 සහ 2002)

අන්තිකාරම් දීම තවදුරටත් සිදුකරන ලදී. මෙම අන්තිකාරම්වල සීමාව (ඇස්තමේන්තුගත රජයේ ආදායමින් සියයට 10) 2002 වසරේ දී රුපියල් දශලක්ෂ 31,367 වූ අතර පසුගිය වසර හා සසඳන විට රුපියල් දශලක්ෂ 1,159 ක වැඩිවීමකි.

(iii) අපනයනකරුවන් සඳහා වූ ආනයන තීරු බදු ප්‍රතිදාන

වසර 2001 දී ගෙවන ලද රුපියල් දශලක්ෂ 249 හා සසඳ බලන කල බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් අපනයනකරුවන් වෙත ගෙවන ලද තීරු බදු ප්‍රතිදාන ප්‍රතිපූරණය කිරීම සඳහා 2002 වසරේදී රජය වෙනුවෙන් මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට ප්‍රතිපූරණය කරන ලද මුදල රුපියල් දශලක්ෂ 304 කි.

(iv) මෙරට හැර යන ඉන්දියානුවන් සඳහා වූ සහනාධාර සහ සානුකම්පිත ගෙවීම

1964 ඉන්දු ලංකා ගිවිසුම යටතේ ඉන්දියානු සම්භවයෙන් පැවත එන වතු කම්කරුවන් ආපසු යැවීමේදී රජය වෙනුවෙන් මහ බැංකුව ඔවුන් වෙත ගෙවන ලද මුළු සහන ගෙවීම් ප්‍රමාණය 2001 වසරේ වූ රු. 95,103 සහ සසඳන කල, 2002 වසරේ දී, රු. 42,250 ක් විය. 2001 වසරේ දී රු. 7,425 ක් වූ සානුකම්පිත දීමනාව 2002 දී රු. 3,300ක් දක්වා අඩු විය.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ භාරකරු වශයෙන් මුදල් මණ්ඩලය විසින් පනතේ ප්‍රකාර තම වගකීමට යටත්වන දායක මුදල්, දඩ මුදල් හා ආයෝජන ආදායම් රැස්කිරීම, ලියාපදිංචිගත සේවයෝජකයන්ගේ, සාමාජිකයන්ගේ හා අරමුදලේ ගිණුම් පවත්වාගෙන යාම, අතිරික්ත මුදල් වඩාත් ඵලදායී මාර්ගවල ආයෝජනය කිරීම හා සාමාජිකයන් වෙත ප්‍රතිලාභ ගෙවීම යන කාර්යයන් 2002 වර්ෂය තුළදී ද නිසි ලෙස පවත්වාගෙන යන ලදී.

2002 දෙසැම්බර් මස, ප්‍රථම වරට අරමුදලේ 2001 වර්ෂයට අදාළ අවසාන ගිණුම් මාධ්‍යය තුළින් ප්‍රසිද්ධියට පත් කරන ලදී. පොදු ජනතාව වෙත අරමුදලේ ක්‍රියාවලීන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාදීම වෙත යොමු වූ ඉදිරි පියවරක් ලෙස මෙය වැදගත් වෙයි. බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ සහාය ඇතිව සංවර්ධනය කරන ලද අරමුදලේ වෙබ් අඩවිය (www.epf-cbsl.lk), 2002 වර්ෂයේ පෙබරවාරි මසදී ක්‍රියාත්මක තත්ත්වයට පත් කරන ලද අතර, අරමුදලට සම්බන්ධ පාර්ශවයන් සමග සෘජු සන්නිවේදන මාධ්‍යයක් ලෙස තවදුරටත් මෙය සංවර්ධනය කෙරෙනු ඇත.

2002 අගෝස්තු මස ත්‍රිකුණාමලයේදී පැවැත්වුණු “සුග දැක්ම 2002” කර්මාන්ත ප්‍රදර්ශනය සඳහා, මහ බැංකුවේ අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු සමගම සේවක අර්ථසාධක අරමුදල ද සහභාගී විය. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් සම්බන්ධ කාරණා පිළිබඳව තොරතුරු අවශ්‍ය වූ සාමාජිකයන් වෙත සම්පවීමේ හා ඔවුන්ගේ ගැටලු සඳහා ක්ෂණික විසඳුම් ලබාදීමේ මහඟු අවස්ථාවක් මේ තුළින් අරමුදලට උදාවිය. දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන පද්ධතියට සම්බන්ධ පරිගණක වර්මිතලයන් ආධාරයෙන් සාමාජිකයන්ට තම ශේෂයන් පිරික්සීමේ පහසුව සලසන ලදී. සේ.අ.අරමුදල් සම්බන්ධ සාමාජිකයන්ගේ ගැටලු බහුතරයක් සඳහා ඒ අවස්ථාවේදීම විසඳුම් ලබා දුන් අතර, ප්‍රදර්ශනය අවසන් වී දින 10 ක කාලපරිච්ඡේදයක් ඇතුළත ඉතිරි ගැටලු සඳහා ද විසඳුම් ලබා දීම සඳහා කටයුතු කරන ලදී.

2001 වර්ෂය හා 2002 ප්‍රථම අර්ධ වාර්ෂිකය සඳහා වූ සාමාජික වාර්තා මෙම වසර තුළදී ද සේවයෝජකයන්ගේ මාර්ගයෙන් සාමාජිකයන්ට නිකුත් කරන ලදී. මහ බැංකුවේ “ජවේච්ඡා විශ්‍රාම යෝජනා ක්‍රමය” යටතේ දෙපාර්තමේන්තුවේ වූ ස්ථිර පදනමේ සේවකයන්ගෙන් 51% පමණ මෙම වසර ආරම්භයේදීම විශ්‍රාම ලැබූ අතර, වෙළඳපළ නවතම ප්‍රවනතාවය වන බැහිරි ආයතන වෙතින් සේවා මිලදී ගැනීම අනුගමනය කිරීම තුළින් අරමුදලේ අඛණ්ඩ ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීමට සමත් විය.

පද්ධති නවීකරණයන්

කාර්යක්ෂමතාවය, පිරිවැය ඵලදායීත්වය හා වඩාත් යහපත් හා විනිවිධ භාවයෙන් යුත් පරිපාලනමය ප්‍රවේශයක් සම්බන්ධයෙන්, සේ.අ.අරමුදල විසින් තම පද්ධතිය හා ක්‍රියාවලීන් 2002 වර්ෂය තුළදී ද නැවත විමර්ශනයකට ලක් කල අතර, වැඩි දියුණු කිරීම් තවදුරටත් හඳුන්වා දෙන ලදී. අරමුදලේ සමස්ථ ක්‍රියාවලිය සියයට සියක් ආවරණය වන අභ්‍යන්තර විගණනයක් ඇති කිරීමේ වැදගත්කම දිගුකාලීනව හඳුනාගෙන තිබූ අතර, මෙම වර්ෂයේදී “ප්‍රයිස්ටෝටර්නවුස් කුපර්ස්” යන පෞද්ගලික වෘත්තීය විගණන ආයතනය අරමුදලේ අභ්‍යන්තර විගණන වශයෙන් පත්කර ගැනීමෙන් මෙම අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ හැකියාව ලැබුණි. මෙවැනි සම්පූර්ණ අභ්‍යන්තර විගණනයක් තුළින් හා ඉන් හඳුනා ගන්නා පද්ධති නවීකරණයන් තුළින් ජනිතවන්නා වූ ප්‍රතිලාභයන්ට අමතරව,

මෙම සේවාව බාහිර ආයතනයකින් මිලදී ගැනීම අරමුදලට පිරිවැය ඉතුරුම් ක්‍රමයක් ද වී ඇත.

වැඩි පරිගණක උපාංග එක් කිරීම තුළින් දෙපාර්තමේන්තුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතිය තවදුරටත් පුළුල් කරන ලද අතර, කාලීනව ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේ හැකියාව වර්ධනය වන සේ පරිගණකගත වවුචර් ජනන පද්ධතියක් පිහිටුවන ලදී. කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2002 වර්ෂය තුළදී පිහිටුවන ලද ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් විමධනය කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා බැංකුවේ සේ.අ.අ. දෙපාර්තමේන්තුවේ සහාය ද ලබා දෙන ලදී. මෙහිදී යෝජනා ක්‍රමයට ඇතුළත් වූ කම්කරු කාර්යාල සඳහා පරිගණක ටර්මිනල ආධාරයෙන් අරමුදලේ ප්‍රධාන පරිගණක පද්ධතියේ වූ අවශ්‍යය තොරතුරුවලට ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව ලබා දෙන ලදී. ප්‍රතිලාභ ඉල්ලුම්පත අදාළ කම්කරු කාර්යාලයට භාරදෙන අවස්ථාවේදීම ඉල්ලුම්පතේ සඳහන් තොරතුරු හා සේ.අ.අ. දෙපාර්තමේන්තුවේ දත්ත පාදකයේ අඩංගු තොරතුරු අතර සමානාත්මතාවය පිළිබඳව පරීක්ෂාකාරී වීමේ හැකියාව ලැබීම නිසා, ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් ක්‍රමයේ කාර්යක්ෂමතාවය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වර්ධනය විය. ඇහඹුම් කෝටා මණ්ඩලය වෙත අවශ්‍ය තොරතුරු විද්‍යුත් මාර්ගයෙන් ලබාදීමේ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දුන් අතර, මෙම ක්‍රමය දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යභාරය අඩු කිරීමට මෙන්ම වංචා සහගත ලදුපත් ඉදිරිපත් කිරීමේ හැකියාවද ඉවත් කිරීමට සමත් විය. දෙපාර්තමේන්තුවේ පරිගණකගත සියළුම ක්‍රියාකාරකම් වලදී මහ බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලබාදුන් සහාය අගේ කරන්නෙමු.

ආයෝජන කටයුතු

වර්ෂය තුළදී 14.5% ක අනුපාතයකින් වර්ධනය වූ අරමුදලේ සමස්ථ ආයෝජන කළඹ 2002 වර්ෂයේ අවසානයට රු.බිලියන 283ක පිරිවැය අගයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. අරමුදලේ ආයෝජන විවිධාංගීකරණ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව වෙළඳපළ තැඹිලි රජයේ ආයෝජන උපකරණයක් වන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මහ ආයෝජනයන් 2002 වසර අවසානට සමස්ථ

ආයෝජනයන්ගෙන් 36% ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර, 2001 අවසානට මෙම ආයෝජන සමස්ථ ආයෝජන කළඹන් 25% ක් නියෝජනය කරන ලදී. මෙයට සමගාමීව ද්විතීය වෙළඳපළක් රහිත ආයෝජන උපකරණයක් වූ රජයේ රුපියල් පුරුකුම්පත් හි ආයෝජනයන් 2001 අවසානට වූ අරමුදලේ සමස්ථ ආයෝජනයන්ගෙන් 72% ක මට්ටමේ සිට 2002 අවසානට 61% ක් දක්වා පහළ යන ලදී.

කොටස් වෙළඳපළ ආයෝජන සම්බන්ධයෙන් අරමුදල විසින් අනුගමනය කල විවිධ ආයෝජන ප්‍රවේශයේ එල තෙලා ගැනීමට අවස්ථාවක් 2002 වර්ෂයේදී උදා විය. සාම ක්‍රියාවලිය, ආර්ථිකයේ යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ලක්ෂණ සහ පහළ වැටෙන පොලී අනුපාතය යන කාරණා තුළින් ගොඩනැගුණු ආයෝජකයාගේ විශ්වාසනීයත්වය යන සාධකය පදනම් කරගත් කොටස් වෙළඳපළ වර්ධනය තවදුරටත් බලපැවැත් වුණි. දැඩි විශ්ලේෂණයන් හා වෙළඳපළ නිරීක්ෂණයන්ගෙන් අනතුරුව, 1998 සිට 2001 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ වෙළඳපළ වට්ටම් මිල යටතේ සිදු කල කොටස් වෙළඳපළ ආයෝජනයන් විසින් ඉහළ ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිලාභ ජනිත කරන ලදී. උපලබ්ධි ප්‍රාග්ධන ලාභ, ලාභාංශ හා ප්‍රසාද කොටස් මාර්ගයෙන් අරමුදල විසින් තම කොටස් වෙළඳපළ ආයෝජනයන්ගෙන් උපයාගත් දළ ප්‍රතිලාභය 2002 වර්ෂයේදී රු.දශලක්ෂ 235 හෙවත් සාමාන්‍ය ආයෝජන කළඹන් 19.2% ක ප්‍රතිශතයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මෙයට අමතරව වර්ෂයේ අවසානයට වෙළඳපළ මිල අනුව මෙම ආයෝජනයන් විසින් වාර්තා කළ උපලබ්ධි නොවූ ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ලාභය රු.දශ ලක්ෂ 433 ක් විය. 2002 දෙසැම්බර් 31 දිනට අරමුදලේ කොටස් වෙළඳපළ ආයෝජනයේ අගය පිරිවැයට රු.දශලක්ෂ 1,311ක් වූ අතර, එය අරමුදලේ සමස්ථ ආයෝජන කළඹන් 0.5% ක් විය.

ද්විතීය වෙළඳපළ කටයුතු :

ද්විතීය වෙළඳපළ කටයුතු තුළ ක්‍රියාකාරී ලෙස නිරත වීම මගින් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් තුළින් උපයාගත හැකි ප්‍රතිලාභ අනුපාතයන් තවදුරටත් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා අරමුදල විසින් පියවර ගන්නා ලදී. සලකා

**11-2 සංඛ්‍යා සටහන
2001 හා 2002 වර්ෂවලදී**

සේ.අ.අ. කොටස් වෙළඳපළ ආයෝජනයන්ගේ සාඵලයතාවය
(රු. මිලියන)

අයිතමය	2001	2002
කොටස් වෙළඳපළ ආයෝජන කලඹෙහි සාමාන්‍යය	1,182	1,219
මුළු ලාභාංශ ආදායම*	92	90
මුළු ප්‍රාග්ධන ඉපයීම්	22	143
ප්‍රසාද කොටස් ලැබීම් (කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් වටිනාකමට අගය කර)	1	2
මුළු ලාභාංශ, ප්‍රාග්ධන ඉපයීම් හා ප්‍රසාද කොටස්	115	235

*බදු නිදහස් ලාභ මතින් උපලබ්ධිවන ආදායම් බදු ඉතුරුම් ද ඇතුළත්ව. මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

**11-3 සංඛ්‍යා සටහන
2002 වර්ෂය තුළදී සේ.අ.අ. ආයෝජනයන්හි
ද්විතීය වෙළඳපළ කටයුතු :**

(රු. මිලියන)

අයිතමය	මිලදී ගැනීම් **	විකිණීම් **	ප්‍රාග්ධන ලාභ
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	15,525	21,795	1,474
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	3,431	480	6
ව්‍යාපාර කොටස් එකතුව	345	299	143
	19,301	22,574	1,623

**පිරිවැය අගයට මූලය : සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

බලන කාලපරිච්ඡේදයේ දී ද්විතීය වෙළඳපළ කටයුතු තුළින් උපලබ්ධි වූ සමස්ත ප්‍රාග්ධන ලාභය රුපියල් දශලක්ෂ 1,623 ක් වූ අතර, මින් රුපියල් දශලක්ෂ 1,480 ක් සඳහා දායක වූයේ, රජයේ පුරකුම්පත් මත ද්විතීය වෙළඳපළ කටයුතු වලින් ජනිත වූ ප්‍රාග්ධන ලාභයයි. 11-3 සංඛ්‍යා සටහන මගින් ද පෙන්වුම් කෙරෙන පරිදි 2001 වර්ෂයේදී මෙම මූලයන්ගෙන් උපලබ්ධි වූ ප්‍රාග්ධන ලාභය පිළිවෙලින් රුපියල් දශලක්ෂ 295 ක් හා රුපියල් දශලක්ෂ 273 ක් විය.

සාමාජික ශේෂ මත නිවාස ණය පහසුකම් ලබාදීම

සේ.අ.අ. ශේෂය ඇපයට තබා ඉන් 75% ක උපරිමයට යටත්ව අනුමත ණය දෙන ආයතන මගින් නිවාස ණය ලබාගැනීමේ පහසුකම සාමාජිකයන් වෙත හිමිවෙයි.

**11-4 සංඛ්‍යා සටහන
2001 හා 2002 වර්ෂවලදී
සේ.අ.අ.වැදගත්වන තොරතුරු**

අයිතමය	2001	2002
සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව වර්තමානයේ දායක මුදල් ගෙවන ගිණුම් (CCMA)	1,913,201	1,984,000
වර්තමානයේ දායක මුදල් නොගෙවන ගිණුම් (CNMA)	7,083,002	7,324,000
වාර්ෂික දායක මුදල් ලැබීම් (රු. දශලක්ෂ)	17,738	18,927
ප්‍රතිලාභ ආපසු ගෙවීම් (රු. දශලක්ෂ)	11,194	12,553
ගෙවූ ප්‍රතිලාභ සංඛ්‍යාව	93,008	91,486
අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන කළඹ (රු. බිලියන)	247	283
රජයේ පුරකුම්පත් ආයෝජන, සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	97.9	97.5
පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන, සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	2.1	2.5
උපලබ්ධි වූ ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	13.10	13.64
සාමාජිකයන්ගේ සමස්ත ශේෂය (රු. බිලියන)	256	295
දළ ආයෝජන ආදායම (රු. දශලක්ෂ)	30,401	36,171
ආදායම් බදු වගකීම (රු. දශලක්ෂ)	2,991	3,327
මුළු පරිපාලන වියදම් (රු. දශලක්ෂ)	260	333
මුළු පරිපාලන වියදම් දළ ආදායමෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	0.86	0.92
නිවාස ණය සම්බන්ධයෙන් නිකුත් කරන ලද සාමාජික ශේෂ සහතික සංඛ්‍යාව	16,066	19,502
සාමාජිකයන්ගේ ශේෂ මත ගෙවූ වාර්ෂික පොලී අනුපාතය (%)	11.50	12.10
සාමාජිකයන්ගේ ශේෂ මත ගෙවූ සඵලදායී පොලී අනුපාතය (%)	11.69	12.26

මූලය : සේ.අ. අරමුදල

නිසියාකාරව ගෙවා නිම කල ප්‍රථම ණයෙන් අනතුරුව දෙවන ණයක් ලබා ගැනීමේ පහසුකම ද දැන් සාමාජිකයාට ලැබෙයි. අරමුදල විසින් 2002 වර්ෂයේ දී නිවාස ණය අයදුම්පත් සම්බන්ධයෙන් සාමාජික ශේෂ සහතික 19,502 ක් නිකුත් කරන ලදී. මෙහිදී 2002 වර්ෂයේ දී අනුමත මුළු ණය වටිනාකම රුපියල් දශලක්ෂ 2,673 ක් විය.

වර්තමානයේ දායක මුදල් නොගෙවන සාමාජික ගිණුම් (CNMA)

2002 වර්ෂය අවසානයේදී මුළු සාමාජික ගිණුම් ප්‍රමාණය දශලක්ෂ 9.3 ක් වූ අතර, මින් 7.3 ක් ම වර්තමානයේ දායක මුදල් නොගෙවන සාමාජික ගිණුම් වෙයි. මෙසේ අදාල වර්ෂයේදී දායක මුදල් නොලබන සාමාජික ගිණුම්හි අඛණ්ඩ වර්ධනයට ප්‍රධානතම හේතුව වී ඇත්තේ එක් සාමාජිකයෙකු විසින් එක් ගිණුමකට වැඩි ප්‍රමාණයක් තබන්නා කිරීමයි. අරමුදල විසින් මෙම දායක මුදල් නොගෙවන ගිණුම් මත ද වාර්ෂික පොලී බැර කරයි. කෙසේ වුවත්, මේ ආකාරයෙන් දායක මුදල් නොගෙවන සාමාජික ගිණුම් වර්ධනය වීම, අරමුදලේ පරිපාලන කාර්යක්ෂමතාව මත අවාසි සහගත බලපෑම් ඇති කරයි. මේ අනුව තම සේවා ස්ථානය වෙතස්කිරීමේදී, නව සේවයෝජකයා මාර්ගයෙන් “ජ” පෝර්මය කම්කරු කොමසාරිස් වෙත ඉදිරිපත් කිරීමෙන් තනි සාමාජික ගිණුමක් පමණක් පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු කරන මෙන් සාමාජිකයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින්නෙමු.

විනිමය පාලන

2002 වර්ෂය තුළ දී විනිමය පාලන විෂය තුළ ඇති වූ ප්‍රධානතම වෙනසක් වූයේ අනේවාසිකයන් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ සම්භර වැදගත් ක්ෂේත්‍රයන් හි, එනම් මූල්‍ය අංශයේ කටයුතු, යටිතල පහසුකම් වර්ධනය සහ වෘත්තිමය සේවා වල නියුතු සමාගම්හි සිදු කෙරෙන කොටස් ආයෝජනය සඳහා මේ දක්වා පැවැති සීමාවන් ඉවත් කිරීමයි. 2002 වර්ෂය තුළ ක්‍රියාත්මක කරන ලද අනෙකුත් ප්‍රතිපත්තිමය පියවර වූයේ නේවාසික වීසා බලපත්‍රලාභී විදේශ ගමන් බලපත්‍රකරුවන්ට පොළී ඉපයිය හැකි බැංකු ගිණුම් පවත්වාගෙන යාමේ පහසුකම් ලබාදීම, අපනයනකරුවන්ට භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීමේ ගාස්තු විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් කිරීමට අවසරය ලබාදීම, විගාමික සේවකයන්ට නිවාස ණය විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ලබා ගැනීමට අවසරය ලබාදීම සංචාරකයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා රුපියල් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටතට රැගෙන යාමට පැවති සීමාව වැඩි කිරීම සහ නේවාසිකයින් විසින් මීට ඉහත දී එතෙර සංචාරය සඳහා මිලදී ගෙන ප්‍රයෝජනයට නොගත් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් සීමිත ප්‍රමාණයක් අනාගත සිය සංචාරයන් සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට ඔවුන් සන්නකව රඳවා ගැනීම සඳහා අවසරය ලබා දීමයි. මෙයට අමතරව මූල්‍ය ක්ෂේත්‍ර ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ කමිටුව (FSRC) විසින් කරන ලද නිර්දේශයන් වන දැනටමත් ලිහිල්කර ඇති ජාත්‍යන්තර ජංගම ගණුදෙනු සඳහා ගෙවීම් නියමයන් මත පවත්නා සම්බාධක ඉවත් කිරීම සහ නවදුරටත් ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ගණුදෙනු ලිහිල්

කිරීම් සඳහා 2002 නොවැම්බර් මස අය වැය යෝජනා වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණ. මෙම යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග 2003 වසර මුලදී ආරම්භ කරනු ලැබීය.

තවද එක්සත් ජාතීන්ගේ යෝජනා සම්මතවලට අනුකූලත්වයක් දක්වමින් තුළතවාදී කටයුතු සම්බන්ධ ගණුදෙනු පිළිබඳ සෝදිසි කිරීම්, විනිමය අයථා භාවිතයන් පිළිබඳ තොරතුරු සෙවීම සහ ඒවා වැලැක්වීම, බලපත්‍ර රහිතව මුදල් ප්‍රේෂණය කරන නියෝජිතයන්ගේ කටයුතු සොයා බැලීම ආදී බහුවිධ අරමුණු ඇතිව විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙයුම් කටයුතු තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීම සඳහා ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන් ලියාපදිංචි කිරීම, සංචාරක නියෝජිතයන්, මුදල් මාරු කරන්නන් සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් භාර ගැනීමට අවශ්‍ය පුද්ගලයන් සහ ආයතන සඳහා අවශ්‍ය බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සහ ඒවා අලුත් කිරීම යන කටයුතු ද මෙම වර්ෂය තුළදී අඛණ්ඩව කරගෙන යනු ලැබිණ. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් මාරු කරන්නන්ගේ කටයුතු පිළිබඳව වූ අධීක්ෂණ හා මෙහෙයුම් කටයුතු මෙම වර්ෂය තුළදී වඩාත් දඩි කිරීමෙන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් මාරු කිරීමේ ව්‍යාපාරයේ සමස්ත පිරිවැටුමෙහි කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් පෙන්නුම් කෙරිණ.

1. ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු

(අ) ශ්‍රී ලංකාවේ අනේවාසික ආයෝජන

වර්ෂ 2003 අය වැය ලේඛනයෙන් ශ්‍රී ලංකාව මූල්‍ය ක්ෂේත්‍ර තුළ මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස දියුණු කිරීමේ අදහසින් මූල්‍ය කටයුතු සඳහා එනම් බැංකු කටයුතු මූල්‍ය රක්ෂණ සහ කොටස් තැරැවිකාර යන ක්ෂේත්‍රයන්හි ස්ථාපනය කරන ලද රුපියල් සමාගම්හි කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙහි සියයට 100 දක්වා අනේවාසිකයින්ට ආයෝජනය සඳහා අවසර ලබාදීමට තීරණය විය. එසේම යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම හා සම්බන්ධ කටයුතුවල එනම් නේවාසික ගොඩනැගිලි සහ මහා මාර්ග ඉදිකිරීම්, ජල සම්පාදනය, මගී ප්‍රවාහනය, විදුලි සංදේශ, විදුලි බලය හා බලශක්තිය නිපදවීම හා බෙද හැරීම සඳහා අනේවාසිකයින්ට සියයට 100 ක් දක්වා ආයෝජනය කිරීමට අවසර දෙන ලදී. තවද වෘත්තීමය සේවාවන්හි ද ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සංස්ථාපිත සමාගම්වල ශාඛා/සම්බන්ධීකරණ කාර්යාල ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටුවීමේදී ද අනේවාසිකයන්ට සියයට 100 දක්වා නිදහස්ව ආයෝජනය කිරීමට අවසර ලබා දුනි. මෙම තීරණ අංක 1232/14 දරණ 2002.04.19 දිනැති ගැසට් පත්‍රයෙහි පළ කළ නිවේදනයක් මගින් ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

(ආ) ශ්‍රී ලාංකික නේවාසිකයන්ගේ එතෙර ආයෝජන

ශ්‍රී ලාංකික නේවාසිකයන් විසින් එතෙර රටවල ආයෝජනය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද අයදුම්පත් වලට ඒ සඳහා පිළිගත් නියමයන් සමුදායකට අනුව 2002 වර්ෂය තුළ දී අවසර දීමට ප්‍රවිධානය කෙරිණ. මෙයින් පසුගිය වර්ෂය හා සසඳන විට නේවාසික සමාගම් විසින් එතෙර රටවල සිදු කරන

ආයෝජනයන් සඳහා ප්‍රදානය කළ අනුමතීන් ගණන 2002 වසර තුළ කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි විය. 2002 වර්ෂය තුළදී නේවාසික සමාගම් 21 ක් සඳහා එතෙර ආයෝජනයට අවසරය ලබා දුනි. මෙබඳු ආයෝජනයන් නිම් ඇඳුම්, මෘදුකාංග නිමැවුම්, කල් බදු සේවා, මූල්‍ය සේවා, තැරැවි කටයුතු සහ භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීමේ ඉඩ පහසුකම් වෙන් කිරීම ආදී ක්ෂේත්‍රයන්හි භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් සිදු විය. මෙසේ අනුමැතිය දෙන ලද ආයෝජන වල මුළු වටිනාකමේ ප්‍රමාණය දල වශයෙන් ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 11.4 කි. තවද සේවකයින්ට ලැබෙන විශේෂ ප්‍රතිලාභ සලකා බැලීමෙන් නේවාසික සමාගම් තුනක සේවා නියුක්තිකයන්ට එම සමාගම්වල විදේශීය මුල් සමාගම් පිරිනමන සේවා නියුක්තිකයන්ගේ කොටස් ආයෝජන වරණීය යෝජනා ක්‍රමයන්ට සහභාගී වීමට අවසරය ලබා දෙන ලදී.

(ඇ) අනේවාසික පාලනය යටතේ පවතින සමාගම් සඳහා රුපියල් ණය

1999 දී බැංකු පනත යටතේ බලපත්‍රලාභී සියළුම වාණිජ බැංකුවලට සහ ජාතික සංවර්ධන බැංකුවට හා සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථාවට ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 17 වැනි වගන්තිය යටතේ අනුමත කළ සමාගම් හැර අනෙකුත් අනේවාසිකයන්ගේ පාලනය යටතේ පවතින සමාගම් සඳහා ණය සහ අත්තිකාරම් ඇතුළු රුපියල් ණය පහසුකම් ලබා දීමට අවසරය ලබා දෙන ලදී. 2000 අප්‍රේල් වල සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මෙම අවසරය ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 17 වැනි වගන්තිය යටතේ අනුමත අනේවාසිකයින් විසින් පාලනය කරන සමාගම් ද ආවරණය වන පරිද්දෙන් පුළුල් කරන ලදී. එහෙත්, ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩල පනත යටතේ අනුමත අනේවාසිකයන් විසින් පාලනය කරන සමාගම් සඳහා ණය පහසුකම් ප්‍රදානය කිරීම අධීක්ෂණ සීමාවන්ට යටත්ය. රාජ්‍ය බැංකු සම්බන්ධයෙන් මෙම ණය පහසුකම් ඔවුන්ගේ සමස්ත පෞද්ගලික අංශයට දෙනු ලබන ණය වලින් සියයට 2 කට සීමා වූ අතර පෞද්ගලික දේශීය බැංකු සම්බන්ධයෙන් වන එම සීමාව සියයට 3 ක් විය.

2001 අප්‍රේල් මස දී සංවර්ධන මූල්‍ය ණය සංස්ථා බැංකුවට සහ ජාතික සංවර්ධන බැංකුවට අදාළ අධීක්ෂණ සීමාවන් ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික අංශයට ලබා දෙන සමස්ත ණය වලින් මුලින් පැවති සියයට 5 ක් වූ සීමාව පසුව සියයට 10 දක්වා වැඩි කරන ලදී.

කෙසේ වෙතත් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍ර ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ කමිටුව (FSRC) සිද්ධාන්තයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 17 වැනි වගන්තිය යටතේ අනුමත කළ ආයෝජන මණ්ඩල සමාගම් සහ සාමාන්‍ය නීතිය යටතේ අනුමත කළ සමාගම් අතර ණය ප්‍රදානයේදී ප්‍රභේදයක් නොතිබිය යුතු යැයි පිළිගනිමින් මෙම අධීක්ෂණ සීමාවන් ද ඉවත් කළ යුතු බවට යෝජනා කරන ලදී.

(ඇ) නේවාසිකයින්ගේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය

වර්තමානයේ සියළුම වාණිජ බැංකුවලට සෘජු සහ විශේෂයෙන් හඳුනාගත් වකු අපනයනකරුවන්ට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය ලබාදීමට අවසර දී තිබේ. බලපත්‍ර ලාභී විශේෂිත බැංකු වන ශ්‍රී ලංකා ජාතික සංවර්ධන බැංකුව සහ ලංකා සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථා බැංකුවට එසේ ණය ලබා දීම සඳහා ඔවුන්ට විදේශ ණය මූලාශ්‍ර ඔස්සේ ලැබෙන විදේශ විනිමය සම්පත් පවතිය යන පදනම මත අපනයනකරුවන්ට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය ලබා දීමට අවසර ලැබේ. විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් දුන් මෙම ණය පැහැර හැර ඇති අවස්ථාවලදී ඒවා පියවා ගැනීම සඳහා සුරැකුම් ලෙස තබා ඇති දේශීය වත්කම් විකුණා ලැබෙන රුපියල් විදේශ විනිමයට පරිවර්තනය කිරීම මේ දක්වා විනිමය පාලකගේ අවසර ඇතිව සිදු විය. එබඳු ණය දෙකක් සම්බන්ධයෙන් රුපියල් 79,800,000 ක් දක්වා සුරැකුම් විකිණීමෙන් ලත් රුපියල් ආදායම් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වලට පරිවර්තනය කිරීමට අවසරය ප්‍රදානය කරන ලදී.

නිවාස ඉදි කිරීම සඳහා ණය අවශ්‍ය වන විගාමික සේවා නියුක්තිකයන්ට විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් අඩු පොළී අනුපාතවල ප්‍රතිලාභය ලබා ගැනීමට ඉඩදීම සඳහා 2002 සැප්තැම්බර් මස සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ විගාමික සේවා නියුක්තිකයන්ට ඔවුන්ගේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඉපයීම් වලින් ආපසු ගෙවිය හැකි පරිදි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය ලබා දීමට බලයලත් වෙළෙඳුන්ට අවසර ලබා දෙන ලදී.

(ඉ) නේවාසික සමාගම් විසින් කරනු ලබන විදේශ ණය ගැනීම්

විනිමය පාලන පනතේ විධිවිධාන වලින් මුළුමනින්ම නිදහස් වන ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 17 වැනි වගන්තිය යටතේ සඳහන් වන සමාගම් හැර දේශීය සමාගම් සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය ලබා ගැනීම සඳහා විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුවේ පූර්ව අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ. සලකා බැලෙන වර්ෂය තුළ දී නේවාසික සමාගම් පහක් සඳහා විදේශ ණය දෙන ආයතන වලින් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය ලබා ගැනීමට අවසරය ලබා දෙන ලදී. ලබා ගත් මුළු මුදල්වල වටිනාකම ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 8.21 ක් විය.

(ඊ) ශ්‍රී ලාංකික විගාමිකයින් සහ විදේශිකයන් සතු අවහිර අරමුදල්

ශ්‍රී ලාංකික විගාමිකයින් සහ විදේශිකයන් ඔවුන් සතු ප්‍රාග්ධන වත්කම් විකිණීමෙන් ලද අරමුදල් අවහිර ගිණුම්වල තවදුරටත් රඳවාගනු ලැබූ අතර, බදු වගකීම් ඇත්නම් ඒවා පියවීමෙන් අනතුරුව එම අවහිර ගිණුම්වල පොළී ඉපයීම් ප්‍රේෂණය කිරීමට ඉඩ හළේය. පසුගිය වසර වල සිදු කළ පරිදි එක් අයෙකුට රුපියල් 750,000 ක් සහ පවුලකට නම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1 ක උපරිමයකට යටත්ව එම අවහිර මුදල් වාණිජ බැංකු මගින් මුද හැරීම සඳහා අවසර දෙන ලදී. ඒ අනුව මෙම වසර තුළ දී විගාමිකයන්ගෙන් ලැබුණු අයදුම්පත් 199 ක් මගින් කරනු ලැබූ ඉල්ලීම් මත රුපියල් දශ ලක්ෂ 135.9 ක් අවහිර අරමුදල් ප්‍රේෂණය සඳහා අවසර දෙන ලදී. තවද, මෙම

වසර තුළ ශ්‍රී ලාංකික විගාමිකයින්ට අයත් මෙරට නිශ්චල දේපල විකිණීමෙන් ලද අරමුදල් වලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 13.9 දක්වා වූ ප්‍රමාණයක් විදේශයන්ට ප්‍රේෂණය කළේය.

(උ) විදේශ ගමන් බලපත් ගිණිමයන්ගේ රුපියල් ගිණුම්

2001 අප්‍රේල් මස සිට විදේශ රාජ්‍ය දුත මණ්ඩල ඇතුලත් අනේවාසිකයන් හට පොළී ඉපයීමේ රුපියල් ගිණුම් පවත්වාගෙන යාම සඳහා අවසරය ප්‍රදානය කර තිබිණ. මෙම පහසුකම 2002 ජනවාරි මස සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි විදේශ ගමන් බලපත්‍ර හිමියන් ද ආවරණය වන පරිද්දෙන් පුළුල් කරන ලදී.

(ඌ) නැව්/ගුවන් සේවා නියෝජිත ආයතන සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්

2002 මාර්තු මස 22 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 17 වැනි වගන්තිය යටතේ අනුමත කල සමාගම් සහ ආයෝජන මණ්ඩල පනත යටතේ අනුමත නොකළ අපනයනකරුවන් හට ඔවුන්ගේ නැව් සහ ගුවන් ගැල් කුලී සිය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්වල ඇති මුදලින් ගෙවීමට අවසරය දෙන ලදී. මෙබඳු ගෙවීම් බැර කිරීමට නැව් සහ ගුවන් ගමන් නියෝජිතයන් හට ඔවුන්ගේ විදේශීය හිමිකාර සමාගම වෙනුවෙන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් පවත්වාගෙන යාම සඳහා අවසර දෙන ලදී.

2. ශ්‍රී ලංකා ව්‍යවහාර මුදල් ආනයනය සහ අපනයනය සහ භාවිතා නොකරන ලද විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් සන්තකයේ තබා ගැනීම

2002 මාර්තු 16 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ශ්‍රී ලාංකිකයින් විදේශ ගත වන විට අපනයනය කිරීමට ද ඔවුන් නැවත ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන විට ආනයනය කිරීමට ඉඩ හල ශ්‍රී ලංකා ව්‍යවහාර මුදල් තෝට්ටු ප්‍රමාණය රුපියල් 1,000 සිට රුපියල් 5,000 දක්වා වැඩි කරන ලදී. මෙම වැඩි කිරීම සිදු කරන ලද්දේ විදේශ ගතවන ශ්‍රී ලාංකිකයන් හට ඔවුන් නැවත ලංකාවට පැමිණෙන විට දරීමට සිදුවන කුලී රථ ගාස්තු ආදිය සඳහා වන වියදම් පහසු කිරීම සඳහාය.

තවද එම දිනයෙන්ම ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසික පුද්ගලයෙකුට සංචාරක වෙක්සන් සහ ව්‍යවහාර මුදල් තෝට්ටු වලින් මුළු වටිනාකම ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 2000 ක් හෝ එයට සමාන වටිනාකමකින් යුතු පරිවර්තන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණයක් දක්වා (එම ප්‍රමාණයෙහි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තෝට්ටුවල වටිනාකම ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 500 හෝ ඊට සමාන විය යුතුයි) තමා ළඟ රඳවා තබා ගැනීමට අවසර දෙන ලදී. මෙම අවසරය දෙන ලද්දේ රඳවා ගන්නා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බලයලත් වෙළෙන්දෙකුගෙන් මිලදී ගෙන, එකී විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් සංචාරය සඳහා ප්‍රයෝජනයට නොගෙන තිබීම මතය. මෙසේ රඳවා ගැනීමට ඉඩ දුන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අනාගත සංචාරයක් සඳහා එම පුද්ගලයාට භාවිතා කළ හැකිය.

3. වෙළෙඳ ගනුදෙනු

මෙම වසර තුළදී, රත් ආනයනය කිරීම තවදුරටත් ලිහිල් කරමින් නොග ගිණුම් පදනම යටතේ 2002.11.22 දිනැති අංක 1263/10 දරණ රජයේ අති විශේෂ ගැසට් නිවේදනයේ සඳහන් නියමිත නියමයන් හා කොන්දේසිවලට යටත්ව සීමිත වගකීම් සහිත සමාගම්වලටද අවසර දෙන ලදී. මීට පෙර මෙම පහසුකම බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට පමණක් ලබාදී තිබිණ. මෙම පහසුකම ලැබීමට සුදුසුකම් ලබන නිර්තායක අනුව ආනයනකරු මූලික වශයෙන් රත් වෙළෙඳමේ නියැලී සිටින හෝ අපනයන සඳහා ස්වර්ණාභරණ හෝ වෙනත් රත් භාණ්ඩ නිපදවන්නාවූ ද රුපියල් මිලියන 10 ට නොඅඩු ගෙවා නිම් ප්‍රාග්ධනයක් ඇත්තාවූ ද, පසුගිය වසර තුනකට නොඅඩු කාලයක යහපත් මූල්‍ය තත්ත්ව වාර්තාවක් සහ රත් වෙළෙඳම පිළිබඳ අත්දැකීම් ඇත්තාවූද සීමිත වගකීම් සහිත සමාගමක් විය යුතුයි. අවුරුදු තුනක කාලයකට සමාගම නොපැවති කල්හි එම සමාගම අයත් සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්ත්ව වාර්තා සහ පළපුරුද්ද සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ.

4. 2003 අය වැයෙන් නිවේදනය කරන ලද විනිමය පාලන ලිහිල් කිරීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ක්ෂේත්‍ර ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ කමිටුව විසින් තවදුරටත් විනිමය පාලන නීති රීති ලිහිල් කිරීමේ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා කාර්ය බලකායක් 2002 වර්ෂයේදී පත් කරන ලදී.

මීට පෙර ලිහිල් කරන ලද ජංගම ගිණුමේ ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනු සඳහා පැවති සම්භර සම්බාධක ඉවත් කිරීමට සහ ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ගනුදෙනු තවදුරටත් ලිහිල් කිරීම සඳහා මෙම කාර්ය බලකාය විසින් කරන ලද නිර්දේශ මූල්‍ය ක්ෂේත්‍ර ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ කමිටුව පිළිගැනීමෙන් අනතුරුව 2002 නොවැම්බර් මාසයේ ඉදිරිපත් කරන ලද 2003 අය වැයට ඇතුළත් කරන ලදී. එම නිර්දේශ පහත දක්වේ.

(අ) ආනයන සඳහා වන ගෙවීම් හිඟමයන් ලිහිල් කොට විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුවට ගොමු කිරීමකින් තොරව සියලු ආනයන මුද හැරීමට ශ්‍රී ලංකා රේගුවට ඉඩදීම

අංක 1022/6 දරණ 1998 අප්‍රේල් 8 දිනැති රජයේ අති විශේෂ ගැසට් නිවේදනය මගින් ප්‍රසිද්ධියට පත් කළ රෙගුලාසි වල සඳහන් ගෙවීම් නියමයන්ට පරිභාහිරව කෙරෙන ආනයන නිදහස් කිරීමේ බලය ශ්‍රී ලංකා රේගුවට ලබාදීම සඳහා එම රෙගුලාසි සංශෝධනය කිරීමට තීරණය කෙරිණ. මෙම ආනයන යටතට ශ්‍රී ලංකාවෙන් විදේශ විනිමය ගෙවීමකින් තොරව ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 1000 වටිනාකම ඉක්මවා ආනයනය කරන තැඟි, වෙළෙඳ සාම්පල් ද, විදේශීය ආයෝජනයන් ඔවුන්ගේ ශ්‍රී ලංකා ව්‍යාපෘති සඳහා මෙරටට එවනු ලබන යන්ත්‍රෝපකරණ ද ඇතුළත් වේ.

1994 වර්ෂයේදී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල් අටවැනි වගන්තිය යටතේ වන වගකීම් පිළිගැනීම මත, ජංගම ගිණුමේ සියලු සීමා කිරීම් ඉවත් කිරීම සහ මහජනතාවට වන අපහසුතාවයන් මගහැරවීමේ අරමුණින්, “විදේශ විනිමය ගෙවීමකින් තොරව” නියම කළ ගෙවීම් නියමයන්ට පරිභාහිරව කෙරෙන ආනයන විනිමය පාලනයට යොමු නොකොට නිදහස් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රේගුවට බලයදීම යෝග්‍ය යැයි හැඟිණ. කෙසේ වෙතත්, විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව අන්තිකාරම් ගෙවීම් මත කෙරෙන ආනයන සම්බන්ධයෙන් නොකඩවා මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යනු ඇත.

(ආ) ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 17 වෙනි වගන්තිය යටතේ අනුමත විදේශික පාලනය යටතේ පවතින සමාගම්වලට රුපියල් ණය දීමේදී බලපාන අධීක්ෂණ සීමාවන් ඉවත් කිරීම

“ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු” ප්‍රධාන ශීර්ෂයේ ඇ උප වගන්තියේ සඳහන් ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 17 වෙනි වගන්තිය යටතේ අනුමත විදේශික පාලනය යටතේ පවතින සමාගම්වලට රුපියල් ණය දීමේදී අදාළ අධීක්ෂණ සීමාවන් ඉවත්කර, සියලුම අන්තරාසික පාලනය යටතේ පවතින සමාගම්වලට බැංකුවලින් රුපියල් ණය ලබා ගැනීමේ පහසුකම් සඳහා ඉඩ ප්‍රස්ථාව එක සමානව ලබාදීම.

(ඇ) සාධාරණ පොළියට ණය පදනම මත භාණ්ඩ හා සේවා ආනයන කිරීමට ඉඩ හැරීම

මීට පෙර, කාල පමාවු ගෙවීම මත අවසර දෙන ලද ආයාන සඳහා දෙන ණය පහසුකම් සඳහා පොළී අනුපාතයක් අය කිරීම සඳහා විනිමය පාලනයේ පූර්ව අනුමැතිය අවශ්‍ය විය. මෙවර අය වැය යෝජනාවලට අනුව සාධාරණ පොළී අනුපාතයක් අය කිරීමට යටත්ව ණය පදනම මත ආයාන කිරීම සඳහා අවසර ලබාදීමේ බලය වාණිජ බැංකුවලට පැවරිණි.

(ඈ) ණය ආපසු ගෙවීම පැහැර හැර ඇති අවස්ථාවක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය සඳහා සුරැකුම් වශයෙන් උකස් කරන ලද දේපල විකිණීමෙන් ලැබෙන රුපියල් ඉපැයීම්, ගෙවීමට ඇති හිඟ ණය මුදල පියවා ගැනීම සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලට පරිවර්තනය කිරීමට ඉඩ හැරීම

ආපසු ගෙවීම පැහැර හැර ඇති කල්හි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය සඳහා උකස් වශයෙන් තබා ඇති දේපල විකිණීමෙන් ලැබෙන රුපියල් ඉපැයීම් පරිවර්තනය කිරීම අනුමත කිරීමේ බලධාරියා ලෙස විනිමය පාලන වෙත මේ දක්වා පවරා තිබුණු බලය පහත සඳහන් සාක්ෂි ඉදිරිපත් කල හැකි කොන්දේසිවලට යටත්ව ණය දෙන බැංකුවට පැවරේ.

- (අ) ණය ලබාදෙන අවස්ථාවේදී ණය අවදනම පිළිබඳව තීරවද්‍ය තක්සේරුවක් කර ඇති බවට; සහ
- (ආ) උකස්ව තැබූ දේපල වෙනත් පාර්ශවයකට විදේශ ව්‍යවහාර මුදලට විකිණීමට දරන ලද උත්සාහයන් අසාර්ථක වී ඇති බවට.

(ඉ) බැංකුවලින් ඉදිරි විනිමය මිලදී ගැනීම සඳහා අවසරය දෙන ලද කාලය වැඩි කිරීම

බැංකු වලින් ඉදිරි විනිමය මිලදී ගැනීම සඳහා අවසර දෙන ලද කාලය වන දින 360 ණය ආපසු ගෙවීම ආදී ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් දින 720 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී.

(ඊ) ආනයන සඳහා ලිපිගොනු ඉදිරිපත් කරන ලද බැංකුවට අමතරව වෙනත් බැංකුවකින් ඉදිරි විනිමය මිලදී ගැනීම සඳහා අවසරදීම.

ආනයනකරුවන්ට ඉදිරි විනිමය මිලදී ගැනීමේ දින 360 දක්වා ආනයන ලිපි ලේඛණ පිළිබඳ කටයුතු කරන වාණිජ බැංකුවෙන් මිලදී ගැනීමට අවසර දී තිබුණි. අය වැය යෝජනාවලට අනුව, මින් ඉදිරියට ලේඛන පිළිගැනීම මත (D/A) හෝ ලේඛන මුද්‍රා හැරීම මත (D/P) ආනයන බිල්පත් එකතු කරන සහ ණයවර පත් ආරම්භ කරන බැංකුවෙන් හැර වෙනත් බැංකුවකින් ඉදිරි මිලදී ගැනීමේ ගනුදෙනුවලට අදාළ සාක්ෂි ඉදිරිපත් කිරීමට යටත්ව අවසර දෙන ලදී.

(උ) අනේවාසිකයන් සඳහා ලංසු බැඳුම්කර, ක්‍රියාකාරී බැඳුම්කර සහ වෙනත් ගනුදෙනුවලදී ඇපකර නිකුත් කිරීම සඳහා අවසරදීම.

2003 අය වැය ලේඛනයේ ඇතුළත් කළ ඉහත යෝජනාව අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසික පුද්ගලයෙකු විසින් පහත දක්වෙන කරුණු සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත වාසය කරන පුද්ගලයකුට විනිමය ගෙවීමක් ඇතුළත් ඉටු කිරීමට පොරොන්දු වූ බැඳීම් පිළිබඳව ඇපකර නිකුත් කිරීම හා අළුත් කිරීම සඳහා වන අවසරය බලපලත් වෙළෙඳුන් වෙත ප්‍රදානය කරන ලදී.

- (I) අපනයන වෙන් සේවා කොන්ත්‍රාත්තු සඳහා ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත වාසය කරන පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් අදාළ වෙන්වරය හෝ මිල කැඳවන ලද මිල ගණන්වල දක්වා ඇති කොන්දේසිවලට යටත්ව සීමාවකින් තොරව නිකුත් කෙරෙන ලංසු බැඳුම්කර.
- (II) අපනයන සහ වෙන් සේවා කොන්ත්‍රාත්තු සඳහා ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත වාසය කරන පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් අදාළ කොන්ත්‍රාත්තු ප්‍රදානය කළ බව සනාථ කෙරෙන සාක්ෂි ඉදිරිපත් කිරීම සහ කොන්ත්‍රාත්තුවේ කොන්දේසිවලට යටත්ව සීමාවකින් තොරව ක්‍රියාකාරී බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම.
- (III) එළඹෙන ගනුදෙනුව පිළිබඳ සාක්ෂි ඉදිරිපත් කිරීමට යටත්ව ඉහත (I) සහ (II) අයිතමයේ සඳහන් දයට අමතර කාර්යයන් සඳහා ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 500,000 වටිනාකමක් දක්වා නිකුත් කෙරෙන ඇපකර ලිපි.

(ඌ) විනිමය පාලනයට යොමු නොකොට අනේවාසිකයින් විසින් ශ්‍රී ලංකාවට එවන ලද ප්‍රේෂණ මගින් මිලදී ගත් මුර්ඛ වත්කම් විකිණීමෙන් ලැබෙන ඉපයීම් ආපසු ගැවීම

අනේවාසිකයන්ට සිය පදිංචිය සඳහා මෙරටට එවනු ලබන ප්‍රේෂණ මගින් දේපළ මිලදී ගැනීමට අවසර දී ඇතත්, එම දේපළ විකිණීමෙන් ලැබෙන ඉපයීම් ආපසු ගැවීම විනිමය පාලනයේ පූර්ව අනුමැතිය ඇතිව සිදු කළ යුතු වේ. ඉහත අයවැය යෝජනා අනුව, එම ආයෝජකයන්ට හෝ ඔවුන්ගේ උරුමකරුවන්ට විනිමය පාලනයට යොමු නොකර මිලදී ගත් දේපළ අලෙවියෙන් ලැබෙන ඉපයුම් එම දේපළ මිලදී ගැනීම සහ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට ගෙනෙන ලද විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය දක්වා පමණක් වාණිජ බැංකුවක් මගින් එතෙර ගැවීමට අවසර ලැබුණි. මෙහිදී ලැබෙන ප්‍රාග්ධන ලාභය බලපත්‍ර ලාභී වාණිජ බැංකු ගිණුමක තැන්පත් කොට පවත්වාගෙන යා හැකිය.

(එ) අනේවාසිකයින් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ශාඛා හා සම්බන්ධ කාර්යාල විවෘත කිරීමේ සීමාවන් ඉවත් කිරීම

ඉහත යෝජනාව අනුව ශ්‍රී ලංකාව තුළ වාණිජ කටයුතුවල නිරත වන්නේ නම් අනේවාසිකයන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ ශාඛා/සම්බන්ධිත කාර්යාල විවෘත කිරීම සඳහා ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 100,000 හෝ එයට සමාන වෙනත් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලක් අවම ප්‍රාග්ධනය වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන ඒමේ සාක්ෂි ඉදිරිපත් කිරීමට යටත්ව හෝ එසේ වාණිජ කටයුතුවල නිරත නොවන්නේ නම් ශාඛා හෝ සම්බන්ධිත කාර්යාලයේ සියලු දේශීය වියදම් ශ්‍රී ලංකාවට රැගෙන යන ලද විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වලින් කරන බවටවත් පොරොන්දුවකට යටත්ව අවසර දී ඇත.

2003 අය වැයෙහි සඳහන් ඉහත යෝජනාවන්, 2003 වර්ෂය මුලදී ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කටයුතු කර ඇත.

5. භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීමේ ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන් ලියාපදිංචි කිරීම, සහ විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවල නිරත වීම සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම

භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීමේ ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන් ලියාපදිංචි කිරීම, සංචාරක නියෝජිතයින් වෙත සංචාරක වෙක්සන් නිකුත් කිරීම සඳහා බලප පැවරීම, විදේශ මුදල් මාරු කරන්නන් සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සහ අලුත් කිරීම සහ විදේශ සංචාරකයන් වෙත පසපහු ලබන සේවා සඳහා විදේශීය මුදල් බාර ගැනීමට හෝටල්, නිරු බදු රහිත සාප්පු , සංචාරක නියෝජිතයන් වෙත බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම/අළුත් කිරීම ද විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවා සිදු කෙරිණ.

(අ) භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීමේ ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන් ලියාපදිංචි කිරීම

2002 වසර තුළ දී, භාණ්ඩ නැව්ගත කරන්නන් සඳහා ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන් 8 දෙනෙකු අළුතින් ලියා පදිංචි

කිරීමත් සමඟ වසර අවසාන වනවිට ලියාපදිංචි භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීමේ ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන්ගේ මුළු සංඛ්‍යාව 117 ක් දක්වා වැඩි විය. විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව භාණ්ඩ නැව්ගත කරන්නන් සඳහා ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන් ලෙස ලියාපදිංචි ආයතන පිළිබඳව අදාළ මෙහෙයුම් කටයුතු නොකඩවා කරන ලදී.

(ආ) සංචාරක වෙක්පත් නිකුත් කිරීම සඳහා සංචාරක නියෝජිතයන් වෙත බලය පැවරීම

2002 වසර තුළදී සංචාරක වෙක්පත් නිකුත් කිරීම සඳහා එක් සංචාරක නියෝජිතයෙකු වන සීමාසහිත ට්‍රිප්ස් මුවුන් එයාර් සර්විසස් පුද්ගලික සමාගමට සංචාරක වෙක්පත් නිකුත් කිරීමට අවසර ලබා දීමත් සමඟ එසේ අවසර ලබා දෙන ලද මුළු සංචාරක නියෝජිතයන්ගේ සංඛ්‍යාව 8 දක්වා වැඩි විය.

(ඇ) මුදල් මාරු කරන්නන් පත් කිරීම සහ ඔවුන් පිළිබඳ අධීක්ෂණය

2002 වසර තුළදී විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව මුදල් මාරු කිරීමේ ව්‍යාපාරයේ නිරතවීම සඳහා සමාගම් 6 කට නව බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමත් මුදල් මාරු කිරීමේ කටයුතුවල නියුක්තව සිටි සමාගම් 32ක බලපත්‍ර අලුත් කිරීමත් සමඟ බලයලත් මුදල් මාරු කරන්නන්ගේ මුළු සංඛ්‍යාව 38 ක් දක්වා වැඩි විය. නිකුත් කරන ලද නව බලපත්‍රවල වලංගු කාලය මාස 6 ට සීමා කළ අතර, බලපත්‍ර අළුත් කිරීම සඳහා මුදල් මාරු කරන්නන් විසින් ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 5,000 අවම මාසික සාමාන්‍ය පිරිවැටුමක් පවත්වාගෙන යා යුතු විය. මුදල් මාරු කිරීමේ බලපත්‍ර ලබාදීම හා අළුත් කිරීම දඩ නිර්ණායකයන් අනුගමනය කිරීමත් ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 5,000 ක අවම මාසික සාමාන්‍ය පිරිවැටුමක් පවත්වාගෙන යා නොහැකි වූවන්ගේ බලපත්‍ර අවලංගු කිරීමත් මුදල් මාරුකරන්නන්ගේ කටයුතු අඛණ්ඩව විමර්ශන කිරීම නිසාත්, පසුගිය අවුරුදු 2 තුළ මුදල් මාරු කරන්නන්ගේ ව්‍යාපාර වල පිරිවැටුමෙහි ක්ෂණික වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවිධිමත් වෙළඳපොලට ගලා යෑම අඩුවීම හේතුවෙන් 2000 වර්ෂයේදී මුදල් මාරු කරන්නන්ගේ වාර්තාගත වාර්ෂික පිරිවැටුම ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 39.7 දක්වාද, 2001 වර්ෂයේ ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 100.9 දක්වාද 2002 වර්ෂයේදී එම ප්‍රමාණය තවදුරටත් ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 142.9 දක්වා තවදුරටත් වැඩි විය.

6. මෙහෙයුම් :

1994 වර්ෂයේදී ජංගම ගිණුම් මෙහෙයුණු සම්බන්ධ විනිමය පාලනය ලිහිල් කිරීමත් සමඟ, ජංගම ගිණුමේ සඳහා විනිමය ලබා ගැනීමට කරන ඉල්ලීම්වල නිර්ව්‍යාජත්වය පිළිබඳව සෑහීමකට පත්වීමෙන් පසුව බලය ලත් වෙළෙඳුන් සහ අනුමත සංචාරක නියෝජිතයන්ට ඔවුන්ගේ විනිශ්චය හා කැමැත්ත පරිදි කිසියම් සීමාවකින් තොරව විනිමය මුද්‍රා හැරීමට අවසර දෙන ලදී.

සියළුම බලයලත් වෙළෙඳුන් හා අනුමත සංචාරක නියෝජිතයින් විසින් විදේශ විනිමය විකණීම හා මිලදී ගැනීම් පිළිබඳව වාර්තා විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව වෙත මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා නිතිපතා ඉදිරිපත් කළ යුතු විය. 1999 වසරේ සිට බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් විදේශ ඇරමුදල් සම්ප්‍රේෂණ කාඩ්පත් (වී.අ.ස.) මත මුද්‍රා හරින විදේශ විනිමය පිළිබඳවද වාර්තා කළ යුතු වූහ. දැනට ඇමරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් 5000 ඉක්මවන විදේශ ඇරමුදල් සම්ප්‍රේෂණ කාඩ්පතකින් කරන සෑම ගණු දෙනුවක් සිළිබඳවම විස්තරාත්මක වාර්තාවක් බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් සැපයිය යුතු වේ. මෙම වාර්තා මත විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීම හා විකණීම පිළිබඳව මෙහෙයුම් කටයුතු ඉතා සුක්ෂ්මව කරගෙන යන ලදී.

අන්තිකාරම් මත ආනයන සඳහා ගෙවීම් සිදු කරන කල්හි අදාළ භාණ්ඩ හා සේවා ලංකාවට ලැබීද යන්න තහවුරු කර ගැනීමට වන මෙහෙයුම් කටයුතු විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මෙම වර්ෂය තුළ නාවික, ගුවන් සේවා නියෝජිතයන් හා භාණ්ඩ නැව්ගත කිරීමේ ඉඩ පහසුකම් වෙන් කරන්නන් විසින් ඔවුන්ගේ විදේශීය ප්‍රධානීන්/නියෝජිතයන් වෙනුවෙන් පවත්වා ගෙන යනු ලබන රුපියල් ගිණුම්වලට කෙරෙන බැර හා හර කිරීම් පිළිබඳව මෙහෙයුම් කටයුතු ද අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන ගියහ.

7. ත්‍රස්තවාදී කටයුතු සඳහා මූල්‍ය සැපයීම් වැළැක්වීම:

එක්සත් ජාතීන්ගේ 2001 රෙගුලාසි අංක 1 යටතේ විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය විසින් පනවන ලද අවශ්‍යතාවයන්ට බැංකු සහ වෙනත් මුදල් ප්‍රේෂණ නියෝජිතයින්, මුදල් මාරු කරන්නන්, විදේශ මුදල් භාර ගැනීමට බලපත්‍ර ලත් සංචාරක නියෝජිතයන්, වෙනත් පුද්ගලයින් අනුගත වීම සහ ත්‍රස්තවාදය සඳහා මුදල් සපයන වෙනත් මූල්‍ය සේවිම සඳහා විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2001 වසරේදී විශේෂ විමර්ශන ඒකකයක් පිහිටුවන ලදී. මෙම වර්ෂය තුළ මෙහි කටයුතු අඛණ්ඩව සිදුවූ අතර විදේශ කටයුතු මගින් එක්සත් ජාතීන්ගේ 2001 අංක 1 රෙගුලාසිවලට අමාත්‍යාංශය නිකුත් කළ නියෝගවලට අනුගත වීම සඳහා නිකුත් කළ නියෝගයන් කිහිපයක් වාණිජ බැංකු, විශේෂිත බැංකු (බැංකු අධීක්ෂණ අධ්‍යක්ෂ) මුදල් මාරු කරන්නන්, සංචාරක වෙක්පත් නිකුත් කිරීමට බලයලත් සංචාරක නියෝජිතයන් සහ විදේශ මුදල් භාර ගැනීමට බලපත්‍ර ලද වෙනත් පුද්ගලයින් හා ආයතන වෙත නිකුත් කරන ලදී.

8. විමර්ශනය :

විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විනිමය පාලන පනත උල්ලංඝනය කරමින් කරන ලද වැරදි සම්බන්ධව විමර්ශන කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලද අතර මෙම වසර තුළදී අවසන් කරන ලද සමහර විමර්ශන සම්බන්ධයෙන් රුපියල් මිලියන 6.06 ක මුළු වටිනාකමකින් යුත් දඩ මුදල් වරදකරුවන්ට නියම කරන ලදී. විමර්ශන ක්ෂේත්‍රයේ තවත්

වැදගත් ඉටු කිරීමක් වූයේ විශාල විනිමය වංචාවන් දෙකකට සම්බන්ධ වුවත් මහාධිකරණය ඉදිරියේ නඩු පැවරීමයි. විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නීත්‍යානුකූල නොවන ව්‍යවහාර මුදල් ලඟ තබා ගැනීම සම්බන්ධව පුද්ගලයන්ට මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයේ නඩු මෙහෙයවන ලද අතර ඉන්දු-ලංකා ද්වි පාර්ශ්වික සාකච්ඡා වලදී ඉන්දීය රේගු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලැබුණු තොරතුරු අනුව මුදල් විශුද්ධිකරණයට සම්බන්ධ විය හැකි ශ්‍රී ලාංකීය විකල්ප ප්‍රේෂණ මාර්ග හා සම්බන්ධ යැයි සොයා ගත් සිද්ධීන් කිහිපයක් විමර්ශනය කිරීමට ද පියවර ගන්නා ලදී.

ප්‍රවෘත්ති

මහ බැංකු කාර්ය මණ්ඩලය හා මහජනතාව අතර තොරතුරු බෙදහැරීමේ කාර්යය පැවරී ඇති ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය වශයෙන් තවදුරටත් කටයුතු කරන ලදී. බැංකුවේ නවීකරණ වැඩසටහනට අනුව සේවක මණ්ඩලයේ අඩු වීමක් සිදු වුවද, ඇතැම් කාර්යයන් බාහිර අංශ වෙත පවරා ඉටුකර ගනිමින් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇති වැඩ කටයුතු කරගෙන යාමට සමත් විය.

සේවක පක්ෂය හා කළමණාකාරිත්වය අතර එලදැයි ලෙස අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා හඳුන්වා දුන් ප්‍රවෘත්ති හා විශේෂාංග සඟරාව වූ “කවුළුව” පළ කිරීම වසර පුරාම අඛණ්ඩව සිදු කෙරිණ.

දෛනික විනිමය අනුපාත, සනිපතා හා මාසික ආර්ථික දත්ත, පාරිභෝගික මිල දර්ශක, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ආදිය පිළිබඳ තොරතුරු මහජනතාවගේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලමින් නිකුත් කිරීමට යෙදුණි. මීට අමතරව නිල ප්‍රවෘත්ති නිවේදන නිකුත් කිරීම, ප්‍රචාරක දත්ත වීම් හා බැංකුවේ වෙනත් ප්‍රකාශන කටයුතු ද දෙපාර්තමේන්තුව මගින් කරගෙන යන ලදී. විවිධ පාර්ශවයන් සඳහා විද්‍යුත් මාධ්‍ය මගින් තොරතුරු බෙද හැරීම ද ආරම්භ කරන ලදී.

ඉකුත් වර්ෂවල මෙන්ම මහ බැංකු මුද්‍රණාලය මහ බැංකුවේ මුද්‍රණ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමේ කාර්යයෙහි අඛණ්ඩව නියැළිණ. සාමාන්‍ය මුද්‍රණ කටයුතු අතර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වාර්ෂික වාර්තාව, ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආර්ථික දත්ත, ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික හා සමාජීය සංඛ්‍යාත, New Survey, සටහන සහ මාණ්ඩලික පත්‍රිකා (Staff Studies) ආදී ප්‍රකාශන පළ කිරීම ද ඇතුළත් විය. සබරගමු ප්‍රවේණිය ප්‍රකාශනයේ සිංහල හා ඉංග්‍රීසි ප්‍රකාශනයන් සහ Laws Relating to Banking and Finance in Sri Lanka යන ප්‍රකාශනයෙහි තුන්වැනි සංස්කරණය ද වසර තුළ පළකරන ලද විශේෂිත ප්‍රකාශනයන් විය. මෙම මුද්‍රණ පැවරුම් සමඟ අලුත් අවුරුදු සුභ පැතුම් පත් සහ 2003 මහ බැංකු දිනපොත ඇතුළු තවත් මුද්‍රණ පැවරුම් 250 ක් මුද්‍රණාලය විසින් වසර තුළ දී මුද්‍රණය කෙරිණ. මීට අමතරව මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රකාශන තුනක්ද මුද්‍රණය කර දෙන ලදී.

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව වෙනුවෙන්, ඉදිරි වෙළඳ ගිවිසුම්වලින් කෘෂි නිෂ්පාදනයන්, ගැණුම්කරුවන් හා බැංකු කරුවන්ට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව ඔවුන් දැනුවත් කිරීමේ අදහසින් “සහන් එළිය” නම් වූ ඉදිරි වෙළඳ ගිවිසුම පිළිබඳ අධ්‍යාපනික සහ වාර්තාමය ටෙලි රංගනය, නිපදවන ලදී. මෙය 2002 අගෝස්තු මස ත්‍රිකුණාමලයේ පැවති ‘යුගදැක්ම’ කර්මාන්ත ප්‍රදර්ශනයේදී ප්‍රථමවරට ප්‍රදර්ශනය කරනු ලැබිණ.

පුස්තකාලය හා තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය

මෙම වසර තුළදීත් Web News, Recent Additions, Current Contents, Current Article Abstracts, Central Banking Around the World, සහ Banking and Finance Around the World යනාදී විද්‍යුත් ප්‍රකාශන සම්පාදනය කර අවපැතුරුම් ජාලය ඔස්සේ කාලීන තොරතුරු බෙදා හරින ලදී. මහ බැංකුවේ ඉහල කළමනාකාරිත්වයට පමණක් සැපයූ “News Clips” සේවාව “News Alert” නමින් වඩාත් කාලීන විදේශ තොරතුරු ඇතුළත් විද්‍යුත් ප්‍රකාශනයක් ලෙස සම්පාදනය කර අවපැතුරුම් ජාලය ඔස්සේ වැඩි පිරිසකට බෙදා හරින ලදී.

අදාල වර්ෂය තුළදී ප්‍රධාන පුස්තකාලයේ පොත් එකතුව 10,107 සිට 11,273 දක්වාත් CD-ROM සංඛ්‍යාව 762 සිට 799 දක්වාත් වර්ධනය කරන ලදී. එසේම වාර සඟරා 299ක් සඳහා දායක වූ අතර ඉන් සඟරා 49 ක් සඳහා මාර්ගගත ප්‍රවේශය ලබා ගන්නා ලදී. මීට අමතරව බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයට අනුයුක්ත පුස්තකාලයේ පොත් එකතුව 4,012 සිට 4,292 දක්වා වර්ධනය කරන ලද අතර වාර සඟරා 39ක් සඳහාද දායකත්වය ලබා ගන්නා ලදී.

2002 වර්ෂයේ අප්‍රේල් මස E-Bank Library Network of Sri Lanka නම් තොරතුරු ජාලය ස්ථාපනය කරන ලදී. ඒ අනුව ආර්ථික විද්‍යාව, බැංකු හා මූල්‍ය කටයුතු විෂයන්ට අනුබද්ධ පුස්තකාල 17ක් අතරේ කාර්යක්ෂම ලෙස තොරතුරු හුවමාරු කර ගන්නා ලදී.

විමර්ශනයට ලක්වන වසර තුළ පාඨකයින් සඳහා අමතර අන්තර්ජාල සම්බන්ධතා දෙකක් ලබා දුන් අතර සමස්ත භාවිතයේ ක්‍රමික වර්ධනයක් පෙනේ. 2001 වසරේ දී ප්‍රධාන පුස්තකාලය හා සම්බන්ධ කළ බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ පුස්තකාලය සඳහා ද අන්තර්ජාල පහසුකම් හා විද්‍යුත් තැපෑල පහසුකම් සපයන ලදී.

මෙම වසර තුළදීද පාඨකයන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් කීපයක් පැවැත්වූ අතර, එමගින් පුස්තකාලයේ සේවාවන් පිළිබඳ පාඨකයින් දැනුවත් කරන ලදී.

තොරතුරු තාක්ෂණ

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ පරිසරය ව්‍යාප්ත කිරීමට සහ බැංකු නිලධාරීන්ගේ තොරතුරු තාක්ෂණ දැනුම වර්ධනය කිරීමේ ලා දායක වෙමින් තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව පසුගිය වසර තුළ සිය කාර්ය භාරය ඉටු

කරන ලදී. විමසුමට ලක් වූ වසර තුළදී දෙපාර්තමේන්තුවේ අවධානය ප්‍රධාන කොට යොමු වූයේ,

- (අ) නව තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම.
- (ආ) දෙපාර්තමේන්තුවල එදිනෙදා මෙහෙයුම් කටයුතු ඉටුකිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු තාක්ෂණ පහසුකම් ඉල්ලුම සපුරාලීම
- (ඇ) තත්කාලීන ගෙවීම් පද්ධතිය සහ ස්වයංකෘත පොදු ලෙජර් පද්ධතිය පිළිබඳ ව්‍යාපෘතීන්වලට අදාළ කාර්යයන් ඉටු කිරීම.
- (ඈ) මෙහෙයුම් වියදම් අඩු කිරීමේ සහ කාර්යක්ෂමතාව නැංවීමේ අරමුණින් තවදුරටත් පරිගණක පද්ධති නිර්මාණය කිරීම.
- (ඉ) බැංකු නිලධාරීන්ගේ තොරතුරු තාක්ෂණ දැනුම සහ කුසලතා වර්ධනය කිරීම සඳහාය.

මෙම කාර්යයන් ඉටු කරන ලද්දේ දිගුකාලීන අනාගත අභියෝගයන්ට මුහුණ දීම සඳහා වූ මහ බැංකු තව්කරණ වැඩ පිළිවෙලේ අංගයක් වශයෙනි.

2002 වසර තුළදී අවපැතුරුම් ජාලයට (Net work) සම්බන්ධිත පෞද්ගලික පරිගණක සංඛ්‍යාව 355 සිට 462 දක්වා තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කරන ලදී. විද්‍යුත් තැපැල් (e-mail) පහසුකම් සැපයීමද ගෙවී ගිය වසර තුළ තවදුරටත් ඉහළ නැංවුණු අතර දැනට සියළුම මාණ්ඩලික නිලධාරීන්ට පාහේ විද්‍යුත් තැපැල් පහසුකම් සපයා ඇත. අන්තර් ජාල (Internet) පහසුකම් සපයනු ලැබූ දුරකථන මාර්ග ධාරිතාව 2MBPS තෙක් ඉහළ නැංවීම මගින් අන්තර් ජාල ප්‍රතිචාර කාලය (Response Time) වේගවත් විය. මෙම පියවර විද්‍යුත් තැපැල් පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සහ අන්තර් ජාල තදබදය අඩු කිරීමට ඉවහල් විය.

මහජනතාව අතර තොරතුරු ප්‍රචලිත කිරීම සඳහා සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තු වෙබ් අඩවිය 2002 පෙබරවාරි සිට ස්ථාපනය කරන ලදී. පුහුණු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා හඳුන්වා දුන් අභ්‍යන්තර වෙබ් අඩවිය මගින් පුහුණු කටයුතු සහ මානව සම්පත් සංවර්ධනයට අදාළ තොරතුරු ලබාගැනීමේ පහසුව සැලසී ඇත. දැනට සියළුම පුහුණු වැඩ සටහන් සඳහා නාම යෝජනා කැඳවනු ලබන්නේ මෙම වෙබ් අඩවිය තුළිනි. බැංකු නිලධාරීන් වෙත අදාළ තාක්ෂණික තොරතුරු ලබාදීමට සහ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් භාරගනු ලැබූ පරිගණක ව්‍යාපෘතිවල ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීමට තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු අභ්‍යන්තර වෙබ් අඩවිය භාවිතා කරනු ලැබේ.

අභ්‍යන්තර වෙබ් අඩවි සහ දෙපාර්තමේන්තු සර්වරයන් (Servers) මගින් බැංකුව ඇතුළත දෙපාර්තමේන්තු අතර තොරතුරු විභජනය කිරීම සඳහා පහසුකම් සපයා ඇත.

ආපද ප්‍රතිසාධන ක්‍රියාවලිය සහ ව්‍යාපාරික කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ වැඩ පිළිවෙල ශක්තිමත් කිරීම

ආපද ප්‍රතිසාධන ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා AS/400 උපස්ථ පරිගණක පද්ධතියේ ධාරිතාව සහ සැකසුම් වේගය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් එම පද්ධතිය AS/400 -270 පද්ධතියක් තෙක් වැඩි දියුණු කරන ලදී. ප්‍රධාන කාර්යාලීය AS/400 පරිගණක පද්ධතියේ සිදුවන වෙනස්කම්, උපස්ථ පද්ධතිය වෙත දිනපතා පිටපත් කරනු ලැබේ. ව්‍යාපාරික වශයෙන් මෙම ආයතනයට වඩා වැදගත් පරිගණක මෘදුකාංග සහ දත්ත පද්ධති ව්‍යාපාරික දිනය අවසානයේ දී උපස්ථ පද්ධතිය වෙත පිටපත් කිරීමට උපස්ථ පද්ධතිය සහ ප්‍රධාන කාර්යාලීය පරිගණක පද්ධතිය සම්බන්ධ කෙරෙන දුරකථන මාර්ගය භාවිතා කරනු ලැබේ. මේ මගින් ප්‍රධාන කාර්යාලීය පරිගණක පද්ධතියට සිදුවන යම් ආපදවකදී, ව්‍යාපාරික වශයෙන් වඩා වැදගත් පරිගණක යෙදුම්/මෘදුකාංග උපස්ථ පද්ධතිය වෙත වහා මාරු කිරීම කළ හැකි වනු ඇත.

මෙම ප්‍රතිසාධන ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම උදෙසා, ස්වකීය ව්‍යාපාරික කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යාමේ සැලසුම් (Business Continuity plan) පිළියෙල කිරීමෙහි තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව නියැලී සිටී.

පරිගණක ජාල පහසුකම් මෙසේ ව්‍යාප්ත වීමත් සමඟ බැංකුවේ විවිධ දෙපාර්තමේන්තුවලට අදාළ තාක්ෂණික සේවා තවත්කු කටයුතු තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට පමණක් සිදුකළ නොහැකි බව පැහැදිලි වේ. මේ සඳහා පිළියමක් වශයෙන් සියළුම දෙපාර්තමේන්තු සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ සම්බන්ධතා නිලධාරීන් පත් කරන ලදී. මොවුන්ගේ වගකීම වනුයේ පරිගණක ආශ්‍රිත ගැටළු සඳහා අවධානය යොමු කිරීම සහ අවශ්‍ය විටෙක ඒ සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු සහාය සඳහා වාර්තා කිරීමයි. මෙම සම්බන්ධතා නිලධාරීන් සඳහා පුහුණු පාඨමාලා කිහිපයක් පසුගිය වසර තුළ පවත්වන ලද අතර ප්‍රායෝගික පුහුණුවද ඊට ඇතුළත් විය. බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය විසින් සංවිධානය කරන ලද පරිගණක පුහුණු පාඨමාලා සඳහා ද දේශකයින් ලෙස දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් නිදහස් කරන ලදී.

පරිගණක පද්ධති නිර්මාණය

බැංකුවේ විවිධ දෙපාර්තමේන්තුවල කටයුතු පරිගණක ගත කිරීම් පසුගිය වසර තුළ තවදුරටත් සිදු කරන ලද්දේ ප්‍රධාන වශයෙන්ම AS/400, Windows-NT පරිසරයන් තුළය. මෙම නව නිර්මාණ අතර, ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ගැන්වීමේ ක්‍රමය යටතේ සේවයෙන් ඉවත් වූ නිලධාරීන් විසින් ඉටු කළ සමහර කාර්යයන් පරිගණක ගත කිරීම් ද ඇතුළත් වේ.

ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගත් නිලධාරීන්ගේ ගෙවීම් සහ ගිණුම් කටයුතු සීමිත කාලයක් තුළ නිම කිරීමට ද තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන්ගේ සේවය යොදා ගැනිනි. සේවකයන් දිනපතා සේවයට වාර්තා කිරීම සහ සේවා ස්ථානයෙන් ඉවත්ව යෑම පිළිබඳ තොරතුරු ගබඩා කිරීම සහ

එම තොරතුරු අදාළ දෙපාර්තමේන්තු වෙත ලබාදීම සඳහා වූ නව මෘදුකාංග පද්ධතිය AS/400 පරිසරය තුළ ස්ථාපනය කරන ලදී. මෙම පද්ධතිය හඳුන්වා දීමත් සමඟ එතෙක් භාවිතයේ පැවැති වේලා සටහන් යන්ත්‍ර භාවිතයෙන් ඉවත් කරන ලදී.

සේවකයන්ගේ නිවාඩු/කෙටි නිවාඩු පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීම සඳහා මෙම මෘදුකාංග පද්ධතිය වැඩි දියුණු කර දැනට පරීක්ෂා කිරීමේ (Test Basis) තත්ත්වයෙන් පරිශීලනය කරනු ලැබේ. මෙම නව පද්ධතිය හඳුන්වා දීමත් සමඟ සේවකයන්ගේ පෞද්ගලික නිවාඩු ලේඛණ පරිගණකගත ලේඛණ ලෙස පවත්වා ගෙන යනු ඇත.

පසුගිය වසර තුළ සේවක සුභ සාධක ණය නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පරිගණක ගතකර ස්ථාපනය කරන ලදී. ණය හිමිකම් ගණනය කිරීම සහ ණය අනුමත කිරීම සඳහා සුභ සාධක දෙපාර්තමේන්තුවද, ණය මුද්‍රා හැරීමේදී ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවද මෙම නව අනුකලිත මෘදුකාංග පද්ධතිය තුළ සාමූහික කාර්ය භාරයක් ඉටු කරනු ඇත.

ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ කටයුතු පරිගණක ගත කිරීම් තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. එහි මූලික පියවරක් වශයෙන් තැන්පතු සහ CVCS අංශ පරිගණක ගත කරන ලද අතර, සංචිත අංශයේ පරිගණක ගත කිරීම්වල දැනට නියැලෙමින් සිටී.

ගෙවී ගිය වසර තුළ ස්ථාපනය කරන ලද අනෙකුත් පරිගණක පද්ධතින් මෙසේය.

1. ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුවේ පොදු සේවා අංශය සඳහා ගෙවීම් පාලන පද්ධතිය.
2. පුස්තකාල සහ තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය සඳහා පොත් සහ වාර සභරා ඇණවුම් කිරීම/ගෙවීම් පාලන පද්ධතිය.
3. දිප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රමය තුළ ලියාපදිංචි දත්ත රැස් කරන්නන් සඳහා ගෙවීම් පද්ධතිය.
4. පොදු සැපයුම් ගබඩාව සහ ඉංජිනේරු ගබඩාව සඳහා නොග පාලන පද්ධතිය.
5. ලියාපදිංචි වාහන සේවා සැපයුම්කරුවන්ගේ (CABV Service) බිල්පත් පියවුම් පද්ධතිය.
6. රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා විදේශ ණය මෙහෙයුම් පද්ධතිය.

සුක්ෂ්ම පරිගණක පද්ධතියක් තුළ මෙතෙක් කල් ස්ථාපනය කර තිබූ වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් ක්‍රම වඩා ආරක්ෂිත AS/400 මෘදුකාංග පද්ධතියක් මගින් විස්ථාපනය කරන ලදී. මෙම නව පද්ධතිය නිර්මාණය කරන ලද්දේ පසුගිය වකවානුවේ ගනු ලැබූ ප්‍රතිපත්ති තීරණයන්ට අනුකූලවය. ඒ අනුව නව පද්ධතිය 2003 ජනවාරි සිට ක්‍රියාත්මක වනු ඇත.

මහ බැංකු ජාල පද්ධතිය (CBSLNET)

මහ බැංකු ජාල පද්ධතිය (CBSLNET) උපයෝගී කර ගනිමින් වාණිජ බැංකුවලට කෙළින්ම මහ බැංකුව වෙත

වාර්තා කිරීම පහසු වන සේ පහත සඳහන් පද්ධතින් නිර්මාණය කරන ලදී.

- විනිමය පාලන ආකෘති පත්‍ර 1 හා 2 මගින් කරනු ලබන විදේශ විනිමය මුද්‍රා හැරීම්.
- විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා කොටස් ආයෝජන බාහිර රුපියල් ගිණුම (SIERA) වලට අදාළ වාර්තා මුද්‍රා හැරීම්.
- වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් සඳහා ද්විතියික වෙළෙඳපල කටයුතුවල දී විද්‍යුත් ලංසු තැබීමේ පද්ධතියක්
- දුරකථන මෙහෙයුම් පද්ධතිය

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පරිගණක පද්ධතිය

විමසුමට ලක් වූ වසර තුළ දී ද, තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, සේවක අර්ථසාධක දෙපාර්තමේන්තු පරිගණක පද්ධතියේ නඩත්තු කටයුතු පවත්වාගෙන ගිය අතර, ඉදිරි පරිගණක ගත කිරීම්වලද නියැලෙන ලදී.

සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල් ජාල පද්ධතිය තවදුරටත් ව්‍යාප්ත වූ අතර, පරිගණක සහ උපාංග 130 ක් කෙලින්ම සම්බන්ධ කර ඇත. ප්‍රාදේශීය කම්කරු කාර්යාල කිහිපයක්ද මෙම පද්ධතිය වෙත දුරකථන මාර්ග ඔස්සේ සම්බන්ධ වේ. අරමුදලේ ගිණුම් ක්‍රියාවලීන් කිහිපයක් පරිගණක ගත කළ අතර ඒ මගින් ස්වයංක්‍රීය වටුවට ජනනය කරනු ලැබේ. මේ මගින් දිනපතා වැඩ කටයුතු පහසු කරන අතරම ගිණුම් පිළියෙල කිරීම කාලානුරූපව සිදු කළ හැකිය.

රාජ්‍ය අංශය සඳහා වූ යෝජිත විශ්‍රාම වැටුප් අරමුදල් ක්‍රමයේ ගිණුම් කටයුතු පවත්වා ගෙන යාමේ වගකීම සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල වෙත පැවරී ඇත. එහෙයින් තොරතුරු තාක්ෂණ/සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තු එක්ව නව පද්ධතිය පිළිබඳ සැලසුම්/අගයීම් කටයුතුවල නිරත වෙමින් සිටිති. තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිර්මිත 2002 පෙබරවාරි සිට ස්ථාපනය කරන ලද සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුවෙහි වෙබ් අඩවිය වන 'epf-cbsl.lk' තුළට අන්තර්ජාලය හරහා ප්‍රවේශ විය හැකිය. කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව සහ අනෙකුත් ආයතන වෙත සේවක අර්ථ සාධක අරමුදලේ තොරතුරු සැපයීමද දිගටම කරගෙන යන ලදී. තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මෙම පහසුකම් සපයන ලද්දේ, සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල් පරිගණක පද්ධතියේ එදිනෙදා නඩත්තු කටයුතුවලට අමතරවය.

ශ්‍රී ලංකා ස්වයංකෘත නිෂ්කාශනාගාරය හිමිකම් පැවරීම

මහ බැංකුව සහ වාණිජ බැංකුවල සාමූහික අයිතිය සතු පෞද්ගලික සමාගමක් වන Lanka Clear පෞද්ගලික සමාගම වෙත නිෂ්කාශනාගාරයේ හිමිකම් පවරා දීමේ කාර්ය භාරය තුළ තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රධාන කාර්ය භාරයක් ඉටු කරන ලදී. මෙම පැවරීමේ මූලික පරමාර්ථය වනුයේ, බැංකු අංශයේ සාමූහික ප්‍රයත්නයක් වශයෙන් නිෂ්කාශන

කටයුතු සහ එයට අදාල අගය වැඩි කිරීමේ (Value - added) සේවාවන් සඳහා නව තාක්ෂණය හඳුන්වාදීම තුළින් මෙහෙයුම් වියදම් අඩු කිරීම සහ ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියේ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම වේ. ඒ අනුව මෙහෙයුම් කටයුතු සමාගමට පැවරීම 2002 අප්‍රියෙල් 1 ද සිට ක්‍රියාත්මක විය. නව සමාගමට සේවාවන් භාරදීම බාධාවකින් තොරව සිදු කිරීම සඳහා නිෂ්කාශනාගාර සේවක මණ්ඩලය මහ බැංකු සේවාවට පියවරෙන් පියවර අනුයුක්ත කරන ලදී.

ත්ත්කාලීන ගෙවීම් පද්ධතිය/පොදු ලෙජර ව්‍යාපෘතිය
(Real Time Gross Settlement System/Automated General Ledger System)

බැංකුවේ ගිණුම් කටයුතු ක්‍රමානුකූලව පවත්වාගෙන යාමේ අභිමතාර්ථයෙන්, ලෝක බැංකු ආධාර ව්‍යාපෘතිය යටතේ තත්කාලීන ගෙවීම් පද්ධතිය, ලේඛණ රහිත සුරැකුම්පත් පියවීමේ ක්‍රමය සහ පොදු ලෙජර පද්ධතියක් මිලට ගැනීම සඳහා ටෙන්ඩර් පත් කැඳවන ලදී. තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන්ගේ සහාය ඇතිව අදාල ලිපි ලේඛණ සහ තාක්ෂණික/ව්‍යාපාරික දත්ත පිළියෙල කිරීම වසරේ පළමු භාගය තුළ නිම කරන ලදී. තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ගේ උපරිම සහභාගිත්වය ඇතිව ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් අනුගමනය කරමින් අදාළ ටෙන්ඩර් පත් පිළියෙල කරන ලදී. ටෙන්ඩරයේ ලැයිස්තුවෙන් සඳහා පවත්වන ලද සම්මන්ත්‍රණය සඳහා ද දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් සහභාගි වූ අතර, ලැයිස්තුවෙන් විමසීමට එහිදී පිළිතුරු සපයන ලදී. සාර්ථක ලැයිස්තුවක් තෝරා ගැනීම සඳහා වූ තාක්ෂණික අගයීම් කමිටුව තුළ ද තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය විය. තොරතුරු තාක්ෂණ (අධ්‍යක්ෂ) ව්‍යාපෘති නායකයා ලෙස පත් කරන ලද අතර, දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් කිහිප දෙනෙකු ව්‍යාපෘතියේ වැඩ කටයුතු සඳහා පූර්ණ කාලීනව නිදහස් කර ඇත. RTGS/SSS පද්ධතීන්ට අදාල ද්‍රාවණ/උපාංග ස්ථාපනය කිරීම වසර අවසානයේ දී සිදු කරන ලදී.

ජාත්‍යන්තර කටයුතු

(අ) ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ වාර්තාව - 2002

ගිණුම් හා පියවුම් කටයුතු, මූලික ගනුදෙනුවලින් වෙන්කොට ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුව කටයුතු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව එතෙක් පැවති බැංකු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව 2002.1.1 දින සිට කොටස් 4 කට බෙදීමෙන් පසු ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව බිහි විය. ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යය වනුයේ මහ බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර සංචිත කළමනාකරණය කිරීමයි. 1949 අංක 58 දරණ මූල්‍ය නීති පනත අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ස්වකීය වත්කම් වලින් ප්‍රමාණවත් ජාත්‍යන්තර සංචිතයක් ඉතාමත් දුර්වල මුදල්වලින් සහ කුඩා සංචිත ප්‍රමාණයක් රත්රන් මගින් තබා ගත යුතුය. ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ ජාත්‍යන්තර ස්ථායීතාවය පවත්වාගැනීම සහ ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනු නිදහස් කරගෙන යාමට එමගින් ලැබෙන හැකියාව සහතික කිරීම ඉන් අපේක්ෂා කෙරේ.

ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රටේ නිල විදේශ විනිමය සංචිතය ජාත්‍යන්තර මුදල් හා ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොලවල ආයෝජනය කරනු ලැබේ. එහිදී කළමනාකාරිත්වය මගින් අනුමත කරනු ලැබූ ගනුදෙනුකාර පාර්ශවයන් සමඟ අනුමත සීමාවන්වලට යටත්ව ආයෝජනය කළ යුතු වේ. ස්වකීය වත්කම්වල ද්‍රවශීලතාවය පවත්වා ගනිමින් හොඳ ප්‍රතිලාභ අනුපාතයක් ලබා ගැනීමට මහ බැංකුවේ විදේශ විනිමය සංචිතය ආයෝජනයෙන් බලාපොරොත්තු වේ. විදේශ විනිමය සංචිතයෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් ස්ථිර ආදායමක් ලබාදෙන සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කරනු ලබන අතර ඉතිරිය ස්ථිර තැන්පතු, ඒක්ෂණ තැන්පතු, ජංගම ගිණුම් හා රත්රන්වල ආයෝජනය කරනු ලැබේ. 2002 වසරේදී විදේශ විනිමය සංචිතය වැඩි වශයෙන් තබා ගන්නා ලද්දේ එක්සත් ජනපද ධොලර්, බ්‍රිතාන්‍ය පවුම් සහ යුරෝ මුදල්වලින් වන අතර මේවායේ සාපේක්ෂ ප්‍රතිශතය ඒ ඒ කාලවල ඒ ඒ මුදල්වල ස්ථාවරතාවය අනුව වෙනස් කරන ලදී. මුදල් වර්ගවල සාපේක්ෂ ප්‍රතිශත නිර්ණයේදී රාජ්‍ය ණය ආපසු ගෙවීමේදී අවශ්‍යවන මුදල් වර්ග සහ නොයෙකුත් මුදල් වර්ගවල ඉපයීමේ හැකියාවද සලකා බලනු ලැබීය. 2002 වසරේදී විදේශ විනිමය සංචිත කළමනාකරණය මගින් උපයන ලද ශුද්ධ විදේශ ආදායම එක්සත් ජනපද ධොලර් මිලියන 68.5 කි. එනම් රුපියල් බිලියන 6.5 කි.

ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මගින්, විනිමය අනුපාතයන්, මුදල් වෙළෙඳපොල පොලී අනුපාතයන්, දේශීය වාණිජ බැංකුවල විදේශ විනිමය විකිණීම, මිලදීගැනීම් සහ දිනකට බැංකු ළඟ තබාගත හැකි විදේශ විනිමය සංචිත සීමාවන් දෛනිකව නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ. එමගින් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කමිටුව (MPC) සහ වෙළෙඳපොල කටයුතු කමිටුවට (MOC) අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාගත හැකිවේ. මුදල් වෙළෙඳපොල පොලී අනුපාත හා අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොලේ ගැණුම් සහ විකුණුම් මිලයන් මෙන්ම සිදුකරන ලද විදේශ විනිමය ගනුදෙනු ආදී වෙළෙඳපොලෙන් ලබා ගන්නා ලද විස්තර අභ්‍යන්තර පරිගණක ජාලය ඔස්සේ සෑම පැය භාගයකට වරක්ම, මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයට සහ අවශ්‍ය අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් වෙත ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ලබාදෙනු ලැබේ. ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ මැදි කාර්යාලය (Middle Office) මගින් විදේශ විනිමය සංචිත කළමනාකරණය සම්බන්ධව ඇති අවදානම් තත්ත්වයන් පිළිබඳ තොරතුරු මහ බැංකුවේ කළමනාකාරිත්වය වෙත සපයනු ලැබේ.

2001 ජනවාරි මස හඳුන්වා දෙන ලද පාවෙන විනිමය අනුපාත ක්‍රමය 2002 වසර පුරාම ක්‍රියාත්මක විය. විනිමය අනුපාතයේ ක්‍රමානුකූල වෙනස්වීම් හා අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොලේ ස්ථායීතාවය සහ සංවර්ධනය සහතික කිරීමේ අරමුණ පෙරදැරි කරගෙන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොල ඉතා සම්පව අධීක්ෂණය කරන ලදී. ඒ අතරම පවතින විදේශ විනිමය

සංචිතය වැඩිකර ගැනීම සඳහා අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් විදේශ විනිමය විශාල වශයෙන් මිලදී ගැනීමට ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය. 2002 වසර තුළදී අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් මෙසේ මිලදී ගන්නා ලද විදේශ විනිමය වටිනාකම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 177 ක් (ශුද්ධ) විය. 2002 වසරේ අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ විනිමය අනුපාතය ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීම සඳහා ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාකාරිත්වය මහත්සේ දයක විය. ඒ අනුව, 2001 දෙසැම්බර් මස අග වනවිට රු. 93.15ක්ව පැවැති ඒ.ජා. ඩො./රුපියල් විනිමය අනුපාතය 2002 දෙසැම්බර් මස අග වන විට රු. 96.74 දක්වා අගය අඩු වූ අතර මෙය 2001 වසරේදී සිදු වූ 9.4% අගය අඩුවීම හා සසඳන විට 3.7% ක් තරම් සුළු ප්‍රතිශතයක් විය.

2002 වසරේ ජාත්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ පැවති විශේෂ ලක්ෂණයක් වූයේ එක්සත් ජනපද ඩොලරයේ අගය අනෙකුත් ප්‍රධාන මුදල් වර්ගවලට සාපේක්ෂව අඛණ්ඩව පිරිහී යාමයි. එක්සත් ජනපද පොලී අනුපාතයන් ඉතා පහළ මට්ටමක පැවතීමත් ඉරාකයට විරුද්ධව යුධ ප්‍රකාශ කිරීමේ විශාල අවදානමක් පැවතීමත් ඊට හේතු විය. එක්සත් ජනපද ඩොලරයේ අගය පිරිහියාමේ වෙළෙඳපොළ අපේක්ෂාව නිසා, අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ එක්සත් ජනපද ඩොලර්වල ඉදිරි විනිමය අධිමිල (Forward Premia) පහත වැටිණ. එක්සත් ජනපද ඩොලර් ඉදිරි විනිමය වෙළෙඳපොළේ විකිණීම් ප්‍රවණතාවය සහ ආයාතකරුවන් ඉදිරි විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් මිලදී ගැනීමට දක් වූ මැලිකම් නිසා ඉදිරි විනිමය අධි මිල එක්සත් ජනපද ඩොලර් සහ රුපියල් අතර පවතින පොලී අනුපාතවල වෙනසට ද වඩා අඩු විය. ඉදිරි විනිමය ගණුදෙනු ප්‍රමාණය 2002 වසරේ දෙවන භාගයේදී විශාල වශයෙන් වැඩි වූ අතර එය 2001 වසරේ අග භාගයේ දී එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 42 ක් වූ නොපියවූ ඉදිරි විනිමය ගණුදෙනු ප්‍රමාණය 2002 අවසානයේදී ඇමෙරිකානු ඩොලර් මිලියන 173 ක් දක්වා වැඩිවීමෙන් පෙන්නුම් කරයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අභ්‍යන්තර විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ සිදු කරන ලද ගණුදෙනුවල සාරාංශය පහත වගු 1 හා 2 හි දක්වේ. අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගනුදෙනු අංක 3 වගුවේ දක්වේ.

(ආ) 2002 වර්ෂය තුළදී ගනු ලැබූ වැදගත් පරිපාලන ක්‍රියා මාර්ග

විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කමිටුව ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම හා විදේශ විනිමය සංචිත කළමනාකරණ කටයුතුවලට අදාළ තීරණ ගැනීමේ, ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හා වාර්තා කිරීමේ වගකීම් සියළුම මට්ටම් සඳහා ප්‍රති සටහන් කිරීම, 2002 වර්ෂය තුළදී ගත් ඉතා වැදගත් පරිපාලන ක්‍රියාමාර්ගයන්ගෙන් එකකි. විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කමිටුව විසින් අධිපතිතුමාගේ හා මුදල් මණ්ඩලයේදී අනුමැතිය ඇතිව, කාර්යක්ෂම සංචිත කළමනාකරණය හා අවධානම් කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා සමස්ථ උපාය මාර්ග සකස් කරනු ලබන අතර, අදාළ

II - 6 සංඛ්‍යා සටහන
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලාංකික වාණිජ බැංකු සමඟ කරන ලද විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවල මාසික සාරාංශය - 2002

මාසය	මිලදී ගැනීම්		විකිණීම්	
	එ.ජ.ඩො. මිලියන	රු. මිලියන	එ.ජ.ඩො. මිලියන	රු. මිලියන
ජනවාරි	13.5	1,260.2		
පෙබරවාරි	19.0	1,781.7	2.1	194.1
මාර්තු	5.5	614.1	1.5	148.4
අප්‍රේල්	67.7	6,500.8	2.9	283.1
මැයි	5.0	480.8	19.9	1,911.1
ජූනි	17.0	1,635.8	20.1	1,930.3
ජූලි	26.2	2,522.3		
අගෝස්තු	7.2	6,977.7		
සැප්තැම්බර්	31.2	3,003.9		
ඔක්තෝම්බර්	19.5	1,780.8		
නොවැම්බර්	5.7	555.1		
දෙසැම්බර්	5.8	565.6		
එකතුව	223.7	21,398.9	46.6	4,467.0

II-7 සංඛ්‍යා සටහන
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් කරන ලද වාර්ෂික විදේශ විනිමය ගැනුම් සහ විකුණුම් (එදින, පසුදින, එතැන්)

වර්ෂය	එ.ජ. ඩො. මිලියන		
	මිලදී ගැනීම්	විකිණීම්	අදාළ
1996	96.2	198.0	-101.8
1997	136.7	154.0	-17.3
1998	61.0	214.8	-153.8
1999	0.4	58.2	-57.8
2000	2.0	303.6	-301.6
2001	179.2	51.8	+127.4
2002	223.7	46.6	+177.1

II - 8 සංඛ්‍යා සටහන
අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගනුදෙනු ප්‍රමාණයන් -2002

	එ.ජ. ඩො. මිලියන			
	එදින	පසුදින	එතැන්	ඉදිරි දින
ජනවාරි	4.2	3.8	27.6	14.9
පෙබරවාරි	12.2	16.4	75.0	56.5
මාර්තු	14.5	10.9	89.0	46.6
අප්‍රේල්	22.2	14.8	154.0	36.5
මැයි	18.1	16.7	108.0	50.2
ජූනි	18.6	25.1	85.4	85.2
ජූලි	13.0	16.3	110.3	149.2
අගෝස්තු	20.1	26.0	63.0	90.1
සැප්තැම්බර්	11.7	16.3	94.5	137.9
ඔක්තෝම්බර්	23.7	34.8	89.6	101.1
නොවැම්බර්	21.3	42.7	60.3	78.9
දෙසැම්බර්	29.0	24.4	59.0	69.4
එකතුව	208.2	248.0	1,015.6	916.4

පරිදි පවතින ක්‍රියා මාර්ග, මාර්ගෝපදේශයන්, වගකීම්, ආයෝජන කළඹ සැකසීම්, අවදානම් කළමනාකරණයන් ස්ථාපිත කිරීම, විමර්ශණය කිරීම හා වෙනස්කිරීම ආදී කටයුතු සිදු කරනු ලැබේ. ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව භාරව සිටින අධිපතිගේ සහකාර විසින් මූලසුන දරන විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කමිටුවේ සමීප මාර්ගෝපදේශකත්වය හා අධීක්ෂණය යටතේ ජාත්‍යන්තර විදේශ විනිමය සංචිතය ආයෝජනය සිදු කෙරේ. මෙම කමිටුවේ අනෙකුත් සාමාජිකයන් වන්නේ ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂක, ආර්ථික පර්යේෂණ අධ්‍යක්ෂක, කළමනාකරණ විගණන අධ්‍යක්ෂක හා මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන ගණකාරීකාරීවරයාය. ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉදිරි කාර්යාලයේ අංශ ප්‍රධානියා කමිටුවේ ලේකම් වශයෙන් ක්‍රියා කරයි.

(අ) 2002 වර්ෂය තුළදී නිකුත්කළ මෙහෙයුම් උපදෙස්/වතු ලේඛණ/විධානයන්

2002.01.01 දින මුලින්ම වෙළෙඳපොලට හඳුන්වා දුන් යුරෝ මුදල් නෝට්ටු භාවිතය සම්බන්ධ තොරතුරු වෙළෙඳපොලට සැපයීම මහ බැංකුව විසින් දිගින් දිගටම කරගෙන යන ලදී. මේ අනුව විනිමය පාලන දෙපාර්තමේන්තුව හා ජාත්‍යන්තර කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව ඒකාබද්ධව යුරෝ කලාපයේ රටවල එතෙක් පැවති ඒ ඒ රටවලට ආවේනික වූ වලංගු මුදල් නෝට්ටු, මූල්‍ය සංසරණ පද්ධතියෙන් ඉවත් කර ගැනීමේ කාල සටහන පිළිබඳ වාණිජ බැංකුවලට 20.02.2002 දිනදී දැනුම් දෙන ලදී. මෙය එවකට පැවති බැංකු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී හා විනිමය පාලක යන දෙදෙනා ඒකාබද්ධව යුරෝ මුදල් නෝට්ටු භාවිතයට පෙර 2001.11.28 දින වාණිජ බැංකුවලට කරනු ලැබූ දැනුම්දීමට අමතරවයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තවදුරටත් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොලේ නම්‍යතාව හා ස්ථායීතාව වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින්, 2002 මාර්තු 1 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි වාණිජ බැංකු මගින් තබාගත හැකි දෛනික ශුද්ධ විදේශ විනිමය සීමාවන් ප්‍රාග්ධනයෙන් 10% සිට 15% දක්වා වැඩි කරනු ලැබූ අතර විදේශ විනිමය ඉදිරි ගිවිසුම්වල කාල සීමාව එක් වර්ෂයක් දක්වා වැඩි කිරීමද සිදු කරන ලදී. මෙම වැඩිකල සීමාව මගින් වාණිජ බැංකුවලට විශාල ආනයන බිල්පත් සඳහා විදේශ විනිමය සපයා ගැනීමේදී වුවද, විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොලේ මිලෙහි දැඩි උච්ඡාවචනයන්ට ඉඩ නොතබා පිය විදේශ විනිමය අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ගැනීමට අවස්ථාව සැලසිණ. වාණිජ බැංකු මගින් දවස අවසානයේ පවත්වා ගනු ලබන සියළුම විදේශීය මුදල්වල ක්‍රියාකාරී ශේෂයන්ගේ එකතුව දෛනික ශුද්ධ විදේශ විනිමය සීමාවන් මගින් පිළිබිඹු කරයි.

2001 ජනවාරි මස පාවෙන විදේශ විනිමය ප්‍රතිපත්තිය හඳුන්වාදීමේදී විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොලේ දැඩි උච්ඡාවචනය වැළැක්වීම සඳහා, වාණිජ බැංකුවල එකඟත්වය ඇතිව.

විවක්ෂණ ක්‍රියා මාර්ග කීපයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙකී ක්‍රියා මාර්ගවලින් වැඩි කොටසක් මේ වනවිට ඉවත්කොට හෝ ලිහිල්කොට ඇත. විදේශ විනිමය ඉදිරි වෙළෙඳපොලේ වර්ධනය, ගණුදෙනු ප්‍රමාණය සහ ගණුදෙනුවල අගය යන දෙයාකාරයෙන්ම 2002 වසර තුළ කැපී පෙනුණි. ඉදිරි වෙළෙඳපොල ගණුදෙනුවල වැඩිවීම, විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොල තරඟකාරීත්වය තිවු කිරීම සඳහා විශාල දයකත්වයක් සපයන අතර විනිමය අනුපාතයෙහි දැඩි උච්ඡාවචනය වැළැක්වීමට ද උපකාරී වේ. මෙම ඉදිරි විනිමය වෙළෙඳ පොල තවදුරටත් වර්ධනය වීමට ඉඩ සලසනු වස් මහ බැංකුව විසින් ඉදිරි ගිවිසුම්වල කාල සීමාව වර්ෂයක් දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී.

නීති

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නීති දෙපාර්තමේන්තුව නීතිය සම්බන්ධ කරුණු වලදී මහ බැංකුවට උපදෙස් දීමද, අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී අධිකරණ හා වෙනත් විනිශ්චය සභා ඉදිරියේ මහ බැංකුව නියෝජනය කිරීම ද සිදු කරයි. ඊට අමතරව බැංකු හා මූල්‍ය ක්‍ෂේත්‍රයට සම්බන්ධ නීතින්හි වර්ධනයටද දයකත්වයක් දරයි.

පෙර වසරවලදී මෙන්ම නීති දෙපාර්තමේන්තුව බැංකුවේ වෙනත් දෙපාර්තමේන්තුවලට උපදෙස් සැපයීමේ සේවාව 2002 වසර තුළදී ද කරගෙන යනු ලැබීය. තවද බැංකුවේ නවීකරණය සම්බන්ධ කටයුතුවලදී නීතිමය අංශයෙන් දයක වූ අතර, ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියද රාජ්‍ය සුරැකුම් පියවීම් පද්ධතියද නවීකරණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නීතිමය සහාය ලබාදෙන ලදී. මූල්‍ය අංශයට සම්බන්ධ පනත් වලට සංශෝධන ඉදිරිපත් කිරීමේදී නීති දෙපාර්තමේන්තුව මූලික වී කටයුතු කළ අතර, 2002 අංක 32 දරණ මුදල් නීති (සංශෝධන) පනත එහිදී ප්‍රමුඛස්ථානයක් ගනී.

කළමනාකාරීත්ව විගණන

දැනට ක්‍රියාත්මක වන නවීකරණ වැඩපිළිවෙල අනුව ප්‍රධාන වශයෙන් අවදනම් සහිත ක්‍ෂේත්‍රයන් කල්තබා හඳුනා ගැනීම හා අවදනම පදනම් කර ගත් විගණන කටයුතු කේන්ද්‍රකොටගෙන මහ බැංකුව එහි කළමනාකාරීත්ව විගණන කටයුතු ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගෙන ඇත. මෙම අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ පියවරයන් කිහිපයක් 2002 වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක කර ඇත. ඒ යටතේ මෙම දෙපාර්තමේන්තුවට නව අධ්‍යක්ෂවරයෙක් බඳවා ගැනීම සිදු කෙරිණ. තවද, නවීන විගණන උපාය මාර්ග හා පරිවෘත්ත (එනම්: අවදනම පදනම් කරගත් විගණන ප්‍රවේශය වැනි) ඉඩකඩ සැලසීමේ අරමුණින් යුතුව විගණන අධිකාරී පත්‍රය සංශෝධනය කිරීම සඳහා පියවර ගැණිනි.

වාර්ෂික විගණන සැලසුමට අනුව 2002 වර්ෂයතුළ කළමනාකාරීත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව සිය අභ්‍යන්තර

විගණන කටයුතු සහ කළමනාකාරිත්ව සේවා කාර්යයන්, මහ බැංකු කටයුතුවල කාර්යක්ෂමතාවය සකපුරුවම හා ඵලදායී බව වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් යුතුව ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

2001 වර්ෂය තුළ පිහිටුවනු ලැබූ මුදල් මණ්ඩලයේ විගණන කමිටුව මගින් විගණන ක්‍රියාමාර්ග, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍යවාර්තා, මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීමේ පරිච්ඡේද සහ අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ ක්‍රියා පිළිවෙල සුපරීක්ෂණය කරන ලදී.

වර්ෂය තුළ දී මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් රුපියල් බිලියන 24 ක් වටිනා විවිධ වටිනාකම් කාණ්ඩවලට අයත් සේවා අතිසි හා පළදු වූ මුදල් නෝට්ටු විනාශ කිරීමට පෙර විගණනය කිරීම හා මුදල් සත්‍යාපනය, ගණනය හා වර්ග කිරීමේ (සී.වී.සී.එස්) අංශයේ වැඩ කටයුතු සුපරීක්ෂණය සිදු කරන ලදී. එමෙන්ම, රත්රන් නොගය පිළිබඳව හා මුදල් හා කාසි නොග පිළිබඳ වාර්ෂික සත්‍යාපනයන් සිදු කරනු ලැබිණි. මුදල් ලැබීම් හා නිකුත් කිරීම් සැපයීමෙන් පසු මුදල් නෝට්ටු පිළිබඳ නොග ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම හා සහතික කිරීම විගණන නිලධාරීන් විසින් කරන ලදී.

මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන කාර්යාල ගොඩනැගිල්ල ඉදි කිරීම හා පුනරුත්ථාපනය කිරීමට සම්බන්ධ සියළු ගෙවීම් පෙර විගණනයට භාජනය කෙරිණි. මහ බැංකු සේවකයින්ගේ සේවය අවසන් කිරීමේ දී කරන ගෙවීම් ඇතුළත්ව මහ බැංකු සේවකයින්ට ගෙවන සියළුම ගෙවීම් පෙර විගණනය කරන ලද අතර, ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව හා සුභ සාධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පිළියෙල කෙරුණු විශ්‍රාම වැටුප් අරමුදල, අර්ථ සාධක අරමුදල, වැන්දඹු අනන්දරු හා වැන්දඹු පුරුෂ අනන්දරු අරමුදල සහ මහ බැංකුවේ අනෙකුත් සුභසාධන ගෙවීම්වලට අදාළ වාර්ෂික ගිණුම් වාර්තා විගණනය කරන ලදී. කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සේවයෙන් විශ්‍රාම ගැනීම නිසා හෝ සේවය නැවැත්වීම නිසා කරන ආපසු ගෙවීම් සහ ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ගැන්වීමේ යෝජනා ක්‍රමය යටතේ විශ්‍රාම ගිය සේවකයින්ට කරන ලද වන්දි ගෙවීම් පෙර විගණනය කරන ලදී. එසේම මහ බැංකුවේ කාර්යක්ෂමතාවය හා ඵලදායීතාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ අදහසින් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කළමනාකාරිත්ව අධ්‍යයනයන් කිපයක්ම සිදු කරනු ලැබිණි.

තව විගණන අධිකාරී පත්‍රයට අනුව, වර්ෂ 2003 සඳහා විගණන වැඩ සටහන සකස් කිරීම අවදානම පදනම් කර ගත් විගණන ප්‍රවේශය අනුව කරන ලදී.

කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කාර්ය මණ්ඩලයේ වෘත්තීය කුසලතාවයන් දියුණු කිරීමේ සහ ඔවුන්ගේ දැනුම යාවත්කාලීන කිරීමේ පරමාර්ථය සහිතව පිහිටුවා ගත් කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රය (ක.සං.කේ.) එහි පුහුණු කිරීමේ වැඩ සටහන් 2002 වසරේදීත් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මානව සම්පත් සංවර්ධන වැඩ සටහන් සංවිධානය කරමින්,

මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කාර්ය මණ්ඩලයේ මානව සම්පත් හැකියාවන් දියුණු කිරීම පිළිබඳවද කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රයේ අවධානය යොමු කරන ලදී.

මෙම කුසලතාවයන් වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණ සහිතව, ආර්ථික විද්‍යාව, කළමනාකරණ, බැංකු, වෙළෙඳ සහ මූල්‍ය කටයුතු ක්ෂේත්‍රයන් ආවරණය කරමින්, ඉහළ ශ්‍රේණිගත විදේශීය විශ්ව විද්‍යාල සහ අන්තර් ජාතික සංවිධාන වලින් ඉතා විශිෂ්ඨ ගණයේ පර්යේෂකයින් සහ ප්‍රතිපත්ති සැකසුම්කරුවන්ගේ සේවය ලබා ගනිමින්, ඉහළ මට්ටමේ පුහුණු වැඩ සටහන් සංවිධානය කරන ලදී. සම්පත් දයකයින්ගේ දේශන ගාස්තු, ජීවන වියදම් දීමනා සහ පාඨමාලා සඳහා භාවිතා කෙරෙන ද්‍රව්‍යවලට වන වියදම් වැනි පාඨමාලා සඳහා වැයවන පිරිවැයෙහි ප්‍රධාන කොටස් සඳහා වූ පිරිවැයට අවශ්‍ය අරමුදල් ස්විඩනයේ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගීතා ආයතනය (SIDA) විසින් සපයන ලදී.

ඉහළ මට්ටමේ පුහුණු වැඩ සටහන් යටතේ, පාඨමාලා අටක් (8) සහ සම්මන්ත්‍රණ එකක් (01) පවත්වන ලදී. (II-9 සංඛ්‍යා සටහන) මෙම පුහුණු වැඩ සටහන යටතේ පවත්වන ලද පාඨමාලා සඳහා සහභාගී වූවන්ගේ සංඛ්‍යාව 178 ක් වූ අතර, එයින් 111 දෙනෙකු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන්ද, 31 දෙනෙකු මුදල් අමාත්‍යාංශය සහ ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධන සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අමාත්‍යාංශයෙන් සහ ඉතිරි 36 දෙනා, නම් වශයෙන් රාජ්‍ය බැංකු දෙකින්ද, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු, විශ්ව විද්‍යාල, ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය (Institute of Policy Studies) සහ ඇතැම් අවස්ථාවන්හි වාණිජ බැංකු සහ අනිකුත් මූල්‍ය ආයතනයන්ගෙන් සමන්විත විය. මෙම පාඨමාලා පැවැත්වීමේදී දක්නට ලැබුණු එක් වැදගත් සාධකයක් නම් අනෙකුත් ආයතන වලින් මෙම පාඨමාලා වලට සහභාගීවීම සඳහා වූ ඉහළ ඉල්ලුමයි. ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වය, පාඨමාලාවල උගන්වනු ලැබූ ත්‍යාගයන් ප්‍රායෝගිකව යෙදීමේ හැකියාව පිළිබඳ ඵලදායී ලෙස අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් සහභාගිවන්නන්ට අවස්ථාවක් ලබාදුන් හෙයින්, එය පාඨමාලාවල තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට බෙහෙවින් උපකාරී විය. කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රය විසින් පැවැත්වූ සියළුම පාඨමාලා අවසානයේදී, පාඨමාලාවලට සහභාගීවූවෝ එම පාඨමාලා ඇගයීමකට ලක් කළහ. ඇගයීම් වලට අනුකූලව බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී, පාඨමාලා වලට සහභාගී වූවෝ, සම්පත් දයකයින් "ඉතා විශිෂ්ඨ" ලෙස ශ්‍රේණිගත කර තිබූ අතර, මෙම පාඨමාලාවලට සහභාගී වීමෙන්, තම අපේක්ෂාවන් ඉතා ඉහළ මට්ටමකින් මුදුන්පත් වූ බව සඳහන් කොට තිබුණි. අනාගතයේදී මෙම පාඨමාලා නැවත පැවැත්විය යුතු බවට, පාඨමාලාවන්ට සහභාගී වූවන්ගෙන් වැඩි කොටසක් යෝජනා කොට තිබුණු නමුත්, මූලික වශයෙන් ත්‍යාගයන් වලට අවධානය යොමු කරනවාට වඩා පාඨමාලාවල අඩංගු කරුණු එදිනෙදා කාර්යාලයීය පරිසරයට ප්‍රායෝගිකව යෙදීමේ හැකියාව පිළිබඳ වඩාත් අවධානය යොමු කළයුතු බව සඳහන් කෙරුණි.

II- 9 සංඛ්‍යා සටහන
2002 වසර තුළ පවත්වනු ලැබූ ඉහළ මට්ටමේ පුහුණු පාඨමාලා

අනු අංකය	පාඨමාලාවේ නම	කාල සීමාව	සම්පත් දැක්විය
(1)	ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ න්‍යාය සහ ප්‍රතිපත්ති ජගත් වෙළෙඳ සංවිධානය : වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති සඳහා වන බලපෑම් සම්බන්ධ අතිරේකය සමඟ	මාර්තු 04-09 සහ මාර්තු 13-15(දින 9)	(1) මහාචාර්ය ප්‍රනාබ් කුමාර් බර්ධන්, ජාත්‍යන්තර අධ්‍යයන කටයුතු පිළිබඳ ආයතනය කැලිෆෝර්නියා විශ්ව විද්‍යාලය, බර්ක්ලේ, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය (2) නිමල් බ්‍රහ්මචාරී මහත්මිය ශ්‍රී ලංකා නිරු බදු සහ වෙළෙඳ පිළිබඳ පොදු සම්මුතිය (GATT) සහ ජගත් වෙළෙඳ සංවිධානය (WTO) සේවයෙහි නියුක්තව සිටී
(2)	කළමනාකරණ සංවර්ධන වැඩ සටහන II: :වර්තමානයේ පවතින අස්ථාවර ව්‍යාපාරණයක් තුළ ආයතනයක් කළමනාකරණය කිරීම	මැයි 20-31 (දින 10)	මහාචාර්ය ඩී.එස්.විතාන ව්‍යාපාර පරිපාලන පීඨය, වින්ඩ්සර් විශ්ව විද්‍යාලය, කැනඩාව
(3)	නැගී එන ආර්ථිකයන්හි මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම.	මැයි 20-31 (දින 10)	මහාචාර්ය රොබට් බී.එච්. හවුස්ටෝල්ඩ් ව්‍යාපාර පිළිබඳ රොබට් එච්.ස්මිත් පාසැල, මේරිලන්ඩ් විශ්ව විද්‍යාලය, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය
(4)	කළමනාකරණ සංවර්ධන වැඩ සටහන II ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් සඳහා	ජූනි 7-13 (පැය 1600-1830 දක්වා) (දින 5)	මහාචාර්ය ඩී.එස්.විතාන ව්‍යාපාර පරිපාලන පීඨය, වින්ඩ්සර් විශ්ව විද්‍යාලය, කැනඩාව
(5)	රාජ්‍ය වැය කළමනාකරණය	ජූනි 10-21 (දින 10)	ආචාර්ය ඒ.ප්‍රේමවර්ධන (ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි සිටී) ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, රාජ්‍ය වැය කළමනාකරන උපදේශක සහ දේශීය අනුපූරක දේශකයින් නවයක් (09)
(6)	රාජ්‍ය කටයුතු පිළිබඳ ආර්ථික විද්‍යාව: රාජ්‍ය වැය විශ්ලේෂණය	ජූලි 08-16 දින (දින 7)	මහාචාර්ය රත්බේන්ද්‍ර ජා ඕස්ට්‍රේලියා දකුණු ආසියාතික පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානය, ඕස්ට්‍රේලියානු ජාතික විශ්ව විද්‍යාලය, ඕස්ට්‍රේලියාව.
(7)	ආයෝජන විශ්ලේෂණය	ජූලි 29- අගෝස්තු 09 (සවස වරු) (දින 10)	මහාචාර්ය ලලිත් පී. සමරකෝන් ව්‍යාපාර කටයුතු පිළිබඳ පාසල, ශාන්ත තෝමස් විශ්ව විද්‍යාලය, මිනියාපොලිස්, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය
(8)	ජාත්‍යන්තර සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාව සහ මූල්‍ය	සැප්තැම්බර් 02-13 (දින 10)	මහාචාර්ය කෙනන් මයිල්ස් ක්ලෙව්ලන් (කණිෂ්ඨ) ආර්ථික විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, කැලිෆෝනියා විශ්ව විද්‍යාලය, සැන්ට ක්‍රාස්, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය
(9)	අවදානම් කළමනාකරණය *	සැප්තැම්බර් 23-24 (දින 02)	ක්‍රිෂණා මජිනියා මහතා උප සහායනි, සිටී බැන්ක් එන්.ඒ. මුම්බායි, ඉන්දියාව, ශ්‍රී ලංකාව සහ බැංකුදේශය සඳහා වෙළෙඳපොළ අවදානම් කළමනාකරු

* සම්මන්ත්‍රණය

මෙම පුහුණුවීම්වලට නිලධාරීන් සහභාගි කරවීමෙන් එම ආයතනවලට ලබාගත හැකි වූ එලදව විමසා දැනගැනීමේ අරමුණින්, 2002 වසරේ පළමු මාස තවය තුළ පවත්වන ලද පාඨමාලාවල සහභාගි වූවන් සහ ඔවුන්ගේ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්ගේ නියැදියන් භාවිතා කරමින් ක.සං.කේ විසින් ඉහළ මට්ටමේ පුහුණු වැඩ කටයුතු සම්බන්ධ පශ්චාත් පාඨමාලා පසු විපරම් කිරීමේ සමීක්ෂණයක් (Follow up survey) පවත්වන ලදී.

සමීක්ෂණයෙන් ලැබුණු තොරතුරු මත, ඉහළ මට්ටමේ පුහුණු වැඩ සටහන්වල ව්‍යුහය වෙනස් කළ අතර, පාඨමාලා පැවැත්වීම පහත දැක්වෙන පරිදි තැවත සැලසුම් කරන ලදී.

1. ප්‍රතිපත්ති උපදේශකයින් සහ ප්‍රතිපත්ති සැකසුම්කරුවන් සඳහා, සෑම පාඨමාලාවක් ආරම්භයේදීම එක් දිනක හෝ දින දෙකක ප්‍රතිපත්ති සාකච්ඡාමය සැසියක් පැවැත්වීම සහ
2. ත්‍යාගාත්මක කරුණු පිළිබඳ වඩාත් අවධානය යොමු කිරීමට වඩා, ත්‍යාගයන් ප්‍රායෝගිකව යොදා ගැනීමේ හැකියාව පිළිබඳ වඩාත් අවධානයකරමින් පර්යේෂණ සහ අදාළ ක්ෂේත්‍රයන්හි යෙදෙන්නන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා පාඨමාලාවෙහි ඉතිරි කොටස පැවැත්වීම.

බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කාර්ය මණ්ඩලයේ කළමනාකාරීත්ව කුසලතාවයන් වැඩි දියුණු කරලීමේ, ප්‍රථම පියවර වශයෙන්, කළමනාකාරීත්ව සංවර්ධනය පිළිබඳව අඩ දින සැසි තුනක් එක දිනට පවත්වමින් දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් සඳහා කළමනාකාරීත්ව සංවර්ධන වැඩ සටහනක් කළමනාකාරීත්ව සංවර්ධන කේන්ද්‍රය විසින් පවත්වන ලදී.

බැංකුවේ නවීකරණ වැඩ පිළිවෙල යටතේ ක්‍රියාත්මක කරන ලද ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යාමේ යෝජනා ක්‍රමයෙන් පසුව බැංකුවේ කාර්යය මණ්ඩලය අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වූ ගැටළුවලට ඔවුන් කෙසේ මුහුණ දිය යුතුද යන්නට අවශ්‍ය ක්‍රමෝපායන් කිහිපයක් දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්ට සැපයීම, මෙම සැසිවල අරමුණු විය. මෙම කළමනාකරන සංවර්ධන වැඩ සටහන්, අඛණ්ඩව ගෙන යමින් එහි දර්ශනය, මෙහෙවර, අරමුණු ක්‍රමවත්ව දැක්වීම යනාදී තමන්ගේම සාමූහික සැලසුම් ආයතනයක් මගින් වැඩි දියුණු කරලීමට අවශ්‍ය කුසලතාවයන් ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරීත්වයට ලබාදීමට, සාමූහික සැලසුම් කිරීම, (Corporate Planning) පිළිබඳව වෙනම වැඩ සටහනක්ද පවත්වන ලදී.

ගෙවීම් සහ පියවීම්

මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියේ ආරක්ෂාව, කාර්යක්ෂමතාවය, විශ්වාසනීයත්වය සහ ස්ථායීතාවය සහතික කරනු වස්, 2002 ජනවාරි පළමුවැනි දින ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව ආරම්භ කරන ලදී. මේ අනුව ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අරමුණු වනුයේ :

- ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතීන්හි කාර්යක්ෂමතාවය මෙන්ම සුරක්ෂිතභාවය වැඩි දියුණු කරන අතර, අවධානම් අඩු කිරීම සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය වර්ධනය කිරීම;
- ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියේ සුමට සහ කාර්යක්ෂම ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීම;
- ජාත්‍යන්තර පියවීම් සඳහා වන බැංකුව (Bank for International Settlements) විසින් ප්‍රකාශිත පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති ගෙවීම් පද්ධතීන් සඳහා වන ප්‍රධාන මූල ධර්මවලට අනුකූලව සුරක්ෂිතභාවය, පහසුව සහ ප්‍රමිතීන් තහවුරු වන ආකාරයට අදාළ රීති, රෙගුලාසි, මාර්ගෝපදේශ සහ ක්‍රියාපිළිවෙත් වලට අනුව යෝජිත තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය මෙන්ම ගෙවීම් පද්ධතීන් ක්‍රියාකරන්නේ ද යන්න නිරීක්ෂණය කිරීම;
- සි/ස ලංකා ක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගමේ නිශ්කාණ කටයුතු ආවේක්ෂණය කිරීම (oversight);
- මාර්ගෝපදේශයන් හා පිළිගත් ක්‍රියා පිළිවෙත් වලට අනුකූල වන පරිදි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විදේශ විනිමය කළමනාකරණය මෙන්ම විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු පියවීම් තහවුරු කිරීම තුළින් අවදානම් අඩු කිරීම සහ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කිරීම සහ;
- ආසියානු නිශ්කාණ සංගමයේ මෙහෙයුම් කටයුතුවල සුමට සහ කාර්යක්ෂම ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීම.
ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව පුළුල් පරාසයක විහිදුණු කාර්යභාරයන් රැසක් ඉටු කිරීමේ වගකීම දරයි:
- පද්ධතියක් වශයෙන් වැදගත් වන ගෙවීම් පද්ධතීන්ට අදාළ ප්‍රධාන මූලධර්ම වලට අනුකූලව සුරක්ෂිතභාවය, කාර්යක්ෂමතාවය, ඒකාබද්ධතාවය සහ විශ්වාසනීයත්වය වැඩි දියුණු වන පරිදි ගෙවීම් පද්ධතීන්ට අදාළ ප්‍රතිපත්ති සැකසීමට සහය වීම;
- පිළිගත් ක්‍රියාපිළිවෙත් සහ මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුකූලවන පරිදි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විදේශ විනිමය කළමනාකරණයට සහ විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතුවලට අදාළ ගෙවීම් සහ පියවීම් උපදෙස් සකස් කිරීම සහ පියවීම;
- පද්ධතිමය අවධානම් අවම කරනු පිණිස ගෙවීම් පද්ධති ආවේක්ෂණය කිරීම;
- යෝජිත තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය මෙහෙයවීම;
- තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සාමාජිකයන් විසින් එහි රීති, රෙගුලාසි සහ මාර්ගෝපදේශයන් නියමිත පරිදි පිළිපදින්නේ ද යන්න නිරීක්ෂණය කිරීම; සහ
- ගෙවීම් පද්ධතීන්හි වර්තමාන සහ අනාගත වැඩි දියුණු කිරීම් පිළිබඳව ගෙවීම් පද්ධති භාවිතා කරන්නන්ගේ දැනුම සහ අවබෝධය පුළුල් කිරීම.
විමර්ශනයට ලක් වූ වසර තුළදී, ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව පහත සඳහන් කාර්යයන්හි නිරත විය:
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විදේශ විනිමය කළමනාකරණය සහ විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සම්බන්ධ ගණුදෙනු පියවීම;

ගෙවීම් පද්ධති අවේක්ෂණය

ආර්ථික හා මූල්‍ය ව්‍යුහයේ අත්‍යවශ්‍ය අංශයක් ලෙස රටක ගෙවීම් පද්ධතිය සැලකිය හැකිය. ද්‍රවශීලතා, ගෙවීම් පැහැර හැරීම් හා පද්ධතිමය යන අවදනම් අඩු කරමින් ශක්තිමත් සහ කාර්යක්ෂම ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියක්, ආර්ථික සංවර්ධනයෙහිලා තීරණාත්මක ලෙස බලපායි. ගෙවීම් පද්ධතියක, පද්ධතිමය අවදනම් අවම කිරීම මහ බැංකු සතු විශාල වගකීමකි. එම වගකීම් ජාත්‍යන්තර පියවීම් සඳහා වන බැංකුව සකස් කර ඇති පද්ධතිමය වැදගත්කමකින් යුක්ත ප්‍රධාන ගෙවීම් පද්ධතීන් විසින් සපුරාලිය යුතු ප්‍රධාන මූලධර්ම දහය (10 Core Principles) මගින් සවිස්තරව පැහැදිලි කර ඇත.

ගෙවීම් පද්ධති අවේක්ෂණයෙන් (coversight) අවධාරණය කරනුයේ, (i) සමස්ථ ගෙවීම් පද්ධතියේ කාර්යක්ෂමතාව, පුරුක්ෂිත බව හා සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය ඇති කිරීම, (ii) කිසිදු බාධාවකින් තොරව ගෙවීම් පද්ධති ක්‍රියාත්මක වීම තහවුරු කිරීම, (iii) පාරිභෝගිකයාගේ විශ්වාසය පවත්වා ගැනීම සහ (iv) මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණ ක්‍රම පුරුක්ෂිතය. එහෙයින් අවේක්ෂණය ගෙවීම් පද්ධතියට සහභාගි වන එක් ආයතනයක් කෙරෙහි යොමුවනු වෙනුවට යම් විශේෂිත ගෙවීම් පද්ධතීන්හි, පද්ධතිමය හැටළු කෙරෙහි යොමු වේ.

ගෙවීම් සේවාව ලබා දීමේදී බැංකු විසින් ප්‍රධාන කාර්ය භාරය ඉටු කරන අතර, අනෙකුත් ආයතන පුළු සේවා සපයනු ලබයි. ගෙවීම් අවේක්ෂණ ක්‍රියාවලියට, මහ බැංකුව සතු භාජීය මෙහෙයවන ගෙවීම් පද්ධතීන් මෙන්ම පද්ධතිමය වටිනාකමක් ඇති සහ නැති (සුළු ගෙවීම්) පද්ධතීන් ආදි සියළුම ගෙවීම් පද්ධතීන් අයත් වේ. එහෙත් අවේක්ෂණ ක්‍රියාවලිය පද්ධතියේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම අනුව වෙනස් වේ.

ගෙවීම් පද්ධති අවේක්ෂණය සහ බැංකු අධීක්ෂණය එකිනෙක බොහෝදුරට බැඳී පවතී. ගෙවීම් පද්ධතීන්ට සහභාගිවන්නන්ගේ අයිතීන් හා වගකීම සාධාරණ ද, ඒවා පැහැදිලි ලෙස දක්වා ඇති ද, ශක්තිමත් නීතිමය පදනමක් ඇති ද යන්න ඇගයීමට මෙන්ම ඔවුන් විසින් එම නීති පිළිපදින්නේ ද යන්න විභාග කිරීම පිණිස, ගෙවීම් අවේක්ෂණයට ගෙවීම් පද්ධතිවල රීති විමර්ශනය කිරීම ද අයත් වේ.

අවේක්ෂණයේ පදනම හා අරමුණ

අවේක්ෂණයේ පදනම වන්නේ රීති, රෙගුලාසි, නියෝග, උපදෙස් සහ සඳහාරාත්මක අවවාද කිරීමය. 2002 අංක 32 දරණ සංශෝධිත මුදල් නීති පනත මගින්, ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල්, මූල්‍ය හා ගෙවීම් පද්ධති පාලනය, අධීක්ෂණය සහ

අවේක්ෂණය සඳහා මහ බැංකුවට බලය ලැබිණි. මුදල් නීති පනතේ 98 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර, ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන වාණිජ බැංකුවල නිශ්කාෂණ කටයුතු සඳහා පහසුකම් සැලසීමේ කාර්යභාරය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතු වේ. මුදල් නීති පනතේ 112 (ආ) වගන්තිය යටතේ, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වරින්වර නිකුත් කරනු ලබන නියෝග හා කොන්දේසි වලට යටත්ව නිශ්කාෂණ කටයුතු කරගෙන යාම සඳහා සි/ස ලංකා ක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගමට බලය පවරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවේක්ෂණ කාර්යභාරය හා එහි විෂය ක්ෂේත්‍රය

ගෙවීම් පද්ධතීන්හි සුමට, ආරක්ෂිත හා කාර්යක්ෂම ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කරනු වස් පුදුසු ගෙවීම් ව්‍යුහයන්, ක්‍රියාවලීන් හා උපකරණ ප්‍රමාණවත් ද යන්න සොයා බැලීමට, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවේක්ෂණ ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රධාන ස්ථානයක් හිමිවේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ගෙවීම් හා පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව අවේක්ෂණ කටයුතුවල නිරත වේ.

අවේක්ෂණ කටයුතුවලට අරමුදල් හුවමාරු ක්‍රම හා ප්‍රධාන ගෙවීම් උපකරණයන් කෙලෙස සකස් කර තිබේද යන්න මෙන්ම ඒවා කෙලෙස ක්‍රියාත්මකවේද යන්න පිළිබඳ අගැයීම අයත් වේ. එසේ නමුදු එම පද්ධතීන්වල ආරක්ෂාව හා කාර්යක්ෂමතාව තහවුරු කිරීමේ වගකීම එම ගෙවීම් පද්ධතීන් ක්‍රියා කරවන ආයතනයන් සතු වේ.

අවේක්ෂණ ප්‍රමිතීන්

අවේක්ෂණ ප්‍රමිතීන් වන්නේ, ජාත්‍යන්තර පියවීම් සඳහා වන බැංකුව මගින් ප්‍රකාශිත ප්‍රධාන මූලධර්ම, පුරුක්ෂිතත් පියවීම්වලට අදාල ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති පිළිබඳ කමිටුවේ පුරුක්ෂිතත් කොමිසම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සංවිධානයෙහි (Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS)/ (International Organization of Securities Commissions) (IOSCO) නිර්දේශයන් සහ ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් පිළිවෙත් හා තාක්ෂණික ප්‍රමිතීන්ය.

අවේක්ෂණ ක්‍රම

ගෙවීම් පද්ධතීන්හි ක්‍රියාකාරීත්වය, ඒවාට සහභාගි වන ආයතන හා ගෙවීම් උපකරණ පිළිබඳව තොරතුරු රැස් කිරීම, සහභාගිවන ආයතන සමග නිරන්තර සාකච්ඡා පැවැත්වීම මගින් වෙළෙඳපොල වර්ධනයන් නිරීක්ෂණය හා විශ්ලේෂණය කිරීම ආදී පරිශ්‍රයෙන් බැහැරව සිදු කරනු ලබන සොයා බැලීම් ප්‍රධාන ආවේක්ෂණ ක්‍රම ලෙස හැඳින්විය හැක.

- තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය/ ලේඛණ රහිත සුරැකුම්පත් පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පරිසරය ගොඩනැගීම සඳහා සහාය වීම; සහ
- අවදානම් අවම වන පරිදි හා කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිවන පරිදි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ගනුදෙනු සම්බන්ධ පියවීම් කාර්යයන් නැවත සකස් කිරීම.

විමසුමට ලක් කෙරෙන වසර තුළ මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ එක් ප්‍රධාන කාර්යයක් වූයේ වත්මන් ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති පිළිබඳව හා ඒවායේ අනාගත වර්ධනයන් පිළිබඳව විමසීමක් කරනු පිණිස, ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති පිළිබඳ තොරතුරු එක්රැස් කර, ඒවා ත්‍රෛමාසික ගෙවීම් විවරණිකාවක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වෙබ් අඩවියෙහි (<http://www.centralbanklanka.org/psd.html>) පළ කිරීම. මෙහි පරමාර්ථය වූයේ

- (i) කවර ගෙවීම් ක්‍රමයක් තෝරා ගත යුතුද යන්න තීරණය කිරීමට පහසුවීම සඳහා, ගනුදෙනුවල ස්වභාවය, කඩිනම් බව, ප්‍රමාණය, වටිනාකම, සෑම ගෙවීම් පද්ධතියකම ඇති අවදානම, සහ ප්‍රතිලාභ ආදිය පිළිබඳව ඒවා භාවිතා කරන්නන්ගේ පොදු අවබෝධය හා දනුවත්බව පුළුල් කිරීම.
- (ii) ගෙවීම් හා පියවීම් ක්ෂේත්‍රයේ අනාගත පර්යේෂණ හා විශේෂණ කටයුතු පහසු කරමින් ගෙවීම් හා පියවීම් ආශයෙහි වත්මන් හා අනාගත වර්ධනයන් පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීම;
- (iii) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සමස්ත ප්‍රතිපත්ති වලට අනුව යමින් ගෙවීම් ක්ෂේත්‍රයෙහි පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණයන් හමුවේ පුද්ගලික ආශයේ ආයතනවලට තරඟකාරීත්වයට මුහුණ දීමට හැකිවනු පිණිස මෙහෙයවීම සහ දිරි ගැන්වීම;
- (iv) ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතින්හි වර්ධනයන් අධීක්ෂණය කිරීම තුළින් ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතින්හි වර්ධනයන් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහි ඇති කළහැකි බලපෑම් නිර්ණය කිරීම සහ
- (v) අනෙකුත් රටවල මහ බැංකු සමඟ සම්බන්ධ වෙමින් ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතිය පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීම මගින් අන්තර් ජාතික ප්‍රජාව දනුවත් කිරීම.

ගෙවීම් හා පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව, ගෙවීම් ප්‍රතිසංස්කරණ නියාමක කමිටුවේ සාමාජිකයින් වන බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කර ගෙවීම් විවරණිකාව සඳහා තොරතුරු සැපයීමේ ආකෘති සකස් කරන ලදී. එමෙන්ම ගෙවීම් විවරණිකාව රතුපොත හි (Red Book) ප්‍රමිතියට ගෙන ඒම පිණිස ජාත්‍යන්තර පියවීම් සඳහා වන බැංකුවේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමේ අරමුණින්, ගෙවීම් විවරණිකාව සඳහා තොරතුරු එක්රැස් කිරීමට භාවිතා කරන සංඛ්‍යාන ආකෘති නැවත සකස් කිරීමට අවශ්‍ය උපදෙස් බැංකු වලින් ලබා ගන්නා ලදී.

ආසියානු නිශ්කාණ්ඩ සංගමයේ කටයුතු

බහුපාර්ශවීය පදනමක් යටතේ, අන්තර් කලාපීය ගනුදෙනුවල නිරත වන සාමාජික රටවල් 8 කින් සමන්විත ආසියානු නිශ්කාණ්ඩ සංගමයට අදාළ ගනුදෙනු, ගෙවීම් හා

පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරන ලදී. ගෙවීම් හා පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරන ලද ආසියානු නිශ්කාණ්ඩ සංගමයට අදාළ මුළු ගනුදෙනු ප්‍රමාණය, 2001 වසරේදී රුපියල් බිලියන 72.4 වූ අතර, 2002 වසරේදී එය රුපියල් බිලියන 77.1 දක්වා වර්ධනය විය. 2002 වසර තුළදී විදේශ මුදල් වලින් කරන ලද ශුද්ධ ගෙවීම්වල රුපියල් වටිනාකම රුපියල් බිලියන 67.6 කි.

ආසියානු නිශ්කාණ්ඩ සංගමයේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ 31 වන වාර්ෂික රැස්වීම 2002 මැයි 30 වැනි දින ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ දී පවත්වන ලදී. 2002 වර්ෂයේ ආසියානු නිශ්කාණ්ඩ සංගමයේ සභාපති, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති වන ඒ. එස්. ජයවර්ධන මහතා මෙම සමුළුවෙහි මූලසුන දැරීය. බැංගාලාදේශය, ඉන්දියාව, ඉරාන ඉස්ලාමීය ජනරජය, නේපාලය සහ භූතානය යන රටවල මහ බැංකු මූල්‍ය අධිකාරීවල අධිපතිවරුන්, බුරුම මහ බැංකුවේ නියෝජ්‍ය අධිපති, පාකිස්ථාන රාජ්‍ය බැංකුවේ විධායක අධ්‍යක්ෂ ඇතුළු තවත් නියෝජිතයන් 10 දෙනෙකු මෙම සමුළුවට සහභාගි වූ අතර, ගරු මුදල් අමාත්‍ය කේ.එන්. චෝකස් මහතා ප්‍රධාන අමුත්තා වශයෙන් සහභාගි විය.

ආසියානු නිශ්කාණ්ඩ සංගමයේ 2003/2004 වසරෙහි සභාපති සහ උප සභාපති වශයෙන් පිළිවෙලින් ඉන්දියානු සංචිත බැංකුවේ අධිපති හා ඉරාන ඉස්ලාමීය ජනරජයේ මහ බැංකුවේ අධිපති තෝරා පත්කර ගන්නා ලදී. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ 32 වැනි රැස්වීම 2005 ජූනි මස දී ඉන්දියාවේ පැවැත්වේ.

පරිශ්‍ර

බැංකුවේ අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු සඳහා ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන පහසුකම් වැනි සේවාවන් සැපයීමට අමතරව මහ බැංකුවට අයත් ගොඩනැගිලිවල මූලික නඩත්තු කටයුතුවල පරිශ්‍ර දෙපාර්තමේන්තුව 2002 වර්ෂය තුළදී තවදුරටත් නිරත විය.

අවම පිරිවැයකින් වඩා ඵලදායී හා කාර්යක්ෂම සේවා ලබා ගැනීම අරමුණ කරගත් බැංකු ප්‍රතිපත්තිය අනුව නඩත්තු සේවාවල වැඩි කොටසක් හා ප්‍රවාහන සේවාවල කොටසක් පිට ආයතනවලට පවරනු ලැබීය.

වර්ෂය තුළදී කරන ලද සාර්ථක සාකච්ඡා හේතුවෙන් බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයට අනුයුක්ත නේවාසිකාගාරයේ 1987 වර්ෂයේ සිට පදිංචිව සිටි විශේෂ කාර්ය බලකාය වර්ෂයේ දෙසැම්බර් මස අවසානයේ ඉවත් විය. මේ නිසා ඉදිරිකාලයේදී අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයෙහි නැවතත් නේවාසික පුහුණු පාඨමාලා ආරම්භ කිරීමට හැකිවේ. විශේෂ කාර්ය බලකාය සඳහා විකල්ප නේවාසික පහසුකම් එකී කාර්ය සඳහාම ඉදි කළ දෙවන නේවාසිකාගාරයේ සපයන ලදී.

යෝජ්‍ය විදියේ බදු ගිවිසුමක් යටතේ මිළදී ගත් ඉඩමේ ඉදිකිරීමට යෝජිත රථගාල වෙනුවට බැංකුව ඉදිරිපිට රථගාලක් ඉදිකිරීම සඳහා අවශ්‍ය අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය සමඟ සාකච්ඡා තවදුරටත් කරගෙන යන ලදී.

වැනැම් විදියේ ඔරලෝසු කණුව මනා ක්‍රියාකාරී තත්ත්වයෙන් පවත්වාගෙන යෑමට අවශ්‍ය නඩත්තු කටයුතු ද වර්ෂය තුළදී කරන ලදී.

රාජ්‍ය ණය

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මහා භාණ්ඩාගාරය සමග සමීප සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගනිමින් ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය කරනු ලබයි. මුදල් නීති පනතේ 106 (1) වගන්තිය ප්‍රකාර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, රජයේ හෝ ලිඛිත නීතියකින් හෝ වෙනත් කවර ආකාරයකින් හෝ පිහිටුවන ලද රජය වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරන නියෝජිත ආයතනයක, රාජ්‍ය මූල්‍ය නියෝජිතයා සහ බැංකුකරුවා ලෙස ක්‍රියා කළ යුතුය. මුදල් නීති පනතේ 113 වගන්තියේ “ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රජයේ නියෝජිතයා ලෙස රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය පිළිබඳව වගකීම දැරිය යුතුය” යනුවෙන් සඳහන් වන අතර එමගින් රාජ්‍ය ණය පිළිබඳව ක්‍රියා කිරීම සඳහා තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට හා මුදල් මණ්ඩලයට බලය පවරා ඇත. මුදල් නීති පනතේ 114 වගන්තියට අනුව රජය විසින් යම් ණය මුදලක් ලබාගැනීමේ දී එය මුදල් මණ්ඩලයේ පරීක්ෂාවට ලක් විය යුතුවේ. මෙම වගන්තියට අනුව රජය විසින් හෝ 106 වගන්තියේ උප වගන්ති (1) හි සඳහන් කරන ආයතනයක් හෝ නියෝජිතයෙකු විසින් හෝ ඔවුන් වෙත කවර හෝ ලිඛිත නීති පද්ධතියක් මගින් බලතල ලබා දී තිබුණ ද, නව ණය මුදලක් ලබා ගැනීමට හෝ ස්කන්ධ හෝ ණයකර නිකුත් කිරීමට පෙර, එම යෝජිත ණය මුදලින් හෝ නිකුතුවෙන් ඇති විය හැකි මූල්‍යමය බලපෑම් පිළිබඳව මුදල් මණ්ඩලයේ උපදෙස් ලබා ගත යුතුය. නව ණය මුදලක් නිකුත් කිරීමේ දී ඒ සම්බන්ධව ඇති වියහැකි මූල්‍යමය බලපෑම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව සහ ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මුදල් මණ්ඩලයට වාර්තා කරනු ලැබේ.

ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත, දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත, භාණ්ඩාගාර තැන්පතු සහතික පනත සහ බදු සංචිත සහතික පනත යටතේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දේශීය ණය ලබාගැනීම් සිදුකරනු ලබයි. රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධානියා ඉහත සඳහන් කළ අණපනත්වල ආකාරයට රාජ්‍ය ණය ලේඛනාධිකාරී ලෙස ද සේවය කළ යුතුය. රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දේශීය ණය මෙන්ම විදේශීය ණය ද සේවාකරණය කෙරේ.

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට අමතරව මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් ද රාජ්‍ය ණය ලබා ගැනීමේ කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. මහා භාණ්ඩාගාරය විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව හරහා සහනදායී විදේශ ණය ලබා ගනී. එහෙත් අනිකුත් සමහර අවස්ථාවන්හි දී මහා භාණ්ඩාගාරය කෙටිකාලීන දේශීය ණය ද ලබාගෙන ඇත.

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ මැදි කාලයේ සිට දිගු කාලය දක්වා වූ රජයේ මූල්‍යමය අවශ්‍යතා සහ ණය ආපසු ගෙවීම්, හැකි තාක් අවම පිරිවැයක් යටතේ සපුරාලීම මෙන්ම ඒ හා අනුරූප වූ ආරක්ෂාකාරී අවදානම් මට්ටමක් රඳවා ගනිමින් ණය කළමනාකරණය කිරීමයි. විශාල වශයෙන් ණය පැහැර හැරීම් නිසා පැන නගින

සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක ද, එහි ප්‍රතිඵල ලෙස සිදුවන විශාල නිෂ්පාදන පාඩු ද සලකා බලන කල විවික්ෂණ අවදානම් කළමනාකරණය බෙහෙවින් වැදගත්ය. ව්‍යාපාර හා බැංකු බුන්වත් වීම මෙන්ම රජය පිළිබඳ ඇති දිගුකාලීන විශ්වාසනීයත්වය ක්‍රමයෙන් හීනවීම ද දේශීය හා විදේශීය ඉතුරුම් එක්රැස් කිරීමට රජයට ඇති හැකියාව අඩුවීම ද ඉහත නිෂ්පාදන පාඩුවලට ඇතුළත් ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය ණය වැඩි ප්‍රමාණයක් රැස් කරනු ලබන්නේ පවත්නා වෙළෙඳපොල පොලී අනුපාතයන් යටතේ වන අතර, විදේශ ණය වඩා සහනදායී හා දිගුකාලීන වේ. මේ අනුව විදේශ ණයවල පිරිවැය හා අවදානම් තුලනය තීරණය කිරීම, දේශීය ණයවල පිරිවැය හා අවදානම තුලනය තීරණය කිරීමට වඩා සාපේක්ෂ වශයෙන් පහසු කාර්යයක් වේ. දේශීය ණය කළමනාකරණ කමිටුව, දේශීය ණය ක්‍රමෝපායයන් සැලසුම් කිරීමට බලවත් උත්සාහයක් දරයි. දේශීය ණය කළමනාකරණ කමිටුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය ණය අධිකාරී, ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ, සංඛ්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ, දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ සහ මහා භාණ්ඩාගාරයේ රාජ්‍ය ගිණුම් අංශයේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල් යන නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත වේ.

2002 වසරේ දී ශිද්‍ර වර්ධනයක් රාජ්‍ය ණය හිකුණුව සහ පිරිවැය

2002 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 328,706 ක දළ දේශීය ණය ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීම සඳහාත්, භාණ්ඩාගාරය ප්‍රධාන රාජ්‍ය බැංකු දෙක සමග සිදුකරන ලද ණය අයිතවත් ගෙවා සමර්පකට පත් කිරීම සඳහාත් රුපියල් බිලියන 30 ක තවත් ණය ප්‍රමාණයක් එක්රැස් කිරීමටත් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට බලතල ලැබිණි. ණය ලබාගැනීමේ දී සිදුකරන වියදම් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු කර ගැනීම සඳහා 2002 වර්ෂයේදී ඉතා යෝග්‍ය කෙටිකාලීන හා දිගුකාලීන ණය සම්මිශ්‍රණයක් සහිත මනා ලෙස සැලසුම් කරන ලද ණය ලබාගැනීමේ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණි. සාර්ව ආර්ථික සාධකයන් කිහිපයක් විසින් මෙම ප්‍රයත්නය වඩා පහසු කරන ලදී. ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් අනුපාතය ක්‍රමයෙන් අඩුකිරීම තුළින් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කෙරිණි. එමෙන්ම 2002 වර්ෂයේ දෙවන භාගයේ සිට පැතිර පැවතුනු සතුටුදායක ආර්ථික තත්වයන් නිසා අනාගතයේදී අඩු උද්ධමනකාරී තත්වයන් හා අඩු පොලී අනුපාතිකයන් පිළිබඳව වෙළෙඳපොල අපේක්ෂාවන් ඇති විය.

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විදේශ මුදල්වලින් ප්‍රකාශිත දේශීය ණය ගැනීම් කෙරෙහි යොමු වීමේ හේතුවෙන් දේශීය පොලී අනුපාතික තවදුරටත් අඩු විය. 2001 වර්ෂයේ දී ඩොලර් වලින් ප්‍රකාශිත ඇමෙරිකානු ඩොලර් දශ ලක්ෂ 250 ක සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම සඳහා කැබිනට් අනුමැතිය ලැබුණි. 2001 දී, මෙයින් ඇමෙරිකානු ඩොලර් දශ ලක්ෂ 158.5 ක් වටිනා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කරන ලදී. ඉතිරිව ඇමෙරිකානු ඩොලර් දශ ලක්ෂ 91.5 ක් වූ ශ්‍රී ලංකා

සංවර්ධන බැඳුම්කර වසර 2 ක පරිණත කාලසීමාවකින් යුක්තව, මාස 6 ලක්වත් අන්තර් බැංකු අර්පන අනුපාතිකයකට පාදක අංක 194 ක් වූ සාමාන්‍ය බර නැඹු පොලී අනුපාතය එක් කර, අර්ධ වාර්ෂික පොලී ගෙවීම් සහිතව 2002 ජුනි 26 දින නිකුත් කරන ලදී.

යළි යළිත් නිකුත් කිරීමේ දී ඇතිවන අවදානම අඩුකර ගැනීම සඳහාත්, වෙළෙඳපොලට පාදක මිලක් සැපයීම සඳහාත් වූ අරමුණෙන් යුතුව වෙළෙඳපොලේ ගනුදෙනු කළ හැකි දිගු කාලීන සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීමෙන් එලදා වක්‍රය දීර්ඝ කිරීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකි විය. 2003 ජනවාරි මාසයේ දී පරිණත කාලය වසර 10 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ 2003 පෙබරවාරි මාසයේ දී පරිණත කාලය වසර 15 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට සැලසුම් කර ඇති අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එලදා වක්‍රය වසර 15 දක්වා දීර්ඝ කිරීමට හැකි වේ.

2002 වර්ෂයේ දී මුළු රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1608.6 ක් දක්වා වර්ධනය විය. II-10 වන සංඛ්‍යා සටහනෙහි දක්වා ඇති පරිදි 2002 වර්ෂයේ දී රුපියල් ණය වැනි වෙළෙඳපොලෙහි අලෙවි කළ නොහැකි ණයවල අඩුවීමක්

II - 10 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය ණය සංයුතිය 1/

කාණ්ඩය	2001 අවසානයට (රු. ද. ල)	%	2002 අවසානයට (රු. ද. ල)	%
දේශීය ණය	731,056	54.5	899,040	55.9
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	170,995	12.8	210,995	13.1
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	229,174	17.1	347,128	21.6
රුපියල් සුරැකුම්පත්	292,813	21.8	287,700	17.9
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	14,766	1.1	24,181	1.5
වෙදග ව්‍යවහාර බැංකු ඒකක වෙතින් ණය ගැනීම්	23,290	1.7	29,018	1.8
භාණ්ඩාගාර තැන්පතු සහතික	11	0.0	11	0.0
බදු ස එන සහතිකපත්	7	0.0	7	0.0
වෙදග ණය 2/	611,050	45.5	709,517	44.1
එකතුව	1,342,106	100	1,608,557	100

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

1/ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කළමනාකරණය සහ සේවාකරණය කරන ණය,
2/ භාවිතාදීර්ඝ

දක්නට ලැබේ. II-11 වන සංඛ්‍යා සටහනෙන් තවදුරටත් පැහැදිලි කරන ආකාරයට මෙම අඩුවීම 2002 වර්ෂයේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වැනි වෙළෙඳපොලෙහි අලෙවි කළ හැකි ණය උපකරණවල තව නිකුතුව වැඩිවීමෙන්, රුපියල් සුරැකුම්පත් වැනි වෙළෙඳපොලෙහි අලෙවි කළ නොහැකි ණය උපකරණවල තව නිකුතුව අඩු වීමෙන් ශුද්ධ ප්‍රතිඵලයක් විය.

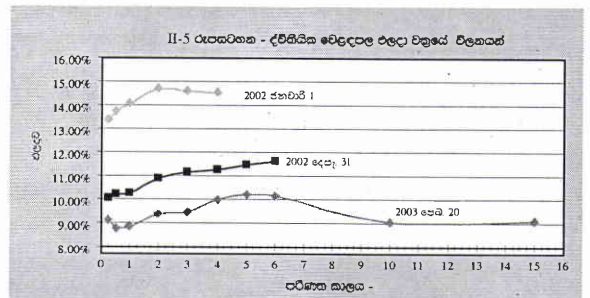
II - 12 වන හා II - 13 වන සංඛ්‍යා සටහන් වලින් පෙන්නුම් කරන ආකාරයට එක් එක් ණය උපකරණවල වාර්ෂික සාමාන්‍ය එලදාට සැලකිය යුතු ලෙසින් පහත වැටුණි. වර්ෂය තුළදී නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පිළිබඳ විස්තර II-14 වන සංඛ්‍යා සටහනෙන් පෙන්නුම් කරයි. ඉතා පැහැදිලිව පෙනෙන ආකාරයට කාණ්ඩ සංඛ්‍යාව බෙහෙවින්ම අධික වූ

II-11 සංඛ්‍යා සටහන
2002 දී නිකුත් කළ සහ පරිණත වූ දේශීය ණය

	පරිණත කාලය	නිකුත් කිරීම්	රුපියල් දශ ලක්ෂ		
			ආපසු ගෙවීම්	ශුද්ධ නිකුත් කිරීම්	
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	දින 91	134,229	124,150	10,079	
	දින 182	35,627	16,546	19,081	
	දින 364	148,619	81,902	66,717	
	වෙනත්	24,198	80,075	(55,877)	
එකතුව		342,673	302,673	40,000	
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	වසර 2	21,422	58,321	(36,899)	
	වසර 3	77,810	26,448	51,362	
	වසර 4	19,221	4,400	14,821	
	වසර 5	45,170	-	45,170	
	වසර 6	43,500	-	43,500	
	එකතුව		207,123	89,169	117,954
රුපියල් සුරැකුම්පත්	වසර 2/5	38,419	-	38,419	
	වසර 5/7	-	33,215	(33,215)	
	වසර 4/6	-	10,317	(10,317)	
	එකතුව		38,419	43,532	(5,112)
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර (ඇ.ඒ.පී.ඩො. දශ ලක්ෂ 91.5)	වසර 2	8,799	-	8,799	
	එකතුව		8,799	-	8,799
වි. ව්‍යවහාර බැංකු ඒකක වලින් ණය (ඇ.ඒ.පී.ඩො. දශ ලක්ෂ 100 (ඇ.ඒ.පී.ඩො. දශ ලක්ෂ 50)	වසර 3 1/2	9,671	-	9,671	
	වසර 1	-	4,829	(4,829)	
	එකතුව		9,671	4,829	4,842
	එකතුව		606,686	440,203	166,483

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අතර, එය ඇතැම් විට ද්විතීයික වෙළෙඳපොලෙහි වෙළෙඳ කටයුතු අවහිර කරන සාධකයක් ද විය. එයට පිළියමක් වශයෙන් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව 2003 වර්ෂයේ දී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කාණ්ඩ ප්‍රමාණය අඩු කිරීමට බෙහෙවින් උත්සාහ දරණු ඇත. II - 5 වන රූප සටහනෙන් ද්විතීයික වෙළෙඳපොලෙහි එලදා වක්‍රය පෙන්නුම් කරයි. 2002 වර්ෂයේ දී එලදා වක්‍රය පහතට විතැන් වී ඇත. එමගින් අනාගත පොලී

II-12 සංඛ්‍යා සටහන
රුපියල් ණය නිකුත් කිරීම් සහ ආපසු ගෙවීම් 2002

පොළී අනුපාතිකය (වාර්ෂික ප්‍රතිශතය)	පරිණත කාලය (වර්ෂ)	වටිනාකම රු. දශ ලක්ෂ
නිකුත් කිරීම්	13.00	38,419.4
	2-5 එකතුව	
ආපසු ගෙවීම්	14.00	33,215.0
	14.00	10,316.7
	එකතුව	43,531.7

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

II-13 සංඛ්‍යා සටහන

භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල වාර්ෂිකකරණය කරන ලද බර හැඩු සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතික

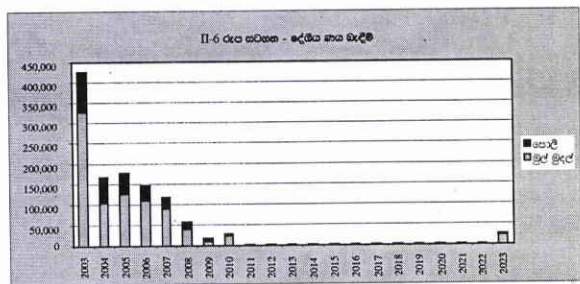
ණය උපකරණය	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (මහ) ¹						
3	11.03	11.77	11.69	12.78	16.11	12.89
6	11.95	12.13	12.03	12.97	17.33	13.04
12	12.29	12.20	12.55	14.23	18.41	13.81
සමස්ත සාමාන්‍යය	11.60	11.98	12.06	13.68	17.41	13.33
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (වර්ෂ) ²						
2	12.81	12.84	13.01	16.71	19.82	14.88
3	11.42	13.43	13.31	15.00	15.60	14.29
4	11.67	13.72	13.53	12.52	-	14.54
5	-	-	13.78	12.78	-	14.69
6	-	-	13.65	12.88	-	14.83
සමස්ත සාමාන්‍යය	12.50	13.08	13.37	15.10	18.07	14.57
රුපියල් සුරැකුම්පත් (වර්ෂ) ³						
2	-	-	-	-	15.00	-
5	-	11.35	-	-	14.03	13.00
6	-	12.00	-	11.00	-	-
7	12.05	11.25	-	-	-	-
8	11.72	12.25	12.25	-	-	-
10	-	11.50	12.50	12.00	13.00	-
සමස්ත සාමාන්‍යය	11.98	11.61	12.36	11.68	14.31	13.00

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

- පරිණත කාලසීමාව මාස 3 මාස 6 සහ මාස 12 වෙනුවට පිළිවෙලින් දින 91, දින 182 සහ දින 364 භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම 1999 ඔක්තෝබර් සිට ආරම්භ විය.
 - කැඳවිය හැකි රුපියල් සුරැකුම්පත් සම්බන්ධයෙන් අනිවාර්යයෙන් ගෙවා නිම කළයුතු දිනය (උපරිම දිනය) සැලකිල්ලට ගෙන ඇත.
- * සියයට 10 ක රඳවා ගැනීමේ බද්ද ඇතුළත්ය. රජය විසින් 2002 මැයි 3 වැනි දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි රජයේ සුරැකුම්පත් වල පොළී මත රඳවා ගැනීමේ බද්දක් අය කරන ලදී.

අනුපාතික කටයුතු පහත වැටෙනු ඇතැයි යන වෙළඳපොල අපේක්ෂාව පෙන්නුම් කරන එම හේතුවෙන් දිගුකාලීන බැඳුම්කරවල ඵලදා අනුපාතික සෑහෙන දුරට අඩු මට්ටමකට පත් විය.

II - 6 වන රූප සටහන සහ II - 15 වන සංඛ්‍යා සටහන මගින් 2002 වර්ෂයේ අවසානයට නොගෙවා ඉතිරිව පැවති මුළු ණය ප්‍රමාණයට අනුකූලව අනාගතයේදී ගෙවිය යුතු ණය

ප්‍රමාණය පිළිබඳව සාරාංශයක් සපයනු ලබයි. 2002 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති දේශීය ණය ප්‍රමාණයට අදාළ සාමාන්‍ය පවත්නා කාල සීමාව 1.97 ක් විය. දේශීය ණය සඳහා වූ කාල සීමාව ගණනය කරනු ලබන්නේ දේශීය ණයෙහි බර තබන ලද පරිණත කාලය සැලකිල්ලට ගනිමින් වන අතර එහිදී ගෙවීම් සඳහා වූ වගකීම් ප්‍රමාණයෙහි (මුදල් පිටතට යෑම්) වර්තමාන

වටිනාකම බරතැබුම් ලෙස භාවිතා කරනු ලබයි. 2002 වර්ෂයේ අවසානය වන විට දේශීය ණයෙහි සාමාන්‍ය පිරිවැය සියයට 13.13 ක් විය.

ණය මුදල් එක් රැස් කිරීමේදී හා සේවාකරණයේදී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි 54 ක් ද, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි 80 ක් ද පවත්වනු ලැබූ අතර එම වෙන්දේසි සැලකිය යුතු අධි දායකත්වයක් ලැබුණි. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මුළු නිකුතුව රුපියල් දශ ලක්ෂ 342,763 ක් වූ අතර, ඒ සඳහා ලැබුණු මුළු ලංසු ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 596,590 ක් විය. මුළු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතුව වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 207,123 ක් සඳහා ලැබුණු ලංසු ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 471,229 ක් විය.

II-14 සංඛ්‍යා සටහන

භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ප්‍රාථමික නිකුතුවේ තොරතුරු - 2002

කාණ්ඩය	කල්පිරීමේ කාලසීමාව (වර්ෂ)	ලැබුණු ලංසුවල වටිනාකම (රු.ද.ල)	පිළිගත් ලංසුවල වටිනාකම (රු.ද.ල)	බර තබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය (වර්ෂයකට) (රු.ද.ල)	කුපත් අනුපාතිකය (වර්ෂයකට) (රු.ද.ල)
12.50%2004A	2	3,947	2,922	14.94-14.94	12.50
12.50%2004B	2	4,085	500	13.73-13.73	12.50
12.50%2004C	2	15,962	11,500	15.46-15.64	12.50
12.50%2004D	2	10,350	3,000	14.16-14.22	12.50
12.50%2004E	2	7,441	1,500	13.27-13.27	12.50
12.50%2004F	2	6,960	2,000	13.18-13.18	12.50
12.25%2005A	3	6,250	6,250	14.50-14.50	12.25
12.25%2005B	3	16,040	4,590	14.30-14.46	12.25
12.25%2005C	3	9,190	3,370	14.20-14.21	12.25
12.25%2005D	3	14,418	4,000	13.98-14.15	12.25
12.25%2005E	3	13,691	7,000	13.88-13.88	12.25
12.25%2005F	3	21,430	6,100	13.76-13.81	12.25
12.25%2005G	3	5,000	5,000	13.76-13.80	12.25
12.25%2005H	3	13,681	6,000	13.76-15.32	12.25
12.25%2005I	3	17,085	5,250	15.20-15.46	12.25
12.25%2005J	3	15,695	8,500	15.21-15.32	12.25
12.25%2005L	3	5,930	3,100	15.26-15.26	12.25
12.25%2005M	3	5,225	2,800	14.79-14.83	12.25
12.25%2005N	3	4,352	2,000	14.20-14.20	12.25
12.25%2005O	3	9,634	3,600	13.56-13.68	12.25
12.25%2005P	3	8,479	3,500	13.57-13.68	12.25
12.25%2005Q	3	17,230	6,750	12.37-13.56	12.25
12.00%2006A	4	9,501	3,000	13.79-13.79	12.00
12.00%2006B	4	4,825	4,550	13.79-15.43	12.00
12.00%2006C	4	5,860	3,471	15.43-15.83	12.00
12.00%2006D	4	2,725	1,000	15.47-15.47	12.00
12.00%2006E	4	3,523	1,500	15.23-15.23	12.00
12.00%2006F	4	7,055	2,700	13.80-13.80	12.00
12.00%2006G	4	7,510	3,000	12.05-13.77	12.00
11.75%2007A	5	8,755	4,500	15.76-16.00	11.75
11.75%2007B	5	12,550	4,200	15.81-15.93	11.75
11.75%2007C	5	5,252	4,470	15.93-15.93	11.75
11.75%2007D	5	6,886	3,250	15.11-15.93	11.75
11.75%2007E	5	7,521	1,250	14.84-14.84	11.75
11.75%2007F	5	7,540	5,000	14.37-14.37	11.75
11.75%2007G	5	7,010	4,500	14.43-14.43	11.75
11.75%2007H	5	12,320	6,000	14.27-14.46	11.75
11.75%2007J	5	43,777	12,000	12.24-14.17	11.75
11.50%2008A	6	10,795	9,000	15.76-15.98	11.50
11.50%2008B	6	1,000	1,000	15.98-15.98	11.50
11.50%2008C	6	4,000	4,000	15.33-15.98	11.50
11.50%2008D	6	8,105	5,000	15.13-15.33	11.50
11.50%2008E	6	6,231	1,500	14.44-14.52	11.50
11.50%2008F	6	2,500	2,500	14.52-14.52	11.50
11.50%2008G	6	12,040	7,500	14.49-14.56	11.50
11.50%2008H	6	41,873	13,000	12.31-14.53	11.50
එකතුව		471,229	207,123		

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

II-15 සංඛ්‍යා සටහන
2002 අවසානයේ දී දේශීය ණය සඳහා වූ බැඳීම්

වර්ෂය	රුපියල් දශ ලක්ෂ		
	ගෙවීම් වර්ගය		
	මුල් මුදල	පොළීය	මුළු එකතුව
2003*	328,258.15	99,493.92	427,752.06
2004	104,353.89	62,600.84	166,954.73
2005	126,475.11	50,319.80	176,794.91
2006	110,126.58	37,618.96	147,745.54
2007	87,683.66	30,037.42	117,721.08
2008	39,562.09	17,018.29	56,580.38
2009	11,410.00	6,462.48	17,872.48
2010	23,210.59	5,195.83	28,406.43
2011		2,890.56	2,890.56
2012		2,890.56	2,890.56
2013		2,890.56	2,890.56
2014		2,890.56	2,890.56
2015		2,890.56	2,890.56
2016		2,890.56	2,890.56
2017		2,890.56	2,890.56
2018		2,890.56	2,890.56
2019		2,890.56	2,890.56
2020		2,890.56	2,890.56
2021		2,890.56	2,890.56
2022		2,890.56	2,890.56
2023	24,088.00	1,445.28	25,533.28

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

* 2002 අවසානයේ දැක්වෙන පරිදි පරිණත වන භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල වටිනාකම මීට ඇතුළත්ය.

සහතික රහිත ක්‍රමයක් (Scriptless System) නොමැති වීම නිසා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට නොකඩවාම සහතික පත්‍ර නිකුත් කිරීමට සිදු විය. II - 16 වන සංඛ්‍යා සටහනෙන් දැක්වෙන ආකාරයට 2002 වසරේදී පිළිවෙලින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ රුපියල් ණය වලට අදාළව නිකුත් කළ හා සේවාකරණය කළ සහතිකපත් සංඛ්‍යාව ඉතා විශාල විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ණය පිළිබඳ තොරතුරු II - 17 වන හා II - 18 වන සංඛ්‍යා සටහන් වලින් පෙන්වුම් කරයි. ඒ අනුව වාණිජමය විදේශ ණයවල අඩුවීමක් සහ සහනදායී විදේශ ණයවල වැඩිවීමක් දක්නට ලැබේ.

යටිතල පහසුකම්

විදේශීය ණය සේවාකරණය හා විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා භාවිතා කරන පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය ණය වාර්තාකරණ

II- 16 සංඛ්‍යා සටහන
2002 දී හිකුත් කළ හා සේවාකරණය කරනු ලැබූ ගනිතික පත් සංඛ්‍යාව

ණය උපකරණය	සහතික පත් සංඛ්‍යාව	
	වටිනාකම රු. දශ ලක්ෂ	වටිනාකම රු. දශ ලක්ෂ
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්		
නිකුත් කළ	140,396	342,673
පරිණත වූ	137,900	302,673
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර		
නිකුත් කළ	16,444	207,123
පරිණත වූ	11,475	89,169
තුළු පොළී	44,245	29,499
රුපියල් සුරැකුම්පත්		
නිකුත් කළ	99	38,419
පරිණත වූ	104	43,532
පොළී බලපත්‍ර	828	38,161

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

හා කළමනාකරණ ක්‍රමය හා සමාන්තරව යමින් 2002 වසරේ දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විදේශීය ණය කළමනාකරණ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දුනි. මෙම නව ක්‍රමය යටතේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට ණය ලබාගැනීම්වලට අදාළ දිගුකාලීන කාල සටහනක් කල්තබාම වෙළඳපොළට ඉදිරිපත් කිරීමට හැකියාව ලැබුණි.

මහ බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා සම්බන්ධ වෙමින් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වෙත තවතම තොරතුරු ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ක්‍රම දෙකක් දියුණු කළ අතර, ඉන් එක් ක්‍රමයක් මගින් සුරැකුම්පත් හා සම්බන්ධවන මිල ගණන් පිළිබඳව ප්‍රකාශ කරන අතර, අනෙක් ක්‍රමය පවත්වා ගනුදෙනු පිළිබඳව තොරතුරු වාර්තා කිරීම සඳහා යොදා ගනී. බලුම්බර්ග් තොරතුරු ප්‍රකාශන ක්‍රමය රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවේදී, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ කාර්යාලවලදී පිහිටුවනු ලැබිණි. මෙම ක්‍රමය තුළින් ලෝකයේ අනෙක් රටවලට, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය වෙළෙඳපොළේ වර්ධනයන් පිළිබඳව අත්‍යවශ්‍ය තොරතුරු ලබා දීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ බැඳුම්කර පිළිබඳව තොරතුරු ඇතුළත් බැඳුම්කර පිටුවක් ඉදිරියේ දී හඳුන්වා දෙනු ඇත.

2002 වර්ෂය තුළ දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය (RTGS), සහතික රහිත සුරැකුම්පත් පියවීමේ පද්ධතිය (SSSS) හා සුරැකුම්පත් සඳහා වූ

II - 17 සංඛ්‍යා සටහන
විදේශ ණයවල පරිණත කාල, පොළී අනුපාතික හා ප්‍රදාන ගුණ ප්‍රතිශත

වර්ගය ණය දෙන්නා අනුව	පරිණත කාලය (වර්ෂ)				පොළී අනුපාතිකය/සේවා ගාස්තු (වාර්ෂික %)			
	සහන කාලය		ආපසු ගෙවීමේ කාලය		පරාසය		පරාසය	
	බර තැබූ සාමාන්‍ය	පරාසය	බර තැබූ සාමාන්‍ය	පරාසය	බර තැබූ සාමාන්‍ය	පරාසය	බර තැබූ සාමාන්‍ය	පරාසය
ද්වි පාර්ශවීය	7	1 - 16	27	7 - 40	2.25	0.00 - 5.68	69	28 - 91
බහු පාර්ශවීය	10	3 - 11	30	9 - 40	0.97	0.75 - 8.25	79	5 - 94
වාණිජමය	6	0 - 10	19	1 - 30	3.07	1.35 - 7.70	19	2 - 65
අපනයන ණය	4	1 - 10	10	7 - 13	3.42	1.45 - 9.20	34	11 - 74

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

II- 18 සංඛ්‍යා සටහන
2002 විදේශ ණය උපබේදිත මුල් මුදල් ආපසු ගෙවීම් සහ
2002 අවසානයේදී නොපියවූ මුළු විදේශ ණය වගකීම් (අ) (ආ)

රුපියල් දශ ලක්ෂ

වර්ගය	උපලබ්ධි		මුල් මුදල් ආපසු ගෙවීම්		ශුද්ධ උපලබ්ධි		මුළු වගකීම්	
	2001	2002(අ)	2001	2002(අ)	2001	2002(අ)	2001	2002(අ)
1. ණය දෙන්නන් අනුව	40,934	47,170	19,434	22,686	21,500	24,484	611,050	709,517
ද්වි පාර්ශ්වීය	26,455	18,792	11,986	15,122	14,469	3,670	305,509	348,294
බහු පාර්ශ්වීය	12,500	23,531	4,829	5,839	7,671	17,692	289,687	340,868
වාණිජමය	-	-	1,038	597	(1,038)	(597)	7,962	7,849
අපනයන ණය	1,979	4,847	1,581	1,128	398	3,719	7,892	12,506
2. ණය උපයෝජනය අනුව	40,934	47,170	19,434	22,686	21,500	24,484	611,050	709,517
මුදල්	-	-	229	212	(229)	(212)	1,447	1,354
භාණ්ඩ	871	317	2,726	3,091	(1,855)	(2,774)	28,974	30,158
ආහාර	701	-	1,446	1,645	(745)	(1,645)	37,126	36,928
භාණ්ඩ හා සේවා	-	976	-	-	-	976	-	988
සුද්ධමය	553	-	-	-	553	-	563	584
වැඩසටහන්	2,252	7,027	1,471	1,620	781	5,407	55,904	67,709
ව්‍යාපෘති	36,557	38,850	13,546	16,107	23,011	22,743	486,850	571,614
තාක්ෂණික ආධාර	-	-	16	11	(16)	(16)	186	182

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

- අ. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් ලබාදුන් මූල්‍ය ආධාර හා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවට දුන් ණය ඇතුළත්ව නැත.
- ආ. නියම වියදම් (ආපසු ගෙවීම්) සංඛ්‍යාවල වෙනසට හේතුවී තරස් විනිමය අනුපාතිකයන් හේ වටලනයන්ය.
- ඇ. තාවකාලික

මධ්‍යම තැන්පතුව (CDS) හඳුන්වා දීමේ වැඩකටයුතු සඳහා සහාය විය. මෙම ක්‍රමයන් 2003 තුන්වන කාර්තුවේ දී ක්‍රියාත්මක වනු ඇත. සහතික රහිත සුරැකුම්පත් පියවීමේ පද්ධතිය හා සුරැකුම්පත් සඳහා වූ මධ්‍යම තැන්පතුව ක්‍රියාත්මක වීමත් සමගම රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවේ පසු මෙහෙයුම් ආශයේ වැඩකටයුතු ස්වයංක්‍රීයව සිදුවනු ඇත. මෙම ක්‍රමයන් තුළින් සුරැකුම්පත් සංවලනයවීම හා අදාළ සංකීර්ණ කාර්යභාරය ඉවත්ව යාම සහ අලෙවිවන සුරැකුම්පත් වල ගෙවීම් හා පියවීම් කටයුතු කාර්යක්ෂම වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ණය වෙළෙඳපොල වැඩිදියුණු වනු ඇත. දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත සහ ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම් ආඥා පනතට කරනු ලබන නීත්‍යානුකූල සංශෝධනයන් මගින් සහතික රහිතව රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීමේ නීතිමය අවශ්‍යතාවයන් සපුරනු ඇත. මෙම තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය, සහතික රහිත සුරැකුම්පත් පියවීමේ පද්ධතිය හා සුරැකුම්පත් සඳහා වූ මධ්‍යම තැන්පතුව පිළිබඳව තාක්ෂණික දැනුම එක්සත් රාජධානියේ සීමාසහිත ලොජිකා සේවා සැපයීමකරු විසින් සපයනු ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ලෝක බැංකුව හා එක්ව අරමුදල් සම්පාදනය කරයි.

සහතික රහිත සුරැකුම්පත් පියවීමේ පද්ධතිය යටතේ ගෙවීම් සහිතව සුරැකුම්පත් අයිතිය නිදහස් කිරීම (DVP) / ගෙවීම් සහිතව සුරැකුම්පත් අයිතිය ලබාගැනීම (RVP) හෝ ගෙවීමෙන් තොරව සුරැකුම්පත් අයිතිය නිදහස් කිරීම (DF)/ ගෙවීමෙන් තොරව සුරැකුම්පත් අයිතිය ලබා ගැනීම (RF) යන ක්‍රම පාදක කරගෙන ගනුදෙනු සිදුකරන අතර සහභාගිවන්නාගේ අවශ්‍යතාවය මත අදාළ ගනුදෙනුව

සිදුකරනු ඇත. සුරැකුම් සඳහා වන පියවීම් දළ පදනමක් යටතේ සිදුකරන අතර අරමුදල් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය යටතේ පියවනු ලැබේ. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය යටතේ සහභාගි වන වෙළෙඳපොල ගනුදෙනුකරුවන්හට සුරැකුම් හුවමාරු කටයුතුවලදී උවමනාකරන අරමුදල් අවශ්‍යතා පියවීම සඳහා දෛනික ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයේ. මධ්‍යම සුරැකුම්පත් තැන්පතුව මගින් පවත්වාගෙන යනු ලබන සහතික රහිත සුරැකුම්පත් මෙහිදී ඇප ආවරණ වශයෙන් තබා ගනු ලැබේ. මධ්‍යම සුරැකුම්පත් තැන්පතුව සියලුම සුරැකුම්පත් හිමියන් පිළිබඳ තොරතුරු පවත්වාගෙන යනු ඇත. දළ පියවීම් පද්ධතිය හා සම්බන්ධ ගනුදෙනුකරුවන් අතර සිදුවන කවර ආකරයක හෝ සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු පිළිබඳ තොරතුරු මහ බැංකුව මගින් මධ්‍යම තැන්පතුව වෙත වාර්තා කරනු ලැබේ. මෙහිදී සම්බන්ධවන සියලුම පාර්ශ්වයන් වෙත මෙම සියලුම ගනුදෙනු පිළිබඳ දැනුම් දීමක් මධ්‍යම තැන්පතුව මගින් සිදුකෙරෙනු ඇත.

ප්‍රාථමික වෙළෙඳ ක්‍රමය, රෙගුලාසි හා අධීක්ෂණය

2002 වසරේ දී ලියාපදිංචි ස්කන්ධ සහ සුරැකුම්පත් ආඥා පනත සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනතේ රෙගුලාසි යටතේ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් රුපියල් දශලක්ෂ 150 ක විශේෂ සංචිතයක් පවත්වාගෙන යනුය වැනි ඇතැම් නීතිරීති හා කොන්දේසිවලට යටත්ව, අවසර ලත් ලියාපදිංචි වාණිජ බැංකුවලට ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ලෙස කටයුතු කිරීමට අවසර දෙනු ලැබිණ. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් දොයාකාරය. එනම් විශේෂිත සමාගම් සහ අවසර ලත් වාණිජ බැංකු වේ. ප්‍රාථමික අලෙවි ක්‍රමය මෙලෙස ව්‍යාප්ත කිරීමේ හේතූන්

වන්නේ මෙම ක්‍රමය මගින් අතරමැදි හැකියාවන් වර්ධනය කිරීමත්, වෙළෙඳපොළ තුළට වැඩි තරඟකාරී බවක් හා වැඩි ද්‍රවශීලතාවයක් එක් කිරීමත්ය. අවසර ලත් වාණිජ බැංකු සිය මූල්‍ය සම්පත් හා ශාඛා ජාලය උපයෝගී කර ගනිමින් රජයේ සුරැකුම්පත් වැඩිපිරිසක් වෙත අලෙවිකිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර ඒ තුළින් ආයෝජකයන්ට වෙළෙඳපොළට පිවිසීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා වැඩි කෙරෙනු ඇත. 2002 වර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අවසර ලත් වාණිජ බැංකු 2 ක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ලෙස පත්කර ගන්නා ලදී.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් හා රාජ්‍ය සුරැකුම් වෙළෙඳපොළ පිළිබඳව නීතිරීති හි අධීක්ෂණයන් පිළිබඳව තෙතික රාමුව සපයනු ලබන්නේ දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත සහ ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත මගිනි. මෙම අධීක්ෂණයේ අරමුණ වන්නේ, ආයෝජකයින්ගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීම තුළින් ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව සහතික කිරීම, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ සුරක්ෂිත බව මෙන්ම ඔවුන් අඩුපාඩුකම් නොමැති කාර්යක්ෂම පිරිසක් බවට පත් කර ගැනීම, රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළෙහි පැහැදිලි විනිවිද පෙනෙන සුළු බව හා කාර්යක්ෂම බව තහවුරු කිරීම හා ඒ තුළින් එහි ස්ථාවරත්වය සහතික කිරීම සහ සමස්ථ පද්ධතියට ඇති අවදානම අඩු කිරීමය.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් අධීක්ෂණය කිරීම පිණිස රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දුරස්ථ පරීක්ෂණ අඛණ්ඩව සිදු කරනු ලබන අතර කාලීනව එතැන් පරීක්ෂණ ද කරනු ලබයි. දුරස්ථ පරීක්ෂණයට ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවෙකුගේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය සහ අනෙකුත් මූල්‍ය හා ක්‍රියාකාරී දර්ශකයන් එනම් ලාභ ඉපයීම්, උත්තෝලනය, ද්‍රවශීලතාවය ආදිය පරීක්ෂාවට ලක් කිරීමෙන් ඔවුන්ගේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි යහපත් බව අගයනු ලබයි. මේ හැරුණු විට නිකුත් කරනු ලැබූ විධාන සහ උපදෙස් වලට ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් දැක්වූ අනුකූලතාවය ද පරීක්ෂාවට ලක් කෙරේ. මෙම කාර්යය උදෙසා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් සිය මෙහෙයුම් කටයුතුවල දෛනික වාර්තා මෙන්ම මාසික සහ වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශනද රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ වත්කම් හා වගකීම් සත්‍යාපනය කිරීමටත්, ඔවුන්ගේ කළමනාකරණයෙහි ප්‍රමාණවත් භාවය, අභ්‍යන්තර පාලනය සහ ක්‍රම වේදය පිළිබඳව තක්සේරු කිරීමටත්, ගණුදෙනුකරුවන්ගේ අයිතීන් හි සුරක්ෂිතතාවය පිළිබඳව සැකහැර දැන ගැනීමටත් එතැන් පරීක්ෂණය සිදුකරනු ලබයි. දුරස්ථ පරීක්ෂණ හා එතැන් පරීක්ෂණ සිදුකිරීමෙන් ලැබෙන තොරතුරු මත අවධානය යොමු කළ යුතු යම් තොරතුරක් අනාවරණය වේ නම් ඒ පිළිබඳව එතැන් පරීක්ෂණ සිදු කරනු ලැබේ. දුරස්ථ පරීක්ෂණ හා එතැන් පරීක්ෂණවල ප්‍රතිපල ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වෙත දැනුම් දෙනු ලබන අතර, නියමිත නියෝග හා උපදෙස් වලට අනුකූලව කටයුතු කර නොමැති ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් නිවැරදි ක්‍රියාමාර්ගයන් ගැනීම අවශ්‍ය වේ. දීර්ඝ කාලසීමාවක් තුළ පනවන ලද රෙගුලාසි හා උපදෙස් වලට

එකඟව කටයුතු කිරීමට අසමත් වන හෝ බරපතල වරදක් සිදු කරන ලද හෝ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ පත්වීම් තහනම් කිරීමට හෝ අවලංගු කිරීමට සිදුවනු ඇත.

දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥාපනත සහ ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත යටතේ 2002 වර්ෂයේ දී නිකුත් කරන ලද රෙගුලාසි මගින් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් පිළිබඳ අධීක්ෂණ රාමුව ශක්තිමත් කරනු ලැබිණි. විශ්වාසය පිට රඳා පවතින ගණුදෙනු සහ භාරකාරත්ව සැලසුම් කිරීම්, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරීත්වයේ ප්‍රවීණතාවයන්, අවදානම් කළමනාකරණය හා යටිතල පහසුකම් වැනි අංශ ආවරණය වන පරිදි ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් සහ නිශ්චිතව සඳහන් කළ හැකි සහ ක්‍රියාවට නැංවිය හැකි විවිධ ආවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් අධීක්ෂණ රාමුව පුළුල් කෙරිණි.

2002 වර්ෂයේ දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විවිධ ආවශ්‍යතාවයන්, අයෝජකයින්ගේ සුරක්ෂිතතාවය සහ වෙළෙඳපොළ සකස් කිරීම හා සම්බන්ධ විධාන ගණනාවක්ම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වෙත නිකුත් කරන ලදී. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ මූල්‍යමය ස්ථාවරත්වය ඉහල නැංවීම සඳහා, රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2002 ජූනි මස සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි, ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය පිළිබඳ විධාන නිකුත් කරන ලදී. ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය පිළිබඳ විධානයට අනුව, පොලී අනුපාතික උච්චාවචනය හේතුවෙන් ඇතිවන අවදානම මත සිදුවිය හැකි පාඩු වලින් ආරක්ෂාවීම සඳහා ප්‍රාග්ධන අලෙවිකරුවන් විසින් සියයට 3 ක ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන අනුපාතයක් පවත්වා ගත යුතුය. මෙම ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන අනුපාතය තුළින් ඔවුන්ගේ ප්‍රාග්ධනය 33 වාරයක් දක්වා උත්තෝලනය කිරීමට ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට අවසර ලැබේ. 2003 අප්‍රේල් මාසයේ සිට මෙම ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 5 දක්වා ඉහළ නංවමින් ප්‍රාග්ධනය උත්තෝලනය කිරීමේ හැකියාව 20 වාරයක් දක්වා සීමා කෙරෙනු ඇත. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය රුපියල් දශ ලක්ෂ 200 දක්වා ඉහළ නැංවූ අතර 2003 ජනවාරි මස සිට මෙයින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 150 ක අවමයක් අදියර - 1 ප්‍රාග්ධනය ලෙස තිබිය යුතුවේ.

2002 ජනවාරි මාසයේ දී ගිණුම් වෙන් කර දැක්වීම හා සුරැකුම්පත් ප්‍රත්‍යාගණනය පිළිබඳව නිකුත් කළ විධානයට අනුව වෙළෙඳපොළ අවදානම කළමනාකරණය සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් ඔවුන්ගේ වෙළෙඳ හා ආයෝජන කළඹ වෙන් වශයෙන් දැක්විය යුතු අතර සනිපතා සිය ආයෝජන කලඹේ වටිනාකම පවත්වා වෙළෙඳපොළ මිල අනුව තක්සේරු කළ යුතුයි. පොදු මහජනයා වෙත තොරතුරු අනාවරණය කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහාත්, වෙළෙඳපොළ විනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහාත්, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් ඔවුන්ගේ ගිණුම් ශ්‍රී ලංකා ගිණුමේ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සකස් කළයුතු බවත්, ඔවුන්ගේ විගණනය කරන ලද ගිණුම් නියත කාලසීමාවක් තුළ පුවත්පත් මගින් ප්‍රසිද්ධ කළයුතු බවත් සඳහන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධ විධානයන් 2002 ජනවාරි

මාසයේ දී නිකුත් කරන ලදී.

සුරැකුම්හි භාරකාරත්වය රඳවාගැනීම සම්බන්ධව 2002 ජනවාරි මාසයේ දී විධාන නිකුත් කරනු ලැබිණි. මේ අනුව ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්, ආයෝජකයින්ගේ ආරක්ෂාව පිණිස සිය ගණුදෙනුකරුවන් වෙනුවෙන් ඔවුන්ගේ භාරයේ රඳවාගෙන ඇති සුරැකුම්පත් සිය ආයෝජන කළඹින් වෙන් කොට තැබිය යුතු අතර ගණුදෙනුකරුවන්ගේ සුරැකුම්පත් පුරක්ෂිතව තබා ගැනීම සඳහා ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් විසින් අනුගමනය කරන ක්‍රියා පිළිවෙත නිශ්චිත වශයෙන් දැන්විය යුතුය. මෙයට අමතරව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පරිනත විම්වලට අදාළ ආපසු ගෙවීම් සහ පොලී ගෙවීම් පිළිබඳව ද මෙහෙයුම් උපදෙස් නිකුත් කරන ලදී.

වෙළෙඳපොල උවැසිලතාවය ඉහළ නැංවීමට මෙන්ම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් වෙළෙඳපොල ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මිලදී ගැනීමේ සහ විකිණීමේ මිළ ගණන් ප්‍රකාශ කිරීම පිළිබඳව විධාන රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට නිකුත් කරන ලදී. මේ යටතේ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට කෙටිකාලීන කල්පිරීම් (වසරක් දක්වා) වෙනුවෙන් ස්ථිර මිල ගණන් ප්‍රකාශ කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කෙරුණි. 2003 දී, ස්ථිර මිල ගණන් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවශ්‍යතාවය විශේෂිතව සලකුණු කළ මධ්‍ය හා දිගුකාලීන සුරැකුම්පත් දක්වා දීර්ඝ කිරීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් යෝජනා කර ඇත.

තත්කාලීන පදනමක් මත ද්විතියික වෙළෙඳපොල සත්‍ය පොලී සීමා අනුපාතිකයන් අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා එදිනෙදා ගණුදෙනු වූ සියලුම පරිණත කාලසීමාවලට අදාළ සුරැකුම්පත්වල විකිණීමේ හා මිලදී ගැනීමේ අනුපාතිකයන්, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වට්ටම් කවුළුවේ අනුපාතිකයන් ද්විතියික වෙළෙඳපොල දෛනික ඵලදා අනුපාතිකයන් පිළිබිඹු වන ලෙස ගැලපීම සඳහා, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සත්‍ය විකුණුම් හා ගැනුම් අනුපාතිකයන් ලබා ගැනීම සිදුවිය. වෙළෙඳපොල සත්‍ය ඵලදා අනුපාතික සම්බන්ධයෙන් නිකුත් කරන ලද විධානය යටතේ මෙම තොරතුරු ලබාගනී.

මෙයට අමතරව 2002 වර්ෂයේ දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් පිළිබඳ විධාන, නව නිෂ්පාදිත පිළිබඳ විධාන හා නව ශාඛා/කාර්යාල පිළිබඳව විධාන නිකුත් කරනු ලැබීය.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ සමස්ත ක්‍රියාකාරීත්වය පහත දැක්වෙන II-19 වැනි සංඛ්‍යා සටහනින් පෙන්වයි.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ද්විතියික වෙළෙඳපොල ගනුදෙනු

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් අතර මෙන්ම, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් හා ඔවුන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් අතර ද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල අයිතිය හුවමාරු වීමේ සහ මිලදී ගැනීම් සහ විකිණීම් මෙන්ම ප්‍රතිමිලදී

II- 19 සංඛ්‍යා සටහන
ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ මූලික මූල්‍ය දර්ශකය *

	2001	2002
සැකසූ වත්කම් (රු. දශ ලක්ෂ)	21,664.0	40,138.2
බද්දව පෙර ලාභය (රු. දශ ලක්ෂ)	321.4	1,417.2
මුළු ඉපැයීම් (රු. දශ ලක්ෂ)	448.2	1,714.1
මුළු ප්‍රාග්ධන අරමුදල් (රු. දශ ලක්ෂ)	1,361.0	2,917.2
හිමිකම් මත ලැබීම් (%)	13.48	58.00
කොටසකට ඉපැයීම් (රුපියල්)	2.42	16.39
ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය (%)	6.18	9.72
ප්‍රාග්ධන නෝලනය (වාර ගණන)	17.34	12.17

* තාවකාලික-ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ විගණනය නොකරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පාදක කරගෙන ඇත.

ගැනීම් සහ ප්‍රතිවිකිණීම් ද සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් සිදුවිය. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් සතිපතා ඉදිරිපත් කරනු ලබන තොරතුරු මත පදනම්වූ ගණනය කිරීම්වලට අනුව (මෙම ගණුදෙනුවලදී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් එක්පාර්ශ්වයක් විය.) 2002 වර්ෂය තුළදී, ද්විතියික වෙළෙඳපොලේ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් විකුණන ලද හා මිලදී ගන්නා ලද සමස්ත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණයෙහි වටිනාකම පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 214,917 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 27,092 ක් විය. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් විකුණන ලද හා මිලදී ගන්නා ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 185,814 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 107,987 ක් විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් හා ප්‍රති විකිණීම් ගනුදෙනු පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 396,523 ක් හා රුපියල් දශ ලක්ෂ 201,931 ක් වූ අතර භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රති මිලදී ගැනීම් හා ප්‍රති විකිණීම් ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,006,379 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 225,896 ක් විය.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් සපයනු ලබන වාර්තා පදනම් කරගෙන රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ද්විතියික වෙළෙඳපොල කටයුතු පිළිබඳ දෛනික හා සතිපතා වෙළෙඳපොල වාර්තා සකස් කරනු ලැබේ. මෙම වාර්තා මගින් පරිණත කාලසීමාව මත පදනම් වූ අයිතිය මාරු වීමේ ගනුදෙනු සහ ප්‍රතිමිලදී ගැනීම්හි සමස්ත ගණුදෙනු පරිමාව සහ ඵලදා අනුපාතික පිළිබඳව දත්ත සපයයි. මෙම වාර්තා මගින් විවිධ පරිණත කාලසීමාවන්ට අයත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා බරතබන ලද සාමාන්‍ය වෙළෙඳපොල මිල ගණන් ද ප්‍රකාශ කරන ලද මිලදී ගැනුම් හා විකුණුම්වල සාමාන්‍ය මිල ගණන් ද දැක්වේ.

තාක්ෂණික ආධාර

2002 වර්ෂයේ දී විශේෂඥ කණ්ඩායම් 3 ක තාක්ෂණික සහාය ලබා ගැනීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකිවිය. අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සහාය ලබා දීමට ඔක්තෝබර් මාසයේ දී ස්විඩන් ණය කාර්යාලයේ කණ්ඩායමක් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට පැමිණියහ. ක්‍රියාකාරී ලෙස ද්විතියික වෙළෙඳපොල කටයුතු කෙරෙහි

මැදිහත් වීමත්, බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමේ වාරගණන හා වෙන්දේසි ක්‍රම තාර්කික කිරීමත් වැනි නව ප්‍රවනතා කිපයක් පිළිබඳව මෙම කණ්ඩායම උපදෙස් ලබා දුනි.

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය සහ ණය වෙළෙඳපොල සංවර්ධනයත් පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල හා ලෝක බැංකුව ඒකාබද්ධව අධ්‍යයනයක් සිදු කරන ලදී. මෙම වාර්තාව පවත්නා තත්වයන් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විවරණයක් වූ අතර, ප්‍රතිසංස්කරණ හා තාක්ෂණික සහාය අවශ්‍ය අංශ හඳුනා ගැනීමක් ද මෙමගින් සිදු විය. මෙම වාර්තාවේ සඳහන් නිර්දේශ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සහ රජය පිළිගත් පසු ස්වාධීන ණය කාර්යාලයක් පිහිටුවීමටත්, ප්‍රාථමික හා ද්විතියික වෙළෙඳපොල සංවර්ධනය කිරීමටත්, ණය වෙළෙඳපොල ක්‍රමවත් කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීමටත් අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහාය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ ලෝක බැංකුව විසින් ලබා දෙනු ඇත. මේ පිළිබඳ ඉදිරි වැඩ කටයුතු සඳහා 2003 මුල් භාගයේ දී පසු විමසුම් කණ්ඩායමක සහාය ලබා ගැනීමට සැලසුම් කර ඇත.

තාක්ෂණික සහාය අවශ්‍ය අනෙකුත් අංශ කවරේදැයි යන්න සොයා බැලීම පිණිස එක්සත් ජනපද භාණ්ඩාගාරයට අනුයුක්ත කණ්ඩායමක් ද මෙරටට පැමිණියහ.

2003 අභියෝග

2003 වර්ෂයේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව මුහුණ දෙන මූලික අභියෝගය නම් එම වර්ෂයේ අයවැයෙන් නියම කරන ලද රුපියල් බිලියන 316 ක දළ ණය ගැනීම් සහ රුපියල් බිලියන 240 ක දළ දේශීය මූල්‍යකරණය අවම පිරිවැයක් හා පිළිගත හැකි අවදානමකින් යුක්තව ලබා ගැනීමයි.

11 වැනි සංඛ්‍යා සටහනින් දැක්වෙන ණය බැඳීම් සේවාකරණය සඳහා මෙම මූල්‍ය ණය යොදා ගැනේ. ණය පුරු කුම්පත් වෙළෙඳපොල සංවර්ධනය තවදුරටත් නිවු කිරීම සඳහා එලදා වක්‍රය දැනටමත් වසර 15 ක් දක්වා දීර්ඝ කර ඇති අතර තවදුරටත් දීර්ඝ කිරීමට නියමිතය.

2003 අග භාගයේ ස්ථාපිත කිරීමට යෝජනා කරන ලද සහතික රහිත පුරුකුම්පත් පද්ධතියක් සමග සහතික පදනම් වූ පුරුකුම්පත් ක්‍රමය (Scrip System) සහතික රහිත පද්ධතිය දක්වා මාරු වීම කළමනාකරණය කිරීමේ වගකීම දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇත. සහතික රහිත පුරු කුම්පත් පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහ සහතික සහිත පුරු කුම්පත් අලේඛිත බවට පත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නීති සංශෝධනය කරමින් පවතී. ඊට අමතරව මෙම කාර්ය වෙනුවෙන් ක්‍රියාකාරී වැඩ පිළිවෙලවල් ද සැලසුම් කරනු ලැබේ. මධ්‍යම පුරුකුම්පත් තැන්පතුව රාජ්‍ය ණය දොපර්තමේන්තුවේ පිහිටුවීම සඳහා කටයුතු සකස් කෙරේ. නව විද්‍යුත් මාධ්‍ය පත්‍රිකා රහිත ක්‍රමය පිලිබඳව සහ රාජ්‍ය ණය කෙරෙහි ඇති විශ්වාසනීයත්වයේ පුරුකුම්පතාවය පිළිබඳව අධ්‍යාපනයක් ලබා දීම සඳහා මහජනයා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් ද ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇත.

2003 දී ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් සඳහා නව විධාන කිහිපයක් නිකුත් කිරීමට ද රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව බලාපොරොත්තුවේ. අවදානම අඩු කිරීමට සහ ආයෝජන කළඹ ප්‍රතිකුලනය සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් ඉදිරි අනුපාත ගිවිසුම් (Forward Rate Agreements) සහ පොලී අනුපාත හුවමාරු කිරීම් (Interest Rate Swaps) වැනි ව්‍යුත්පන්න හඳුන්වා දිය හැක. මෙහිදී ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා විධිමත්ව සකස් කර ගැනීමට සහ නියමාකාරව සහ පුරුකුම්පත ක්‍රියාත්මක වන වෙළෙඳපොලක් ඇති කිරීම සඳහා නීති රීති හා වැඩ පිළිවෙලවල් අවශ්‍ය වේ.

2003 මුල් භාගයේ දී රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා ඉදිරි අනුපාත ගිවිසුම් හා පොලී අනුපාත හුවමාරුව මත විධාන නිකුත් කිරීමට බලාපොරොත්තුවේ. මෙම විධාන විශේෂයෙන් ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය සහ වෙළෙඳපොල අගයට ගැලපීමේ අවශ්‍යතාවය, අනාවරණ සීමා (Exposure Limits), ගිණුම්කරන නීති අභ්‍යන්තර පාලනය හා අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රම, ලේඛණගත කිරීම් දක්වමින් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් වලට අදාළ නව විධාන ද 2003 වර්ෂයේ දී හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.

මූල්‍යමය ස්ථාවර භාවය සහ අභ්‍යන්තර පාලන කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා විගණන කමිටු විසින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මත ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට විධාන නිකුත් කිරීමට ද යෝජනා කර ඇත. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සංයුතිය හා අධ්‍යක්ෂවරුන් සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය සඳහා වූ පුදුසුකම් පිළිබඳ නිර්ණායක ඇතුළත් විධාන ද සැලසුම් කෙරේ.

ආයෝජකයාගේ අභිලාෂයන් ආරක්ෂා කිරීමටත්, ප්‍රශස්ත ක්‍රියාමාර්ග සහ වෙළෙඳපොල විනිවිදභාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට ව්‍යාපාරික වර්ග සංග්‍රහයක් (Code of Business Conduct) හඳුන්වා දෙනු ඇත. මෙම සංග්‍රහයට ගනුදෙනුකරුවන් වත්කම්වල පුරුකුම්පතාවය ආරක්ෂා කිරීම සහතික කරන වෙළෙඳ කටයුතු සහ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ නීති ද, ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය මෙම සංග්‍රහයට අනුකූලතාවය දැක්වීමේ අවශ්‍යතාවය දැක්වෙන නීති ද ඇතුළත්ය. 2003 ප්‍රථම භාගයේ දී මෙම වර්ග සංග්‍රහය නිකුත් කිරීමට නියමිතය.

2002 අයවැය වාර්තාවෙන් යෝජනා කර ඇති පරිදි වෙනම ණය කාර්යාලයක් පිහිටුවනු ඇත. මෙම අපේක්ෂිත වෙනස මගින් දැනට පවතින ණය ලබාගැනීමේ හා සේවාකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය බාධාවකින් තොරව කළමනාකරණය කිරීමට වග බලා ගත යුතුය.

II-20 සංඛ්‍යා සටහන
ඇස්තමේන්තු කරන ලද ණය සේවාකරන බැඳීම් -2003(අ)

මාසය	දේශීය ණය		ව්‍යදාය ණය		මුළු වනකුට
	මුළු මුදල	පොළීය	මුළු මුදල	පොළීය	
ජන -03	38,584	15,282	1,145	739	55,750
පෙබ -03	9,344	7,089	1,250	925	18,608
මාර්තු -03	26,48	88,276	2,960	1,246	38,970
අප්‍රේල් -03	8,557	10,191	2,336	925	22,009
මැයි -03	4,607	9,116	2,219	9131	6,854
ජූනි -03	13,175	7,523	1,679	859	23,235
ජූලි -03	2,557	13,817	1,291	1,070	18,734
අගෝ -03	19,185	7,706	1,760	1,322	29,974
සැප් -03	14,004	8,646	3,580	1,792	28,023
ඔක් -03	9,276	11,316	2,754	1,166	24,512
නොවැ-03	17,537	7,760	2,237	1,102	28,635
දෙසැ -03	10,295	5,802	1,979	1,135	19,210
එකතුව	173,607	112,523	25,190	13,194	324,514

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) 2003 සඳහා පැලපුම් කළ නිකුත් කිරීමටද අදාළ ඇස්තමේන්තු කරන ලද ණය සේවා ගෙවීම් දැකුණත් වන අතර, හාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආපසු ගෙවීම් (මූලධන) දැකුණත් නොවේ.

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වැඩ සටහනට අනුව සංවර්ධන මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව සහ ග්‍රාමීය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ඒකාබද්ධ කර තව ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවක් පිහිටුවන ලදී. තවද, බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ කොටසක් වූ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු ප්‍රතිපත්තිමය කටයුතුවලට අදාළ අංශය 2002 ජනවාරි මස 01 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව යටතට ගෙන එන ලදී. එයට අතිරේකව සංවර්ධන මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව සහ ග්‍රාමීය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද විවිධ ව්‍යාපෘති සම්බන්ධ ගිණුම් පවත්වාගෙන යාමේ වගකීම ද බැංකු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවට මාරු කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ විවිධ දෙපාර්තමේන්තු යටතේ ක්‍රියාත්මක වූ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන කටයුතු එක් දෙපාර්තමේන්තුවක් යටතට ගෙන ඒමයි. විවිධ ණය අරමුදල් මගින් මූල්‍ය පහසුකම් සපයනු ලබන ණය යෝජනා ක්‍රමයන්ට ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රතිමූල්‍ය සැපයීම සහ විවිධ ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ ඇති ණය ඇප ආවරණ කටයුතු පරිපාලනය කිරීම ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තවද, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පුළු ගොවීන් හා ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන ව්‍යාපෘතිය සහ දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන කෙටි හා මධ්‍ය කාලීන පුළු පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘතිය ද, මහ බැංකුවේ පිහිටුවා ඇති මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය මගින් තවදුරටත් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මේ වනවිට සම්පූර්ණ කර ඇති ණය යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳ අධීක්ෂණ හා පසු විපරම් කටයුතු ද අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී.

ණය යෝජනා ක්‍රමයන්හි ප්‍රගතිය

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ණය යෝජනා ක්‍රමයන්, එම ණය යෝජනා ක්‍රම සඳහා අරමුදල් සැපයීමේ මූලයන් අනුව පුළුල් වශයෙන් වර්ගීකරණය කළ හැකි වේ.

(අ) ජාත්‍යන්තර අරමුදල් මගින් මූල්‍යකරණය කරනු ලබන ව්‍යාපෘති

- (I) ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් අරමුදල් සපයනු ලබන ව්‍යාපෘති
 - (i) තේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
 - (ii) දෙවන බහු වාර්ෂික බෝග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
 - (iii) නිපුණතා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
 - (iv) වැවිලි අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය
 - (v) නාගරික සංවර්ධන සහ අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් සඳහා වූ නිවාස ණය ව්‍යාපෘතිය
 - (vi) උතුරු මැද පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය.

(II) අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර අරමුදල් මගින් මූල්‍යකරණය කරනු ලබන ව්‍යාපෘති

- (i) උතුරු මැද පළාත් සහභාගිත්ව ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (IFAD, SIDA, WFP)
- (ii) නාගරික පරිසර යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (USAID)
- (iii) ආහාර හා පෝෂණ ප්‍රවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය (ජපන් රජය)
- (iv) දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන කෙටි හා මධ්‍යකාලීන පුළු පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘතිය (JBIC)
- (iv) මාතලේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (IFAD)

(ආ) රජයේ අරමුදල් මගින් මූල්‍යකරණය කරනු ලබන ව්‍යාපෘති හෝ රජයේ පොළී සහනාධාර සහ වක්‍රීය අරමුදල් මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ව්‍යාපෘති

- (I) ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය ඇතුළුව තව සිපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය
- (II) පුළු ගොවීන් සහ ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන (ඉසුරු) ණය ව්‍යාපෘතිය.
- (III) සබරගමුව පළාත් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (SPIRDP)
- (IV) සුරතූර වැඩ සටහන - පුළු ව්‍යවසාය ණය සැපයුම මගින් ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධනය
- (V) දකුණු පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල්) ව්‍යාපෘතිය

තවද කර්මාන්ත යටිතල පහසුකම් අමාත්‍යාංශය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් සඳහා වූ නිවාස ණය ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීම සඳහා වූ මූලික කාර්යයන් ද මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සම්බන්ධීකරණය කරන ලදී.

තේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

සියළුම තේ වගා කරන දිස්ත්‍රික්ක ආවරණය කරනු ලබන තේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියෙහි, තුන් වන වසර 2002 දී සම්පූර්ණ

කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි පුළුල් අරමුණු වනුයේ කුඩා තේ ඉඩම් හිමියන්ගේ ආදායම තිරසාර ලෙස ඉහල නැංවීම සහ තේ වගා කරන ප්‍රදේශයන්හි ස්වභාවික පරිසරය වැඩි දියුණු කිරීමයි. ව්‍යාපෘතිය ප්‍රධාන සංරචකයන් හතරකින් සමන්විත වේ. එනම් (1) ආයතනික අංශය ප්‍රතිසංවිධානය හා ශක්තිමත් කිරීම (2) තේ සංවර්ධනය (3) සමාජ යටිතල පහසුකම් හා වන වගාව සහ (4) ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය වේ.

සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් උප ණයකරුවන් වෙත ප්‍රදානය කරනු ලබන උප ණය සඳහා ප්‍රතිමූල්‍ය සැපයීම මුදල් එම අරමුදල් ප්‍රතිපාදන භාවිතා කරමින් ප්‍රතිමූල්‍යකරණය කිරීම මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන කාර්ය භාරය වේ. තේ නැවත වගාව, පැල තවාන් පිහිටුවීම, කර්මාන්තශාලා පුනරුත්ථාපනය සහ තව්කරණය, අමු දළ ප්‍රවාහනය සඳහා වාහන මිලදී ගැනීම සහ දළ එකතු කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන ඉදි කිරීම යන කටයුතු සඳහා ව්‍යාපෘතිය යටතේ ණය පහසුකම් සපයනු ලැබේ.

2002 සැප්තැම්බර් මාසයේදී ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි මධ්‍ය කාලීන ප්‍රගති සමාලෝචන කණ්ඩායම විසින් මෙම ණය සංරචකයෙහි සතුටුදායක ප්‍රගතිය පදනම් කර ගනිමින් කරන ලද නිර්දේශයට අනුව, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් විමර්ශනයට භාජනය වන වර්ෂය තුළදී ණය සංරචකය සඳහා වි.ගැ.හි. දශ ලක්ෂ 2.7 ක අතිරේක ණය ප්‍රතිපාදන අනුමත කරන ලදී. ඒ අනුව, ණය සංරචකයෙහි සංශෝධිත ප්‍රතිපාදන වි.ගැ.හි. දශ ලක්ෂ 18.119 දක්වා ඉහල නැගුණි. 2002 වසර අවසන් වන විට ණය සංරචකය හා ප්‍රතිපාදනය කරන ලද මුළු මුදලින් උප ව්‍යාපෘතීන් 3,131 සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 19,77.5 ක මුදලක් ණය වශයෙන් අනුමත කර තිබූ අතර, 2002 වසර අවසානය වන විට උප ව්‍යාපෘතීන් 2,967 ක් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,626 ක් සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් මුද්‍රා හැර තිබුණි.

අදාළ වර්ෂය තුළදී, තේ වගා කරන ප්‍රදේශයන්හි පැවති නියහපත් කාලගුණික තත්ත්වයන් සහ තේ මිල ගණන් ඉහල යාමේ හේතුවෙන් කුඩා තේ ඉඩම් හිමියන්ගේ ණය ඉල්ලීමෙහි වැඩිවීමක් දක්නට ලැබිණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2002 වර්ෂය තුළදී මුදාහරින ලද ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 581 ක් වූ අතර, එය එම වසර සඳහා ඉලක්ක කළ ප්‍රමාණයට වඩා සියයට 197කින් වැඩි විය.

දෙවන බහුවාර්ෂික බෝග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් අරමුදල් සම්පාදිත දෙවන බහු වාර්ෂික බෝග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය බහුවාර්ෂික බෝග ක්ෂේත්‍රය වැඩි දියුණු කිරීම සහ වාණිජකරණය සඳහා අවශ්‍ය ණය පහසුකම් සහ ව්‍යාපෘති සේවාවන් සැපයීම අරමුණු කොටගෙන ක්‍රියාත්මක වන්නකි. මෙම ව්‍යාපෘතිය 2002 වර්ෂයේදී එහි සිව්වැනි වර්ෂයේ මෙහෙයුම් කටයුතු සම්පූර්ණ කරන ලදී. ණය සංරචකයෙහි මෙහෙයුම් කටයුතු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මෙහෙයවනු ලබන අතර, සෙසු සංරචකයන් වන පර්යේෂණ කටයුතු, බීජ හා රෝපන ද්‍රව්‍ය සහ ආයතනික කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීම, කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය වෙනුවෙන්

ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ කාර්යාලය විසින් මෙහෙයවනු ලැබේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් වෙන්කර ඇති වි.ගැ.හි. දශ ලක්ෂ 14.743 ක් වි.ගැ.හි දශ ලක්ෂ 11.562 ක් මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් මුදාහරිනු ලබන ණය ප්‍රතිමූල්‍යකරණය පිණිස ණය සංරචකය සඳහා වෙන් කර ඇත. 2002 වර්ෂය අවසාන වන විට මෙම ණය සංරචකය යටතේ සියළුම සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන උප ව්‍යාපෘති 1,901 ක් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 925.28 ක වටිනාකමින් යුත් ණය මුදල් මුදහැර ඇත. 2002 වර්ෂය තුළ රුපියල් දශ ලක්ෂ 327 ක් සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන විසින් උප ණය වශයෙන් මුදහැර ඇති අතර, ඒ සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 270.05 ක මුදලක් ප්‍රති මූල්‍ය වශයෙන් සපයා ඇත. ඒ අනුව 2002 වර්ෂය සඳහා වූ ණය මුදහැරීමේ ඉලක්කයෙන් සියයට 96 ක් සපුරා ගැනීමට සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන වලට හැකියාව ලැබුණි.

නිපුණතා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

ශ්‍රී ලංකා රජය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් 1999 වර්ෂයේදී අත්සන් කරන ලද ණය ගිවිසුමට අනුව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අරමුදල් සපයනු ලබන නිපුණතා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කරන ලදී. එම ගිවිසුමට අනුව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් වි.ගැ.හි. දශ ලක්ෂ 13.7 ක ණය මුදලක් මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා සපයන ලදී. 2000 මාර්තු මස සිට 2006 අගෝස්තු මස දක්වා අවුරුදු 6 ක කාලයක් තුළ මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම ශ්‍රී ලංකා රජය වෙනුවෙන් තෘතීය අධ්‍යාපන හා පුහුණු අමාත්‍යාංශය මගින් දරනු ඇත. මෙම අමාත්‍යාංශය මගින් මෙහෙයවනු ලබන නිපුණතා සංවර්ධන පාඨමාලා සාර්ථකව නිමකළ පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් ප්‍රදානය කරන ලද උප ණය සඳහා අමාත්‍යාංශයේ ඉල්ලීම මත ප්‍රතිමූල්‍ය සැපයීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වගකීම වේ. කුඩා පරිමාණයේ ව්‍යවසායකත්ව සහ ස්වයං රැකියා ආරම්භ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික ණය පහසුකම් සැපයීම පිණිස මෙම ව්‍යාපෘතියේ මුළු ප්‍රතිපාදනයන්ගෙන් ඇමෙරිකානු ඩොලර් 675,000ක් වෙන්කර ඇත. ණය සීමාව එක් ගැණුම්කරුවකු සඳහා රුපියල් 50,000/- ක් සහ රුපියල් 250,000/- ක් අතර වේ.

වැවිලි අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය

1996 නොවැම්බර් මාසයේදී පස් අවුරුදු ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ආරම්භ කළ වැවිලි ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය 2001 අගෝස්තු මාසයේදී අවසන් විය. ව්‍යාපෘති කාලය තුළදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,475 ක මුදලක් ව්‍යාපෘති ණය ලෙස අනුමත කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතියේ මුදහරු මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,953 ක් වූ අතර, ඉන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 25 ක් 2002 වසර තුළදී මුද්‍රා හරින ලදී. තවද, රුපියල් දශ ලක්ෂ 1522 ක් වටිනා ණය මුදල් ප්‍රමාණයක් මුද්‍රා නොහල අතර ඊට හේතුව වූයේ ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් අරමුදල් ව්‍යාපෘතිය සතු නොවීමයි. කෙසේ වුවද, ප්‍රාදේශීය වැවිලි සමාගම්වල අරමුදල් අවශ්‍යතා

සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා ඉහත ව්‍යාපෘතියේ ණය ආපසු අයකිරීම් සහ පොළී මුදල් යොදා ගනිමින් 2001 ජූලි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වක්‍රීය අරමුදලක් පිහිටුවන ලදී. 1998 වර්ෂයේදී පෞද්ගලිකරණය කරන ලද ප්‍රාදේශීය වතු සමාගම් 7 ක් මෙම වක්‍රීය අරමුදලින් මුදල් ලබා ගැනීමට සුදුසුකම් ලැබීය. ඒ අනුව 2002 වසරේදී මෙම වක්‍රීය අරමුදල මගින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 226 ක මුදලක් අනුමත කර ඇති අතර, එම ප්‍රමාණයම ප්‍රතිමූල්‍ය ලෙස මුද්‍රා හැර ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වැවිලි අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ අනුමත කිරීම් සහ මුද්‍රා හැරීම් පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,702 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,176 ක් විය.

පෙර වසරවල මෙන්ම ණය මුදලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් එනම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 226 ක් වැවිලි හෝග සංවර්ධනය වෙනුවෙන් අනුමත කරන ලදී. මෙම අංශය සඳහා 2002 වසරේදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 247 ක් මුද්‍රා හරින ලදී. මෙම උප අංශය සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,145 ක් (සියයට 61) 1996 වර්ෂයේ සිට 2002 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළදී මුද්‍රා හරින ලදී. සැකසීම වැඩි දියුණු කිරීම හා පරිසර දූෂණය පාලනය කිරීම යන උප අංශ යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 21 ක් මුද්‍රා හරින ලදී. ව්‍යාපෘතියේ කාල වක්‍රය තුළ මෙම උප අංශය සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,386 ක (සියයට 27) නිදහස් කරන ලදී. සේවා වාහන, සහ උපකරණ මිලදී ගැනීම හා කුඩා ජල විදුලි ව්‍යාපෘතිවලින් සමන්විත උප අංශය සඳහා ව්‍යාපෘති කාලය තුළදී රුපියල් දශ ලක්ෂ 645 ක් (සියයට 12 ක්) නිදහස් කරන ලදී.

වැවිලි කර්මාන්ත ව්‍යාපෘතිය යටතේ 2002 වසරේදී මුද්‍රාහැරී ණය මුදල් වෙනුවෙන් මහ බැංකුවේ මුළු ඇප ආවරණ වගකීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 171 ක් විය. 1996 වර්ෂයේ සිට 2002 වර්ෂය දක්වා කාලය තුළ මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ මහ බැංකුව නිකුත් කළ මුළු ඇප ආවරණවල වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,227 ක් විය. 2002 වසර තුළදී මෙම ව්‍යාපෘතියේ ණය ඇප ආවරණ වාරික වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 75 ක් එකතු කරන ලද අතර, 1996 වර්ෂයේ සිට 2002 වර්ෂය දක්වා කාලය තුළ රැස්කල වාරිකවල මුළු වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 279 ක් විය.

නාගරික සංවර්ධන සහ අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් සඳහා වූ නිවාස ආයතන ව්‍යාපෘතිය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ලැබුණු ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 20 ක ණය ආධාර යටතේ මෙම ව්‍යාපෘතිය 1999 වර්ෂයේ ප්‍රථම භාගයේදී ආරම්භ කරන ලදී. 2001 වර්ෂය හා සැසඳීමේදී 2002 වර්ෂයේදී ප්‍රති මූල්‍ය අනුමත කිරීම් සහ ණය මුදල් මුද්‍රාහැරීම් වල සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් දක්නට ලැබුණි.

මෙම ව්‍යාපෘතිය ආරම්භයේදී එයට සහභාගි වීමට සුදුනමින් සිටි මූල්‍ය ආයතන හතෙන් සුදුසුකම් ලැබුවේ දෙකක් පමණක් නිසා ණය මුද්‍රාහැරීම් නවදුරටත් මන්දගාමී විය.

මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ අනුමත කරන ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය 2001 වර්ෂයේ දී 7,471 සිට 2002 වර්ෂයේදී 9,948 දක්වා ඉහළ නැගුණි. 2002 වර්ෂය අවසානයේදී මුළු ප්‍රතිමූල්‍ය අනුමත කිරීම් සහ මුද්‍රාහැරීම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 719.9 ක් සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 744.9 ක් විය. මුළු ප්‍රති මූල්‍ය අනුමත කිරීම් වලින් සියයට 76 ක් සහ මුළු මුද්‍රාහැරීම් වලින් සියයට 74 ක් සඳහා නිවාස සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථාව දායක විය.

උප ණය ගැණුම්කරුවන්ට ප්‍රදානය කරන ලද මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 79 ක් පමණ නව නිවාස ඉදිකිරීම් සහ පවතින නිවාසවල වැඩි දියුණු කිරීම් සඳහා යොදවා ඇත.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකු අරමුදල මගින් මූල්‍යකරණය කරන ලද උතුරු මැද පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය NCP-RDP

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් අරමුදල් සපයන ලද උතුරු මැද පළාතේ ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය එම පළාතේ දිළිඳුකම පහත හෙලීම අරමුණු කරගත් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියකි. 1997 වර්ෂයේදී ආරම්භ කරන ලද මේ ව්‍යාපෘතිය 2003 වර්ෂය අවසානය වනවිට නිමවීමට නියමිතය. මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ මහවැලි ප්‍රදේශ හා මුළු පොළොන්නරු දිස්ත්‍රික්කයම ආවරණය කරනු ලැබේ.

ව්‍යාපෘතියෙහි ණය සංරචකය සඳහා වන ප්‍රධාන සම්බන්ධීකරණ ආයතනය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවයි. මෙම ණය සංරචකයෙහි අරමුණ වනුයේ ගොවිපල සහ ගොවිපල නොවන පුළුල් පරාසයක පවත්නා ව්‍යවසායයන්ට සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන හරහා ණය සැපයීමට සහාය වීමයි. ඉලක්ක කණ්ඩායම් වලට ණය මුද්‍රා හැරීම සඳහා ලංකා බැංකුව, මහජන බැංකුව, හැටන් නැෂනල් බැංකුව හා සේලාන් බැංකුව යන බැංකු හතර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සමඟ ගිවිසුම් වලට එළඹී ඇත. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතනවලට ප්‍රතිමූල්‍ය සැපයීම සඳහා 2001 වර්ෂයේ දී ඇඩොලර් ලක්ෂ 5ක මුදලක් (ආසන්න වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 40ක් පමණ) වෙන් කරන ලදී. උපරිම ණය සීමාව එක් ගැනුම්කරුවෙකු සඳහා රුපියල් 250,000ක් වේ.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් නිර්දේශ කළ පරිදි උපකාරක සේවාවන් සැපයීමේ කාර්යය පුද්ගලික අංශයෙහි සැපයුම්කරුවන් මගින් ගැනීමට කොන්ත්‍රාත් දෙන ලදී. ඒ අනුව කර්මාන්ත සේවා කාර්යාලය හා සේවා ලංකා පදනම යන ආයතන 2ක පොළොන්නරුව හා අනුරාධපුරය යන දිස්ත්‍රික්කවල මෙම සේවාවන් සැපයීම සඳහා ව්‍යාපෘතියේ අධීක්ෂණ කාර්යාලය විසින් 2002 වර්ෂයේ දී තෝරා ගන්නා ලදී. 2002 වසරේදී සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන විසින් ව්‍යාපෘතිය යටතේ ණය 132ක් සඳහා රුපියල් දශලක්ෂ 10.2ක් මුද්‍රාහරින ලදී.

කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර අරමුදල විසින් මූල්‍යකරණය කරනු ලබන උතුරු මැද පළාත් සහභාගිත්ව ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - (NCP-PRDP)

කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර අරමුදල විසින් මූල්‍යකරණය කරන ලද උතුරු මැද පළාත් සහභාගිත්ව ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය(NCP-PRDP) උතුරු මැද පළාතේ සමතුලිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය හා දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීම අරමුණු කොටගත් ඒකාබද්ධ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියකි. මහවැලි ප්‍රදේශ හැර අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය මෙම ව්‍යාපෘතියේ බලප්‍රදේශය වේ. ව්‍යාපෘතියෙහි කටයුතු 1996 දී ආරම්භ වූ අතර, 2002 අවසානය වනවිට එහි කටයුතු නිමාවීමට නියමිතව තිබුණි. කෙසේ වුවද, කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර අරමුදල (IFAD ආයතනය) විසින් ඇතැම් කාර්යයන් 2002 අවසාන වනතුරුත් නිමකොට නොතිබූ නිසා එම කාර්යයන් නිම කිරීම පිණිස ව්‍යාපෘතියෙහි කාල සීමාව 2003 ජූනි මස 30 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ණය සංරචකයේ සම්බන්ධීකරණ ආයතනය වේ. 2002 වර්ෂයේ දී එම ණය සංරචකය යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතනයන්ට ප්‍රතිමූල්‍ය ණය වශයෙන් රුපියල් දශලක්ෂ 5ක් මුදා හරින ලදී.

නාගරික පරිසර යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ණය ව්‍යාපෘතිය (දෙවැනි අදියර - වක්‍රීය අරමුදල් ණය යෝජනා ක්‍රමය)

ඇමෙරිකාවේ පෞද්ගලික ආයෝජන ලඞාඩි ප්‍රීස් සහ සමාගම, නාගරික පරිසර යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමයේ පළමු අදියර සඳහා සපයන ලද ණය මුදලේ වක්‍රීය අරමුදල් භාවිතා කරමින් එහි දෙවන අදියර 2002 මැයි මාසයේදී ආරම්භ කරන ලදී. අරමුදල් 2001 ඔක්තෝබර් මාසයේදී පළමු අදියර සාර්ථකව අවසන් කරන ලදී. දෙවැනි අදියර සඳහා වක්‍රීය අරමුදලක් පිහිටුවීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 100 ක මුදලක් වෙන්කර ඇත.

2002 වර්ෂයේ මුදාහරින ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 96ක් විය.

ආහාර හා පෝෂණ ප්‍රවර්ධන ණය ව්‍යාපෘතිය

කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශයේ ඉල්ලීම පරිදි 1997 වර්ෂයේදී ආහාර හා පෝෂණ ප්‍රවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වාදීමේ අරමුණ වූයේ රටේ ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩි දියුණු කිරීම සහ ග්‍රාමීය ආශයට අඩු වියදමකින් ණය නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් සකස් වන අයුරින් ගොවි සංවිධාන, සමුපකාර සහ ග්‍රාමීය සංවිධාන හරහා ණය නිකුත් කිරීමට ණය දෙන ආයතන උනන්දු කරවීමයි.

කෙසේ වුවද, 2002 මාර්තු මාසය අවසාන වනවිට මෙම ව්‍යාපෘතියේ මුළු වෙන්කිරීම් ප්‍රමාණය වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 284ක මුදලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 29 ක් පමණක් මුදහැර ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් ණය නිකුත් කිරීමේ උෞතනාවයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ සමුපකාර සමිතිවලට සහ ගොවි

සංවිධානවලට ණය ලබාගැනීමේදී බැංකුවලට පිළිගත හැකි පුරුකුම් ඉදිරිපත් කිරීමට තිබූ අපහසුතාවයයි.

ආහාර හා පෝෂණ ප්‍රවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම තනර කිරීමටත්, එම යෝජනා ක්‍රමයෙහි අරමුදල් හිඟරක්ගොඩ, මීගොඩ, මරදගහමුල හා ඇඹිලිපිටිය යන ආර්ථික මධ්‍යස්ථානයන් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා යෙදවීම පිණිසත්, මහා භාණ්ඩාගාරය හරහා ග්‍රාමීය ආර්ථිකය පිළිබඳ අමාත්‍යාංශයට පවරාදීමටත් කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් 2002 වර්ෂයේදී තීරණය කරන ලදී. ඒ අනුව ආහාර හා පෝෂණ ප්‍රවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය සඳහා වෙන්කරන ලද අරමුදලේ ඉතිරි මුදලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 120.6 ක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ග්‍රාමීය ආර්ථිකය පිළිබඳ අමාත්‍යාංශයට 2002 වර්ෂයේදී මාරු කරන ලදී.

දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන සුළු පරිමාන ණය ව්‍යාපෘතිය PAMP - (JBIC)

ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතාව සඳහා වන ජපාන බැංකුව විසින් මූල්‍ය පහසුකම් සපයන ලද දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන සුළු පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘතිය සුළු ගොවීන් හා ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන ණය ව්‍යාපෘතියෙහි ආකෘතියෙකි. ජපාන රජය විසින් සුළු ගොවීන් හා ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන ණය ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථකත්වය හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා අවශ්‍ය සුළු පරිමාණ මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමට මැදිහත්වීමක් වශයෙන් මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා අරමුදල් සැපයීමට තීරණය කරන ලදී. ආදායම් උත්පාදන කාර්යයන් මගින් ග්‍රාමීය ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහල නැංවීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණ වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය කළුතර, හම්බන්තොට, බදුල්ල, නුවරඑළිය, මාතලේ සහ කුරුණෑගල යන දිස්ත්‍රික්ක හයෙහි ක්‍රියාත්මක වේ. අවම පිරිවැයකින් සුළු පරිමාණ ණය බෙදාහැරීමේ තිරසාර ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීම කාන්තාවන්ගේ ඉහළ සහභාගිත්වයක් ලබා ගැනීම, ඉතිරි කිරීමේ පුරුද්ද හා සකසුරුවම්කම ඇති කිරීම, ගැමි සමාජය තුළ සාක්ෂරතා මට්ටම ඉහළ නැංවීම හා දුප්පතුන් අතර ආත්ම විශ්වාසය ඉහළ නැංවීම සහ ඔවුන් යැපුම් මානසිකත්වයෙන් ඇත් කිරීම තුලින් මෙම ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථකත්වයක් අපේක්ෂා කෙරේ.

ජපාන ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා බැංකුව මගින් සපයනු ලබන විදේශීය අරමුදල් සැපයීම 2006 වර්ෂය අවසානයේදී තනර කිරීමට නියමිත වූවත් රජය සහ ජපාන ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා බැංකුව අතර අත්සන් කරන ලද ගිවිසුමට අනුව, ණය ආපසු අය කිරීම් සහ පොළී ආදායම තුළින් ගොඩ නැගෙන වක්‍රීය අරමුදල් භාවිතා කරමින් අවුරුදු 20 ක් දක්වා මෙම ව්‍යාපෘතිය පවත්වා ගැනීමට නියමිතය.

ප්‍රතිලාභීන් 27,253 කින් සමන්විත ස්වයං උපකාරක කණ්ඩායම් 4,978 ක් මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් සංවිධානය කර ඇත. කණ්ඩායම් ඉතිරි කිරීම් මගින් එක්රැස් කරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 19.3 ක් ද ඇතුළුව මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ නිකුත් කරන ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 83.5 ක් විය.

ව්‍යාපෘතිය මගින් ගම් 2,511ක් ආවරණය කර ඇති අතර, කාන්තා සහභාගිත්වය සියයට 76 ක් විය. 2002 වර්ෂය තුළ ප්‍රතිමූල්‍ය ණය මුදා හැරීම ආරම්භ කර ඇති අතර, දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් ගිණුම් පවත්වාගෙන යාමේ කටයුතු සම්පූර්ණයෙන්ම පරිගණක ගත කර ඇත. සමුච්චිත ණය ආපසු අයවීමේ අනුපාතය සියයට 98ක් විය.

මාතලේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

1999 වර්ෂයේදී ආරම්භ වූ මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි කටයුතු 2002 වර්ෂයේදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. මෙය ව්‍යාපෘති ණය සංරචකයෙහි දෙවන වසර වුවද, ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන හතර වන වසර විය. මෙම ව්‍යාපෘතිය උදෙසා කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර අරමුදල මගින් වි.ගැ.හි දශ ලක්ෂ 8.35 ක් වෙන්කර ඇති අතර ණය සංරචකය යටතේ සහභාගි වන ණය දෙන ආයතන විසින් ලබාදෙන ණය ප්‍රතිමූල්‍යකරණය කිරීම පිණිස ඉන් වි.ගැ.හි. දශ ලක්ෂ 2 ක් වෙන්කර ඇත.

වෙනත් සමාන ව්‍යාපෘතීන් සමග සැසඳීමේදී මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන ලක්ෂණයක් වනුයේ පෞද්ගලික අංශයෙහි ක්‍රියාකාරී සහභාගිත්වයයි. රජය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද සාමාන්‍ය ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලින් පරිබාහිර වූ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ ප්‍රජා සංවිධාන කණ්ඩායම් වල ඉහළ සහභාගිත්වය සහිත ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මූලික සැලසුමේ ඇති විශේෂත්වයයි.

ව්‍යාපෘතියෙහි අරමුණ වන්නේ ව්‍යාපෘති බල ප්‍රදේශය තුළ වෙසෙන ගොවි පවුල්වල ආදායම් මට්ටම ස්ථාවර සහ තිරසාර ලෙස ඉහළ නැංවීමයි. මෙහිදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ව්‍යාපෘතියෙහි ග්‍රාමීය මූල්‍ය පහසුකම් සංරචකය මෙහෙයවීමේ ආයතනය ලෙස කටයුතු කරයි.

කඳුරට සංවර්ධන බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 47.1ක් දක්වා ඉහළ නංවමින් විමර්ශනයට භාජනය වන වර්ෂය තුළදී ප්‍රදානය කරන ලද ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 13.5 ක් විය. සණස සංවර්ධන බැංකුව 2002 දී මෙම ණය ක්‍රමයට සම්බන්ධ වූ අතර, එමගින් ව්‍යාපෘති ප්‍රතිලාභීන් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 9.2ක් ණය වශයෙන් මුදා හරින ලදී.

තව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය (NCRCS)

විමර්ශනයට භාජනය වන වර්ෂය තුළදී වී සහ කන්න අනුව වගා කෙරෙන ආහාර හෝභ සඳහා කෙටි කාලීන වගා ණය තවදුරටත් සපයමින් තව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය දිවයින පුරා ක්‍රියාත්මක විය. ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය යටතේ කෘෂි නිෂ්පාදන මිලදී ගැනීම සඳහා නිකුත් කරනු ලබන ණය සීමාව රුපියල් දශ ලක්ෂ 5 දක්වා වැඩි කිරීම ආදී විවිධ පැතිවලින් මෙම ණය ක්‍රමයේ ඉඩ ප්‍රස්ථා පුළුල් කරන ලදී. මෙම වසර තුළදී ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය යටතේ කෘෂි නිෂ්පාදන මිලදී ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වූ ණය ඇප ආවරණ ක්‍රමය අහෝසි කරන ලදී. මෙම ණය ක්‍රමයෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය

පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක තොරතුරු මෙම වාර්තාවේ 1 කොටසේ ග්‍රාමීය බැංකු හා ණය විෂය යටතේ ඇතුළත් කර ඇත.

සුළු ගොවීන් හා ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන ණය ව්‍යාපෘතිය (SFLCP) (ඉසුරු)

සුළු ගොවීන් හා ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන (ඉසුරු) ණය ව්‍යාපෘතිය 1990 දී ආරම්භ කරන ලද අතර, එම ව්‍යාපෘතිය සඳහා කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර අරමුදල එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 6.7 ක මුදලක් ද, කැතේඩියානු ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනය එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 6.6ක ආධාර මුදලක් ද, ශ්‍රී ලංකා රජයේ දායකත්වය ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 4.1 ක මුදලක් ද ඒකාබද්ධව සපයා ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතිය වෙනත් විධිමත් බැංකු ආයතනයන්ගෙන් ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමට අවකාශයක් නොමැති අඩු ආදායම්ලාභීන් ඉලක්ක කරගත් ක්‍රමයක් විය. ගාල්ල, මාතර, පුත්තලම සහ මහනුවර යන දිස්ත්‍රික්කවල වෙසෙන ප්‍රතිලාභීන්ගේ සමාජය, ආර්ථික සහ පොදු සුභ සාධනය ද වැඩි දියුණු කිරීම අපේක්ෂාවෙන් එම දිස්ත්‍රික්ක තුළ ක්‍රියාත්මක කෙරේ.

ණය ප්‍රදානය කිරීමේ දී අමතරව සහාය සේවාවන් සැපයීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කර ඇත. ආයතනික ජාලයේ දී ණය සහ වෙනත් සහාය සේවාවන් සපයනු ලබන බැංකු සහ සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන අතර ඇති සම්බන්ධතාවය කෙරෙහි ද අවධාරණය කරන ලදී. මූල්‍යමය සේවාවන් කණ්ඩායම් කණ්ඩායම් ක්‍රමය මත සපයනු ලබන අතර, ණය අයදුම්පත් විශ්ලේෂණය, ණය මෙහෙයවීම, පසු විපරම් කිරීම, ණය ආපසු අය කිරීම සහ නව තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම, සහභාගිත්ව කණ්ඩායම් මගින් ක්‍රියාත්මක කෙරේ. තවද, ඉසුරු යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන සුළු ගොවීන් සහ ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන ණය ව්‍යාපෘතිය ආර්ථික වශයෙන් ඉතා පහළ මට්ටමේ අය සඳහා අඩු වියදමකින් ණය බෙදාහැරීමේ ක්‍රමයකි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රජය වෙනුවෙන් මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මෙහෙයුම් ආයතනය ලෙස ක්‍රියා කරන අතර, දිස්ත්‍රික් ව්‍යාපෘති කාර්යාල සඳහා අවශ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය අදාල ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවලින් ලබාගෙන ඇත.

ව්‍යාපෘතියේ මූලික සැලසුමට අනුව ව්‍යාපෘතිය සඳහා වූ විදේශීය අරමුදල් සැපයුම් 1997 දෙසැම්බර් මාසයෙන් අවසන් වූ අතර, ණය ගිවිසුමට අනුව 1999 වර්ෂයෙන් පසුව ණය ආපසු අයවීම් ප්‍රතිවක්‍රියකරණය මගින් ව්‍යාපෘතිය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කෙරේ.

2002 වසර අවසන් වන විට දිස්ත්‍රික්ක හතර තුළ ව්‍යාපෘති කටයුතු ගම්මාන 3,731 ක් දක්වා පුළුල් කරන ලදී. ප්‍රතිලාභීන් 82,267 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වූ ස්වයං-උපකාරක කණ්ඩායම් 13,868 ක් එහි විය. මෙම සංඛ්‍යාව ව්‍යාපෘතියෙහි මූලික සැලැස්ම මගින් ඉලක්ක කරන ලද ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව වූ 32,000ට වඩා බෙහෙවින් ඉහළ සංඛ්‍යාවක් විය. මෙහි වඩාත් සුවිශේෂ ලක්ෂණය වූයේ ව්‍යාපෘති කටයුතුවල කාන්තාවන්ගේ

සහභාගිත්වය ඉහළ මට්ටමක පැවතීමයි. මුළු ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 72 ක් එනම්, 58,700ක් කාන්තාවන් විය. 2002 වසර අවසන් වන විට, ආදායම් උත්පාදනය සඳහා වන ස්වයං රැකියා කටයුතු වෙනුවෙන් රුපියල් දශලක්ෂ 917.6 ක මුදලක් යුළු ණය වශයෙන් ලබා දී ඇත. ණය මුදලක සාමාන්‍ය රුපියල් 11,858ක් විය. ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ සම්පූර්ණ අනුපාතය සියයට 97 කට වඩා වැඩි මට්ටමකින් දිගටම පවත්වා ගැනීමට ව්‍යාපෘතියට හැකි වී ඇත. මිය අමතරව, අනිවාර්ය ඉතිරි කිරීම් සහ කණ්ඩායම්වල ස්වේච්ඡා ඉතිරි කිරීම් යටතේ රුපියල් දශලක්ෂ 146.7ක මුදලක් 2002 වර්ෂය අවසානය වන විට ප්‍රතිලාභීන් විසින් ඉතිරි කර ඇත.

1987 වර්ෂයේ දී එම කණ්ඩායම්වල අරමුදල් පදනම ශක්තිමත් කිරීම, කේවල් කිරීමේ ශක්තිය වැඩි දියුණු කිරීම සහ සාමූහික ශක්තිය නංවාලීම සඳහා පහසුකම් සැලසීම් වස්, 1997 වර්ෂයේ දී ස්වයං උපකාරක කණ්ඩායම් ඒකාබද්ධ කරන ඉසුරු සංවර්ධන සමිති වශයෙන් සාමූහික සංවිධානයන් ගොඩ නංවන ලදී. එම ඉසුරු සංවර්ධන සමිති ඒකාබද්ධ කරමින් ජාතික ඉසුරු මහා සංගමය පිහිටුවීම සඳහා 2002 වසරේදී පියවර ගන්නා ලදී. ව්‍යාපෘතියේ දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමින් පරිපාලන කටයුතු අදාළ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවට පැවරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලද අතර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය හරහා ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු ජාතික මට්ටමින් පරිපාලනය කිරීමේ සහ අධීක්ෂණය කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය.

සබරගමුව පළාත් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල්) ව්‍යාපෘතිය (S.P.I.R.D.P.)

කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල් මූල්‍යාධාර ඇතිව කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය තුළ 1986 වර්ෂයේ සිට 1996 වර්ෂය දක්වා කැගල්ල දිස්ත්‍රික් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන (K.G.I.R.D.P.) ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. සැලසුම් කළ පරිදි 1996 වර්ෂයේ දී ව්‍යාපෘතිය නිම විය. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි ණය සංරචකය, මහජන බැංකුව, ලංකා බැංකුව සහ එකල පැවති කැගල්ල ප්‍රාදේශීය ග්‍රාමීය සංවර්ධන බැංකුව (R.R.D.B.) හරහා ක්‍රියාත්මක විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඉහත කී මූල්‍ය ආයතන සඳහා ප්‍රතිමූල්‍ය ලබා දුනි. මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සම්පූර්ණ වගකීම සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අමාත්‍යාංශය යටතේ පැවතුණි.

ව්‍යාපෘතිය නිම වීමෙන් පසුව, කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයෙහි අඩු ආදායම්ලැබී කණ්ඩායම්වලට ව්‍යවසායකයින්ට සහ තරුණ පිරිස්වලට සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන විසින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය වෙනුවෙන් ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් අඛණ්ඩව සැපයීම සඳහා එම සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතනයන්ගේ ණය ආපසු අයකිරීම් වලින් වක්‍රීය අරමුදලක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ආරම්භ කර පවත්වාගෙන යන ලදී. ව්‍යාපෘති කළමනාකාරීත්ව ඒකකයට අනුයුක්ත කොට ඇති ව්‍යාපාර සංවර්ධන නිලධාරීන් විසින් ආර්ථික වශයෙන් පහළ මට්ටමේ අයට ණය මුදා හැරීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරනු ලැබේ.

ණය සඳහා පැවැති ඉහළ ඉල්ලුම සැලකිල්ලට ගනිමින් මුළු සබරගමු පළාතම ආවරණය කිරීමේ අරමුණ ඇතිව 2002 වර්ෂයේදී කැගල්ල දිස්ත්‍රික් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල් ණය යෝජනා ක්‍රමය) රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයට ද ව්‍යාප්ත කරන ලදී. ඒ අනුව මෙම ව්‍යාපෘතිය සබරගමුව පළාත් ඒකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන වක්‍රීය අරමුදල් ණය ව්‍යාපෘතිය යනුවෙන් නැවත නම් කරන ලදී. රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයට ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් ලබාදීම සඳහා ආරම්භයේ දීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 25ක් වෙන් කරන ලදී.

2002 වර්ෂය අවසානය වන විට මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 245.2ක මූල්‍ය පහසුකම් සපයා ඇත. 2002 වර්ෂය තුළ උප ව්‍යාපෘති 6,187 ක් සඳහා සහභාගිත්වය ණය දෙන ආයතන විසින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 65.7 ක් ණය වශයෙන් ලබාදී ඇත. විමර්ශනයට භාජනය වන වර්ෂය තුළ ව්‍යාපෘති ණයවල ආපසු අයවීමේ අනුපාතය සියයට 94ක් විය.

සුරතුර වැඩසටහන-කුඩා ව්‍යවසාය ණය තුළින් ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධනය

සුරතුර වැඩසටහනට සම්බන්ධ සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතනයන් වන ලංකා බැංකුව, මහජන බැංකුව සහ හැටන් නැෂනල් බැංකුව මෙම වැඩසටහනෙහි දෙවැනි අදියර යටතේ තම අරමුදල් උපයෝගී කර ගනිමින් ප්‍රතිලාභීන් වෙත වාර්ෂිකව සියයට 10 ක පොළී ප්‍රතිශතයකට ණය මුදල් සපයමින් මෙම වර්ෂය තුළදී ද තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විය. සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතනවලට සැපයෙන සියයට 10ක පොළී සහනාධාරය තවදුරටත් රජය විසින් ඔවුන්ට ලබාදෙන ලදී.

1997 වර්ෂයේ දී ආරම්භ කරන ලද දෙවැනි අදියර යටතේ ආදායම් උත්පාදනය කරන ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ඇති ප්‍රතිලාභීන්ට සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන මගින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,300 ක වටිනාකමින් යුත් උප ණය 30,000ක් ප්‍රදානය කිරීමට ඉලක්ක කරගෙන ඇත. ව්‍යාපෘතිය මගින් විශේෂයෙන් ම උගත්, රැකියා විරහිත තරුණ තරුණියන්ට තමන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලබන ව්‍යාපෘති වැඩි දියුණු කර ගැනීමට හෝ නව ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීමට ණය මුදල් සපයනු ලැබීය.

සුරතුර වැඩසටහනෙහි දෙවන අදියරෙහි පොළී සහනාධාර සැපයීමේ කටයුතු පරිපාලනය 1997 වර්ෂයේදී නිම කරන ලදී. එහි පළමු අදියරෙහි ණය ආපසු අයකිරීමේ අධීක්ෂණ කටයුතු තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී.

දකුණු පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන (වක්‍රීය අරමුදල්) ණය යෝජනා ක්‍රමය.

2000 ජුනි මස අවසන් කරන ලද, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් අරමුදල් සම්පාදිත දකුණු පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියෙහි ණය කටයුතු අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස දකුණු පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන වක්‍රීය අරමුදල් ණය යෝජනා ක්‍රමය 2000 ජූලි මාසයේ දී හඳුන්වා දෙන ලදී.

වක්‍රීය අරමුදල් වශයෙන් වෙන් කරන ලද මුළු මුදල රුපියල් දශ ලක්ෂ 194ක් විය. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන මගින් ණය පහසුකම් සැපයීම් මගින් ගාල්ල, මාතර හා හම්බන්තොට යන දිස්ත්‍රික්කවල ග්‍රාමීය අංශයෙහි ක්ෂුද්‍ර හා සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත කටයුතු අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

2002 වර්ෂයේ ණය මුදා හැරීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 32ක් විය. වසර තුළ ණය මුදා හැරීම වලට අනුව මුදාහරින ලද ප්‍රතිමූල්‍ය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 28ක් වූ අතර, වසර අවසානය වන විට මුදාහරින ලද මුළු මුදල වක්‍රීය අරමුදල් ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ වෙන් කළ මුළු මුදල වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 194 ට සමාන විය.

සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපෘති යටතේ ඇප ආවරණ සහතික ක්‍රම: සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත ණය සහතික ක්‍රමය - සුමක (SMI) සහ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත දිරිදීමේ ව්‍යාපෘතිය - සුමදී (SMAP)

සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය (සුමක I, II, III සහ IV) සහ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත දිරිදීමේ ව්‍යාපෘතිය (සුමදී) සාර්ථක ලෙසින් නිම කර ඇත. සුමක ණය සහතික ක්‍රමය යටතේ ජාතික සංවර්ධන බැංකුව මගින් ප්‍රතිමූල්‍ය ණය පහසුකම් සපයන ලද අතර, එය ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සංගමය සහ ලෝක බැංකුව මගින් සපයන ලද ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 12.6 ක ණය ආධාර යටතේ සිදු කරන ලදී. සුමදී ඇප ආවරණ සහතික ක්‍රමය යටතේ ප්‍රතිමූල්‍ය ණය පහසුකම් ජාතික සංවර්ධන බැංකුව මගින් සපයන ලද අතර, එය විදේශ බැංකු සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ඒකාබද්ධව සපයන ලද ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 55ක් උපයෝගී කරගෙන සිදුකරන ලදී.

2001 ජනවාරි මාසයේ දී සුමදී ණය ක්‍රමය යටතේ ඇප ආවරණ සහතික නිකුත් කිරීමේ කටයුතු සම්පූර්ණ කරන ලදී. 1997 සිට 2001 වසර දක්වා ඇප ආවරණ සහතික, 1,894ක් නිකුත් කරන ලද අතර, එයට අදාල මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2741.6 ක් විය. මෙම ණය මුදල සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ඇප ආවරණ වගකීම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,271ක් විය.

කෙසේ වුවද, ඇප ආවරණ සහතික වෙනුවෙන් ණය මත අය කළ යුතු වාර මුදල් රැස් කිරීම 2002 වර්ෂයේදී ද ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘති දෙක යටතේ ප්‍රදානය කරන ලද ණයවල අක්‍රීය ණය සම්බන්ධ අධීක්ෂණ හා පසු විපරම් කටයුතු ද ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරගෙන යනු ලැබේ. තවද, සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතන මගින් ගෙවීම් පැහැර හරින ලද ණය වෙනුවෙන් ඉල්ලුම් කරන ලද හිමිකම් ගෙවීම් ද 2002 වර්ෂය තුළදී අඛණ්ඩව සිදු කෙරුණි.

ණය ඇප ආවරණ අරමුදල් ආයෝජනය කිරීම

වර්ෂය තුළදී ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ආයෝජනය කරන ලද මුළු වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,173 ක් විය. මෙම ආයෝජනයෙන් ලැබූ මුළු පොළී ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 385ක් විය. සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත ව්‍යාපෘතිය, බැරපට මිල දී ගැනීමේ ව්‍යාපෘතිය, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත දිරිදීමේ යෝජනා ක්‍රමය සහ වැවිලි කර්මාන්ත ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ එක්රැස් කරන ලද වාරිකවලින් සහ මහ බැංකුව විසින් වෙන් කරන ලද අරමුදලින් මෙම ආයෝජනයන් සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් ලබා ගන්නා ලදී.

ප්‍රාදේශීය කාර්යාල

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාල තුනෙහි අධීක්ෂණ කටයුතු ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදුකරනු ලැබේ. ප්‍රාදේශීය කාර්යාල විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන විවිධ සුළු පරිමාණ ණය යෝජනා ක්‍රම සහ අදාළ ප්‍රදේශයේ වෙනත් සංවර්ධන වැඩසටහන්, දත්ත රැස් කිරීම් පුහුණු කිරීම්, වෙත්පත් නිශ්කාෂණය, ව්‍යවහාර මුදල් පිළිබඳ කටයුතු සහ පොදු පරිපාලන කටයුතු වැනි ප්‍රධාන කාර්යභාරයන් සම්බන්ධව දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සොයා බලනු ලැබේ. අදාළ ප්‍රදේශයේ සමාජ හා ආර්ථික සංවර්ධන කටයුතු කෙරෙහි ප්‍රාදේශීය කාර්යාල විශේෂ අවධානය යොමු කර ඇත. මෙම අරමුණ ඇතිව ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය සහ අනෙකුත් ණය යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීමෙහි ද ප්‍රාදේශීය කාර්යාල නිරතව සිටී. උතුරු මැද පළාත් සහභාගිත්ව ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (NCP-PRDP) සහ උතුරු මැද පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (NCP-RDP) ක්‍රියාත්මක කිරීම අනුරාධපුර ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේ වගකීම වන අතර මාතලේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (MREAP) ක්‍රියාත්මක කිරීම ද මාතලේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේ වගකීම වේ.

ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය - අනුරාධපුරය

අනුරාධපුර ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය විසින් ව්‍යවසායකත්ව සහ සංවර්ධන ණය මුදාහැරීම, ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය ප්‍රවලිත කිරීම සහ උතුරු මැද පළාත් සහභාගිත්ව ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සහ උතුරු මැද පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, 2002 වර්ෂය තුළදී ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව වෙනුවෙන් තවදුරටත් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී. මෙයට අමතරව පාසල් ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යාවන් සඳහා වූ අධ්‍යාපනික සම්මන්ත්‍රණ, පාරිභෝගික මිල දර්ශකය සඳහා අවශ්‍ය දත්ත රැස්කිරීම, ව්‍යවහාර මුදල් කටයුතු සහ මහ බැංකු ප්‍රකාශන අලෙවිය ද ප්‍රාදේශීය කාර්යාල මගින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

අනුරාධපුර සහ පොළොන්නරුව යන දිස්ත්‍රික්කවල බෝග වර්ග කිහිපයක් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 160 ක පමණ වටිනාකමින් යුත් ගිවිසුම් 3,945 ක් අත්සන් කිරීම සඳහා අදාළ

පාර්ශවකරුවන්ට පහසුකම් සැලසීමට ප්‍රාදේශීය කාර්යාල සමත්විය. පසු අස්වනු තාක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් සහභාගි වන්නන් දැනුවත් කිරීම සහ බිජු වී තමන් විසින්ම නිපදවා ගැනීමට දැනුවත් කිරීම සඳහා 146 දෙනෙකු වෙනුවෙන් අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් 3ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

විමර්ශනයට භාජනය වන වසර තුළ එහි වෙත්පත් නිශ්කාෂනාගාරය මගින් නිශ්කාෂනය කරන ලද වෙත්පත් සංඛ්‍යාව 229,591 ක් වූ අතර, එහි මුළු වටිනාකම රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 7,422.4ක් විය. ව්‍යවහාර මුදල් පිළිබඳ කටයුතු 2002 ජූනි මස 01 දිනෙන් අවසන් කරන ලදී.

ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය - මාතලේ

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරමින් සිය වගකීම තවදුරටත් ග්‍රාමීය මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම මාතලේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය මගින් සිදු කෙරිණ. සංවර්ධන ණය ප්‍රදානය කිරීම, වෙනත් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, හැකියාවන් ඇති ප්‍රතිලාභීන් සඳහා පුහුණු වැඩමුළු පැවැත්වීම, අ.පො.ස. (උසස් පෙළ) සිසුන් සඳහා අධ්‍යාපනික සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වීම සහ ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු මෙයට ඇතුළත් විය. තවද, සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුවට අවශ්‍ය දත්ත රැස් කිරීම සහ කඳුරට මිල දර්ශකය සැකසීමට අවශ්‍ය දත්ත රැස් කිරීමට ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය සහාය විය. වෙත්පත් නිශ්කාෂණය සහ මහ බැංකු ප්‍රකාශන අලෙවි කිරීම ද ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය මගින් අඛණ්ඩව සිදු කෙරිණ.

වී, ලොකු එෂු, සෝයා, ඉරිඟු, එළවළු, පළතුරු සහ කුරහන් සඳහා ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් 1,822 ක් අත්සන් කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය මගින් පහසුකම් සලසන ලදී. තවද, මාතලේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය විසින් මාතලේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සහ එම දිස්ත්‍රික්කයේ දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන සුළු පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම ද සිදු කරනු ලැබේ.

මහනුවර නිශ්කාෂණ මධ්‍යස්ථානය මගින් රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 37,750 ක වටිනාකමකින් යුක්ත වෙත්පත් 829,790ක් සහ මාතලේ නිශ්කාෂණ මධ්‍යස්ථානය මගින් රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 2,296 ක වටිනාකමකින් යුක්ත වෙත්පත් 101,734ක් ද නිශ්කාෂනය කරන ලදී.

ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය - මාතර

මාතර ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය විසින් මෙම වසර තුළදී ද ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන, ආර්ථික පර්යේෂණ, සංඛ්‍යාත සහ බැංකු සංවර්ධන යන දෙපාර්තමේන්තු නියෝජනය කරමින් ඉටු කළ කාර්යභාරයන් සහ ප්‍රදේශයේ විශේෂිත වූ වෙනත් සංවර්ධන කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

සුළු ගොවීන් සහ ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන ණය ව්‍යාපෘතිය ගාල්ල සහ මාතර දිස්ත්‍රික්කයන්හි ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වූ සුළු පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘතිය හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයට හඳුන්වාදීම, ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම, ගම් නඟා සිටුවීමේ

වැඩසටහනට සහායවීම, දකුණු පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ණය යෝජනා ක්‍රමය, කුඩා තේ වතු සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය, බහුවාර්ෂික හෝග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සහ දකුණු පලාත් ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතිය යන ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහාය වීම මෙම ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය විසින් බැංකු සංවර්ධන කටයුතු යටතේ ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රතිමූල්‍ය ණය වැඩසටහන් සම්බන්ධීකරණ කටයුතුවලට ඇතුළත් විය. තවද, රුහුණු සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට සහ එහි කටයුතු විධිමත් ලෙස හා යථා පරිදි කරගෙන යාමට සහාය වීම කෙරෙහි ද විශේෂ අවධානය යොමු කරන ලදී.

ප්‍රදේශය තුළ ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය යටතේ ගිවිසුම් 2,945ක් අත්සන් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සිදු කිරීමට ද මාතර ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය සමත් විය.

මෙම කාර්යාලයේ ප්‍රාදේශීය නිශ්කාෂණාගාරය මගින් ප්‍රදේශයේ වාණිජ බැංකු හතක නිශ්කාෂන කටයුතු සඳහා පහසුකම් සපයන ලදී. මෙම වර්ෂය තුළදී මුළු වටිනාකම රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 5,183.7ක් වූ වෙත්පත් 197,904ක් නිශ්කාෂනය කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නවීකරණය කිරීමේහිලා ගත් තීරණයක් මත මෙතෙක් ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය මගින් සිදු කරනු ලැබූ ව්‍යවහාර මුදල් කටයුතු 2002 ජූනි මස 01 වැනි දින සිට නතර කරන ලදී.

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු හය විසින් 2002 වර්ෂයේදී ද අදාළ ප්‍රදේශවල කෘෂිකර්මය, කර්මාන්ත, වෙළෙඳාම හා වාණිජ්‍යය, ධීවර කර්මාන්තය සහ අනෙකුත් සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිණිස තවදුරටත් මූල්‍ය පහසුකම් සලසන ලද අතර, දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ වැඩසටහන යටතේ දුප්පතුන් සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම කෙරෙහි ද වැඩි අවධානය යොමු කරන ලදී.

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවල 2001 සහ 2002 වර්ෂයන්හි ක්‍රියාකාරීත්වය 11-21 සංඛ්‍යා සටහනෙන් දැක්වේ. 2001 වර්ෂයේ පැවති රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 124ක් වූ සමස්ත ලාභය 2002 වර්ෂයේදී රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 343 දක්වා ඉහළ යාමෙන් 2002 වර්ෂයේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවල මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි සතුටුදායක බව පිළිබිඹු කරන ලදී. ණය නිකුත් කිරීමේ කටයුතුවල ඉහළ යාම සහ කල්පසුව ණය ආපසු අය කිරීම සඳහා දරණ ලද සාමූහික ප්‍රයත්නය මෙම ලාභ ඉහළ යාමට හේතූන් විය.

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු ශාඛා ව්‍යාප්තිය

රුහුණු සංවර්ධන බැංකුවේ වලස්මුල්ල ශාඛාව සහ සබරගමුව සංවර්ධන බැංකුවේ කහවත්ත ශාඛාව විවෘත කිරීමත් සමග ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු හයෙහි 191 ක්ව පැවති මුළු ශාඛා සංඛ්‍යාව 2002 වර්ෂයේදී 193 දක්වා වැඩි විය. තැන්පතු රැස් කිරීම සහ උකස් ණය නිකුත් කිරීම වැඩි කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් ඉතුරුම් හා උකස්

II-21 සංඛ්‍යා සටහන
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවල ක්‍රියාකාරිත්වය
(රුපියල් දශ ලක්ෂ)

	2001	2002
වර්ෂය අවසානයේ		
මුළු තැන්පතු	4,746	6,344
ණය හා අත්තිකාරම්	6,057	7,222
වර්ෂය තුළදී		
මුදාහල ණය හා අත්තිකාරම්	4,695	6,345
ලාභය (පාඩුව)	124	343

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මධ්‍යස්ථාන 5ක් මෙම වර්ෂය තුළදී විවෘත කරන ලදී. එම ඉතුරුම් සහ උකස් මධ්‍යස්ථානවලින් 2ක් රුහුණ සංවර්ධන බැංකුව විසින් මොරවක සහ හම්බන්තොට විවෘත කරන ලද අතර, වයඹ සංවර්ධන බැංකුව විසින් කුරුණෑගල එක මධ්‍යස්ථානයක් විවෘත කරන ලදී. රජරට සංවර්ධන බැංකුව විසින් ද අනුරාධපුර සහ කළුරුවෙල ප්‍රදේශයේ ඉතුරුම් සහ උකස් මධ්‍යස්ථාන 2ක් විවෘත කරන ලදී.

තැන්පතු රැස්කිරීම

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් වඩාත් ආකර්ෂණීය තැන්පතු යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වාදීම තුළින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල තැන්පතු සංචලනය කිරීම සඳහා සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබාදී ඇත. එමෙන් ම ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු අදාළ බල ප්‍රදේශවල බැංකු පහසුකම් නොමැති සහ බැංකු පහසුකම් අඩු ප්‍රදේශවලට බැංකු පහසුකම් ලබාදීම සඳහා ජංගම බැංකු ඒකකයක් මගින් පහසුකම් සලසන ලදී. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් 2002 වර්ෂය අවසාන වනවිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,344ක මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණයක් එක්රැස් කරන ලද අතර, එය 2001 වර්ෂයේ මුළු තැන්පතු හා සැසඳීමේදී සියයට 34 ක වර්ධනයකි. මුළු තැන්පතු ගිණුම් සංඛ්‍යාව 2002 වර්ෂය අවසානය වනවිට දශ ලක්ෂ 1.7ක් පමණ වූ අතර, එය 2001 වර්ෂයේ ගිණුම් සංඛ්‍යාව හා සැසඳීමේදී සියයට 14ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. මුළු තැන්පතු වලින් විශාල ප්‍රමාණයක් තවදුරටත් ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතුවලින් සමන්විත විය. මුළු ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,102 ක් වූ අතර, එයට අදාළ ගිණුම් සංඛ්‍යාව දශ ලක්ෂ 1.6ක් පමණ විය. 2001 වර්ෂයේදී රුපියල් 2,430 ක් වූ ඉතිරි කිරීමේ ගිණුමක සාමාන්‍යය 2002 වර්ෂයේ දී රුපියල් 2,593ක් දක්වා වර්ධනය වී ඇත.

ණය ප්‍රදානය කිරීම

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් හඳුන්වා දී ඇති විවිධ ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ සහ අරමුදල් සම්පාදිත ණය වැඩසටහන් යටතේ සිය ගනුදෙනුකරුවන්ට මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම තවදුරටත් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. රජයේ සේවකයින් සහ ස්වයං රැකියාවල නියුක්ත ජනතාව සඳහා සැලසුම් කරන ලද විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රම කුඩා පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් සඳහා රුහුණ සංවර්ධන බැංකුව විසින් හඳුන්වා දෙන ලද දිවිමග ණය යෝජනා ක්‍රමය සහ කඳුරට සංවර්ධන

බැංකුව විසින් හඳුන්වා දී ඇති බිජු නිෂ්පාදනය හා විසිතුරු මසුන් ඇති කිරීම සඳහා වූ නියමු ව්‍යාපෘති මේ අතර විය.

2001 වර්ෂය අවසානය වන විට රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,057 ක් වූ ණය සහ අත්තිකාරම්වල පිටහිටි ශේෂය 2002 අවසානය වන විට රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,222ක් විය. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් ආර්ථිකයේ විවිධ අංශ සඳහා 2002 වර්ෂය තුළදී ප්‍රදානය කරන ලද ණය ප්‍රමාණයන් පහත සංඛ්‍යා සටහනෙහි දැක්වේ.

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් විවිධ ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ 2002 වර්ෂය තුළදී ප්‍රදානය කරන ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,345ක් වූ අතර, ඊට පෙර වර්ෂය තුළදී ප්‍රදානය කරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,695 සමග සැසඳීමේදී එය සියයට 35 ක සැලකිය යුතු වර්ධනය පෙන්නුම් කරන ලදී. ණයකරුවන් 875,000 කට වැඩි සංඛ්‍යාවකට මෙම ණය මුදල් ප්‍රදානය කර ඇති අතර, එම එක් ණය මුදලක සාමාන්‍යය රුපියල් 7,225 ක් විය. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු සිය අරමුණුවලට අනුව අදාළ ප්‍රදේශවල සිටින සුදුසුම ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා කුඩා ණය විශාල සංඛ්‍යාවක් මුදාහැර ඇති බව මෙයින් පෙන්නුම් කෙරේ. 2002 වර්ෂය තුළදී කෘෂිකාර්මික අංශය සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 497ක් මුදාහරින ලද අතර, 2001 වසර හා සැසඳීමේදී එය රුපියල් දශ ලක්ෂ 357ක් විය. 2001/2002 වගා කන්නය තුළ වී සහ වෙනත් කන්න

11-22 සංඛ්‍යා සටහන
ප්‍රදානය කරන ලද ණය සහ අත්තිකාරම්

අංශය	2001		2002	
	ගිණුම් සංඛ්‍යාව	වටිනාකම	ගිණුම් සංඛ්‍යාව	වටිනාකම
කෘෂිකර්මය	15,989	357	16,741	497
සත්ව පාලනය	1,228	46	1,747	64
ධීවර කර්මාන්තය	529	36	890	47
කුඩා කර්මාන්ත	4,945	237	7,365	340
වාණිජ/ව්‍යාපාර	5,421	387	7,339	499
අනෙකුත්	71,531	1,440	144,301	2,159
සේවක	681	58	696	61
උකස්	610,061	2,134	699,210	2,678
එකතුව	711,185	4,695	878,289	6,345

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බෝග සඳහා නිකුත් කරන ලද රුපියල් දශ ලක්ෂ 164ක් වූ වගා ණය මුදල් ද කෘෂිකාර්මික අංශය සඳහා නිකුත් කරන ලද ණයවල ඇතුළත් විය. මෙම ණය මුදල් නව පසිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සියයට 12ක වාර්ෂික සහන පොළී මත ලබාදී ඇත. වර්ෂය තුළදී 699,000 ක් පමණ වූ ණය ගැණුම්කරුවන් සඳහා රත් භාණ්ඩ උකස් කිරීම් යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,678ක පමණ ණය මුදලක් ප්‍රදානය කරන ලදී. මෙම මුදලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,513ක් කෘෂිකර්මාන්ත සහ කුඩා කර්මාන්ත කටයුතු වෙනුවෙන් ප්‍රදානය කර ඇත.

11-23 සංඛ්‍යා සටහන

2002 වර්ෂය තුළදී ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙහෙය වන ලද ණය ශේෂයන්හි ක්‍රම

ව්‍යාපෘතියේ නම	අරමුදල් සපයන ආකෘතිය	ප්‍රථම අරමුණ	මූලික ප්‍රතිපාදන (ණය සංරචකය)	ණය ලබාගත් සඳහා යොදා ගන්නා කොටස (%)	2002 දී ණය මුද්‍රාගාරී (රු. දස ලක්ෂ)	2002.12.31 දක්වා ණය මුද්‍රාගාරී (රු. දස ලක්ෂ)
1. කේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (1999-2005)	ආස.බැ.	කුඩා කේ වතු හිමිකරුවන්ගේ ආදායම් ආරක්ෂාව කිරීම සඳහා මෙහෙයවනු ලබන සහ ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ ස්වභාවික පරිසරය වර්ධනය කිරීම	ඇ.එ.ප. ඩොලර් දස ලක්ෂ 17	බර තබන ලද සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය +2 (නැවත වතාවට සඳහා බර තබන ලද සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය 6 (අතිකුණ අවශ්‍යතා සඳහා)	581	1,626
2. දෙවන බහු වාර්ෂික බෙරිස සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (1998-2004)	-රම-	බහු වාර්ෂික බෙරිස නිෂ්පාදනය සහ වාණිජකරණය, තවත් සුදුසු අවකාශ හෙයින් සහ සැලසුම් කටයුතු සහ වෙළෙඳපොළ වර්ධනය කිරීම	වි.ගැ.හි දශලක්ෂ 11,562	බර තබන ලද සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය +2	310.4	792.6
3. නිපුණතා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (ආරම්භක වර්ෂය 2000)	-රම-	උසස් ගුණාත්මක ශ්‍රමබලකයක් බිහි කිරීම උදෙසා නිපුණතා පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන්වල විශ්වාසනීයත්වය සහ ගුණාත්මක භාවය වර්ධනය කිරීම සමඟ නිපුණතා නොගැලපීම නිසා ශ්‍රමීය හා නායකත්ව හැකියාවන් ආරක්ෂා වීමේ වැඩසටහන සමබන්ධව අවධානය යොමු කිරීම	වි.ගැ.හි දශ ලක්ෂ 0.657	බර තබන ලද සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය +2	-	-
4. උතුරු මැද පළාත් සහභාගිත්ව ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (1996-2002) උතුරු මැද පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (1997-2003)	කෘ.ස. සඳහා වූ ජා. අ. ආ. ස. බැ. ජ.ප.ස.ආ. ලෝආවැ.	දිළිඳු බව පිටුදැකීම, ආහාර ආරක්ෂණය සහ පෝෂණය වර්ධනය, අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් වලට රැකියා අවස්ථාවන් වැඩි කිරීම	රු. දශලක්ෂ 40 රු. දශලක්ෂ 20	බර තබන ලද සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය හෝ 10% ජන වර්ධන අඩු ණය +6%	102	102
5. නාගරික පරිසර යටිතල සහසුකම් සංවර්ධන ණය ව්‍යාපෘතිය අදියර II (වික්‍රිය අරමුදල)	ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය සඳහා වන රජයේ ජනපද නියෝජ්‍යාගතය	නාගරික සහ අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශවල සේවාවන් සැපයීම සහ වැඩිදියුණු කිරීම	රු. දශලක්ෂ 100	16	96	96
6. ආහාර හා පෝෂණ ප්‍රවර්ධන ණය ව්‍යාපෘතිය (ආරම්භක වර්ෂය 1997)	ජපන් රජය	රටෙහි ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම සඳහා ආහාර සැපයීමේ ක්‍රමෝපායන් වර්ධනය කිරීම	රු. දශලක්ෂ 284	10	ලැහො.	29
7. දිළිඳු කම පිටුදැකීම සඳහා වන කෙටි හා මධ්‍යකාලීන පුළුල් පරිමාණ ණය ව්‍යාපෘතිය (2000-2006)	ජා.න.ස.ත.ත.ර. සහයෝගීතාවයන් පිණිස වූ ජපන් බැංකුව	රැකියා අවස්ථාවන් බිහි කර ගැනීම සහ ගුණිතය වර්ධනය කළ හැකි වන පරිදි පිරිවැය- උපදාය කිරීම සඳහා පුළුල් පරිමාණ ණය සැපයීම ක්‍රමයක් ස්ථාපනය කිරීම	යෙන් දශලක්ෂ 1,368	වෙළෙඳපල අනුපාත	83.5	84.7
8. මානව ශ්‍රම ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (2000-2006)	කෘ.ස. සඳහා වන ජා. අ.	ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ ගැමි භාවය වැඩි කිරීම සඳහා ව්‍යවසායකත්වය ආදායම් ආරක්ෂාව සහ ආර්ථික වර්ධනය	වි.ගැ.හි දශ ලක්ෂ 2	14	22.7	56.3
9. නව පරිවහන ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය	රජයේ පොළී සහනාධාර සහිතව සහභාගි වන ණය දෙන ආයතන	වි සහ කෙටි කාලීන අතුරු බෙරිස වතාවට සඳහා සහ ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමය යටතේ කෘෂි නිපැයුම් සැපයීමේ වැඩසටහනක් ස්ථාපනය කිරීම	-	12	ලැහො.	638
10. පුළුල් කොටස් සහ ඉඩම් නොමැති ණය සඳහා වන ණය ව්‍යාපෘතිය (1990-2000)	කෘ.ස. සඳහා වන ජා. අ. සහයෝගීතාවයන් සංවර්ධන ආයතනය	රැකියාව සඳහා වැඩසටහන් බිහි කර ගැනීම සහ ගුණිතය වර්ධනය කළ හැකි වන පරිදි පිරිවැය- උපදාය කිරීම සඳහා පුළුල් පරිමාණ ණය සැපයීම ක්‍රමයක් ස්ථාපනය කිරීම	වි.ගැ.හි දශ ලක්ෂ 485	කෘෂිකාර්මික ණය - 16 අනෙකුත් ණය - 20	174.6	927.8
11. කාලගුණික දිස්ත්‍රික් ජනබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය (වික්‍රිය අරමුදල) ණය ව්‍යාපෘතිය (1997-2007)	ශ්‍රී ලංකා රජය	ආදායම් උත්පාදන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීම මගින් ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ වෙළෙඳපොළ ජනතාවගේ ජීවන මට්ටම ඉහළ නැංවීම	රු. දශලක්ෂ 100	10	65.7	245.2
12. පුරවැසි ව්‍යවසායන - අදියර II (1998 සිට ඉදිරියට)	රජයේ පොළී සහනාධාර සහිතව සහභාගි වන ණය දෙන ආයතන	ස්වයං-රැකියා සඳහා අධිකාරීන්ගේ ක්‍රමයක් මගින් උගත් රැකියා විරහිත යොවුන් කොටස් ආහාර ජීවන මට්ටම වැඩි දියුණු කිරීම සහ ආදායම් ආරක්ෂාව වැඩි කිරීම	රු. පියල් දශ ලක්ෂ 1,300	10	-	596
13. දකුණු පළාත් ග්‍රාමීය සංවර්ධන (වික්‍රිය අරමුදල) ව්‍යාපෘතිය (2000 සිට)	එම	දකුණු පළාත් ජනතාවගේ ජීවන මට්ටම ඉහළ නැංවීම	ඇ.එ.ප. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 81	12	32	177
14. පුළුල් හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත දිරිමත් ව්‍යාපෘතිය (සුමද)	විදේශීය වාණිජ බැංකු සහ ආ.ස. බැ.	ප්‍රමාණවත් පුරුදු නොමැති වුවද ශක්තිය සහිතව පුහුණු පුළුල් හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත ණය මගින් දිරිමත් කිරීම	ඇ.එ.ප. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 55	වෙළෙඳපොළ අනුපාත	ප්‍රතිමුලාප ජාතික සංවර්ධන බැංකුව මගින්	ලැහො.
15. නාගරික සංවර්ධන හා අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් සඳහා වූ නිවාස ණය ව්‍යාපෘතිය	ආ.ස.බැ.	අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් සඳහා නිවාස හිමිකර දීම	ඇ.එ.ප. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 20.	උපරිමය 16%	745	1,310
16. පුළුල් හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත ණය සහතික ක්‍රමය	ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සංගමය සහ ලෝක බැංකුව	ප්‍රමාණවත් පුරුදු නොමැති වුවද, ශක්තිය සහිතව පුහුණු පුළුල් හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපෘති සඳහා ණය ප්‍රවර්ධනය	ඇ.එ.ප. ඩොලර් 12.6	වෙළෙඳපල අනුපාත	ප්‍රතිමුලාප ජාතික සංවර්ධන බැංකුව මගින්	ලැහො.

ආ.ස.බැ.-ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව
 කෘ.ස. සඳහා වූ ජා. අ. -කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල
 ජ.ප.ස.ආ. -ජීවිතය ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනය
 ලෝආවැ. -ලෝක ආහාර වැඩසටහන

අනෙකුත් කටයුතු

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු තමන් වෙත පැවරී ඇති සංවර්ධන කාර්යභාරය සපුරාලීම වස්, සංවර්ධන කටයුතු දිරිගැන්වීමෙන් හා අදාළ ප්‍රදේශවල ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා පුළුල් ලෙස උපකාරක සේවාවන් සැපයීම මගින් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු අදාළ බල ප්‍රදේශය තුළ සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙහිලා අඛණ්ඩ දායකත්වයක් සපයන ලදී. සමෘද්ධිලාභීන් ඇතුළු සිය ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා ප්‍රතිලාභී හුණු වැඩසටහන් සම්බන්ධීකරණය මගින් විසින් උපදේශාත්මක සේවාවන් ද සලසන ලදී. බැංකු සේවා පහසුකම් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම සහ ණය පහසුකම් පුළුල් කිරීම සඳහා ගම් මට්ටමින් “ජනහමුව” රැස්වීම් පැවැත්වීම ද මෙම බැංකුව විසින් තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. රජයේ දින 100 වැඩසටහනට සමගාමීව සබරගමුව සංවර්ධන බැංකුව විසින් කුඩා පරිමාණ ව්‍යුලිබල ව්‍යාපෘති 2ක් ඇරඹීම සහ රුහුණු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති කිහිපයකට මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම ඇතුළුව ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් කෘෂි නිෂ්පාදන සැකසීම සහ අලෙවිකරණ කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීම ද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. වෙළෙඳපොල යන්ත්‍රණය තුළින් කෘෂි නිෂ්පාදන වල මිල ස්ථායීකරණය තහවුරු කිරීමේ පියවරක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් හඳුන්වා දෙන ලද ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් ක්‍රමයෙහි පහසුකම් සපයන්නන් ලෙස ද ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු සහභාගී විය. 2002 වර්ෂය තුළදී ගැණුම්කරුවන් සහ ගොවීන් අතර ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් 10,000කට අධික සංඛ්‍යාවක් අත්සන් කිරීම සඳහා පහසුකම් සැපයීමට ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවලට හැකි වූ අතර, එම ගිවිසුම්වල මුළු වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 487ක් පමණ විය. සම්ප්‍රදායික බැංකු කටයුතුවලට අමතරව ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ පාර්සරික සංරක්ෂණය පවත්වා ගැනීම සඳහා දායක වෙමින් අදාළ ප්‍රදේශවල පැළ සිටුවීමේ වැඩසටහන් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

විවිධ සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම යටතේ සහභාගිත්ව ණය දෙන ආයතනයන් ලෙස ද ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු කටයුතු කරන ලදී.

පර්යේෂණ කටයුතු

ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සිය ද්විත්ව ව්‍යවස්ථාපිත වගකීම් ඉටු කිරීමේදී, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවීමේ දී සහ රජයේ ආර්ථික උපදේශක වශයෙන් මුදල් මණ්ඩලයේ කාර්යභාරය සපුරාලීමේ දී එයට සහාය වීම පිණිස අවශ්‍ය තොරතුරු, විශ්ලේෂණ සහ ප්‍රතිපත්තිමය උපදෙස් සැපයීම මෙන්ම මහජනතාවට ආර්ථික කරුණු පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීමේ කාර්යභාරය ඉටු කිරීමෙහි ද නිරත විය.

මෙම කාර්ය භාරය ඉටු කිරීම පිණිස ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දේශීය මෙන්ම ජාත්‍යන්තර මූල්‍යන්ගෙන් අවශ්‍ය ආර්ථික දත්ත රැස්කිරීම, ගොනුකිරීම සහ

විශ්ලේෂණය කිරීම ද සිදු කෙරිණ. තොරතුරු බෙදා හැරීමේ දී අවශ්‍ය දත්ත කාලිනව සහ පුළුල් ක්‍ෂේත්‍රයන් ආවරණය වන පරිදි සැපයීම වැඩි දියුණු කරනු පිණිස අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලදී. ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලය සතු තාක්ෂණික නිපුණතාවයන් බැංකු අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු මෙන්ම බාහිර ආයතන විසින් ද විශාල වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ලද අතර මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් සම්පත් දායකයන් වශයෙන් මෙන්ම තාක්ෂණික උපදේශකයන් ලෙස කටයුතු කිරීම පිණිස නිරතුරු කැඳවනු ලැබිණ. මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විවිධ ගැටළු සම්බන්ධයෙන් බැංකුවේ අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු වලට සහ අනෙකුත් ආයතනවලට, විශේෂයෙන්ම මුදල් අමාත්‍යාංශයට ප්‍රතිපත්තිමය උපදෙස් සපයන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය නිරණය කිරීමෙහිලා අවශ්‍ය විශ්ලේෂණ සහ තොරතුරු සැපයීම දෙපාර්තමේන්තුවේ වැදගත් කර්තව්‍යක් විය. මුදල් මණ්ඩලයට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධයෙන් උපදෙස් සේවා සැපයීමේ නියුතු මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කමිටුවේ රැස්වීම් අවම වශයෙන් මසකට වරක්වත් පවත්වන ලදී. මෙම කමිටුවෙහි සේවය කිරීමට අමතරව, පසුබිම් පත්‍රිකා සහ අනෙකුත් තොරතුරු සැපයීම ද ප්‍රධාන වශයෙන් ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලදී. මෙම දෙපාර්තමේන්තුව වෙළෙඳපොල ක්‍රියාකාරීත්ව කමිටුව, දේශීය ණය කළමනාකරණ කමිටුව සහ විදේශ සංචිත කළමනාකරණ කමිටුව යන කමිටුවල සාකච්ඡාවලට සහභාගිවන අතර, ඒ කමිටු සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු සපයාදෙනු ලැබිණ. බැංකුව තම ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි විනිවිදභාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා වූ සැලසුමෙහි කොටසක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුවේ විස්තර සහ මූල්‍ය වැඩ සටහන යටතේ ඇති පුරෝකථනයන් ද මහ බැංකු වෙබ් අඩවියෙහි පල කරන ලදී. වෙළෙඳපොල කටයුතුවල නිරත වන්නන් හට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති අරමුණු සහ පුරෝකථන පිළිබඳව අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාදීම පිණිස ඔවුන් සමඟ රැස්වීම් පවත්වන ලදී. ඒ සම්බන්ධව සිදුවන්නා වූ සංවාද වෙළෙඳපොල පිළිබඳව අවබෝධය සහ දනුවත් බව වර්ධනය කිරීම පිණිස උපකාරී වූ අතර, එය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිඵලදායීතාව වර්ධනය කිරීම පිණිස හේතු විය. බැංකුවේ මධ්‍ය කාලීන වැඩ සටහනක් ලෙස උද්ධමනය ඉලක්කගත කිරීමේ රාමුවක් තුළට යොමුවීම හා සම්බන්ධවන පසුතල කාර්යයන් සම්බන්ධ කටයුතු ස්විඩනයේ රිස්ත් බැංකුවෙහි සහයෝගය ඇතිව අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල, රටවල් 24 කින් සමන්විත වන අන්තර් රාජ්‍ය කණ්ඩායම, පර්යේෂණ හා පුහුණු කටයුතු සඳහා වන සියැසත් මධ්‍යස්ථානය, සියැත්සා කණ්ඩායම සහ මහ බැංකු අධිපතිවරුන් සහ මුදල් ලේකම්වරුන් සඳහා වන සාර්ත් පිතැන්ස් කණ්ඩායම සමඟ ශ්‍රී ලංකාවේ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලදී. මීට අමතරව, ලෝක බැංකුව, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ අනෙකුත් ද්වි පාර්ශවීය හා බහු පාර්ශවීය ආධාර සපයන්නන් සමඟ අදාළ කටයුතු සැලසුම්

කිරීමේදී හා සම්බන්ධීකරණය කිරීමේදී මුදල් අමාත්‍යාංශයට සහාය විය. සම්පස්ථ ණය පහසුකම් හා මූල්‍ය අංශය ඇගයීමේ වැඩසටහන නිම කිරීම පිළිබඳව මෙන්ම ලෝක බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ දිළිඳුකම අඩු කිරීම සහ වර්ධන පහසුකම සැපයීමේ වැඩසටහන හා සම්බන්ධ මූලික සාකච්ඡා පැවැත්වීම ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලික වගකීමක් විය. රජයට දිළිඳුකම සහ වර්ධන පහසුකම් සැලසීමේ වැඩ සටහන යටතේ සහනදායී ආධාර ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය සාකච්ඡාවන්ට එළඹීමට මග සලසා දෙමින් 2001 වසරේදී ආරම්භ වූ සම්පස්ථ ණය පහසුකම 2002 සැප්තැම්බර් මාසයේදී සාර්ථක ලෙස මුළුමනින්ම නිම කරන ලදී. (මෙම වැඩසටහන සම්බන්ධයෙන් පළමු වන කොටසෙහි ඇති 3 වන විශේෂ සටහනින් වැඩි විස්තර දක්වා ඇත.) මේ හා සමානව රටේ මූල්‍ය ක්‍රමයෙහි පවතින ශක්තිය, දුර්වලතාව, අවදානම සහ මූල්‍ය ක්‍රමය පීඩනයට ලක්වීමට ඇති ඉඩකඩ ඇගයීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහ ලෝක බැංකුවේ සහභාගිත්වයෙන් 2001 දී ආරම්භ කළ වැඩ සටහනක් වූ මූල්‍ය අංශය ඇගයීමේ වැඩ සටහන 2002 දී නිමා කරන ලදී. ජාත්‍යන්තර ආයතනවලට ආර්ථික තොරතුරු සැපයීම නීතිපතා දිගටම සිදුකෙරිණි.

ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකාවේ සාර්ක් ඊතැන්ස් ඒකකය සඳහා තවදුරටත් අනුග්‍රහය දක්වන ලදී. මහ බැංකු අධිපතිවරුන්ගෙන් හා මුදල් අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරුන්ගෙන් සැදුම් ලත් 'සාර්ක් ඊතැන්ස්' 2002 දී සාර්ක් සංවිධානයට අයත් වීම්මත් ආයතනයක් ලෙස පිළිගන්නා ලදී. 2002 ජනවාරි මාසයේදී සාර්ක් ඊතැන්ස් ඒකකයෙහි සම්බන්ධීකාරකයින් ගේ පළමු රැස්වීම මහ බැංකුවේ අනුග්‍රහයෙන් කොළඹ දී පැවැත්වුණු අතර එය සංවිධානය කරනු ලැබුවේ ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසිනි. සාර්ක් ඊතැන්ස් සම්බන්ධීකාරකයින් ගේ මංගල රැස්වීමෙන් පසුව 'විදේශ අංශය කළමනාකරණය' පිළිබඳව දෙදින සම්මන්ත්‍රණයක්ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංවිධානය කරනු ලැබීය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, "සියැයන්" පර්යේෂණ හා පුහුණු කිරීමේ මධ්‍යස්ථානයේ ක්‍රියාශීලී හා සමාරම්භක සාමාජිකයකු වන අතර "සියැයන්"හි කටයුතුවලට ක්‍රියාකාරී දායකත්වයක් දක්වමින් 2002 දෙසැම්බර් මස පැවැත්වූ "සියැයන්" පර්යේෂණ හා පුහුණුකිරීම් අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ (DORT) 24 වැනි රැස්වීම සහ මූල්‍ය ස්ථායීතාව සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ පිළිබඳ වැඩමුළුවට ද අනුග්‍රහය දැක්වීය. ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මෙම රැස්වීම් සංවිධානය කිරීමෙහි මූලික වගකීම දැරීය. මහ බැංකුව "සියැයන්" විශේෂඥයින්ගේ කණ්ඩායමේ (SEG) සාමාජිකයෙකු ලෙස කටයුතු කරමින් (SEG) දත්ත බැංකුවට තොරතුරු ලබාදුන් අතර, එහි සම්බන්ධීකරණයද ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලැබීය.

දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලික කාර්යයක් වූයේ ආර්ථික කරුණු පිළිබඳව මහජනතාව වෙත තොරතුරු ලබාදීමයි. තොරතුරු ලබාදීම දෙකිනව සිට වාර්ෂිකව දක්වා විවිධ කාල

පරාසයන්හිදී මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය හා ජන මාධ්‍ය ඔස්සේද විවිධ පළ කිරීම් මගින්ද සිදු කෙරේ. තොරතුරුවල ආවරණය, කාලීන බව හා ලබා ගැනීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වැඩ සටහනක් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. විද්‍යුත් මාධ්‍ය තුළින්වලින් ලබාගත හැකි තොරතුරු සඳහා වැඩි ඉල්ලුමක් පවතින අතර ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවත්ත කරන මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය, දැනට දෛනිකව 200 දෙනෙකු පමණ භාවිතා කරයි. මූල්‍ය සහ විදේශ අංශය පිළිබඳව මූලික දත්තයන් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකස්කොට නිවේදනය කරන අතර, දෛනික ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකය (SLIBOR), සනිපතා බර තැබූ සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය පොලී අනුපාතිකය (AWPR) සහ මාසික බර තැබූ සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය (AWDR) ආදී ප්‍රධාන පොලී අනුපාතිකයන්, දැන් වෙළෙඳපොලට සහභාගිවන්නන් විසින් පදනම් අනුපාතිකයන් ලෙස භාවිතා කරනු ලැබේ. දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මාසික වෙළෙඳ දර්ශක මෙන්ම පෞද්ගලික අංශයේ කාර්මික නිෂ්පාදන දර්ශක ද සකස්කොට පළ කරනු ලැබේ. අර්ධ වාර්ෂිකව කෙරෙන විස්තරාත්මක කාර්මික නිෂ්පාදන සමීක්ෂණය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යනු ලැබිණි.

දත්ත බෙදහැරීමේ දින දර්ශනයක් පිළියෙල කර ඇති අතර, එය මෙම වාර්ෂික වාර්තාවේ මෙන්ම මහ බැංකු වෙබ් අඩවියේද පල කරනු ලැබේ. ඉතා වැදගත් ආර්ථික තොරතුරු මෙම දින දර්ශනයට අනුව නිකුත් කෙරෙන අතර, එමනිසා මූලික ආර්ථික දත්ත ලබාගැනීම සැලසුම් කිරීමට මහජනතාවට හැකිවේ.

වෙනත් දෙපාර්තමේන්තුවල ද සහභාගිත්වය ඇතිව 2001 මහ බැංකු වාර්තාව සම්බන්ධීකරණය, හා ප්‍රකාශනය ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදු කරන ලදී. එසේම 2002 මාර්තු මසදී 'මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා සහ සුවිශේෂ සිදුවීම්' හා නොවැම්බර් මසදී 'මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා, 2002-සුවිශේෂ සිදුවීම් හා 2003 සඳහා අපේක්ෂාවන්' අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තුවල, විශේෂයෙන් සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුවේ සහභාගිත්වය ඇතිව, පළ කරනු ලැබිණි. වැදගත් දත්ත රැසක් රැගත් මාසික විවරණිකාව දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තවදුරටත් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. මෙම විවරණිකාව පාඨකයාට වඩා පහසු අයුරින් ප්‍රයෝජනයට ගතහැකි වන පරිදි එහි ආකෘතිය සංශෝධනය කිරීමට කටයුතු සලසාගෙන යනු ලැබේ. සංශෝධිත ආකෘතිය 2003 වර්ෂයේ සිට භාවිතා කිරීමට අදහස් කර ඇත. දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කලින් කලට මුදල් අමාත්‍යාංශයට ලබාදුන් වාර්තාවන්ට අමතරව, මුදල් නීති පනතේ 116 වැනි වගන්තියට අනුකූලව 2003 රාජ්‍ය අයවැය සකස් කිරීමට පෙර ලබාදිය යුතු විශේෂ වාර්තාව මුදල් අමාත්‍යවරයාට ලබාදෙන ලදී. රජය විසින් ලබා ගන්නා සියළු විදේශ ණය ඇගයුමකට ලක් කිරීම ද ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වගකීමක් වූ අතර ඒවායින් මුදල් සැපයුමට වන බලපෑම අධ්‍යයනය කරමින් මුදල් නීති පනතට අනුව මුදල් මණ්ඩලයට මෙම ණය පිළිබඳ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට සහාය දෙන ලදී.

ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් බැංකුවේ අවශ්‍යතා සැපිරීමට මෙන්ම ඔවුන්ගේ පර්යේෂණ අවශ්‍යතා සඳහා ද පර්යේෂණ අධ්‍යයනයන් ගණනාවක් සිදු කළහ. ඒවායින් බොහොමයක් බැංකුවේ මාණ්ඩලික පත්‍රිකාවන් හි පළ කිරීමට තෝරාගෙන ඇත.

දෙපාර්තමේන්තුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් බොහෝ දෙනෙකු බැංකුව තුළ සහ ඉන් පරිබාහිර වැදගත් කමිටුවල කටයුතු කළහ. මෙම කමිටු අතර සාර්ව හා වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති රාමුව පිළිබඳ නියාමක කමිටුව, බදු කොමිසම, මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිපාදන මණ්ඩල පිළිබඳ කමිටුව, මුදල් ප්‍රතිපත්ති කමිටුව, වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්ව කමිටුව, විදේශීය සංචිත කළමනාකරණ කමිටුව, පුහුණු කටයුතු පිළිබඳ කමිටුව, දේශීය ණය කළමනාකරණ කමිටුව හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර ටෙන්ඩර් කමිටුව ද වේ. දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් ජාතික සංවර්ධන බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලය, ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව, සීමාසහිත දුරස්ථ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානය ආදී ආයතනයන්හි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තනතුරු දරූහ. එසේම රාජ්‍ය, පෞද්ගලික හා සියැසත් මධ්‍යස්ථානය වැනි විදේශීය ආයතනයන්හි සම්මන්ත්‍රණ, වැඩ මුළු හා පුහුණු වැඩ සටහන්හි සම්පත් දායකයන් වශයෙන් මෙහි නිලධාරීන් කටයුතු කළහ.

නිලධාරීන්ගේ තාක්ෂණික හැකියාවන් වර්ධනය කිරීම සඳහා ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එහි නිලධාරීන් දේශීය හා විදේශීය වශයෙන් පුහුණු කටයුතු සඳහා නිරන්තරව යොමු කරන ලදී.

ලේකම්

මූල්‍ය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවීමත් සමගම ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එතෙක් ඉටු කරන ලද මුදල් සම්බන්ධ කටයුතු මූල්‍ය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවට පැවරීම සමාලෝචනයට ලක්වන වර්ෂයේදී සිදු විය. මෙය හැරුණු විට බැංකුව සඳහා භාණ්ඩ හා සේවාවන් සැපයීම, රාජකාරී ගමන් සම්බන්ධ කටයුතු, සාමාන්‍ය පරිපාලන කටයුතු, සංඛ්‍යාත කටයුතු, නිවාඩු ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධ කටයුතු සහ අනෙකුත් විවිධ සේවාවන් සැපයීම ආදිය ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නොකඩවා ක්‍රියාත්මක කෙරුණි.

මහ බැංකු නවීකරණ වැඩ පිළිවෙලේ එක් අංගයක් ලෙස හඳුන්වා දුන් ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැනීමේ ක්‍රමය යටතේ ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් සේවකයන් 81 දෙනෙකු 2002 වර්ෂයේදී විශ්‍රාම ලැබීය. මීට සමගාමීව ඇති වූ සේවක හිඟය මහහැරීම සඳහා තැපැල් සේවාව වැනි කටයුතු එම වර්ෂයේදී බාහිර ආයතනවලට පවරන ලද අතර, දත්ත පරිගණකගත කිරීම, ගිණුම් තුලනය වැනි විශේෂිත කාර්යයන් සඳහා අතීයම් සේවකයන් යොදා ගන්නා ලදී. මෙම ක්‍රියා මාර්ග මගින් දෙපාර්තමේන්තුවට එම කාර්යයන් අඩු වියදමකින් ඉටුකර ගැනීමටත්, වර්ෂයේ ඇස්තමේන්තුගත වියදමෙන් සැලකිය යුතු මුදලක් ඉතිරි කර ගැනීමටත් හැකි විය.

ආරක්ෂක සේවා

බැංකුවේ ආරක්ෂක සේවාවන් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා නවීන විද්‍යුත් ආරක්ෂක උපකරණයක් බැංකු පරිශ්‍රයේ සවිකරන ලදී. මෙම උපකරණය භාවිතා කරන අන්දම පිළිබඳව ආරක්ෂක නිලධාරීන්ට ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් ලබා දෙන ලදී. එමෙන්ම ආරක්ෂක කටයුතු පිළිබඳ වෙනත් අංශ ගැන ද ආරක්ෂක නිලධාරීන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ හා විදේශයන්හි පුහුණුවක් ලබා දෙන ලදී.

සංඛ්‍යාත සහ ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණ

සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුව විසින් (අ) ජාතික ගිණුම්, මිල සහ වැටුප්, ශ්‍රම බලකාය, සේවා නියුක්තිය ඇතුළු සාර්ව ආර්ථික හා සමාජ දත්ත සහ (ආ) කුටුම්භ හා ව්‍යාපාරික අංශවල සුක්ෂම ගණයේ තොරතුරු සමීක්ෂණ මාර්ගයෙන්ද, සම්පාදනය, විශ්ලේෂණය හා ප්‍රකාශයට පත් කිරීම 2002 වසර තුළදී ද නොකඩවා කරගෙන යන ලදී.

ජාතික ආදායම් ගිණුම් ඇස්තමේන්තුගත කිරීමේදී පවත්නා සංඛ්‍යාත ක්‍රමවේදයන් හා අනෙකුත් දත්ත පද්ධතියන්ගේ ගුණාත්මක භාවය, කාලීනබව හා ආවරණය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින්ද, දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙම විමසුම් වසර තුළදී විවිධ ක්‍රියා මාර්ගයන් කීපයක් ගනු ලැබීය.

ජාතික ආදායම් ගිණුම්කරණයේදී පෞද්ගලික පාරිභෝජන වියදම් ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී මේ වනතෙක් යොදාගත් පරිභෝජනය කළ භාණ්ඩ හා සේවාවන්ගේ මූලයන් මත ගොඩනැගුණු සංකල්පය අනුව යොදාගන්නා දත්ත පදනමේ ගුණාත්මක බව හා ආවරණය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ඒ වෙනුවට අරමුණු ප්‍රකාර පුද්ගල පරිභෝජන වර්ගීකරණය අනුව සැකසූ (COICOP) නව වර්ගීකරණයට අනුකූලව සංශෝධනය කරන ලදී.

මෙම වසර තුළදී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පළාත්බඳ දළ දේශීය නිෂ්පාදන (ද.දේ.නි) ඇස්තමේන්තු පිළිබඳ විස්තීර්ණ දත්ත පද්ධතියක් සම්පාදනය කළ අතර, කාර්තුමය දළ දේශීය නිෂ්පාදන ඇස්තමේන්තුවලට අදාළ තොරතුරු බෙද හැරීම වඩාත් පුළුල් අයුරින් කරන ලදී.

දිවයිනේ නොග හා සිල්ලර මිල ගණන්වල වෙනස්වීම් නීතිපතා මෙන්ම ඉතාම සමීප ආකාරයෙන් විමර්ශනය කිරීම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවා පවත්වාගෙන යන මිල තොරතුරු එක්රැස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධානම අංගය විය. පාලනාධිකාරයට ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීම පහසු කරවනු වස් මිල මට්ටම්වල නව ප්‍රවණතාවයන් අළලා විශ්ලේෂණාත්මක වාර්තා නීතිපතා සම්පාදනය කරනු ලැබීය. වෙළෙඳපොළ සහභාගිකරුවන්ගේ දැනුම හා අවබෝධය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් සිල්ලර සහ තොග මිල ගණන්වල තොරතුරු පුවත්පත් හා විද්‍යුත් මාධ්‍යවලට සැපයීමේ කටයුතු තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලද අතර, දැනට රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන සාම ක්‍රියාවලිය තුළින් මෙතෙක් කාලයක් පැවති අසහපත් ආරක්ෂක

තත්ත්වයන් නිසා උතුරු නැගෙනහිර පළාත්වල අක්‍රියව තිබූ මිල තොරතුරු එක්රැස් කරන මධ්‍යස්ථාන යළි ස්ථාපිත කිරීම සඳහා මූලික පියවර ගනු ලැබීය.

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවා ප්‍රකාශයට පත් කරන ප්‍රකාශන දෙකක් වන ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආර්ථික දත්ත - 2002 හා ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික හා සමාජ සංඛ්‍යාත - 2002 යන ප්‍රකාශන දෙකම 2002 වසරේ නියමිත කාලසීමාව තුළ ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ඒ සමඟම එම ප්‍රකාශන දෙකෙහිම ඇතුළත් වන තොරතුරු විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් නිකුත් කිරීම සඳහා ද ප්‍රමුඛත්වය ලබා දුනි. මේ අතුරින් පළමුවෙන් සඳහන් කල ප්‍රකාශනය මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් මාධ්‍ය දෙකෙන්ම මහජනතාව වෙත නිකුත් කර ඇත. තවද, දෙවැනියට සඳහන් කළ ප්‍රකාශනයේ සංඛ්‍යා තොරතුරු 2002 වසර තුළදී විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් නිකුත් කිරීම සඳහා සියළු පියවර ගත් අතර, එම තොරතුරු ඇතුළත් සංයුක්ත තැටිය 2003 මුල් භාගයේදී නිකුත් කිරීමට නියමිතය.

තවද, දේශීය වෙළෙඳුම් උප අංශය සඳහා දත්ත පදනමක් ගොඩනැගීමේ අරමුණින් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වසර අග භාගයේදී සිල්ලර අලෙවි සමීක්ෂණයක් පැවැත්වීම සඳහා මූලික කටයුතු කීපයක් අරඹන ලදී.

කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රය (MDC) හා බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය (CBS) මගින් මෙන්ම පුහුණු වැඩ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මෙහෙයවන විදේශීය හා දේශීය මට්ටමේ පුහුණු වැඩ සටහන් මගින්, සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් හට ඔවුන්ගේ වෘත්තීයමය හැකියාවන් ඉහළ නැංවීම සඳහා අවස්ථාව ලැබුණි. රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු, ආර්ථික විද්‍යාව, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳුම හා ජාත්‍යන්තර සාර්ව ආර්ථික විද්‍යා යන විෂය ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ පුහුණුවීම් මෙහිදී වැදගත් විය.

මෙයට අතිරේකව නිලධාරීන් ජාතික මට්ටමේ වැදගත්වන විවිධ විෂයයන්ට අදාළ සම්මන්ත්‍රණ, වැඩමුළු හා ජාතික කමිටුවල ක්‍රියාකාරී දායකත්වය සහ සහභාගිත්වය කැපී පෙනුණි. ඉණාන්මක සහ කාලින සංඛ්‍යා තොරතුරු සැපයීම මෙන්ම ඒවායේ උපයෝජන තත්ත්වයන් පවත්වා ගැනීමේ අරමුණින් ජාත්‍යන්තර සංඛ්‍යාත ක්‍රමවේදයන්ගේ මෑත කාලීන ප්‍රවණතා කේන්ද්‍ර කොටගත් ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණවලට සහභාගිවීම මෙහිලා වැදගත්ය. මේ අතුරින් ජාත්‍යන්තර ආයතන මගින් සංවිධානය කරන ලද 2002 මැයි මස සිංගප්පූරුවේ "ජාතික සංඛ්‍යාත ක්‍රමවේදයන්ගේ පරිපාලනය" යන මැයෙන් පවත්වන ලද උපදේශන මට්ටමේ සම්මන්ත්‍රණයන්, 2002 අගෝස්තු මාසයේදී ස්විට්සර්ලන්තයේ පවත්වන ලද "මහ බැංකු සංඛ්‍යාත කටයුතු සඳහා ඇති අභියෝග" යන මැයෙන් පවත්වන ලද සම්මන්ත්‍රණයන් වඩා වැදගත් විය.

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිය ආධාරක සේවා බාහිර ආයතනවලට ලබාදීමේ වැඩ පිළිවෙල යටතේ ජාතික ව්‍යාපාර කළමනාකාරිත්ව ආයතනයේ සිසුන් දේදෙනෙකු සඳහා සේවාවේ පුහුණුවීම් සපයන ලදී. තවද කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ

සංඛ්‍යාත හා පරිගණක විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉල්ලීමක් අනුව එහි උපාධි අපේක්ෂිතාවන් දේදෙනෙකු සඳහා 2002 අග භාගයේදී පති 8 ක කාර්මික සේවාවේ පුහුණුවක් සපයන ලදී.

සමීක්ෂණ

සුළු ව්‍යාපාර සමීක්ෂණයේ කාර්තුමය පසු විපරම් සමීක්ෂණය

2001 අගභාගයේදී පැවැත් වූ සුළු ව්‍යාපාර සමීක්ෂණය සැලසුම් කිරීමේදී එම සුළු ව්‍යාපාරවල තෝරාගත් කුඩා නියැදියක් උපයෝගී කරගෙන කාර්තුමය පදනම යටතේ එම සමීක්ෂණය කරගෙන යාමට අපේක්ෂා කරන ලදී. සුළු ව්‍යාපාර අංශය සඳහා ද, දේ.නි. ඇස්තමේන්තු සෘජු ආකාරයෙන් ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා දත්ත පදනමක් සැපයීමේ අරමුණින් මෙම සමීක්ෂණය පවත්වනු ලැබීය. මේ අනුව එහි පළමු කාර්තුගත පසු විපරම් සමීක්ෂණය තැපැල් මාර්ගික ප්‍රශ්නාවලියක් උපයෝගී කරගෙන 2002 පළමු භාගයේදී පැවැත්විණි. එසේ වුවද මෙම පසු විපරම් සමීක්ෂණයට සුළු ව්‍යාපාරවලින් ලැබුණු ප්‍රතිචාරය ඉතා අඩු මට්ටමක විය. මෙම අභ්‍යාසය සඳහා ලැබුණු අල්ප සහයෝගය සැලකිල්ලට ගනිමින් මෙම කාර්තුගත සමීක්ෂණය පැවැත්වීම අත්හිටුවන ලද අතර, ඒ සඳහා විකල්ප උපාය මාර්ග භාවිතා කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කර ඇත.

යෝජිත පාරිභෝගික මූල්‍ය හා සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණය -2003/04

ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ආර්ථික තත්ත්වයන්ට අදාළ අඛණ්ඩ විස්තීර්ණ දත්ත පදනමක් ගොඩ නැගීමේ අරමුණින් ඉදිරියේදී පවත්වනු ලබන ආදායම් හා වියදම් සමීක්ෂණයන් මනා සම්බන්ධීකරණයක් ඇතිව සිදු කිරීමේ අවශ්‍යතාව යටතේ, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව (ජන.සං.දෙ.) සහ සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුව (සං.දෙ.) අතර පැවති සාකච්ඡාවලින් පසුව පොදු එකඟතාවයකට පිවිසුණි. එබැවින් සැලසුම් සම්පාදනයන් හට අවශ්‍යවන්නා වූ සමාන කාල පරතරයක් සහිත දත්ත ශ්‍රේණිත් ලබාගැනීම පහසුවනු වස් ජන.සං.දෙ. ආදායම් හා වියදම් සමීක්ෂණයන්, සං.දෙ. පාරිභෝගික මූල්‍ය හා සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණයන්, පැවැත්වීමේ අවශ්‍යතාවය කෙරේ එකඟතාවයකට එන ලදී.

2003/04 පවත්වනු ලබන පාරිභෝගික මූල්‍ය හා සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණය සැලසුම් කිරීමට අදාළ ප්‍රධාන පියවර කීපයක් වසර තුළදී ගනු ලැබීය. මෙම සමීක්ෂණය පැවැත්වීමේ මුඛ්‍ය පරමාර්ථය වනුයේ ගෘහස්ථ ආදායම, වියදම, පරිභෝජනය, ඉතුරුම් හා ආයෝජනවලට අදාළ විස්තීර්ණ තොරතුරු එක්රැස් කිරීමයි. මීට අමතරව ජන විකාශ, නිවාස හා සමාජ ආර්ථික, ශ්‍රම බලකාය හා සේවා නියුක්තියට අදාළ වැදගත් තොරතුරු රැසක් ද මෙමගින් එක්රැස් කෙරේ. මෙම වසරේ අරඹන ලද කර්තව්‍යයන් අතරට සමීක්ෂණ ප්‍රශ්නාවලිය සැකසීම, නියැදි ක්‍රමය හා නියැදි රාමුව තීරණය කිරීම, පළමු අදියරේ නියැදි කාණ්ඩ තේරීම, ක්ෂේත්‍ර සැලැස්ම පිළියෙල කිරීම හා අනෙකුත් සංවිධානාත්මක වැඩ සටහන් සම්පාදනය කිරීමත්ය.

සිල්ලර අලෙවි සමීක්ෂණය

දේශීය වෙළෙඳ උප අංශයට අදාළ දත්ත පද්ධතියක් ගොඩනැගීමේ අරමුණින් සිල්ලර අලෙවි සමීක්ෂණයක් පැවැත්වීමේ මූලික වැඩ කටයුතු අරඹන ලදී. මීට අදාළ සමීක්ෂණ ප්‍රයෝජනවලට පිළියෙල කිරීම හා සමීක්ෂණයට අදාළ අනෙකුත් සංවිධානාත්මක කටයුතු සම්පූර්ණ කරන ලද අතර, 2003 මුල් භාගයේදී මෙහි ඉදිරි කටයුතු සම්පූර්ණ කෙරෙනු ඇත.

දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස්කිරීමේ වැඩ පිළිවෙල

සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 1978 දී ඇරඹී දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස්කිරීමේ වැඩ පිළිවෙල 2002 දී එහි ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි 24 වසර සම්පූර්ණ කරන ලදී. මේ වැඩ පිළිවෙල යටතේ, පාරිභෝගික භාණ්ඩවල සිල්ලර මිල ගණන් පිළිබඳ තොරතුරු කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩවල නිෂ්පාදන මිල ගණන් සහ අසංවිධිත අංශයේ වැටුප් පිළිබඳ දත්ත එක්රැස් කිරීම නොකඩවා සිදු කෙරිණි. පාරිභෝගික භාණ්ඩයන්ගේ පරිපාලිත මිල ගණන්වල වෙනස්වීම් තුළින් ඇතිවන බලපෑම මැන බැලීම සහ ප්‍රධාන නිෂ්පාදන ප්‍රදේශවල කෘෂි කර්මාන්තයේ දයකත්වය මැන බැලීම සඳහා ද මෙම වැඩ පිළිවෙල යොදා ගැනුණි. වී, නේ, රබර් හා පොල් වගා උප අංශයන් සහ සුළු පරිමාණ ඉදිකිරීම් කටයුතු ද මේ යටතේ ආවරණය වේ. මුළු දිවයිනම නියෝජනය වන පරිදි තෝරාගත් මධ්‍යස්ථාන 100 ක සංඛ්‍යා විමර්ශකයන් සේ කටයුතු කරන දීප ව්‍යාප්ත පාසල් ගුරුවරුන්ගේ ජාල පද්ධතියක් උපයෝගී කරගෙන මෙම තොරතුරු එක්රැස් කෙරේ. මෙලෙස එක්රැස් කරන තොරතුරු මූලික හා විද්‍යුත් මාධ්‍යවලින් නිරතුරුව ප්‍රකාශයට පත්කරනු ලැබේ. එක්රැස් කරනු ලබන දත්තයන්ගේ ගුණාත්මකභාවය, කාලීන බව හා එම ක්‍රියාවලියේ කාර්යක්ෂමතාවය වර්ධනය කිරීම සහ ප්‍රාදේශීය මිල දර්ශක ගණනය කිරීමේදී ප්‍රාදේශීය වශයෙන් දත්තට ලැබෙන මිල මට්ටම්වල ප්‍රවණතාවයන් සහ වෙනස්කම් සඳහා බලපෑ හේතු හඳුනා ගැනීම පිණිස දත්ත එක්රැස් කරන විමර්ශකයන් වැඩිදුරටත් පුහුණුකිරීමේ අරමුණින් 2002 දී කොළඹ, මාතර, අනුරාධපුරය සහ මහනුවරදී සම්මන්ත්‍රණ පවත්වන ලදී.

පිටකොටුව තොග වෙළෙඳපොළ සහ මරදගහමුල හාල් වෙළෙඳපොළ වැනි අනෙකුත් නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථානවලින් හා දඹුල්ල ආර්ථික මධ්‍යස්ථානයෙහි ප්‍රධාන ආහාර ද්‍රව්‍යයන්හි සිල්ලර මිල හා තොග මිල ගණන් දිනපතා එක්රැස් කිරීම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කරගෙන යනු ලැබේ. ගොවියන්, වෙළෙඳුන් සහ පාරිභෝගිකයන් දනුවන් කිරීමේ අරමුණින් යුතුව මෙම තොරතුරු පුවත්පත් සහ විද්‍යුත් මාධ්‍ය මගින් දිනපතා ප්‍රකාශයට පත්කරනු ලැබේ. මෙම තොරතුරු රූප්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශයේ ආයතනද, පර්යේෂණ හා ව්‍යාපාරික කටයුතුවලට අදාළ තීරණ ගැනීමේදී ද විශේෂයෙන් ඉදිරි වෙළෙඳපොළ ගිවිසුම් කටයුතු සඳහා ද භාවිතා කෙරේ. ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැනීමේ ක්‍රමය යටතේ නිලධාරීන් විශ්‍රාම ගැනීම නිසා දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් විසින් එතෙක් කරගෙන ගියා වූ පිටකොටුව සහ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ

අතිකුත් වෙළෙඳපොළවල මිල ගණන් එක්රැස් කිරීමේ කටයුතු පෞද්ගලික සමාගමක් වෙත පවරන ලදී.

සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුවේ මිල හා වැටුප් අංශය විසින් සුක්ෂම දත්ත විශ්ලේෂණ වැඩ සටහනක් (Micro Data Analysis Programme) දෙපාර්තමේන්තුවට කෙටි කාලීනව අනුයුක්තව සිටි ජාතික ව්‍යාපාරික කළමනාකාරීත්ව ආයතන (NIBM) විසින් පවත්වනු ලබන පරිගණක ආශ්‍රිත තොරතුරු ක්‍රම පිළිබඳ උසස් ඩිප්ලෝමාවක් හදාරන සිසුන් දෙදෙනෙකුගේ සහාය ඇතිව නිර්මාණය කරන ලදී. මෙම වැඩ සටහන පරිශීලනය කරන අයහට වඩාත් නම්‍යශීලී වන අතර මෙම අංශයට අදාළ සමස්ථ දත්ත පද්ධතියම මෙහෙයවීමේ හැකියාවක් මෙම වැඩ සටහනට ඇත. දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස්කිරීමේ වැඩ පිළිවෙල යටතේ ඇති තොරතුරු සංස්කරණය හා සැකසුම් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන මිනිස් පැය සංඛ්‍යාව අඩුවීම මගින් මෙම සුක්ෂම දත්ත වැඩ සටහන තුළින් මෙම අංශයේ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීමට හේතු විය.

තවද, මෙම අංශය විසින් දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස්කිරීමේ වැඩ පිළිවෙල යටතේ විමර්ශක ගුරු හවතුන් සඳහා මෙතෙක් කරන ලද තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මුදල් අණකර මගින් සිදු කළ ගෙවීම් ක්‍රමය වෙනුවට ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් ක්‍රමය (SLIPS) සම්බන්ධ පරිගණක වැඩ සටහනට සම්බන්ධ කිරීම මගින් සිදු කරන ගෙවීම් ක්‍රමයට දයකවීමෙන් ඊට වැය වූ මිනිස් පැය සංඛ්‍යාව අඩුවීමත්, මින් පසු තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවට කොමිස් ගෙවීම අනවශ්‍ය වීමත් හේතුවෙන් පිරිවැය අඩු විය. ඉහත දීප ව්‍යාප්ත දත්ත ක්‍රමයට හඳුන්වාදුන් තව්කරණයන් වන සුක්ෂම දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමය හා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් ක්‍රමය යන කාරණා දෙකම නිසා ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමයෙන් පසු මෙම අංශය තව පරිසරයට කාර්යශීලී ලෙස පරිවර්තනය වීමට වඩාත් උපකාරී විය.

**මිල දර්ශක ගණනය කිරීම
පාරිභෝගික මිල දර්ශක**

ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගණනය කරනු ලබන කොළඹ පාරිභෝගිකයන්ගේ මිල දර්ශකයට (කො.පා.මි.ද.) අතිරේක වශයෙන් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 1998 හඳුන්වා දුන් කොළඹ දිස්ත්‍රික් පාරිභෝගික මිල දර්ශකය (කො.දි.පා.මි.ද.) ගණනය කිරීම තවදුරටත් සිදු කෙරිණි. මෙම දර්ශකය සඳහා භාවිතා කරන ලද ඉලක්කගත ජනගහනය, ආදායම අනුව පෙළ ගස්වන ලද කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ කුඩුම්භවල පහළම සියයට 40 කින් සමන්විත විය. එය කො.පා.මි.ද.ට වඩා ශීර්ෂ ගණනාවකින් හා භූගෝලීය වශයෙන් පුළුල් ආවරණයකින් යුක්ත වේ. දර්ශකය ගණනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මධ්‍යස්ථාන 11 කින් ලබා ගනු ලැබේ. ඒවා නම් දීප ව්‍යාප්ත දත්ත රැස්කිරීමේ වැඩ පිළිවෙල යටතේ ඇතිකරනු ලැබූ මධ්‍යස්ථාන පහක් වන පිටකොටුව වෙළෙඳපොළ, හංවැල්ල, හෝමාගම, මොරටුව සහ අවිස්සාවේල්ල සහ 1999 ජනවාරි මස සිට අළුතෙන් හඳුන්වාදුන් කොලොන්නාව, නුගේගොඩ, දෙහිවල, පිලියන්දල, මහරගම සහ පාදක්ක යන

මධ්‍යස්ථානයන්ය. බාහිර සමාගමකට දත්ත එක්රැස් කිරීමේ කාර්යය භාරදීමත් සමඟ එම සමාගමට අනුයුක්ත ක්ෂේත්‍ර විමර්ශකයන් දෙදෙනෙකු සහ පත් කරන ලද ගුරුවරුන් විසින් නීතිපතා මෙම මධ්‍යස්ථානයන්හි දත්ත රැස්කිරීමේ කටයුතු කරගෙන යනු ලබයි.

1998 සිට දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පරීක්ෂණාත්මක පදනමකින් අනුරාධපුරය, මාතලේ හා මාතර දිස්ත්‍රික්ක සඳහා ද ප්‍රාදේශීය පාරිභෝගික මිල දර්ශක තුනක් ගණනය කරනු ලැබේ. මෙම දර්ශකයන්හි භාණ්ඩවලට බර තැබීම සඳහා පදනම් කරගන්නා ලද්දේ මහ බැංකුව විසින් 1996/97 පවත්වන ලද පාරිභෝගික මූල්‍ය හා සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණයේ අදාළ දිස්ත්‍රික්ක සඳහා ලබා ගන්නා ලද වියදම් රටාවන්ය. දර්ශක ගණනය කිරීමේදී යොදාගත් බර තැබුම්වලට පදනම් වූයේ, ආදායම අනුව පෙළ ගස්වන ලද දිස්ත්‍රික්කයේ කුටුම්භවල පහළම ආදායම් ලබන සියයට 40 ඉලක්කගත ජනගහනයයි. මෙම දර්ශක ප්‍රාදේශීය මිල වෙනස්වීම් විශ්ලේෂණය කිරීමට ප්‍රයෝජනවත් වේ. තවද එම තොරතුරු අදාළ වෙළෙඳපොළ පාරිභවකරුවන් විසින් කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ සඳහා ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම්වලට එළඹීමේදී භාවිතා කෙරේ.

තවද, සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුවේ අභ්‍යන්තර ප්‍රයෝජනය සඳහා බස්නාහිර පළාත් සඳහා පාරිභෝගික මිල දර්ශකයක් ගණනය කිරීම තවදුරටත් කරගෙන යනු ලබයි. මෙම දර්ශකයේ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන වැඩි දියුණු කළ ලක්ෂණය වන්නේ ඉහළ ආදායම් භාණ්ඩවලට අයත් කුටුම්භයන් ආවරණය වීමත් වඩා භූගෝලීයමය ව්‍යාප්තියක් දක්නට ලැබීමත්ය. මෙම දර්ශකයට බස්නාහිර පළාත තුළ 1996/97 පාරිභෝගික මූල්‍ය හා සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණයේ ආදායම් මට්ටම් අනුව පෙළගස්වනු ලැබූ පහළම සියයට 64 අයත්වන කුටුම්භ ආවරණය කෙරේ. දර්ශකයේ බර තැබුම් මෙලෙස නියෝජනය වූ ගෘහස්තයන්ගේ වියදම් රටාව මත පදනම් වේ. වෙනස්වන පාරිභෝගික රටාවන් හසුකර ගැනීම සඳහා කොදි.පා. මිල දර්ශකයේ ප්‍රධාන වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානවලට අමතරව ඉහළ ආදායම් ලබන ගෘහස්ථයන්ගේ පාරිභෝජන රටාවන් හඳුනාගැනීම සඳහා ද තගරයේ තෝරාගත් සුපිරි වෙළෙඳපැල් ද ආවරණය වන පරිදි දත්ත එක්රැස් කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන පුළුල් කර ඇත.

මෙහි සඳහන් කළ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයන්ට අමතරව සංඛ්‍යාත දෙපාර්තමේන්තුව සහ ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2002 මාර්තු මස හඳුන්වා දුන් ශ්‍රී ලංකා පාරිභෝගික මිල දර්ශකයේ (ශ්‍රී.ලං.පා.මි.ද.) උච්ඡාවචනයන් විශ්ලේෂණය කිරීමද කරගෙන යන ලදී. මෙම දර්ශකය ජන.සං.දෙ. විසින් 1995/96 පවත්වන ලද සමීක්ෂණ තොරතුරු උපයෝගී කරගත් අතර, ඊට උතුරු පළාත හැර මුළු දිවයිනම ආවරණය වන පරිදි වියදම් අනුව පෙළගස්වනු ලැබූ පහළම සියයට 80 අයත් ගෘහස්ථයන් ඇතුළත් වේ. තවද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වසර තුළදී ශ්‍රී.ලං.පා.මි.ද. ද ඇතුළත් අනිකුත් පා.මි. දර්ශකයන්ගේ හැසිරීම්

රටා හා ඊට දායක වූ හේතු සාධක විශ්ලේෂණය කරමින් මාසික පුවත්පත් නිවේදන නිකුත් කරන ලදී.

තොග මිල දර්ශකය

ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ මට්ටමේ මිල වෙනස්වීම් පිළිබිඹු කෙරෙන තොග වෙළෙඳ මිල දර්ශකය ගණනය කිරීම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නොකඩවා කරගෙන යනු ලබයි. මෙය සිල්ලර වෙළෙඳපොළේ ඉදිරි මිල වෙනස්වීම් පෙන්නුම් කරන ප්‍රයෝජනවත් දර්ශකයක් ද වනු ඇත.

ජාතික ගිණුම්

ජාතික ගිණුම් ඇස්තමේන්තු කිරීමේ කාර්යයෙහි දෙපාර්තමේන්තුව තවදුරටත් නියුක්ත විය. ප්‍රාථමික හා ද්විතියික මට්ටමේ දත්තයන් එක්රැස් කිරීම හා ඊට සම්බන්ධ සංඛ්‍යා තොරතුරු සම්පාදනය මීට ඇතුළත් වේ.

2002 වර්ෂයේදී දත්ත ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේදී කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාවේ ඇතුළත් වාර්ෂික තොරතුරු හා සැසඳීමේදී මුල් කාලයේදී කාර්තුමය පුවත්පත් නිවේදන මගින් මහජනයා වෙත සපයනු ලැබුවේ සීමිත තොරතුරු ප්‍රමාණයකි. එම පුවත්පත් නිවේදන මගින් ප්‍රකාශයට පත්කළ ආංශික වර්ගීකරණය පහත සඳහන් අංශ 5 කින් සමන්විත විය. ඒවා නම් කෘෂිකර්මය, වන හා ධීවර කර්මාන්තය, පතල් හා කැනීම් කටයුතු, නිමැවුම් කර්මාන්තය, ඉදිකිරීම් හා සේවා වශයෙනි. මේ ආකාරයට වර්ෂ 4 ක තොරතුරු නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළින් මෙම කාලය තුළ කාර්තුමය ද.දේ.නි. ට අදාළ දත්තවල ආවරණය පුළුල් කිරීම හා ඉහළ නැංවීම නිසා කාර්තුමය ද.දේ.නි. ට අදාළ තොරතුරුවලට අදාළ විස්තීර්ණ තොරතුරු නිකුත් කිරීම කාලෝචිත යැයි නිගමනය කෙරිණි. එබැවින් 2002 පළමු කාර්තුවේ පුවත්පත් නිවේදනය මගින් ශ්‍රී.ලං.ම.බැ. වාර්ෂික වාර්තාවේ වාර්ෂික ඇස්තමේන්තු පුළුල් ව්‍යුහයට ප්‍රකාරව අංශ 11 කින් සමන්විත වන පරිදි පුළුල් කරන ලදී. මෙයට අමතරව ලොව අනිකුත් රටවල ද.දේ.නි වලට අදාළ සංඛ්‍යා ලේඛන පිළියෙල කරන ආයතන විසින් අනුගමනය කරනු ලබන පිළිවෙත් අනුව යමින් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2002 වර්ෂය සඳහා අනාගත කාර්තුමය ජාතික ආදායම් ඇස්තමේන්තු ප්‍රකාශයට පත් කරන ඉදිරි කාල සටහනක් නිකුත් කරන ලදී. මීට ඉහත දී කාර්තුමය ද.දේ.නි. තොරතුරු විද්‍යුත් හා මුද්‍රිත මාධ්‍යවලින් පුවත්පත් නිවේදන නිකුත් කරන ලදී. 2002 පළමු කාර්තුවේ සිට ආර්ථිකමය වශයෙන් වඩාත් වැදගත් මාතෘකා සම්බන්ධයෙන් මහජන අවබෝධය නැංවීමේ අරමුණින් කාර්තුමය වාර්තාව නිකුත් කිරීමට සමගාමීව පුවත්පත් සාකච්ඡාවක් ද පවත්වනු ලැබීය.

2002 ජාතික ගිණුම් අංශය විසින් පෞද්ගලික වියදම් ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා මේ දක්වා 40 වසරක් පුරා පැවති ක්‍රමය වූ පරිභෝජනය කළ භාණ්ඩ හා සේවාවන්ගේ මූලය මත පදනම් වූ වර්ගීකරණය වෙනුවට අරමුණු ප්‍රකාර පුද්ගල පරිභෝජන වර්ගීකරණය අනුව සැකසූ ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් නව වර්ගීකරණය අනුව යමින් සංශෝධනය කර ඇත.

මෙම නව වර්ගීකරණය සම්බන්ධ තොරතුරු මෙම වාර්ෂික වාර්තාවේ ඇතුළත් කර ඇත.

පළාත් ජාතික ගිණුම්

පළාත් ද.දේ.නි. අදාළ ඇස්තමේන්තුවලට අදාළ විස්තීර්ණ තොරතුරු නොමැතිවීමේ අඩුපාඩුව සපුරාලීමේ පියවරක් වශයෙන් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පළාත්බද ද.දේ.නි. පවත්නා සාධක මිල අනුව ගණනය කිරීමට අදාළ ක්‍රමවේදයන් සැකසීම, සම්පාදනය කිරීම හා එම ඇස්තමේන්තු 1996-2000 දක්වා පස් අවුරුදු කාලයක් සඳහා ප්‍රසිද්ධියට පත් කිරීම සාර්ථක ලෙස නිම කරන ලදී. මෙවැනි පළාත් ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු තුළින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්හට පළාත් මට්ටමේ වැදගත්කමක් උසුලන ආර්ථික දත්තයන් වන ආර්ථික වර්ධනය, ශ්‍රම ඵලදායීතාව හා ඒක පුද්ගල ආදායම වැනි තොරතුරු ලබා ගැනීම මෙන්ම, ඊට අමතරව නිෂ්පාදන සම්පත් වඩාත් කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී අයුරින් උපයෝජනය කිරීමටද උපකාරී වනු ඇත. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය රජයේ මුළු සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාදාමයේ මූලිකාංගයක් වන අතර, දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2002 මැයි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාදේශීය ආර්ථික ක්‍රියාවලියන් සහ පළාත්බද ඇස්තමේන්තුවලට අදාළ විස්තීර්ණ විශ්ලේෂණයක් නම් මාතෘකාව යටතේ සම්මන්ත්‍රණයක් ද පවත්වන ලදී. තවද මෙම වසරේදී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පළාත්බද ද.දේ.නි. ට අදාළ ඇස්තමේන්තු අලලා පර්යේෂණ ලිපියක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. එම ලිපිය මගින් පළාත්බද ආර්ථික ක්‍රියාවලියන්ට අදාළ විස්තීර්ණ විශ්ලේෂණයක් සපයන අතර, ජාතික ආර්ථික සංවර්ධනයේදී පළාත් මට්ටමේ දායකත්වය මැනබැලීමට අවස්ථාව සැලසේ.

තවද 2002 වසර තුළදී 2001 වසර සඳහා පළාත්බද ද.දේ.නි. අදාළ ඇස්තමේන්තු කටයුතුවලින් සියයට 90 ක් පමණ අවසන් කරමින් එහි කාලීන බව වැඩි දියුණු කළ අතර, මෙම කාර්යය 2003 මුල් භාගයේදී අවසන් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

සේවා නියුක්ති සංඛ්‍යා

රජයේ අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු, පළාත් සභා, පළාත් පාලන ආයතන, සංස්ථා හා මණ්ඩලවල සේවා නියුක්ති ප්‍රවණතා හඳුනාගැනීමේ අරමුණින් වාර්ෂිකව පවත්වනු ලබන රාජ්‍ය ආංශයේ සේවා නියුක්තිය පිළිබඳ සමීක්ෂණය 2002 වසරේදී ද පවත්වන ලදී. මෙයට අමතරව 2001 වසරේදී දියත් කල රාජ්‍ය ආංශයේ කාර්තුමය සමීක්ෂණය 2002 වසරේදීත් පවත්වන ලද අතර, රාජ්‍ය ආංශයේ සේවා නියුක්ති කාර්තුමය ප්‍රවණතා තුළින් ජාතික නිෂ්පාදනය ගිණුම්කරණයේදී රාජ්‍ය පරිපාලන හා ආරක්ෂක කටයුතු ආංශයට අදාල එකතු කළ වටිනාකම් ඇස්තමේන්තුගත කිරීම මෙහි අරමුණ වේ.

ස්වනෙට් සහ වෙබ් පිටුව

දෙපාර්තමේන්තුවේ “ස්වනෙට්” (Stanet) වෙබ් පිටුව මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු තත් ප්‍රදේශ ජාලය (Local Area Network)

උපයෝගී කරගෙන වැදගත් සංඛ්‍යා තොරතුරු සහ පුවත්පත් නිවේදනයන් සහ දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලික කාර්ය භාරයන් පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීමේ පහසුකම් සලසා ඇත.

ඒකාබද්ධ ජාල පද්ධතිය උපයෝගී කරගෙන දෙපාර්තමේන්තුවේ ඒ ඒ ආංශ අතරත්, බැංකුවේ අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු සමගත් තොරතුරු ලබාගැනීම හුවමාරු කර ගැනීමටත්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙබ් පිටුව පරිශීලනය කිරීමටත් එමගින් අවකාශ ලැබේ.

ප්‍රකාශන

ශ්‍රී ලංකාවේ සුළු ව්‍යාපාර පිළිබඳ සමීක්ෂණ වාර්තාව - 2001

2002 වසරේ පෙබරවාරි මාසය තුළදී සුළු ව්‍යාපාර පිළිබඳ සමීක්ෂණයේ තොරතුරු හෙළිදරව් කරමින් එම වාර්තාව ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණි.

අනෙකුත් ප්‍රකාශන

විමසුම් කාල පරිච්ඡේදයේදී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වාර්ෂිකව නිකුත් කරනු ලබන ප්‍රකාශන දෙකක වැඩ කටයුතු මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළදී සිදු කරන ලදී. "ශ්‍රී ලංකා සමාජ ආර්ථික දත්ත 2002 - XXV වෙනි වෙළුම" ජුනි මසදී නිකුත් කළ අතර, "ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික හා සමාජ සංඛ්‍යාන 2002 XXIV වෙළුම" දෙසැම්බර් මාසයේදී නිකුත් කරන ලදී.

සමාජ හා ආර්ථික, ජනවිකාශ, ශ්‍රම බලකාය හා රැකියා නියුක්තිය, ජාතික ආදායම හා වියදම, කෘෂිකර්මය, කර්මාන්ත, විදේශ වෙළඳුම හා මූල්‍ය කටයුතු, මිල සහ වැටුප්, මුදල් හා බැංකු ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොල, රාජ්‍ය මූල්‍ය හා සමාජ අර්ථික සේවාවන්හි විස්තීර්ණ කාල ශ්‍රේණි සහ හරස්කඩ දත්ත මෙම ප්‍රකාශන දෙක මගින් ඉදිරිපත් කෙරේ. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික හා සමාජ සංඛ්‍යාන 2002 ප්‍රකාශනයට පළාත්බද සංඛ්‍යා තොරතුරු ඇතුළත් කිරීම තුළින් එහි ආවරණය පුළුල් කරන ලදී. මෙයට අමතරව පෙර වතාවලදී මෙන්ම බැංකුවේ අනෙකුත් ප්‍රකාශනවලටද දෙපාර්තමේන්තුවේ දායකත්වය සපයන ලදී.

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණය¹

ලියාපදිංචි වී ඇති මූල්‍ය සමාගම් සඳහා මහ බැංකුව විසින් පනවා ඇති අවම විධික්ෂණ අවශ්‍යතාවයන් එම සමාගම් විසින් පිළිපැදීම තහවුරු කිරීමේ අරමුණෙන්, බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මූල්‍ය සමාගම් විධිමත් කිරීමේ සහ අධීක්ෂණය කිරීමේ කටයුතු කරගෙන යන ලදී. මේ අරමුණ ඉටුකරගැනීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රධාන වශයෙන් දුරස්ථ පරීක්ෂණ සහ එතැන් පරීක්ෂණ ක්‍රම උපයෝගී කරගන්නා ලදී. කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් ලියාපදිංචි කිරීම හා එම සමාගම්වල කටයුතු පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරී වීමේ කාර්යය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇත.

1. ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල 1993 සිට 2002 දක්වා වන වර්ෂ සඳහා ඒකාබද්ධ ශේෂ පත්‍ර සංඛ්‍යාලේඛන පරිශීෂ්ටයෙහි 114 වැනි වගුවෙහි දක්වා ඇත.

වර්ෂය තුළදී නව මූල්‍ය සමාගමක් ලියාපදිංචි කළ අතර, නවත් සමාගමක නම, එහි නව කළමනාකාරිත්වය විසින් වෙනස් කරන ලදී. 2002 වර්ෂය අවසානයේදී ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සංඛ්‍යාව 26 ක් වූ අතර, ලියාපදිංචි කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සංඛ්‍යාව 49 ක් විය.

දුරස්ථ පරීක්ෂණ ක්‍රමය

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් නිරන්තර දුරස්ථ පරීක්ෂණයට ලක් කරන ලදී. මෙම ක්‍රියාවලියේදී මූල්‍ය සමාගම්වල මූල්‍ය තත්ත්වය වටහා ගැනීම හා මූල්‍ය සමාගම් පනත යටතේ පනවා ඇති කොන්දේසි, විධිවිධානයන් හා නියමයන්ට අනුකූලව කටයුතු කොට තිබේද යි තහවුරු කරගැනීම සඳහා එම සමාගම් විසින් නියමිත කාලයන් සඳහා සැපයූ වාර්තා විශ්ලේෂණය කරන ලදී. සතිපතා ඉදිරිපත් කළයුතු ද්‍රවශීල වත්කම් පිළිබඳ වාර්තා, ප්‍රදානය කරන ලද විශාල පරිමාණයේ අත්තිකාරම් පිළිබඳ මාසික වාර්තා, මාසික වත්කම්-බැරකම් ප්‍රකාශන, මාසික මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශන, අත්තිකාරම් පිළිබඳ ත්‍රෛමාසික වාර්තා, විගණනය කරන ලද වාර්ෂික ශේෂපත්‍ර හා ලාභාලාභ ගිණුම්, මූල්‍ය සමාගම් විසින් සැපයූ වාර්තා අතුරින් සමහරක් විය. මූල්‍ය සමාගම් පනත යටතේ නිකුත් කර ඇති විධානයන්ට අවම ප්‍රාග්ධන හා ද්‍රවශීලතා අනුපාතයන්, බොල් හා අධිමාන ණය සඳහා කළයුතු වෙන්කිරීම්, නති පුද්ගල ණය සීමාව සහ ස්කන්ධ ආයෝජනයන් පිළිබඳ සීමා යනාදිය ඇතුළත් විය.

එකක් පරීක්ෂණ ක්‍රමය

වර්ෂය තුළදී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මූල්‍ය සමාගම් දෙකක් පූර්ණ එතැන් පරීක්ෂණයට භාජනය කරන ලදී. එක් සමාගම්වල ප්‍රාග්ධනයෙහි ප්‍රමාණවත් බව, වත්කම්වල ගුණාත්මක බව, කළමනාකරනයෙහි කාර්යක්ෂම බව, ඉපැයීම් හා ද්‍රවශීලතාවය ඇගයීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුවේ පරීක්ෂක නිලධාරීන් විසින් සමාගම්වල ගිණුම් පොත් හා සමාගම් විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන වෙනත් වාර්තා වලින් ලබාගත් තොරතුරු විමර්ශනයට භාජනය කරන ලදී. මීට අමතරව, මෙම මූල්‍ය සමාගම්වල අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම හා ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවයන්ට දක්වා ඇති අනුකූලතාවන්ද පරීක්ෂා කරන ලදී. මේ අතර, ඉතිරි මූල්‍ය සමාගම් 23 ක් සඳහා 2003 වාර්ෂික බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමට පෙර කෙටි එතැන් පරීක්ෂණ පවත්වන ලද අතර, මෙම කෙටි එතැන් පරීක්ෂණයන්හිදී තෝරා ගත් වැදගත් අංශයන් ආවරණය කරන ලදී.

කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් ලියාපදිංචි කිරීම

2000 අංක 56 දරන කල්බදු මූල්‍යකරණ පනතේ කොන්දේසි වලට අනුව කල්බදු මූල්‍යකරණ ව්‍යාපාරවල නියුතු වීමට, ලියාපදිංචි සහතිකයක් අවශ්‍ය වේ. පනත ක්‍රියාත්මක වූ දිනය එනම්, 2001 අගෝස්තු 01 දින වනවිට කල්බදු මූල්‍යකරණ ව්‍යාපාරයේ නියුක්තව සිටි ආයතනයකට, පනත ක්‍රියාත්මක වූ දිනයේ සිට වර්ෂයක් නොඉක්මවන කාලයක් තුළ ලියාපදිංචි නොවී එක් ව්‍යාපාරික කටයුතු කරගෙන යාමට ඉඩ දෙන ලදී. 2002 ජූලි සිට දෙසැම්බර් අතර කාල සීමාවේදී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 08, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 04, ලියාපදිංචි

මූල්‍ය සමාගම් 23 හා පොදු සමාගම් 14 වශයෙන් ආයතන 49 ක් කල්බදු මූල්‍යකරණ පනත යටතේ ලියාපදිංචි කර සහතික නිකුත් කරන ලදී.

විධානයක් නිකුත් කිරීම

සැප්තැම්බර් මාසයේදී 2002 අංක 1 දරන මූල්‍ය සමාගම් (නැත්පත්‍ර) විධානය නිකුත් කරන ලද අතර, ඒ අනුව 2001 අංක 1 දරන විධානය මගින් සංශෝධනය වූ 1991 අංක 6 දරන මූල්‍ය සමාගම් (නැත්පත්‍ර) විධානය අවලංගු විය. නව විධානයට අනුව මූල්‍ය සමාගම් වලට අවම වශයෙන් මාස 01 ක් දක්වා වූ කාලයකට නැත්පත්‍ර භාරගැනීමට බලය ලැබෙන අතර, ඊට කලින් නැත්පත්‍ර භාරගැනීම අවම කාලය වූයේ මාස 03 කි.

අසාර්ථක වූ මූල්‍ය සමාගම්

1988 අංක 78 දරන මූල්‍ය සමාගම් පනතේ විධිවිධාන අනුව පරිපාලනය හා කළමනාකරණය, මුදල් මණ්ඩලය වෙත පවරා ගනු ලැබූ අසාර්ථක වූ මූල්‍ය සමාගම් 9 අතුරින්, මූල්‍ය සමාගම් 05 ක ඇවරකිරීමේ කටයුතු 2002 වර්ෂය අවසාන වනවිට කරගෙන යමින් පැවතුනි. අනෙකුත් මූල්‍ය සමාගම් 4 හි පරිපාලනය හා කළමනාකරණය තවදුරටත් මුදල් මණ්ඩලය යටතේ පැවතුනි. එවැනි එක් සමාගමක් සම්බන්ධයෙන් වූ ඇවරකිරීමේ අයදුම්පත අධිකරණයේ විභාග වෙමින් පැවතිනි.

බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය

මූල්‍ය අංශයේ සේවකයින්ට ක්‍රමවත් පුහුණුවක් ලබාදීමේ හා තාක්ෂණික ඉදිරි ගමනේ සහ මූල්‍ය තව්කරණය මගින් මතු වන අභියෝගයන්ට මුහුණ දීමට අවශ්‍ය කුසලතා වලින් ඔවුන් නිපුණ කරවීමේ අරමුණෙන් යුතුව බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය මගින් 2002 වසර සඳහා පුළුල් පරාසයක් තුළ කෙටි කාලීන පුහුණු වැඩ සටහන්, වැඩිමුළු සහ සම්මන්ත්‍රණ පවත්වනු ලැබීය. තොරතුරු තාක්ෂණය සහ ඉංග්‍රීසි භාෂාව සඳහා දිගුකාලීන පාඨමාලා (පැය 60) ගණනාවක්ද, 2002 වසරේදී පැවැත්විණි. 2002 වසරේ පුහුණු වැඩ සටහන් මෙහෙයවනු ලැබූ පුළුල් අංශ 11-24 සංඛ්‍යා සටහන යටතේ දක්වේ.

II - 24 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය මගින් 2002 වර්ෂය තුළදී පවත්වන ලද පුහුණු පාඨමාලාවන්

	පාඨමාලා ගණන	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පුහුණු ලාභීන්	අනිකුත් පුහුණු ලාභීන්	පුහුණු ලාභීන්ගේ මුළු පැය	
				මුළු පැය	මධ්‍යම
1 බැංකු මෙහෙයවුම් කටයුතු	6	8	176	184	96
2 බැංකු ද්විත්වණය	7	7	152	159	90
3 මූල්‍ය අංශයේ ප වර්ධනය සහ ආර්ථික කළමනාකරණය	5	15	147	162	54
4 තොරතුරු තාක්ෂණය	24	240	30	270	934
5 කළමනාකරණය	1	14	5	19	30
6 කුසලතා සංවර්ධනය	6	128	7	135	204
7 විශේෂ පාඨමාලා	6	80	-	80	30
එකතුව	55	492	517	1,009	1,438

මූලාශ්‍රය: බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය, ශ්‍රී ලංකා බැංකුව

11 - 25 සංඛ්‍යා සටහන
2002 වර්ෂයේදී පවත්වන ලද සැමරුම් දේශන සහ ප්‍රසිද්ධ සම්මන්ත්‍රණ

දිනය	මාතෘකාව	දේශකයින්	සාකච්ඡාවට සහභාගි වූ අය
ජනවාරි 11	මහ බැංකු කටයුතුවල නව ප්‍රවේශ	ආචාර්ය වාසුදේවන්, ගරු උපදේශක, ඉන්දීය රිසව් බැංකුව මුම්බායි	
ජනවාරි 24	ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය නිර්මාණයේ නව ප්‍රතිසංස්කරණ	ඇන්ඩ්‍රෘස් ඩී ක්‍රොකට්ටි (මහ කළමනාකරු), බැන්ක් ඔෆ් ඉන්ටර්-නැෂනල් සෙවිල්මන්ට්, බැස්ලේ, ජර්මනිය	ආචාර්ය නදීම් උල් හන්, අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදලේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නේවාසික නියෝජිත
පෙබරවාරි 21	රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය (නිදහස් අනුස්මරණ දේශනය)	හොඩ්ලි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, මානව සම්පත් වර්ධනය කොමිෂන් සභාවේ සහ මාර්ග ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සාමාජික	
මැයි 02	2001 සංගණනයේ මූලික තොරතුරු සහ සංගණන දත්ත සංවර්ධන සැලසුම් සඳහා භාවිතා කිරීම	ඒ.ජී.ඩබ්ලිව්. නානායක්කාර මයා අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව	ආචාර්ය කේ. ඒ.පී. සිද්දිපේත ජන ගහන විද්‍යාව පිළිබඳ මහාචාර්ය කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය ආචාර්ය ඒ.වී.පී.එල් අබේකෝන් අධ්‍යක්ෂ, ජනගහන අංශය, සෞඛ්‍ය, පෝෂණ සහ සුභ සාධන අමාත්‍යාංශය
මැයි 16	රාජ්‍ය ආර්ථිකය හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණවල අවශ්‍යතාවය (ජනරජ අනුස්මරණ දේශනය)	ආචාර්ය ඒ.ජී. කරුණාසේන, ආර්ථික පර්යේෂණ අධ්‍යක්ෂ, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව	ආචාර්ය පී.බී. ජයසුන්දර, සහායක, රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව
ජූනි 27	ශ්‍රී ලංකාවේ දරිද්‍රතාවය පිළිබඳ සමාජ විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණය (දර්ශනය)	මහාචාර්ය විසුඩර් සිල්වා සමාජ විද්‍යාව පිළිබඳ මහාචාර්ය ජේෂ්වරාජයන් විශ්ව විද්‍යාලය සහ විධායක අධ්‍යක්ෂ දරිද්‍රතා විශ්ලේෂණ මධ්‍යස්ථානය	ආචාර්ය නිමල් සඳරත්න ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජික (බාහිර) කෘෂිකාර්මික පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, ජේරාදේණිය
ජූලි 11	අගය එකතු කිරීමේ බද්ද: විශේෂ ලක්ෂණ	පී. ගුරුලේ උපදේශක, මුදල් අමාත්‍යාංශය	ලක්මැලි නානායක්කාර මීයා, හවුල්කරු, අර්ථස්ථ අන්වී යන්ත්‍ර ආයතනය පී.ජේ.පී. සිරිවර්ධන මයා, ජ්‍යෙෂ්ඨ අර්ථස්ථ අන්වී හා අංශ ප්‍රධාන, රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය, ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
අගෝස්තු 08	එන්රොන් ගැටලුව මතුවීමෙන් පසු ගිණුම්කරණ කාර්යාලය මුහුණ දෙන ගැටළු	මනිල් ජයසිංහ මයා, හවුල්කරු අර්ථස්ථ අන්වී යන්ත්‍ර ආයතනය	අර්ථස්ථ විකුමනායක මයා, ජ්‍යෙෂ්ඨ හවුල්කරු, නිත්‍ය හවුල් ව්‍යාපාරය (නිතිඤ)
අගෝස්තු 29	බදු ක්‍රමය සහ ඒකීය බදු ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම (ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 52 සංවර්ධන දේශනය)	ආචාර්ය පර්නසාර්ට් පොම්, අධ්‍යක්ෂ, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ප්‍රාදේශීය පුහුණු ආයතනය, සිංගප්පූරුව	
සැප්තැම්බර් 26	ජල සම්පත් කළමනාකරණයේ විශේෂ ලක්ෂණ	මහාචාර්ය ඒ වෛද්‍යනාදන් මදුරාසියේ සංවර්ධන අධ්‍යාපන ආයතනය, චෙන්නායි	
ඔක්තෝබර් 17	කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ සඳහා ඉදිරි වෙළෙඳ පොල (බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ 21 වැනි සංවර්ධන දේශනය)	ලොමන් රුවෙන් මයා, භාණ්ඩ විකිණීම, අවදානම් කළමනාකරණය සහ මූල්‍යකරණය සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී එක්සත් ජාතීන්ගේ වෙළඳාම හා සංවර්ධනය පිළිබඳ කොමිසම, ජිනීවා	

මූලාශ්‍රය: බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය මගින් පුහුණුවන්නන් 1,009 ක් සඳහා පුහුණු පැය 1,438 කින් ආවරණය වූ පුහුණු පාඨමාලා 55 ක් 2002 වසරේදී පවත්වන ලදී. සහභාගි වූ අයගෙන් ආසන්න වශයෙන් සියයට 49 ක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු සේවකයන් වූ අතර, සෙසු අය ප්‍රධාන වශයෙන් වාණිජ බැංකු සහ වෙනත් මූල්‍ය අංශයේ ආයතනවල සේවකයන් විය. අමාත්‍යාංශ වලින් සහභාගි වූ අයද කිහිප දෙනෙකු විය. බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ පුහුණු වැඩ සටහන් සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් යාපනය, අග්නිදිග සහ නැගෙනහිර විශ්ව විද්‍යාල වල දේශකයන් පුහුණු වන්නන් ලෙස සහභාගි වීම නව ප්‍රවණතාවයක් විය.

2002 වසරේ වාණිජ බැංකු සහ වෙනත් මූල්‍ය අංශයේ ආයතන වලින් ඉහළ ඉල්ලුමක් පැවති පුහුණු වැඩ සටහන් අතර "පොලී අනුපාත හා විදේශ විනිමය අනුපාත නිර්ණය වීම", "රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය", "කුලී පිට ගැණුම් සහ කල් බදු මූල්‍යකරණය", "අන්තිකාරම් සඳහා වන ලිය කියවිලි වල නෛතික තත්වය" "මහ බැංකු විවට වෙළෙඳපොල මෙහෙයුම් සහ පොලී අනුපාත උපනතීන්", "අක්‍රීය වත්කම් සහ බැංකු ක්‍රමයේ බිඳවැටීම්", "ස්වර්ණාභරණ උකස් ණය" සහ "මූල්‍ය වාර්තා විශ්ලේෂණය" විය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු නිලධාරීන්ගෙන් ලද සැලකිය යුතු ඉල්ලුම හේතුකොටගෙන බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය විසින් තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ පරිගණක පාඨමාලා 24 ක් පවත්වනු ලැබූ අතර, එයට සහභාගි වූවන්ගෙන් සියයට 89 ක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන්ම විය. අන්තර් ජාලය සහ විද්‍යුත් තැපැල් පිළිබඳ පැවැත්වීමට නියමිත පරිගණක පාඨමාලා 7 ට අමතරව තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් කරන ලද ඉල්ලීම මත අතිරේක පුහුණු පාඨමාලා 4 ක් පවත්වන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ඒ ඒ දෙපාර්තමේන්තුවල විශේෂිත පරිගණක නිලධාරීන් සඳහා වූ වැඩ මුළුතැන් ද තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉල්ලීම මත පවත්වනු ලැබීය.

වර්ෂය තුළදී, විශේෂයෙන් මහ බැංකුවේ කාර්ය මණ්ඩලයේ කුසලතා වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පාඨමාලා 6ක් මෙහෙයවනු ලැබීය. ඉන් පාඨමාලා 4ක් ම ඉංග්‍රීසි භාෂාව පිළිබඳ පාඨමාලා විය. ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යෑමේ ව්‍යාපෘතීන් යටතේ බැංකු සේවාවෙන් බොහෝ දෙනෙක් සමුගත් නිසා, අනිකුත් කුසලතා සංවර්ධන පාඨමාලා සඳහා සහභාගිත්වය ඉතා අඩු විය. මීට අමතරව, කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රය මගින් පවත්වනු ලැබූ පුහුණු පාඨමාලා 7ක් සඳහා අවශ්‍ය සියලුම කටයුතු හා කාර්ය සංවිධානය සඳහා බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය මගින් සියලු පහසුකම් සලසනු ලැබීය.

බැංකු කටයුතු, මූල්‍ය ආර්ථික සහ අනෙකුත් අදාළ ක්ෂේත්‍රයන්හි ඇතිවන වෙනස්කම් පිළිබඳව අදාළ අංශයේ නියුතතා ඇති අයට සහ වෘත්තිකයන්ට අදහස් හුවමාරු කරගත හැකිවන පරිදි බැංකු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය මගින් සිව්වන වසරටත් නව අදහස් ප්‍රවලිත කිරීමට හා ප්‍රසිද්ධ මාසික සම්මන්ත්‍රණ සහ සමරු දේශන පවත්වනු ලැබීය.

2002 වර්ෂය තුළ පවත්වනු ලැබූ, බැංකු, මූල්‍ය සහ රාජ්‍ය, විශ්ව විද්‍යාල, මාධ්‍ය යන අංශ සහ මහජනයා විශාල වශයෙන් සහභාගි වූ ප්‍රසිද්ධ සම්මන්ත්‍රණ හා සමරු දේශන එකොලහ පිළිබඳ තොරතුරු 11-25 සංඛ්‍යා සටහනෙන් දැක්වේ.

පුහුණු කටයුතු

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණු ඉටුකර ගැනීම පහසු කරනු වස්, බැංකුවේ මානව සම්පත් නිපුණතා ඉහළ මට්ටමකට ගෙන ඒමේ අවශ්‍යතාවයට පිළියමක් වශයෙන් පුහුණු වැඩ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විමසුමට භාජනය වන වර්ෂය තුළ මහ බැංකුවේ සෑම තරාතිරමකම වූ නිලධාරීන් වෙත පුහුණුවීමේ අවස්ථා ලබාදීම ඉලක්ක කොටගෙන මධ්‍යකාලීන පුහුණු සැලැස්මක් සම්පාදනය කරන ලදී. මෙම පුහුණු සැලැස්ම ප්‍රධාන වශයෙන් කේන්ද්‍රගත වූයේ නිලධාරීන් වෙතින් හඳුනාගත් නිපුණතා, පරතර සපුරා ගැනීම සඳහා මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලියක් තුළින් ඔවුන්ට අවශ්‍ය මූලික ප්‍රවීණතා හා ශිල්පීය ප්‍රවීණතා ලබාදීම කෙරෙහිය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ආර්ථික පර්යේෂණ, සංඛ්‍යා විමර්ශන, බැංකු අධීක්ෂණ හා මූල්‍ය අංශයන්හි පවතින කඩිනම් අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලත් නිලධාරීන්ට පශ්චාත් උපාධි පුහුණුව ලබාදීම කෙරෙහි ඉහළ ප්‍රමුඛත්වයක් පුහුණු සැලසුමෙන් යොමුකර ඇත. කෙටිකාලීන පුහුණුවීම් සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමුකර ඇත්තේ බැංකුව හා සම්බන්ධ කාර්යයන්හි නිලධාරීන් තුළ පවතින තාක්ෂණික ප්‍රවීණතාවය හා දැනුම යාවත්කාලීන කිරීමට අමතරව සංකීර්ණ හැකියාවන් සහ තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ දැනුම වර්ධනය කිරීමටය.

පුහුණු සැලසුම සකස් කිරීමට ප්‍රාරම්භයක් වශයෙන් එක් එක් නිලධාරියා සතුව පවතින නිපුණතා සහ නියමිත කාර්යයන් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන නිපුණතා හඳුනා ගැනීම වශයෙන් එක් එක් නිලධාරියා පිළිබඳ නිපුණතා ඇගයුම් විමර්ශනයක් එක් එක් දෙපාර්තමේන්තුවල පුහුණු අනු කමිටු මගින් සිදු කරන ලදී. මෙම අධ්‍යයනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හඳුනාගනු ලැබූ ප්‍රවීණතා පරතර ප්‍රධාන පුහුණු සැලසුම සම්පාදනය කිරීම සඳහා පදනම් විය.

2002 වර්ෂයේදී පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන කටයුතු සඳහා නිලධාරීන් 5 දෙනෙකු යවන ලද අතර, ඉන් තිදෙනෙක් මූල්‍ය කටයුතු, එක් නිලධාරියෙක් තොරතුරු තාක්ෂණය සහ අනෙක් නිලධාරියා කළමනාකරණ විෂය හැදෑරීම සඳහා වූහ. 2002 වර්ෂය අවසානය වනවිට විදේශයන්හි පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයනයෙහි යෙදෙන නිලධාරීන්ගේ සංඛ්‍යාව 17 ක් විය. මෙම වර්ෂයේදී නිලධාරීහු දෙදෙනෙක් පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන කටයුතු සම්පූර්ණ කොට නැවත පැමිණියහ. කෙටි කාලීන විදේශ පුහුණු පාඨමාලා වලින් පුහුණුව ලැබූ නිලධාරීන් සංඛ්‍යාව 154 ක් වූ අතර, මෙරට පුහුණුව ලැබූ සංඛ්‍යාව 818 කි. මෙම නිලධාරීන් 818 දෙනාගෙන් 500 දෙනෙකුම පුහුණුව ලබා ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ, බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයෙහි පැවැත්වූ පාඨමාලා වලිනි.

මෙම වර්ෂයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එහි නිලධාරීන්ට වරලත් මූල්‍ය විශ්ලේෂණ (CFA) සහ වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයෙහි සාමාජිකත්වය (ACA) තුළින් වෘත්තීය සුදුසුකම් ලබා ගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්ථා සලසා දුනි.

වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් ප්‍රථම වරට එහි ශිෂ්‍යයන් පුහුණු කිරීමේ බලයලත් පුහුණු ආයතනයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව පිළිගන්නා ලදී. මෙම වැඩ සටහන යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සිටින වරලත් ගණකාධිකාරී පාඨමාලාව හදාරන නිලධාරීහු ජාත්‍යන්තර කටයුතු, දේශීය කටයුතු, රාජ්‍ය ණය, මූල්‍ය කටයුතු, කළමනාකාරිත්ව විගණන, බැංකු අධීක්ෂණ සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් යන දෙපාර්තමේන්තු වල ප්‍රායෝගික පුහුණුව ලබති. ලබන වසර 5 තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ තවත් බොහෝ නිලධාරීන් මෙවැනි වෘත්තීය ක්ෂේත්‍රයන්හි සුදුසුකම් ලබනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

අවදනම් කළමනාකරණය, තුන්පතු කළමනාකරණය මූල්‍ය හා මූල්‍ය අංශ කළමනාකරණය සහ බැංකු අධීක්ෂණය ආදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වලට සම්බන්ධ විවිධ ප්‍රවීණතා අංශයන්හි නිලධාරීන් පුහුණු කරනු ලැබීය. නව ගණකාධිකරණ, විගණන හා තත්කාලීන දළ පියවුම් (RTGS) සම්බන්ධ විශේෂ මාර්ගගත (On Line) වැඩ සටහන් පවත්වනු ලැබීය. මාණ්ඩලික නොවන නිලධාරීන්ගේ භාෂා දැනුම සහ පරිගණක දැනුම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ඉංග්‍රීසි හා ද්‍රවිඩ භාෂා පාඨමාලා සහ විශේෂ පරිගණක පාඨමාලා පවත්වන ලදී. එමෙන්ම පුහුණු වැඩ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව

II-26 සංඛ්‍යා සටහන
නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම:
පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයනය 2001/2002

වර්ෂය	පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයනය සඳහා සටහන ලද නිලධාරීන් සංඛ්‍යාව	පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයනයෙන් පසු ආපසු පැමිණි සංඛ්‍යාව	වසර අවසානය වන විට පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයනය ලබමින් සිටි සංඛ්‍යාව
2001	10	7	1
2002	5	2	1

විසින් ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සංවර්ධන ආයතනය මගින් ඔවුන්ගේ දුරස්ථ අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථානයෙහි පවත්වනු ලබන වැඩ සටහන් වලට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිලධාරීන් සහභාගී කරවීමට උනන්දු කෙරිණ. මෙම වැඩ සටහන් නිලධාරීන්ට එකවර අනෙකුත් රටවල් සමග හා මාර්ගගත (On Line) අන්තර් සම්බන්ධතා පැවැත්වීම මගින් ඉගෙනීමට පහසුකම් සැලැස්වීය. මෙම වැඩ සටහන්වලට සහභාගී වූ නිලධාරීන්ගේ සංඛ්‍යාව 36 කි.

සාක්ෂි රටවල් අතර දැනුම හා අදහස් වර්ධනය කර ගැනීමේ පරමාර්ථයෙන් පවත්නා නිලධාරී හුවමාරු වැඩ සටහන් යටතේ නිලධාරීන් සහභාගී කරවීම තවදුරටත් සිදු කෙරිණ. රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය, මානව සම්පත් සංවර්ධනය,

II-27 සංඛ්‍යා සටහන
නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම:
කෙටිකාලීන පුහුණු වැඩසටහන්/සම්මන්ත්‍රණ
පුහුණුව ලත් නිලධාරීන් ගණන

දෙපාර්තමේන්තුව	විදේශීය		දේශීය (බැං.අ.සේ)	
	2001	2002	2001	2002
1. බැංකු කටයුතු	18	-	24	-
2. ආර්ථික පර්යේෂණ	17	24	31	27
3. බැංකු අධීක්ෂණ	18	24	66	54
4. තොරතුරු තාක්ෂණය	6	7	18	10
5. ලේකම්	-	8	24	22
6. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	-	1	63	61
7. රාජ්‍ය ණය	6	14	26	17
8. ග්‍රාමීය සංවර්ධනය	4	13	-	28
9. බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රය	-	2	22	12
10. ව්‍යවහාර මුදල්	-	3	15	31
11. සංවර්ධන මුදල්	-	-	11	-
12. මානව සම්පත් කළමනාකරණය	1	6	8	14
13. විනිශ්චය පාලන	1	6	10	23
14. මූල්‍ය වෙළෙඳපල	-	-	21	-
15. කළමනාකාරිත්ව විගණන	2	2	-	13
16. පරිශ්‍ර	-	-	17	13
17. සංඛ්‍යාන	5	2	8	18
18. බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ	3	6	19	34
19. සුභසාධන	-	1	22	22
20. පුහුණු වැඩ කටයුතු	1	1	16	10
21. ආරක්ෂක සේවා	-	3	10	15
22. නව ගොඩනැගිලි	-	-	8	-
23. නීති	2	3	8	1
24. ප්‍රවෘත්ති (පුළුන්කාල ඇතුළුව)	2	1	7	8
25. මූල්‍ය අංශය	-	3	43	13
26. දේශීය කටයුතු	-	2	-	7
27. විදේශීය කටයුතු	-	14	-	11
28. ගෙවීම් හා පියවීම්	-	7	-	13
29. කළමනාකරණ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය	-	1	-	3
එකතුව	86	154	497	500

(අ) ප්‍රාදේශීය කාර්යාල ඇතුළත්ය. මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මූල්‍ය ආයතන නීතිගත කිරීම, පුහුණුකරුවන් පුහුණු කිරීම, අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රම, ණය පුරුකුම් වෙළෙඳපොල සංවර්ධනය, දිළිඳුබව තුරන් කිරීම සහ සුළු පරිමාණ ණය ආදී ක්ෂේත්‍රයන්හි අධ්‍යයනය සඳහා නිලධාරීන් 19 දෙනෙකු කලාපයේ මහ බැංකු වෙත යවන ලදී.

ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යාමේ වැඩ පිළිවෙල (VRS) හඳුන්වා දීමෙන් පසු පුහුණු වැඩ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවතින නව වාතාවරණයට මුහුණ දීමට පහසුවන පරිද්දෙන් පාඨමාලාවලට සහභාගීවීම සඳහා ඉල්ලුම් කිරීමේදී කලින් පැවති පෞර්ව සම්පූර්ණ කිරීමේ ක්‍රමය වෙනුවට විද්‍යුත් ක්‍රමය උපයෝගී කර ගනිමින් මාර්ගගත (On Line) ක්‍රමයට අයදුම්පත් ලබා ගැනීමේ ක්‍රමය හඳුන්වා දෙන ලදී. බැංකුවේ පුහුණු කටයුතු පිළිබඳව නිලධාරීන්ට පහසුවෙන් දැන ගැනීමට හැකිවනු පිණිස පුහුණුවීමේ අවස්ථාවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් වෙබ් අඩවියක් තොරතුරු තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ සහයෝගය ඇතිව ආරම්භ කරන ලදී. විදේශයන්හි පුහුණුව ලත් නිලධාරීන් ඔවුන් ලබාගත් දැනුම අනෙකුත් අය සමග හුවමාරු කර ගැනීමේ වැඩ පිළිවෙලක් වශයෙන් එම නිලධාරීන් විසින් ඒ සම්බන්ධයෙන් දේශනයක් පැවැත්වීමට උනන්දු කෙරේ. පුහුණුව ලැබූ නිලධාරීන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන පුහුණු වාර්තාවලින් තෝරාගත් ඒවා ඇතුළත් පුහුණු

විවරණිකාවක් වෙබ් අඩවියෙන් ඉදිරිපත් කිරීම ද ආරම්භ කෙරිණ. ලිපි 10 කින් සමන්විත වෙළුම් 2 ක් වර්ෂය තුළදී විවරණිකාවට ඇතුළත් කෙරිණ. මෙයට අමතරව වත්මන් ආර්ථික, බැංකු හා වෙනත් වැදගත් විෂයයන් පිළිබඳව දැනුම බෙදහද ගැනීමේ පරමාර්ථයෙන් සතියකට වරක් පැවැත්වෙන සම්මන්ත්‍රණ මාලාවක් ද ක්‍රියාත්මක කෙරිණ. මෙම සම්මන්ත්‍රණ ශ්‍රී ලංකාවේ අනෙකුත් ආයතනවල සහ විදේශ සම්පත් දායකයින් මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිලධාරීන් විසින් ද පවත්වන ලදී. මෙම වර්ෂය ඇතුළත එවැනි සම්මන්ත්‍රණ 47 ක් පැවැත්විණ.

සුභ සාධන

මහ බැංකුවේ ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වීම හේතුකොටගෙන වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක වැඩි කටයුතුවල නිරත වීමට සුභ සාධන දෙපාර්තමේන්තුවට සිදු විය. ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ලැබූ 690 ක් වූ සේවක සේවිකාවන්ගෙන් හිඟ ණය මුදල් අයකර ගැනීමත්, එසේ අයකර ගත් පසු ඔවුන්ට හිමි අර්ථ සාධක අරමුදල් කඩිනමින් නිදහස් කිරීමත් සිදු කෙරිණ.

සුභ සාධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් 2002 වර්ෂය තුළදී සේවකයන් වෙනුවෙන් සහනදායී ණය ක්‍රම ගණනාවක්ම පවත්වාගෙන ගිය අතර, බැංකු සායනය මගින් වෛද්‍ය පහසුකම් සැපයීම, ආපනශාලා මගින් ආහාර සැපයීම වැනි සේවක සුභ සාධන පහසුකම් තවදුරටත් පවත්වාගෙන යන ලදී. නිල උත්සව සඳහා මෙන්ම ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණ සඳහා ආහාර සැපයීම ද ආපනශාලාව මගින් සිදු කෙරිණ.

ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමය නිසා සේවක සංඛ්‍යාවෙහි අඩුවීමක් සිදු වූවත්, අර්ථසාධක අරමුදල් ණය සහ කාර්ය මණ්ඩල සුභසාධන ණය අයදුම්පත් පරිගණක අනුසාරයෙන් පරීක්ෂා කිරීම, ව්‍යවහාර මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් මුදල් ලබා ගැනීමේදී මුදල් ඇණවුම් පරිහරණය වෙනුවට පරිගණක මූලික පිටපතක් හඳුන්වා දීම වැනි නව තාක්ෂණ විධි ක්‍රම භාවිතය මගින් දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩ කටයුතු කඩිනමින් සිදු කළහැකි විය.

වර්ෂය තුළදී නිවාස ණය යෝජනා ක්‍රමය අවහිරයකින් තොරව ක්‍රියාත්මක විය. අලුතින් බැංකු සේවයට බඳවාගනු ලැබූ සේවකයන් නිවාස ණය ලබා ගැනීමේදී ණය ආරක්ෂණ අවසරයක් ලබා ගත යුතු විය. මගින් එකී රක්ෂණ ඔප්පුව සේවකයකු, සේවයේ නිරතව සිටියදී මියගිය අවස්ථාවක හිඟ නිවාස ණය මුදල් වගකීමෙන් එකී සේවකයාගේ පවුලේ සෙසු සාමාජිකයන් නිදහස් වනු ඇත.

මේ අතර, 1996 දී මහ බැංකුවට එල්ලවූ ප්‍රහාරය නිසා දෘෂ්‍යාබාධිත තත්ත්වයට පත්වූ සේවකයන් සඳහා විශේෂිත මෘදුකාංග යෙදවුම් අඩංගු පරිගණක යන්ත්‍ර ලබාදීමට ද කටයුතු කෙරිණ.

කාර්ය මණ්ඩල වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ ක්‍රම යටතේ සේවකයින්, විශ්‍රාමිකයින් සහ ඔවුන්ගේ සැපයෙන්නන් සඳහා අත්තිකාරම් ගෙවීම හා හිමිකම් ප්‍රතිපූරණය කිරීම ද සිදු කරන ලදී. 2003

වර්ෂයේ සිට සියළු සේවකයන් හට වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ ක්‍රමය යටතේ ලැබෙන ප්‍රතිලාභ පහසුකම් වැඩි කිරීමට මුදල් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලැබුණි. එමෙන්ම, මෙතෙක් විශ්‍රාමිකයන් හට හිමිකම් පෑමට නොහැකි වූ සමහර වෛද්‍ය ප්‍රතිලාභ පහසුකම්, ස්වේච්ඡාවෙන් මුදල් ගෙවා දායක වියහැකි පදනම යටතේ විශ්‍රාමිකයන් සහ ඔවුන්ගේ භාර්යාව/ස්වාමී පුරුෂයා හටද ලබාගත හැකි වන සේ සංශෝධනය කරන ලද අතර, එමගින් විශේෂ ශල්‍යකර්ම, චිරල සහ සුව කළ නොහැකි රෝග සඳහා ප්‍රතිකාරවලට වැයවන වියදම් ප්‍රතිපූරණය කර ගැනීමට ඔවුන්හට අවස්ථාව ලැබෙනු ඇත.

සේවකයන්ගේ මුදල් දුෂ්කරතාවලට සහන සැලසීම පිණිස 1997 වර්ෂයේ සිට ලබාදුන් අර්ථ සාධක අරමුදල් ණය ඒකාබද්ධ කිරීම හා ප්‍රතිලේඛනගත කිරීම සඳහා මුදල් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලැබුණි. මෙමගින් සේවකයන්ගේ අතට ලැබෙන මාසික වැටුපෙහි වැඩිවීමක් සිදු විය.

දුම්රිය, බස් සඳහා අනුග්‍රහ වාර ප්‍රවේශ පත්‍ර සහ දුම්රිය ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම ද තවදුරටත් සිදු විය.

මානව සම්පත් සංවර්ධනය

මහ බැංකු තව්කරණ වැඩ පිළිවෙල යටතේ, එක් අංගයක් ලෙස, ආයතන දෙපාර්තමේන්තුව, මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව ලෙස නම් කොට, එය වෘත්තීය සුදුසුකම් ඇති අධ්‍යක්ෂවරයෙකු යටතේ 2002 අප්‍රේල් මස 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මානව සම්පත් කළමනාකරණයට අදාළව කළ යුතු, යම් යම් වෙනස්වීම් හඳුනා ගැනීමද වර්ෂය තුළදී සිදු කරන ලදී. බඳවා ගැනීම්, පත් කිරීම්, වෘත්තීය සංවර්ධනය, අනුප්‍රාප්තික සැලසුම්කරණය හා කාර්යඵල ඇගයීම්වලට අදාළ ප්‍රතිපත්තින් සමාලෝචනයට භාජනය වෙමින් පවතී. මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ කටයුතුවල සිදුවන විවිධාංගීකරණය හා වේගවත් පුළුල් වීම තුළින් ඇති කරනු ලබන බලපෑම්වලට සාර්ථකව මුහුණදීම සඳහා සේවකයින්ගේ කාර්යක්ෂමතාවය, දක්ෂතා, නිපුණතා, හා කැපවීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් ආයතනයේ මානව සම්පත් ශක්තිමත් කිරීමට උදෙසා විශේෂ අවධානය යොමු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

මානව සම්පත් කළමනාකරණය, ආයතනයේ සේවකයින්ගේ හැකියාවන් ජනනය කිරීමේ මූලික පදනම බැවින්, වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින තව්කරණ වැඩ සටහන සාර්ථක කර ගැනීමේදී එය ඉතාමත් වැදගත් කාර්ය භාරයක් ඉටු කරයි. එබැවින් සේවකයින්ගේ පුහුණු හා සංවර්ධන අවශ්‍යතාවයන් හඳුනා ගැනීමට කුසලතා දර්ශකයක් සකස් කිරීමේ මූලික කටයුතු ආරම්භ කර ඇත. මෙම කාර්ය නිමවීමත් සමඟ බැංකුවේ මානව ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ තක්සේකරුවක් හා වෘත්තීය මට්ටමේ සේවක පිරිසක් ඇතිකර ගැනීමට අවශ්‍යවන අනාගත සංවර්ධන අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳ තොරතුරු ලැබෙනු ඇත. කාර්යඵල, මගින් මෙහෙයවනු ලබන ආයතනික පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා කාර්යඵල කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයක් ද ප්‍රවර්ධනය කරනු ඇත.

මේ අතර, මූල්‍ය හා කළමනාකරණ විගණන දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් ලෙස වෘත්තීය පුද්ගලික ලත් නිලධාරීන් දෙදෙනෙක් පත් කරන ලදී. නව මාණ්ඩලික නිලධාරීන් බඳවා ගැනීම සඳහා මූලික කටයුතු මෙම වර්ෂයේ අග භාගයේදී අවසන් කරන ලද අතර එම කටයුතු 2003 මුල් කාර්තුව තුළදී නිම කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. බැංකුවේ උපාය මාර්ගික මානව සම්පත් කළමනාකරණය, සංවර්ධනය හා වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා මානව සම්පත් උපදේශකයකුගේ සේවය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය මූලික කටයුතු නිම කර ඇත.

මහ බැංකු අධිපති ඒ.එස්. ජයවර්ධන මහතා 2002 වර්ෂය තුළදී පහත දැක්වෙන රැස්වීම්වලට සහභාගි විය.

1. 2002 ජනවාරි 8-10 දක්වා වොෂින්ටන් නුවර ලෝක බැංකු මූල්‍ය සංවර්ධන සැමුළුවේ 'සංවර්ධන වෙළඳපොළ' මැයෙන් වූ ලෝක බැංකු වාර්ෂික සමුළුව
2. 2002 පෙබරවාරි 14-21 දක්වා නවදිල්ලි නුවර පැවති ජාත්‍යන්තර ආර්ථික සම්බන්ධතා පිළිබඳ පර්යේෂණ සඳහා වූ ඉන්දියානු සභාව වූ (ICRIER) දකුණු ආසියාවේ සම්භාවනීය දේශන මාලාවට (1990 දශකයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය) සහභාගිවීම සහ මුම්බායිහි කපු ආශ්‍රිත නිෂ්පාදිත වෙළඳපොළ හා තෙල් නිෂ්පාදන බිෂ් වෙළෙඳපොළ සංචාරය කිරීම.
3. 2002 අප්‍රේල් 16-24 දක්වා වොෂින්ටන් නුවර පැවති 24 කණ්ඩායමේ රැස්වීම සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල් හා සංවර්ධන කමිටු රැස්වීම.
4. 2002 ජූලි 2-5 දක්වා ලන්ඩන් නුවර පැවති පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය මහලේකම් කාර්යාලයේ සම්මන්ත්‍රණ මාලාව සහ එංගලන්ත මහ බැංකුවේ පැවති මහ බැංකු අධිපතිවරුන්ගේ සම්මන්ත්‍රණ මාලාව
2002 ජූලි 6-8 දක්වා ස්විස්ටර්ලන්තයේ බාසල් නුවර පැවති ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනු පියවීම පිළිබඳ බැංකුවේ 72 වන වාර්ෂික මහ සමුළුව
2002 ජූලි 9-10 දක්වා ස්විඩන් මහබැංකු සංචාරය
5. 2002 සැප්තැම්බර් 16 සිට ඔක්තෝබර් 01 දක්වා වොෂින්ටන් නුවර පැවති "මූල්‍ය පද්ධතිය ගෝලීයකරණය වීමෙන් මහ බැංකුකරණයට එල්ල වන අභියෝග" නම් සමුළුව සහ ලෝකබැංකු/මූල්‍ය අරමුදල් වාර්ෂික රැස්වීම.
6. 2002 ඔක්තෝබර් 30 සිට නොවැම්බර් 4 දක්වා හොංකොංහි පැවති සියැන්සා, මහ බැංකු අධිපතිවරුන්ගේ සම්මන්ත්‍රණය සහ රැස්වීම.

බැංකු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රති සංවිධානය කර ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු, දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු, ගෙවීම් හා පියවීම් සහ මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම

ක්‍රියාත්මක කරගෙන යනු ලබන නවීකරණ වැඩ සටහන යටතේ බැංකු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යයන් වඩාත් කාර්යක්ෂමතාවයකින් ඉටු කිරීම සඳහාත්, වර්තමාන

ජාත්‍යන්තර භාවිතයන්ට අනුකූලවන ලෙසත්, දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලදී. මෙම දෙපාර්තමේන්තු වනුයේ ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, ගෙවීම් හා පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව සහ මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවයි. මෙම දෙපාර්තමේන්තු 2002 ජනවාරි මස 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වීමත් සමග බැංකු කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙයුම් කටයුතු අවසන් විය.

ග්‍රාමීය ණය දෙපාර්තමේන්තුව හා සංවර්ධන මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව ඒකාබද්ධ කිරීම

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව 2002 ජනවාරි මස 01 වැනි දින සිට එහි කටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර, එය ග්‍රාමීය සංවර්ධන හා සංවර්ධන මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තු ඒකාබද්ධ කර පිහිටුවන ලදී. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි පවතින ගැටළු තේරුම් ගැනීම හා සංවර්ධන අවස්ථාවන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු තුළින් වඩාත් ඵලදායීව ඉටුකර ගැනීම මෙයින් අපේක්ෂා කෙරිණි.

කාර්ය මණ්ඩල ප්‍රවර්ධන පත් කිරීම්

1. පහත සඳහන් පත්කිරීම් 2002 ජනවාරි මස 01 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
 - (i) ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී වයි.එම්.ඩබ්.බී.වීරසේකර මහතා ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු අධ්‍යක්ෂ වශයෙන්.
 - (ii) ආර්ථික පර්යේෂණ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය ඩී.එස්.විජේසිංහ, දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු අධ්‍යක්ෂ වශයෙන්.
 - (iii) වැඩ බලන අතිරේක ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී කේ. ආර්. එම්. සිරිවර්ධන මහත්මිය වැඩ බලන ගෙවීම් සහ පියවීම් අධ්‍යක්ෂ වශයෙන්
 - (iv) ග්‍රාමීය ණය අධ්‍යක්ෂ සහ වැඩ බලන සංවර්ධන මුදල් අධ්‍යක්ෂ, සී.කේ.නානායක්කාර මහත්මිය, පුහුණු වැඩ කටයුතු අධ්‍යක්ෂ සහ කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රයේ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන්.
 - (v) අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ආර්ථික පර්යේෂණ, වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ පුහුණු වැඩ කටයුතු සහ වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ කළමනාකරණ සංවර්ධන කේන්ද්‍රය එම්. එම්. අත්තනායක මහතා ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන අධ්‍යක්ෂ වශයෙන්.
2. අතිරේක ලේකම් කේ. ජෙගනාදන් මහතා මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ වැඩබලන ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී වශයෙන් 2002 ජනවාරි මස 1 වැනි දින හා පසුව 2002 මාර්තු මස 15 වැනි දින සිට බැංකු කටයුතු කේන්ද්‍රයේ අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී. බැංකු කටයුතු අධ්‍යක්ෂ කේන්ද්‍රයේ අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් කරනු ලබන කාර්යයන්ට

- අතිරේකව ඔහු 2002 සැප්තැම්බර් මස 17 වන දින සිට අතිරේක ප්‍රධාන ගනකාධිකාරී වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
- 3. අතිරේක විනිමය පාලක පී.පී.සිරිසේන මහත්මිය 2002 ජනවාරි මස 25 වැනි දින සිට බැංකු අධීක්ෂණ අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- 4. වැඩ බලන අතිරේක ලේකම් එල්.වයි.ධර්මසේන මහතා 2002 මාර්තු මස 18 වැනි දින සිට වැඩ බලන පරිශ්‍ර අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් පත්කරන ලදී.
- 5. ඩී.එල්.කටුවාවල මහතා 2002 මාර්තු මස 15 වැනි දින සිට ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී ලෙස මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධානියා වශයෙන් කොන්ත්‍රාත් පදනම මත පත් කරන ලදී.
- 6. බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ එච්.ඒ.නිසේරා මහතා 2002 මාර්තු මස 15 වැනි දින සිට බැංකු කටයුතු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ වැඩ බලන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් සහ ඊට අමතරව 2002 ජූනි මස 13 වැනි දින සිට වැඩ බලන අතිරේක ප්‍රවෘත්ති අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
- 7. වැඩ බලන ආයතන අධ්‍යක්ෂ කේ.ඒ.ඒ.රූපසේන මහතා 2002 අප්‍රේල් මස 01 වැනි දින සිට මානව සම්පත් විශේෂ නිලධාරී වශයෙන් පත් කරන ලදී.
- 8. එම්.ඒ. නන්දසිරි මහතා 2002 අප්‍රේල් මස 01 වැනි දින සිට මානව සම්පත් අධ්‍යක්ෂ ලෙස මානව සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධානියා වශයෙන් කොන්ත්‍රාත් පදනම මත පත් කරන ලදී.
- 9. කළමනාකාරිත්ව විගණන අතිරේක අධ්‍යක්ෂ සී. කේ. පරණවිතාන මහතා 2002 සැප්තැම්බර් මස 02 වැනි දින සිට අතිරේක අධ්‍යක්ෂ සුභ සාධන වශයෙන් ද පත් කරන ලදී.
- 10. ඩබ්. එම්. ජේ. රත්නප්‍රිය මහතා 2002 සැප්තැම්බර් මස 02 වැනි දින සිට කළමනාකාරිත්ව විගණන අධ්‍යක්ෂ ලෙස කළමනාකාරිත්ව විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධානියා වශයෙන් කොන්ත්‍රාත් පදනම මත පත් කරන ලදී.

විශ්‍රාම ගැනීම්

- 1. ආයතන අධ්‍යක්ෂ එස්. රූපසිංහ මහතා 2002 ජනවාරි මස 03 වැනි දින සිට බැංකු සේවාවෙන් විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 2. බැංකු අධීක්ෂණ අධ්‍යක්ෂ පී.ටී. සිරිසේන මහතා 2002 ජනවාරි මස 25 වැනි දින සිට විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 3. මානව සම්පත් විශේෂ නිලධාරී කේ.ඒ.ඒ. රූපසේන මහතා 2002 මැයි මස 29 දින සිට විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.
- 4. වැඩබලන පරිශ්‍ර අධ්‍යක්ෂ ජී.ඒ.ඒ.ලොක්සේකා මහතා 2002 ජූනි මස 16 වැනි දින සිට විශ්‍රාම ගන්නා ලදී.

මුද්ගර්ණ ලැබූ සිටි නිලධාරීන්

- 1. ආර්.ඒ. ජයතිස්ස මහතා, විකල්ප විධායක අධ්‍යක්ෂ වශයෙන්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වෙත.
- 2. එම්. ඒ. ආර්. සී. කුරේ මහත්මිය, රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා ආර්ථික කටයුතු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් වශයෙන් මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 3. ආචාර්ය යූ. විදනපතිරණ, ලේකම් වශයෙන්, කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 4. එම්. ජේ. එස් අබේසිංහ මහතා මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙත.
- 5. එල්.ජේ.වික්‍රමසිංහ මහතා ලංකා ක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම වෙත.
- 6. වයි.එම්. ඉන්ද්‍රත්න මහත්මිය, රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා ආර්ථික කටයුතු නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ වශයෙන් මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙත.